Raftul Denisei

„Dazai dezvăluie exact lucrur
care eu aș vrea să le țin as
pentru mine." — Yukio Mis

Osamu Da

DECĂDE
UMAN

Osamu Dazai

Decădere umană

Traducere din japoneză, note şi postfaţă
de

GEORGE T. ŞIPOŞ

EDITURA HUMANITAS FICTION
2024

OSAMU DAZAI
NINGEN SHIKKAKU
1948
OMOIDE, 1933
JOSEITO, 1939
FUGAKU HYAKKEI, 1939
TŌ*KY****Ō*** *HAKKEI*, 1941

© HUMANITAS FICTION, 2024, pentru prezenta versiune
în limba română (ediția digitală)
ISBN: 978-606-097-427-7 (epub)
EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro
Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU
Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brînzan

DTP: Iuliana Constantinescu, Veronica Dinu
Tehnoredactor ebook: Radu Dobreci

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parțială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziție publică pe internet sau în rețele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informației, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislației privind protecția dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

DECĂDERE UMANĂ

Prolog

Am văzut trei fotografii ale acelui om.

În prima, din copilărie, e un băietan de vreo zece ani îmbrăcat într-o *hakama* cu dungi grosolane, în picioare pe marginea unui iaz dintr-o grădină, cu capul înclinat cam la treizeci de grade la stânga şi cu un rânjet urât întipărit pe față, înconjurat de o mulțime de femei pe care ți le imaginezi a-i fi surori mai mari sau mai mici, sau poate verişoare. Urât? Hmmm... adevărul e că, din punctul de vedere al celor pentru care frumusețea sau urâțenia sunt irelevante, singurul comentariu, lipsit desigur de orice semnificație, pe care l-ar putea face cineva la vederea acelui băiat ar fi: „Vai, ce băiețel simpatic!” Şi nu ar greşi deloc numindu-l „simpatic”, având în vedere că fețişoara din poză are îndeajuns de multe calități care să merite acel compliment. Pe de altă parte, sunt convins că oricine altcineva cu o cât

de vagă idee despre conceptul de frumos nu ar putea decât să arunce fotografia cât colo, cu gestul dezgustat cu care te descotoroseşti de-o gânganie scârboasă, şi să mormăie cuprins de repulsie: „Vai, ce plod nesuferit, ferească Dumnezeu!”

Şi pe bună dreptate. Cu cât te uiți mai atent la figura rânjindă, cu atât mai mult te simți cuprins de-un dezgust imposibil de descris în cuvinte şi îți dai seama că pe fața copilului nu-i întipărit un zâmbet. Nu e nici măcar umbra unui zâmbet, iar mâinile, încleştate într-un pumn, sunt tocmai dovada acelui zâmbet inexistent. Nu-i posibil ca o ființă umană să zâmbească aşa, cu pumnii strânşi în felul acela. Din fotografie te priveşte o maimuță cu dinții rânjiți, iar aşa-numitul zâmbet nu-i nimic altceva decât o-ncrengătură de riduri groteşti. Poza surprindea o expresie facială pe de o parte stranie, pe de alta atât de necurată, grețoasă chiar, de te făcea imediat să reacționezi cu silă şi să exclami: „Doamne, ce copil hidos!” Eu unul n-am mai văzut în viața mea o figură atât de greu de surprins în cuvinte.

Diferența dintre prima şi cea de a doua fotografie este ca de la cer la pământ. Figura personajului este neverosimil de diferită față de cea de dinainte. Ne apare aici un tânăr în uniformă, deşi nu e tocmai clar dacă e vorba despre o imagine din liceu sau din anii de studenție. Cert este că avem de-a face acum cu un adolescent extrem de chipeş, deşi fața tot nu reuşeşte în mod inexplicabil să te convingă că aparține unei ființe umane. Tânărul e îmbrăcat în uniformă, cu o batistă albă ițindu-i-se din buzunarul de la piept. Stă pe-un scaun de paie, picior peste picior, şi zâmbeşte, dar nu cu rânjetul acela de maimuță afişat în copilărie, ci cu un surâs ştrengăresc, care însă nu pare nici el a fi al unei ființe umane. Băiatul e lipsit parcă de, cum să-i spui mai bine?, vivacitate, sau poate vitalitate, şi nu îți dă

o senzație de finitudine. Pare o coală albă de hârtie, mai uşor decât o păsare, mai uşor decât o pană, numai un surâs afişat pe față. Pe scurt, fotografia îți creează o senzație de absolută artificialitate, a cărei esență prefăcătoria, falsitatea, fatuitatea nu reuşesc să o surprindă cum se cuvine şi pe care nu o poți pur şi simplu trece cu vederea socotind-o un semn al mondenului. Ba dimpotrivă, cu cât te uiți mai atent, cu atât începi să-ți dai seama că este ceva straniu de neplăcut la acel tânăr chipeş. Eu unul n-am mai văzut vreodată un adolescent a cărui înfățişare plăcută să mă contrarieze atât de mult.

Ultima fotografie este poate cea mai grotescă dintre toate. E de-a dreptul imposibil să ghiceşti vârsta personajului, cu toate că părul îi pare brăzdat cumva de şuvițe cărunte. A fost făcută în colțul unei camere extrem de murdare şi se poate vedea cu uşurință că peretele din spate e crăpat în vreo trei locuri. Bărbatul din imagine îşi ține mâinile, remarcabil de mici, în față şi nu are nici urmă de zâmbet pe chip. De fapt, nu are niciun fel de expresie. Imaginea îți dă senzația că personajul din ea a fost surprins murind cu mâinile deasupra unui reşou şi din cauza asta pare rece, prevestitoare de rău. Un alt aspect şocant este, din nou, fața celui din fotografie. Capul este reprezentat mult prea mare şi îți dă posibilitatea de a-i examina trăsăturile în detaliu. O frunte obişnuită, cu riduri banale, sprâncene, ochi, nas, gură, bărbie, toate la fel de obişnuite. O figură nu numai lipsită de expresivitate, dar care nu îți face nici o impresie. O față fără individualitate. De-ndată ce-nchid ochii, fața acelui bărbat mi se şi şterge din memorie. Îmi amintesc fără probleme peretele, reşoul, dar figura lui este complet estompată şi nu-mi pot aminti absolut nimic despre ea. E-o față care nu are nici o şansă de-a deveni vreodată subiectul unui portret sau al unui desen. Iar când deschid ochii, nu simt nici un fel de plăcere revăzând-o, nu

mă bucură gândul că mi-o amintesc acum. Ce să mai discutăm? Nici măcar după ce deschid ochii şi mă uit din nou la poză nu sunt capabil să mi-o amintesc. Ca să nu mai vorbim de faptul că mă enervează cumplit să mă uit la ea, mă face, de fapt, să vreau să-mi feresc privirea de imaginea din fotografie.

Cred că până şi-o mască mortuară ar avea o expresie mai pregnantă şi te-ar face să-i păstrezi o amintire mai solidă. Cea din poză însă ar putea foarte bine să fie imaginea unui cap de cal ataşat unui trup omenesc. Ceva indescriptibil face pe oricine se uită la ea să se scuture plin de dezgust. Eu unul n-am mai văzut nici o altă față atât de greu de descifrat.

Primul caiet

Am trăit o viață plină de ruşine.

Mi-e greu să-mi imaginez cum e să trăieşti viața unei persoane obişnuite. M-am născut într-un sat din nord-estul țării şi n-am văzut un tren până când mă făcusem deja măricel. Mă tot urcam şi coboram pe pasarela de peste linii şi nici nu-mi trecea prin cap că era pusă acolo pentru a trece de la o linie la alta, convins fiind că fusese construită pentru a-i da gării culoare şi-a face locul mai plăcut, poate ca un fel de loc de joacă, cum sunt cele din străinătate. Am rămas cu această impresie vreme îndelungată şi mi se părea că urcatul şi coborâtul pe şi de pe pasarelă erau o distracție de înalt rafinament. Din punctul meu de vedere, acela era unul dintre serviciile cele mai elegante oferite de căile ferate. De cum am aflat că sofisticatul loc de joacă nu avea, de fapt, decât o funcție pur utilitară, mi-am pierdut complet interesul pentru el.

Tot aşa, când am văzut pentru prima dată în copilărie imagini cu metrouri în cărți, nu mi-a trecut deloc prin cap

că ar fi putut fi inventate din necesitate şi mi-am imaginat că acele trenuri minunate care mergeau pe sub pământ în loc să meargă deasupra lui trebuie să fi fost o nouă şi încântătoare metodă de a-ţi petrece timpul liber.

De când mă ştiu am fost un copil bolnăvicios şi am zăcut în pat destul de mult. De câte ori nu m-am gândit la lipsa absolută de inspiraţie de care dădeau dovadă desenele de pe cearşafuri şi feţele de pernă! Când însă am înţeles – trebuie să fi avut deja vreo douăzeci de ani – că acele obiecte aveau de fapt un scop practic, m-a cuprins o depresie adâncă, gândindu-mă la cât de terni sunt oamenii.

N-am ştiut niciodată ce e foamea. Departe de mine gândul de a spune că am crescut într-o familie bogată. Nu vreau decât să indic că nu am avut nici cea mai mică idee despre ce ar fi putut fi senzaţia de „foame”. Poate că sună absurd ce spun, dar nu am avut niciodată conştiinţa faptului că aveam stomacul gol. În copilărie, când veneam de la şcoală, atât în timpul şcolii primare, cât şi-n al celei gimnaziale, cei de-acasă se dădeau de ceasul morţii să aibă grijă de mine. Vai, ce foame trebuie să-ţi fie! Ştim noi cum e, ce foame ţi-e când vii acasă de la şcoală. Ce-ai zice de nişte bomboane *amanattō* din fasole dulce? Avem şi pandişpan, şi pâine, şi alte cele, dacă vrei... Iar eu, nevrând să supăr pe nimeni, mormăiam ceva despre cum că mi-ar fi foame, da, şi-mi îndesam în gură vreo zece bomboane *amanattō*, fără ca însă să am nici cea mai mică idee dacă aveam de fapt vreo senzaţie de foame.

Asta nu înseamnă că nu mănânc cu poftă, dar nici nu-mi amintesc să o fi făcut vreodată pentru că mi-ar fi fost foame. Mănânc şi mâncăruri exotice. Şi mănânc şi mâncăruri scumpe. Iar când mă duc în vizită la cineva mă forţez să bag în mine tot ce mi se pune în faţă, chiar dacă câteodată mi-e chiar greu s-o fac. În copilărie însă cel mai

dificil moment al zilei era întotdeauna masa, mai ales la noi acasă.

La noi la țară, toți cei zece membri ai familiei mâncau la aceeaşi masă, aliniați față în față pe două rânduri, iar eu, fiind mezinul familiei, şedeam, aşa cum se cuvine, la capătul cel mai îndepărtat al mesei. Camera în care mâncam era întunecoasă, şi imaginea tuturor membrilor familiei mâncându-şi prânzul sau cina în completă tăcere îmi dădea fiori pe şira spinării. Nu mai vorbesc de faptul că eram o familie tradiționalistă şi bucatele pe care le mâncau erau cam tot timpul aceleaşi, aşa că nici nu se punea problema vreunor mâncăruri neobişnuite sau extravagante. Prin urmare, uram momentul în care trebuia să mă aşez la masă şi şedeam acolo la capătul mesei în camera aia prost luminată, tremurând din rărunchi de frig, şi-mi îndesam în gură câteva îmbucături de mâncare în timp ce mă chinuiau tot felul de gânduri sumbre. „La ce bun să mâncăm trei mese pe zi în fiecare zi şi să mai afişăm şi feţele astea teribil de solemne, de parc-am participa la cine ştie ce ritual? De trei ori pe zi la ore fixe ne adunăm cu toții aici, în camera asta sumbră, unde găsim întotdeauna farfuriile aşezate în ordine şi, indiferent că ne e foame sau nu, băgăm în noi în tăcere deplină, uitându-ne în jos la farfurii. Sau, poate cine ştie, o fi şi ăsta vreun tip de rugăciune prin care îmbunăm spiritele care ni s-au aciuat prin casă."

Se spune că trebuie să mănânci ca să nu mori, dar, în ceea ce mă priveşte, zicala cu pricina mi se părea numai o amenințare nefondată. Pe de altă parte însă, deşi nu o credeam decât o superstiție ridicolă, tot nu-mi puteam stăpâni un sentiment de teamă şi îndoială. Iar când mai auzeam şi comentarii banale de genul „omul munceşte din greu ca să aibă ce mânca pentru că, dacă nu mănâncă, moare" nu-mi puteam stăpâni mirarea la tonul grav, amenințător, pe care îl adoptau cei ce le rosteau.

Aşadar, s-ar putea spune că nu aveam, şi nu am până-n ziua de azi, nici cea mai mică idee ce înseamnă să fii cu adevărat om. Neliniştea pe care mi-o provoca gândul că fericirea mea era completamente diferită de ceea ce îi făcea fericiți pe cei din jur era atât de acută, încât nu puteam dormi nopți la rând, ajungând adesea la limita nebuniei. Sincer să fiu, nu cred că am fost vreodată cu adevărat fericit, cu toate că mi se repetă de când mă ştiu că sunt norocos nevoie mare. Mie însă mi s-a părut întotdeauna că viața mea-i un fel de infern perpetuu şi că toți aceia care cred că eu sunt norocos erau, de fapt, cei cu atât de mult noroc, încât nici nu se puteau compara cu mine.

Nu o dată m-a bătut gândul că mie mi se dăduseră nu una, ci zece poveri pe suflet, poveri atât de mari, încât una singură ar fi fost de-ajuns să transforme pe oricine altcineva într-un criminal violent.

Eu chiar nu pricep în ruptul capului care-ar fi chinurile prin care ar putea trece, de exemplu, persoana de lângă mine. Dacă orişice problemă, orişice nenorocire, poate fi rezolvată fără cine ştie ce efort atâta vreme cât e mâncare de-ajuns – şi e vorba aici de nenorociri mult mai mari decât chinul îndurat de-o tortură infinită nu în unul, ci în zece iaduri şi atât de oribile, încât să fărâme-n bucățele toate cele zece poveri date mie –, atunci cine să mai înțeleagă ceva? Şi dacă, în ciuda tuturor acestor cazne, toți cei din preajmă-mi reuşesc să-şi ducă viața fără să se omoare unii pe alții, fără s-o ia razna, ba mai mult, continuând să-şi bată capul cu partidele politice, şi fără să se lase doborâți de disperare şi luptând cu îndârjire pentru viața lor, atunci cum e posibil ca durerea lor să fie reală? Greşesc oare gândind că aceşti oameni au devenit, de fapt, atât de egoişti şi sunt atât de convinşi că viața pe care o duc este una normală, încât n-au nici o umbră de îndoială despre ei înşişi? Numai aşa, zic eu, le poate fi atât de uşor să îndure suferințele prin care trec zi

de zi, făcându-le astfel să fie, de fapt, parte integrantă din condiția umană şi neaşteptându-se la nimic altceva. Sincer, nu ştiu... Îmi imaginez că, dacă dorm bine noaptea, se vor trezi de dimineață plini de voie bună, de chef de viață. Asta nu mă opreşte însă să mă-ntreb ce-or fi visat în timpul nopții. Ce gânduri le cutreieră mintea când merg pur şi simplu pe stradă? Banii? Mă-ndoiesc. Nu poate să fie atât de simplu. În fond, pare-mi-se c-am auzit eu vorba aia cum că oamenii trăiesc ca să mănânce, dar nu şi una care să spună că oamenii trăiesc ca să facă bani. Nicidecum. Deşi trebuie să recunoaştem că la unii... Dar nu, de unde pot eu să ştiu aşa ceva? Şi, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mai complicat mi se pare totul. Şi-atunci mă las copleşit de teama, de teroarea gândului că poate eu sunt cel diferit de toată lumea. Şi din cauza asta mi-e şi cu neputință să port un dialog normal cu alți oameni. N-am nici cea mai mică idee ce-aş putea să vorbesc cu ei, ce-aş avea eu să le spun, până la urmă.

Aşa am ajuns s-o fac pe paiața.

Clovneria avea să fie cea din urmă încercare a mea de-a găsi dragostea semenilor mei. Cu toate că eram torturat de-o teamă de moarte de celelalte ființe umane, îmi era cu neputință să mă retrag complet din societate. M-am forțat aşadar să îmi mențin tot timpul pe buze un zâmbet de suprafață, singura modalitate care-mi era la îndemână de-a mă face plăcut celor din jur şi pe care o mențineam cu prețul unor eforturi interioare de neimaginat.

În copilărie mi-era imposibil să-mi imaginez prin ce treceau cei din jurul meu sau ce puteau gândi chiar şi când era vorba despre membri de familie. Nu-mi erau accesibile emoțional decât propriile mele temeri şi ruşini, unele de nedescris în cuvinte. Şi, până să-şi dea seama cineva, mă transformasem într-un clovn perfect, un copil care nu spunea niciodată o vorbă în care să te poți încrede.

Aveam să observ mai târziu că, în fotografiile pe care le făceam împreună cu alți membri ai familiei, toți cei din jurul meu arborau nişte figuri serioase, în timp ce eu îmi contorsionam fața într-un zâmbet nefiresc, până la urmă tot un fel de bufonerie copilăroasă şi jalnică.

Îmi făcusem un obicei din a nu răspunde vreodată nici unei întrebări ce-mi era adresată de către cei din familie. Cel mai mic indiciu de mustrare mă izbea cu o forță de trăsnet şi mă scotea din minți. Zi ceva! mă îndemnam pe mine însumi, dar îmi lipsea complet voința de-a o face. Ba mai mult, eram convins că reproşurile şi mustrările lor proveneau fără doar şi poate din adevăruri cu origini adânci în trecuturile îndepărtate ale experienței umane. Mă obseda ideea că, nefiind capabil să acționez în conformitate cu acele adevăruri, fusesem deja descalificat de la a trăi printre celelalte ființe umane. Şi această credință a mea mă paraliza şi mi-era cu neputință să mă apăr sau să mă justific. Ori de câte ori eram criticat, eram sigur că trebuie să fi trăit până în acel moment într-una dintre cele mai teribile confuzii, făcând nenumărate greşeli. Şi acceptam atacul lor în tăcere, pentru ca în sinea mea să-mi fie atât de cumplit de frică, încât inima stătea să-mi sară din piept.

Sigur că da, nimănui nu-i place să fie criticat sau să se țipe la el, dar pentru mine figura unei alte ființe umane pline de furie la adresa mea nu era nimic mai mult decât un animal sălbatic arătându-se pe sine în adevărata-i natură, una mai oribilă, mai înfricoşătoare decât a unui leu, sau a unui crocodil sau dragon. Oamenii tind să-şi ascundă adevărata natură, dar, atunci când se iveşte ocazia (ca, de exemplu, un taur odihnindu-se nemişcat într-o poiană plină de iarbă care plesneşte pe neaşteptate din coadă, ca să omoare tăunele ce i s-a aşezat pe coapsă), mânia care-i cuprinde le scoate la iveală într-o clipită natura umană în toată grozăvia ei. La vederea unei astfel de răbufniri, m-a

cuprins dintotdeauna o frică soră cu moartea, care-mi ridica părul în cap şi pe trup la gândul că această natură trebuie să fie parte integrantă din ceea ce înseamnă a fi om. Şi gândul acela mă umplea de disperare.

De când mă ştiu am fost cuprins de groază în preajma oamenilor. Cum nu am nici cea mai vagă urmă de încredere în capacitatea mea de a vorbi şi de a mă comporta ca o fiinţă umană, mi-am ţinut aceste agonii solitare ferecate adânc în suflet. Tristeţea, nelinişstea... le-am ţinut ascunse cu mare grijă pentru a nu fi expuse şi m-am prefăcut a fi un optimist. M-am transformat treptat pe mine însumi pentru a mă potrivi perfect în rolul unui excentric ridicol.

Mi-am spus că, atâta vreme cât reuşesc să-i fac să râdă pe cei din jur, indiferent de cum o fac, o să-mi fie bine. „Dacă reuşesc, atunci n-o să le pese fiinţelor umane din jur că vieţuiesc în afara existenţei lor. Cel mai important lucru e să mă feresc a-i deranja în vreun fel. Trebuie cu tot dinadinsul să fiu nimic. Trebuie să fiu vântul, cerul..." Aşa că mă purtam ca o paiaţă, un rol născut din disperare, chiar şi cu servitorii din casă, de care îmi era frică şi mai abitir decât de membrii de familie, pentru că îi găseam şi mai greu de înţeles.

Într-o vară i-am făcut pe toţi să râdă în hohote când am început să mă preumblu prin casă îmbrăcat într-un pulover roşu de lână pe care mi-l îndesasem sub chimonoul de vară *yukata*. S-a râs atunci cu-atâta poftă, că până şi fratele meu mai mare, care nu râdea niciodată, mi s-a adresat printre hohote cu o voce plină de afecţiune: „Te cam strânge la subţiori *yukata* aia, frăţâne Yōzō!" Adevărul e că sunt rău şi de căldură, şi de frig, aşa că nu se punea problema să mă îmbrac în ditamai puloverul de lână în miez de vară. Îmi trăsesem de fapt peste braţe dresurile groase de iarnă ale surorii mele mai mici şi lăsasem numai puţin să se ţească

din mâneci, cât să creeze impresia că-mi pusesem pe mine un pulover.

Taică-meu se ducea mai tot timpul la Tōkyō cu treburi şi avea şi-acolo o casă în zona Sakuragichō din cartierul Ueno pentru astfel de călătorii, unde locuia cam jumătate din timp. Venea de fiecare dată încărcat cu cantităţi enorme de suveniruri şi cadouri nu numai pentru cei din casă, dar şi pentru alte rude, de parcă cumpărăturile erau modul lui preferat de a-şi petrece timpul liber. O dată, în ajunul unei astfel de călătorii, ne-a adunat pe toţi copiii în salon şi ne-a întrebat zâmbind ce cadou ne-am dori din Tōkyō, notându-şi cu mare atenţie toate răspunsurile într-un carneţel. Era lucru rar pentru tata să se comporte cu atâta afecţiune cu noi, copiii.

— Şi tu, Yōzō, ce-ai vrea să-ţi aduc? m-a întrebat şi pe mine când îmi veni rândul, dar eu n-am fost în stare decât să mormăi ceva neinteligibil.

Când eram întrebat ce-mi doream, reacţia mea iniţială era întotdeauna să spun „nimic”, pentru că singurul lucru care-mi trecea prin minte în acel moment era că, indiferent de ce aş primi, nu ar schimba absolut nimic în viaţa mea şi nimic nu mă va bucura în vreun fel. Pe de altă parte, îmi era fizic imposibil să refuz ceva oferit de o altă persoană, chiar dacă îmi displăcea profund. Când primeam ceva nu eram capabil să spun că nu îmi place, iar când chiar îmi plăcea ce primeam gustam din el cu mare ezitare, aproape pe furiş, de parcă ar fi fost amar. Oricare din cele două opţiuni îmi crea o teamă de moarte şi nu aveam nici măcar putere să aleg între cele două reacţii pe care le aveam la dispoziţie. Aici se regăsea, cred eu, rădăcina uneia dintre trăsăturile care avea să devină mai târziu una dintre cauzele majore ale „vieţii mele pline de ruşine”.

Am tăcut aşadar şi atunci când m-a întrebat tata. În cele din urmă, părintele îşi pierdu răbdarea aşteptând, ba şi chiar şi ceva din buna dispoziţie.

— O carte, nu-i aşa? Sau poate o mască pentru dansul leului de Anul Nou de la gheretele din Asakusa? Se găsesc acum şi pentru copii. Nu-i aşa c-ai vrea şi tu una?

Cuvintele „nu-i aşa c-ai vrea" îmi repugnau încă şi mai abitir, orice răspuns devenind acum imposibil. Până şi-o replică caraghioasă de bufon părea de neimaginat.

— O carte ar fi cel mai potrivit cadou, zic eu, a răspuns în locu-mi fratele, abordând figura lui serioasă.

— Aha! închise tata brusc carneţelul fără să mai scrie nimic, vizibil dezamăgit de răspuns.

Ce eşec teribil! Părintele meu se supărase şi mă puteam aştepta acum la o răzbunare cumplită din partea lui. Tremurând în pat toată noaptea, m-am chinuit să mă gândesc cum să repar situaţia pe care o creasem. M-am strecurat afară dintre paturi şi m-am dus tiptil în salon direct la sertarul în care eram sigur că tata îşi pusese carneţelul. L-am scos din sertar şi-am dat paginile până am găsit-o pe cea unde îşi notase cadourile pentru noi. Am umezit apoi cu limba creionul agăţat de carnet şi, după ce-am scris apăsat „dansul leului" în dreptul meu, m-am întors în pat. Nu-mi doream, de fapt, câtuşi de puţin să primesc o mască pentru dansul leului. Aş fi preferat mai degrabă o carte. Tata însă voise să-mi cumpere o mască, iar eu nu voiam nimic altceva decât să îi fac pe plac şi să-l ajut să-şi recapete buna dispoziţie. Asta mă şi făcuse să mă duc pe furiş în salon în miez de noapte.

Aventura mea nocturnă a dat însă rezultatele aşteptate şi l-am auzit din camera copiilor pe tata, proaspăt revenit de la Tōkyō, spunându-i mamei:

— Ei, ce crezi c-am găsit când mi-am deschis carneţelul la magazinul de jucării din Nakamise? Uite, a scris cineva

aici „dansul leului”, iar ăsta nu-i scrisul meu. N-am ştiut ce să cred vreme de-o clipă şi-apoi îmi dădui seama: trebuie să fi fost una dintre glumele lui Yōzō. Când l-am întrebat ce vrea de la Tōkyō n-a scos nici o vorbă şi mi-a stat acolo ca un popândău rânjindu-se la mine. O fi stat el mai apoi şi s-o fi gândit şi, când şi-a dat seama cât de mult îşi dorea masca aia pentru dans, n-a mai rezistat. Apăi, ce să mai zici? E-un caraghios de copil şi ăsta! Se face că n-are nici o idee ce-ar vrea şi-apoi se furişează să-mi scrie-n carneţel. Dacă tot voia aşa de mult masca aia, nu putea să-mi fi spus de la bun început? M-a buşit un râs de mama focului în mijlocul magazinului, de se uitau toţi la mine ca la urs. Ia, zi-i să se prezinte aici pe loc.

Altă dată, i-am adunat pe toţi servitorii în camera occidentală şi l-am pus pe unul dintre ei să bată aiurea în clapele pianului (deşi locuiam la ţară, aveam în casă tot felul de instrumente cuvenite unei locuinţe moderne). Am purces apoi să dansez un dans indian[1] acompaniat de melodia aceea fără cap şi fără coadă, făcându-i pe toţi cei prezenţi să râdă în hohote, de se tăvăleau pe jos. Frate-meu mi-a făcut şi-o poză cu blitzul. Când am developat-o, amuzamentul s-a intensificat şi mai abitir pentru că în poză mi se zărea şi puţa prin despicătura creată în timpul ţopăielii mele de cele două ştergare din care îmi făcusem acoperământul din jurul mijlocului. Consideram o victorie personală faptul că se râsese atât de mult pe seama acelui dans, mai mult chiar decât mi-aş fi putut imagina.

Aveam abonamente lunare la ceva mai bine de zece reviste pentru copii, pe lângă tot felul de cărţi pe care mi le comandam de la Tōkyō pentru a le devora învăluit în tăcere. Aşa se făcea că eram extrem de informat despre aventurile

---

[1] Autorul foloseşte cuvântul *indeyan* sau *indyan* în original pentru a se referi cel mai probabil la mişcările specifice unui dans ritual al triburilor native din America de Nord.

Profesorilor Mechara Kuchara[2] şi Nanja Monja[3], şi ştiam bine şi tot felul de povestioare de groază, istorii de aventuri, cântecele, cimilituri şi bancuri, material din plin pentru poveştile absurde cu care îmi amuzam publicul format din membrii familiei mele.

Dar cu şcoala? Cum o duceam cu şcoala?

Începusem să mă bucur de ceva respect la şcoală. A fi respectat însă avea un efect negativ asupra mea şi mă intimida cumplit. Singurul mod în care îmi puteam imagina un om „respectabil" era cineva care reuşise aproape complet să-i păcălească pe toţi cei din jur numai pentru a-şi vedea înşelăciunea dezvăluită de o fiinţă omniscientă şi omnipotentă, care îl distrusese şi îl făcuse de ruşine. Aşadar, mă gândeam că, şi dacă reuşeam să-i păcălesc pe mai toţi din jur cu privire la cine eram, unul dintre ei tot avea să afle adevărul despre mine, şi mai devreme sau mai târziu toţi ceilalţi îl vor şti şi ei. Şi-apoi cine ştie cum se vor răzbuna toţi aceia care se lăsaseră păcăliţi? Gândul la mânia lor mă înspăimânta de moarte.

La şcoală îmi făcusem renume nu neapărat pentru că proveneam dintr-o familie bogată, ci pentru că, aşa cum se spune, „mă ducea mintea". Eram firav şi bolnăvicios şi

---

[2] Mai degrabă decât un personaj literar sau de benzi desenate *manga*, Profesorul Mechara Kuchara (sau Ştie-tot) era pseudonimul folosit de către redactorul-şef al populare reviste pentru copii *Shōnen kurabu* (*Clubul copiilor*). Rubrica acestuia, „Kokkei daigaku" („Universitatea Umorului") răspundea lună de lună cititorilor. Rubrica a debutat în 1920.

[3] Greu de identificat în literatura pentru copii din Japonia interbelică (deşi este un personaj faimos de *manga* al autorului Chō Shinta în anii '90 ai secolului trecut), numele acestui personaj s-ar traduce aproximativ prin „Cum se spune".

lipseam de la şcoală mult, câteodată chiar şi câte-o lună sau două, ba chiar şi aproape un an întreg. Odată revenit însă la şcoală, încă în convalescenţă şi slăbit aşa de tare, încât trebuia să fiu dus cu ricşa, dădeam examenele de final de an şi ieşeam tot timpul cu cele mai bune note datorită „minţii" mele. De-nvăţat, nu prea învăţam nici când mă simţeam bine. În timpul orelor de citire, desenam caricaturi, iar în pauze îi făceam pe copii să se tăvălească de râs cu explicaţiile pe care le dădeam desenelor. La orele de compunere nu scriam decât istorioare amuzante şi comicării, enervându-l pe profesorul care mă mustra pe faţă, dar despre care ştiam că se amuza şi el teribil de ce scriam. Într-o bună zi, am predat o temă cu o compunere pe care o scrisesem într-o manieră comică şi în care povesteam despre o călătorie cu trenul până la Tōkyō, în timpul căreia urinasem pe holul trenului, într-o scuipătoare. Adevărul e că, făcându-mi-se să mă duc la baie, m-am folosit de inocenţa-mi copilărească pentru a pretinde că nu ştiam la ce foloseşte scuipătoarea şi am folosit-o dinadins pe post de pisoar. Eram atât de convins că profesorul îmi va găsi istorioara extrem de amuzantă, încât l-am urmărit când a ieşit din clasă la sfârşitul orei ca să se întoarcă în cancelarie. De-ndată ce-a ieşit din clasă, mi-a scos compunerea din teancul pe care îl căra în mână şi a început să citească în timp ce mergea pe holul şcolii. N-a trecut decât vreun minut, c-a şi început să mustăcească a râde. Iar când a intrat în cancelarie, l-am văzut prin geamul uşii după ce terminase probabil de citit, râzând în hohote, cu faţa stacojie. Am stat acolo ascuns până când mi-a pus compunerea la loc în teancul de hârtii, simţindu-mă foarte mulţumit de mine însumi.

Un ştrengar pus pe şotii.

Reuşisem aşadar să par un măscărici. Reuşisem să mă salvez de la aparenţa de-a fi respectabil. Nu aveam decât

note de zece, cu excepția notei la purtare, unde nu treceam vreodată de 5 sau 6, o constantă sursă de amuzament pentru toți cei din familie.

Personalitatea mea însă era diametral opusă celei de ştrengar pus pe şotii. Servitorii noştri mă învățaseră destule lucruri deplorabile şi eram deja corupt. Cu mintea mea de acum îmi dau seama că a pune un copil să facă astfel de lucruri este poate cea mai urâtă, mai nemiloasă, mai crudă crimă pe care poate să o comită o ființă umană. Eu însă am suportat-o cu stoicism. Ba mai mult decât atât, cred că mi-a dat acces la înțelegerea încă unui aspect a ceea ce înseamnă să fii om. Zâmbesc cu gândul la propria mea slăbiciune, dându-mi seama că, de aş fi fost învățat să spun întotdeauna negreşit adevărul, aş fi putut probabil să le împărtăşesc părinților mei crima care fusese săvârşită împotriva mea. Dar, pe de altă parte, nu aş fi fost niciodată în stare să-mi înțeleg propriii părinți. Iar a căuta ajutorul oricărei alte ființe umane îmi era peste putință, din moment ce nu mă puteam aştepta sub nici o formă la vreun sprijin din partea altcuiva. Şi, chiar de m-aş fi plâns tatei sau mamei, sau poate chiar la poliție, la guvern, eram convins că se va găsi până la urmă cineva care să mă reducă la tăcere, cineva pentru care lumea avea mai multă înțelegere şi ale cărui acțiuni primeau automat aprobarea tuturor celor din jur. Până la urmă, e clar că suntem înconjurați de favoritism şi că nu are nici un sens să mă plâng altcuiva. Aşa că m-am abținut de la a spune adevărul, pentru că nu vedeam o altă opțiune pentru mine, indiferent de ce mi se întâmpla, decât să fac pe paiața.

Parcă-i şi aud pe unul sau pe altul amuzându-se copios pe seama mea: „Cum să n-ai încredere în oameni? Da' de când te făcuşi creştin, dom'ne?" Ca şi cum lipsa de încredere în oameni trebuie neapărat să aibă ceva de-a face cu religia! Nu este, în fond şi la urma urmei, nimic altceva

decât purul adevăr că toți oamenii, chiar şi cei care fac poante pe seama mea, trăiesc într-o absolută lipsă de încredere unii față de alții şi nu petrec nici o secundă măcar gândindu-se la Dumnezeu sau la orice altceva similar?

Eram încă un băietan când s-a petrecut următoarea întâmplare. Venise în urbea noastră un mare om politic din partidul al cărui membru era şi părintele meu. Servitorii noştri mă luară şi pe mine la teatru, ca să ascult discursul acelui politician. Sala era plină ochi cu concetățeni de-ai noştri, mai ales aliați şi amici de-ai tatălui meu, care aplaudau frenetic la vorbele celui de pe podium. De îndată însă ce se termină discursul, toți cei prezenți s-au răspândit în noaptea înzăpezită în bisericuțe, discutând care mai de care mai critic părți din discurs. Am auzit clar vocile unora dintre amicii cei mai apropiați ai tatei plângându-se aproape mânioşi de inepția cuvintelor din deschidere rostite de tata sau cât de greu le fusese să priceapă ce şi cum în discursul marelui politician. Aceiaşi oameni s-au oprit apoi pe la noi acasă, au intrat în sufragerie şi l-au felicitat pe tata cu expresii de delectare pură întipărite pe față pentru extraordinarul succes din seara aceea. Până şi servitorii, întrebați de mama despre eveniment, au răspuns la unison că fusese extrem de interesant. Aceiaşi servitori nu avuseseră decât vorbe de ocară pe drumul spre casă şi spuseseră că adunările politice sunt cele mai plictisitoare evenimente la care erau forțați să participe.

Iar acestea nu sunt decât exemple minore, pentru că sunt convins că viața e plină de altele mult mai bune, mai calme, pline de minciuni, unele poate chiar desăvârşite, splendide în nesinceritatea lor, exemple în care oamenii se mint unii pe alții fără ca măcar să se rănească, oricât de ciudat ar părea, pentru că nici măcar nu sunt conştienți de faptul că se mint unii pe ceilalți. Pe mine însă nu mă interesa minciuna reciprocă. Eu îi păcăleam pe cei din jur

cu clovneria mea. Şi nici nu mă preocupam cine ştie ce de moralitate aşa cum apare în manualele de etică, sub numele de „corectitudine”. Mi-e pur şi simplu prea greu să înţeleg genul de om care trăieşte sau care este convins că poate trăi în puritate, fericire şi calm în timp ce se scaldă în înşelăciune. De l-aş fi putut înţelege, poate că nu ar mai fi trebuit să mă tem în felul ăsta de oameni, nu ar mai fi fost necesar să mă opun cu vehemenţă vieţii de om şi nici nu aş mai fi trăit chinurile iadului în fiecare noapte. Pe scurt, motivul pentru care nu am spus nimănui despre acea crimă josnică a servitorilor împotriva mea nu a fost din cauza lipsei de încredere în oameni şi nici, desigur, pentru că aş fi avut înclinaţii creştine, ci pentru că cei din jurul meu mă izolaseră complet de lumea încrederii sau lipsei de încredere. Până şi părinţii mei adoptau câteodată atitudini extrem de greu de priceput din punctul meu de vedere.

Mai cred acum şi că multe femei au reuşit în mod instinctiv să îmi detecteze această singurătate sufletească (deşi nu am mărturisit-o nimănui niciodată) şi aşa s-a făcut că mai târziu în viaţa mea aveau să profite de mine în fel şi chip. Femeile m-au considerat întotdeauna un tip căruia nu-i era greu defel să ţină o iubire secretă.

Al doilea caiet

Aliniaţi pe mal aşa de aproape de apă, de părea că valurile se sparg de ei, se aflau vreo douăzeci de cireşi înălţuţi cu trunchiuri negre cărbune, care, în aprilie, la începutul anului şcolar, etalau o bogăţie de flori albe şi frunze maronii umede proiectate pe albastrul mării. În numai câteva zile, o furtună de petale se spulbera peste apă, umplând valurile cu puncte albe cărate mai apoi înapoi la mal. Plaja aceasta presărată cu flori de cireş era terenul de joacă al liceului la care mergeam, iar imaginea stilizată a

florilor se regăsea şi pe matricola de pe şepci, şi pe nasturii uniformei şcolare.

O rudă îndepărtată avea o casă în apropiere, motiv cât se poate de solid pentru tata să mă dea la această şcoală cu flori de cireş pe malul mării. Fusesem de altfel lăsat complet în grija acelei familii a cărei casă era atât de aproape de şcoală, încât puteam să ajung la ore dimineaţa fără să întârzii dacă fugeam de acasă, chiar şi după ce se sunase. Eram leneş ca elev, dar tot am reuşit, prin aceleaşi metode ca şi mai înainte, să mă fac îndrăgit şi cunoscut printre ceilalţi băieţi.

Era prima dată când locuiam într-un alt oraş şi, ca să fiu sincer, îmi plăcea mult mai mult decât locul meu natal. Unii vor spune că era pentru că maimuţăreala mea devenise într-atât parte din propria mea persoană, încât nu-mi mai era deloc greu să o fac în faţa altora. Eu însă mă gândesc că trebuie să fi fost datorită diferenţei de necontestat dintre a juca teatru şi a face pe clovnul în faţa propriei familii faţă de a face acelaşi lucru în faţa străinilor sau de a o face în oraşul natal faţă de oriunde altundeva. O problemă pe care o întâmpină până şi cel mai mare geniu actoricesc: a juca în faţa unui public din oraşul natal. Cred că până şi cel mai talentat actor din lume s-ar găsi complet paralizat într-o încăpere plină cu toţi membrii familiei sale, veniţi să-l vadă jucând. Iar eu învăţasem la perfecţie cum să-mi joc rolul acasă şi avusesem chiar mult succes. Nici nu-mi închipuiam că un actor de talia mea ar putea să nu se descurce departe de casă.

Nu ştiu dacă era mai mare sau mai mică decât înainte, dar frica de oameni continua să-mi tortureze sufletul, deşi talentul meu actoricesc se maturizase fără doar şi poate. Nu era posibil să nu îmi fac toţi colegii de clasă să se tăvălească pe jos de râs, în timp ce profesorul se lamenta pe faţă că prezenţa mea îi strica complet bunătate de oră, în timp ce se

întorcea cu spatele, ca să râdă şi el în hohote. Ba până şi instructorul de pregătire militară, care nu făcea de obicei decât să urle la noi cu o voce barbară ca de tunet, se lăsa copleşit de râs în faţa giumbuşlucurilor mele.

Chiar însă când începusem să mă simt mai în largul meu şi eram deja mulţumit de felul în care reuşisem să-mi ascund aproape complet adevărata personalitate şi identitate, m-am trezit pe neaşteptate înjunghiat pe la spate. Ca toţi cei care te atacă astfel, atacatorul meu era un oarecare, cel mai pricăjit băiat din clasă, unul c-o faţă plină de bube vinete şi îmbrăcat într-un sacou vechi, moştenit în mod clar de la taică-său sau de la vreun frate mai mare şi cu nişte mâneci atât de lungi, de-ai fi jurat că era Prinţul Shōtoku[4]. Şi, după ce că arăta cum arăta, individul mai era şi complet inept la învăţătură şi lipsit de orice aptitudine fizică sau militară, aşa că părea mai degrabă a fi un observator decât un participant la activităţile din şcoală. Nu e de mirare, aşadar, că nu mi s-a părut necesar să mă protejez în vreun fel de acest băieţandru.

Ei bine, într-o bună zi, eram la ora de educaţie fizică, iar Takeichi (aşa parcă îmi amintesc că îl chema pe individ, deşi nu-i mai ştiu şi numele de familie) stătea cocoţat pe bară ca de obicei, uitându-se la noi toţi ceilalţi cum făceam exerciţii. Hotărât să produc unul dintre giumbuşlucurile mele obişnuite, am adoptat o figură cât se poate de serioasă şi m-am azvârlit către bară cu un strigăt. M-am prefăcut că n-am putut să ajung la bară şi, făcând un salt în aer, am căzut caraghios în fund în groapa cu nisip. Deşi complet

[4] Comparaţie comică cu veşmintele purtate la curtea semilegendarului prinţ Shōtoku Taishi (574–622), faimos în Japonia pentru reformele sale şi căruia i se atribuie promulgarea primei constituţii japoneze, Constituţia celor Şaptesprezece Articole (604). Toate faptele sale sunt consemnate în cronica japoneză *Nihon shoki* (*Cronicile Japoniei*, 720).

deliberată, căzătura mea îi făcu pe toti prezenți să izbucnească în hohote de râs, exact aşa cum îmi dorisem. M-am ridicat cu un zâmbet jalnic şi ruşinat pe față, şi tocmai îmi scuturam turul pantalonilor de nisip când m-am trezit împuns cu un deget de la spate. Era Takeichi, care-mi şoptea: „Dinadins, ai făcut-o dinadins!"

M-am cutremurat. Poate că m-aş fi aşteptat ca altcineva să-şi dea seama de înşelăciunea mea, dar faptul că fusese tocmai Takeichi m-a lovit în creştet ca un fulger. M-am simțit de parcă totul în jurul meu fusese cuprins într-un moment de o vălvătaie cu toate flăcările iadului şi fui nevoit să-mi înăbuş din răsputeri un țipăt de frică.

Au urmat zile pline de nelinişte, de teamă de moarte. Am continuat, desigur, la suprafață să-i fac pe toți cei din jur să râdă la clovneriile mele de toată jena, dar nu mă puteam stăpâni din când în când să nu oftez din toată inima. Indiferent de ce-aş fi făcut, Takeichi avea să ştie, să se prindă şi nu avea să treacă prea multă vreme până când va începe să trâmbițeze tuturor ce văzuse şi, ori de câte ori mă lăsam copleşit de astfel de gânduri, fruntea mi se umplea de sudoare şi mă uitam la toată lumea cu ochii de necontrolat ai unui nebun. De-aş fi putut, m-aş fi lipit de Takeichi, ca să-l țin sub supraveghere 24 de ore din 24, fără să mă mişc un milimetru de lângă el. Aş fi stat cu el dimineața, la prânz şi seara, ca să mă asigur că nu avea să-mi divulge secretul. M-am gândit intens la ce-aş putea să fac. Aş sta cu el ore întregi ca să-l conving că tot ceea ce făceam era real şi nicidecum „dinadins", iar dacă totul ar fi mers cum trebuie, am deveni amici de neseparat. Dacă însă planul nu mi-ar fi ieşit cum îmi doream, atunci n-aş mai fi avut decât o singură opțiune, şi anume să mă rog din tot sufletul să moară. Ideea de a-l ucide eu însumi nu mi-a trecut prin cap, ceea ce nu mă surprinde, având în vedere că de-a lungul vieții mi-am dorit adesea să mor de o moarte violentă, dar

niciodată să ucid pe cineva. Asta e probabil şi din cauză că mă gândesc că, dacă îmi ucid adversarii, sfârşesc, de fapt, prin a-i face fericiți.

Pentru a mi-l apropia pe Takeichi, am adoptat figura blândă şi zâmbitoare a unui fals creştin. Îl însoțeam peste tot, ținându-l cu brațul de umerii osoşi şi aplecându-mi capul către el cu afecțiune. Îl invitam adesea cu miere în glas să vină să-şi petreacă timpul cu mine la rudele unde locuiam. În loc de răspunsuri, nu primeam însă decât priviri goale. Numai că într-o zi, după ore, să fi fost cam pe la începutul verii, căzu pe neaşteptate o ploaie puternică de seară. Toți ceilalți elevi se dădeau de ceasul morții care cum să ajungă pe unde locuia, dar, cum casa mea era la câțiva paşi, am hotărât s-o iau la fugă printre stropi. Tocmai mă pregăteam să mă avânt în ploaie, când l-am zărit pe Takeichi stând lângă uşă cu o privire jalnică, parcă neştiind ce să facă. „Hai la mine", i-am spus, „îți dau eu o umbrelă". Şi fără să mai aştept răspunsul lui, l-am apucat de mână şi am luat-o la fugă prin ploaie. Odată acasă, am rugat-o pe mătuşă-mea să ne usuce hainele şi-am reuşit să-l aduc pe Takeichi în camera mea de la etaj.

În casă locuiau tanti, o femeie de vreo cincizeci de ani, şi două verişoare. Cea mai în vârstă era înaltă, fragilă, purta ochelari şi trebuie să fi avut cam treizeci de ani (fusese măritată cândva, dar se întorsese acasă), iar cea mai mică era o fătucă scundă cu o feţişoară rotundă, care părea că de-abia terminase liceul. La parterul casei se afla un magazin care vindea produse de papetărie şi articole sportive care se aflau înşirate pe peste tot, dar principala sursă de venit a familiei era chiria provenită din cele cinci, şase case construite de răposatul tată şi soț.

— Mă dor urechile, spuse Takeichi, stând nemişcat în mijlocul camerei mele.

— Ți-o fi intrat apă-n ele.

Când m-am uitat la urechile lui, am văzut că ambele îi curgeau teribil. Iar lobii erau acoperiți de puroi, gata să curgă şi el. Mă prefăcui îngrijorat: „Cred că te doare ceva de groază!” Iar mai apoi îmi cerui scuze „cu gentilețe”, ba chiar folosind cuvinte din registrul femeiesc: „Să mă ierți, te rog mult, că te-am târât după mine prin ploaie.” M-am dus apoi din nou jos ca să aduc nişte vată şi spirt. L-am întins pe Takeichi pe podea, cu capul la mine-n poală şi l-am curățat cu mare grijă în urechi. De data asta, nici el măcar nu şi-a dat seama de ipocrizia, de intențiile malefice care se ascundeau în spatele faptelor mele. Ba mai mult, de acolo se unde se afla întins pe podeaua camerei mele, cu capul în poala mea, mi-a spus ceea ce se voia a fi un compliment, chiar dacă unul prostesc:

— Ce-or să se mai țină muierile de tine ca muştele...

Aveam să-mi dau seama mai târziu în viață cât de demonică avea să se dovedească acea profeție a lui Takeichi, mult mai hidoasă decât şi-ar fi putut-o el imagina când a spus-o. Nu mi-a plăcut niciodată expresia asta, fie că-i vorba de „a se ține ca musca de cineva” sau de a fi cel „de care se ține musca”, pentru că mi-a creat întotdeauna o impresie de vulgar, de prost gust, şi în acelaşi timp că era plină de o prostească satisfacție de sine. Indiferent de context, de îndată ce apare în conversație această expresie, templele melancoliei se prăbuşesc, nelăsând în urmă decât o senzație de fatuitate. În acelaşi timp însă mi se pare curios cum de îndată ce înlocuieşti o expresie precum „ce enervant e să se țină muierile ca muştele de tine” cu ceva mai literara „ce nelinişte îți dă sentimentul de a fi iubit”, parcă acele temple ale melancoliei rămân în picioare.

Takeichi îmi servise acel compliment de doi bani cum că aveau să se țină femeile de mine ca muştele, pentru că fusesem cumsecade cu el şi îi curățasem lichidul care-i curgea din urechi. Când l-am auzit spunând-o nu am făcut

decât să mă-nroşesc tot şi să zâmbesc fără să scot o vorbă, dar, ca să fiu sincer, aveam deja o idee vagă ce avea să însemne acea prezicere a lui. Ba nu, nu m-am referit deloc bine la atmosfera creată de o expresie atât de vulgară precum „a se ține ca muştele de tine”, pentru că ea trăda de fapt un infantilism sentimental ieftin pe care nu-l găseai nici măcar în dialogul protagonistului romantic al unei comedii muzicale. Iar eu nu mă regăseam chiar deloc reprezentat de falsitatea emoțiilor indicate de formularea „idee vagă” de mai sus.

Femela speciei umane mi s-a părut întotdeauna mult mai greu de înțeles decât masculul. În familia mea apropiată, erau mai mult femei decât bărbați, şi multe dintre ele îmi erau verişoare. Mai era apoi şi fata-n casă din „crima” amintită. Aşadar, nu cred că exagerez deloc când spun că singurii mei parteneri de joacă în timpul copilăriei erau fete, dar, din punctul meu de vedere, singura senzație pe care o asociam cu ele era aceea de maximă precauție. Mi-era absolut imposibil să-mi dau seama ce voiau, aşa c-am făcut greşeli peste greşeli, care m-au lăsat cu răni adânci. Răni care nu sunt defel cicatricile lăsate de biciul unui bărbat, ci tăieturi adânci, sau, mai bine spus, făcute în adâncime, generatoare de hemoragii interne şi de dureri profunde. Astfel de răni sunt aproape imposibil de vindecat.

Femeile m-au dus de nas şi m-au azvârlit cu dezgust, şi-au bătut joc de mine şi m-au torturat de față cu alții, pentru a mă îmbrățişa cu pasiune de-ndată ce ne găseam singuri. Femeile dorm atât de adânc, de parcă sunt moarte. Dar, cine ştie? Poate că trăiesc pentru a dormi. Ajunsesem la astfel de generalizări în urma multor ani de observații asupra femeilor, observații începute încă de pe vremea când nu eram decât un băietan şi, deşi trăsesem concluzia că femeile păreau a fi din toate punctele de vedere membre ale aceleiaşi specii ca şi bărbații, erau, fără doar şi poate, nişte

ființe cât se poate de diferite. Şi, oricât de fenomenal ar putea să pară, aceste ființe de neconceput în prefăcătoria lor au avut întotdeauna grijă de mine. Prin urmare, expresii uzuale precum „a se-ndrăgosti de” sau „a fi iubit” nu mi se potriveau deloc, pentru că în cazul meu nu se putea spune decât ceva de genul „a avea grijă de”.

Tot femeile erau cele cu care puteam să mă desfăşor în voie când venea vorba de clovnerii. Bărbații se opreau din râs la un moment dat, iar, dacă mă lăsam îmbătat de succes pe când distram vreun bărbat şi îmi luam rolul prea în serios, sfârşeam prin a-mi pierde umorul, aşa că trebuia să am tot timpul grijă să mă opresc la momentul oportun. Femeile însă nu păreau a avea nici un fel de oprelişte. Indiferent de cât de mult petreceam cuprins de pasiunea giumbuşlucurilor şi poantelor mele, ele îmi cereau tot mai mult, până când eram eu epuizat de cerințele lor nesățioase. Asta pentru că femeile râd cu poftă şi îndelung. S-ar putea spune că femeile reuşesc să se bucure de mult mai multe plăceri decât bărbații.

Cele două verişoare în casa cărora locuiam în timpul şcolii obişnuiau să vină la mine în cameră ori de câte ori nu aveau altceva mai bun de făcut. Când îmi băteau la uşă, îmi săream din piele de frică fără vreun motiv anume.

— Ce faci? Teme?

— Nu, răspundeam eu cu un zâmbet şi-nchideam cartea din care citeam. Mă lansam apoi în câte-o poveste fantasmagorică, fără nici o legătură cu ceea ce gândeam cu adevărat.

— La şcoală, profu’ de geografie, ăla de i se spune Morsa...

Într-o seară, verişoarele-mi veniră din nou în cameră şi, după ce m-au lăsat să fac glume şi clovnerii un timp nemilos de lung, una din ele spuse:

— Ia să vedem cum îți stă cu ochelari, Yōzō!

— Păi de ce?

— Ei, hai nu te prosti acu'! Ia, pune ochelarii ăştia!

Îmi vorbeau întotdeauna în acelaşi ton dur, de parcă-mi porunceau. Iar clovnul, neavând ce face, îşi puse pe nas ochelarii celei mai mari. Verişoarele s-au îndoit de burtă de atâta râs.

— Eşti leit Harold Lloyd!

Comicul american de cinema era extrem de popular în Japonia pe vremea aia. M-am ridicat în picioare:

— Doamnelor şi domnilor, am spus, ridicând un deget, aş dori să profit de această ocaziune pentru a-i mulţumi din adâncul inimii publicului meu din Japonia...

Şi-am continuat ca şi cum aş fi ţinut un discurs în faţa unei adunări, iar fetele au continuat să râdă pe tot parcursul lui. Şi-aşa s-a făcut că m-am avut încotro şi-am fost nevoit să mă duc să văd toate filmele cu Harold Lloyd ori de câte ori veneau la cinematograful din oraş, pentru a-i studia în secret expresiile faciale şi gesticulaţia.

Într-o seară de toamnă, pe când citeam o carte tolănit în pat la mine în cameră, verişoara mea mai mare căreia îi spuneam Anesa[5] intră valvârtej aidoma unei păsări în zbor şi se trânti lângă mine pe pat plângând.

— Ajută-mă, Yōzō, te rog eu mult să m-ajuţi! Ştiu că tu ai să m-ajuţi! Hai să fugim împreună din casa asta nenorocită! Ajută-mă, te rog din suflet!

Şi o ţinu tot aşa cu rugăminţi isterice încă o vreme, pentru a izbucni din nou în hohote de plâns. Nu era pentru prima dată că aveam de-a face cu o astfel de scenă din partea unei femei, aşa că nu am fost tocmai luat prin surprindere de explozia emoţională a Anesei. Nu am putut să-mi reprim un sentiment de plictiseală la cât de banale şi

[5] Formă de limbaj copilăresc pentru Oneesan (lit. „soră mai mare").

de goale erau sentimentele pe care le exprima. M-am strecurat afară din pat pe lângă ea şi mi-am luat un fruct de kaki de pe birou. L-am curăţat de coajă şi i-am dat si ei o felie. Fata l-a mâncat printre sughiţuri de plâns, şi-apoi spuse:

— Ai vreo carte bună? Împrumută-mi şi mie ceva.

Am luat de pe raft romanul *Eu, motanul* al lui Sōseki şi i l-am dat.

— Mersi mult pentru kaki, mai spuse ieşind din cameră cu un zâmbet ruşinat pe faţă.

Anesa nu era nici pe departe singura care să se comporte în felul ăsta în prezenţa mea. Nu o dată mi s-a năzărit că e mult mai complicat, mai enervant şi mai neplăcut să pricep sentimentele după care se ghidează în viaţă o femeie decât să descopăr gândurile cele mai ascunse ale unui vierme. Aşa am învăţat, din proprie experienţă, că cea mai bună metodă de a linişti o femeie care izbucneşte în istericale este să-i oferi ceva dulce.

Secchan, sora ei mai mică, îşi aducea şi prietenele la mine-n cameră, iar eu le amuzam pe toate în egală măsură. De-ndată însă ce prietenele plecau, Secchan se apuca să le bârfească pe toate, pentru a încheia de fiecare dată cu un: „E-o tip-a naibii. S-ai grijă cu ea.” Iar eu tot mă ţineam să nu-i răspund, „Păi şi-atunci, la ce mi-ai mai adus-o aici?” Dar, mulţumită ei, toţi vizitatorii din camera mea erau fete.

Asta nu înseamnă însă că acel compliment al lui Takeichi cum c-or să se ţină femeile de mine „ca muştele” se împlinea deja. Nu eram decât Harold Lloyd din Japonia de nord-est. Aveau să mai treacă câţiva ani buni până când prostioara spusă atunci de Takeichi să se concretizeze cu forţă, transformându-se într-o profeţie sinistră.

Tot Takeichi mi-a mai făcut un alt cadou important.

Într-o zi, pe când venise la mine să mai tăiem frunze la câini împreună, m-am trezit că-mi flutură pe sub nas o imagine colorată.

— E-o stafie, îmi spuse.

Cuvintele lui m-au şocat. Am decis atunci, în acel moment – deşi n-aveam să-mi dau seama decât mulţi ani mai târziu – că trebuia să găsesc o cale de scăpare. Ştiam foarte bine ce-mi arăta Takeichi. Nu era decât bine-cunoscutul autoportret al lui Van Gogh. Pe vremea copilăriei mele, impresionismul francez era la modă în Japonia, şi primul contact pe care îl aveam cu arta occidentală era adeseori prin intermediul acestor lucrări. Până şi elevii din şcolile de la ţară ştiau bine picturile lui Van Gogh, Gauguin, Cézanne şi Renoir, mai ales prin intermediul reproducerilor fotografice. Şi eu văzusem nenumărate astfel de fotografii în culori după picturile lui Van Gogh, iar intensitatea pensulei şi prospeţimea culorilor mă intrigaseră. Dar nu mi-am imaginat nici un moment că imaginile lui sunt cele ale unor fantome.

Am luat de pe raft un volum cu reproduceri din Modigliani şi i-am arătat lui Takeichi bine-cunoscutele nuduri cu pielea lor de culoarea aramei lustruite.

— Dar astea? Şi-astea tot stafii sunt?

— Extraordinar! exclamă amicul meu o admiraţie adâncă citindu-i-se în ochii larg deschişi. Asta parc-ar fi un cal din iad...

— Aşadar, tot stafii...

— Ce n-aş da să pot şi eu să pictez aşa fantome, a mai spus Takeichi.

Există pe lume oameni a căror teamă de alte fiinţe umane este atât de morbidă, încât ajung la un punct în care îşi doresc din tot sufletul să nu le apară în faţa ochilor decât cei mai teribili monştri. Şi, cu cât mai neliniştiţi sunt, cu cât mai frică le e şi cu atât mai abitir se roagă ca următoarea

furtună să fie şi mai violentă decât cele de dinainte... pictorii mânaţi de o astfel de mentalitate şi care au suferit răni şi intimidări grele din partea acelor fantasme numite fiinţe umane ajung aproape inevitabil să creadă în fantome. De fapt, ajung la punctul în care văd monştri ziua-n amiaza mare, în mijlocul naturii. Şi, în loc să se ferească de oameni şi să se-ascundă în spatele clovneriilor, fac tot posibilul să surprindă aceşti monştri în opera lor de îndată ce-i văd. Avea dreptate Takeichi, mare curaj avuseseră aceşti pictori să surprindă demoni în opera lor şi mi-am dorit în acel moment ca ei, şi nu altcineva să-mi fie prieteni în viaţă. Eram atât de bucuros de această hotărâre, că aş fi putut să plâng acolo, pe loc.

— Şi eu am să pictez. O să pictez fantome, şi diavoli, şi cai din iad... Şi, nu ştiu din ce pricină, vocea îmi era aproape şoptită în timp ce-i spuneam toate astea.

Încă din şcoala primară mi-a plăcut să desenez şi să mă uit la imagini. Desenele mele însă nu au reuşit să-mi aducă reputaţia pe care mi-o aduceau istoriile umoristice. N-am avut niciodată nici cea mai mică umbră de încredere în oameni, iar povestirile mele nu erau nimic altceva decât gestul iniţial de bineţe făcut de un comic către public: aveau darul de a-mi fascina profesorii, dar nu prezentau nici cel mai mic interes pentru mine. Desenele în care surprindeam însă obiecte, chiar dacă printr-o descriere realistă, erau singurele cărora le dedicam eforturi stilistice (deşi copilăreşti) reale. Manualele de desen după care învăţam la şcoală erau complet plicticoase, iar ceea ce ne preda profesorul de desen era şi mai stupid, aşa că am fost nevoit să experimentez de unul singur, fără nici un fel de îndrumare, folosindu-mă de orice metodă de exprimare care-mi trecea prin cap. Am avut setul meu de vopsele de ulei şi de pensule încă de când am intrat la liceu. Dar, în ciuda încercărilor mele disperate de a imita tehnicile folosite de

impresionişti, picturile mele nu erau decât forme pe hârtie, fără vreo şansă de a deveni ceva valoros vreodată. Spusele lui Takeichi în acea zi m-au ajutat însă să-mi dau seama că abordasem pictura cu o atitudine complet greşită. Câtă superficialitate şi câtă prostie, până la urmă, se ascunde în încercarea de a picta într-o manieră plăcută privirii acele lucruri pe care le consideri plăcute. Adevăraţii maeştri au creat frumuseţe absolută datorită subiectivităţii propriei percepţii a unor realităţi complet triviale şi nu şi-au ascuns plăcerea unor lucruri ameţitor de hidoase, lăsându-se cuprinşi de bucuria de a le descrie. Aşadar, nu dăduseră doi bani pe concepţiile greşite ale altora. De-abia atunci, după ce fusesem iniţiat de Takeichi în aceste secrete de bază ale artei picturii, am început şi eu să pictez autoportrete, având însă grijă să nu fie văzute de nici una dintre vizitatoarele mele de sex feminin.

Picturile erau atât de sfâşietoare, că m-au lăsat şi pe mine stupefiat când am văzut produsul final. Acela era adevăratul eu, cel pe care-l ţinusem ascuns cu tragică disperare: rânjisem cu toată gura, îi făcusem pe alţii să râdă cu lacrimi, dar realitatea cruntă era cea din tablou. Mi-am asumat atunci acel eu în secret, convins fiind că nu am cum să îl evit, dar nu m-am grăbit să arăt imaginile nimănui altcuiva decât lui Takeichi. Îmi displăcea profund gândul că aş putea deveni brusc victima suspiciunii vigilente a altora de îndată ce realitatea de coşmar de sub comicăriile mele ar fi fost expusă public. Pe de altă parte însă, mi-era la fel de frică că nici după ce mi-au văzut adevăratul sine nu mi l-ar recunoaşte ca atare, crezându-l nimic mai mult decât o nouă versiune a clovneriilor mele, o ocazie pentru a stoarce câteva hohote de râs. Iar asta ar fi fost cea mai cumplită şi insuportabilă durere. În cele din urmă, am ascuns toate picturile în fundul dulapului.

Nu mi-am schimbat stilul nici pentru orele de desen, ținându-mi secretă tehnica stilului fantomă şi continuând să pictez cât se poate de convențional.

Nu îmi dezvăluiam sensibilitatea atât de uşor de rănit decât lui Takeichi, şi numai lui nu am ezitat să-i arăt autoportretele. Iar el m-a răsplătit cu entuziasm la vederea lor, aşa că am pictat încă vreo două, trei, precum şi o imagine a unei fantome, ceea ce-l făcu pe amicul meu să-mi prezică: „Ai s-ajungi un mare pictor."

Nu mult după aceste evenimente, am plecat la Tōkyō. Aveam scrise în frunte cele două profeții ale tembelului de Takeichi: că or să se țină femeile ca muştele de mine şi că o să fiu un mare pictor.

Am vrut să intru la o şcoală de arte, dar taică-meu n-a vrut să audă în ruptul capului de aşa ceva şi m-a trimis la universitate, cu gândul c-am s-ajung funcționar public. Asta a fost sentința care mi s-a dat, iar eu, complet incapabil de a protesta vreodată, m-am supus ca un idiot. La insistențele părintelui meu, am dat examenele de admitere la facultate un an mai devreme decât alții şi-am intrat. Eram, ca să fiu drept, sătul până peste cap de liceul de pe malul mării şi de florile de cireş.

În Tōkyō m-am mutat de îndată într-un cămin, dar mizeria absolută şi violența m-au îngrozit. Nu mai aveam nici un chef de clovnerie, aşa că am obținut un certificat medical cum c-aş avea probleme cu plămânii şi m-am mutat pe dată din cămin în casa tatălui meu din cartierul Ueno. Viața-n comun îmi repugnase complet. Şi-acum mă trec fiori când aud expresii de genul „pasiunea tinereții" sau „mândrie tinerească" şi nu pot în ruptul capului să mă las îmbiat de ceea ce se numeşte „spirit studențesc". Atât sălile de curs, cât şi căminele mi se păreau a fi nimic mai mult decât gropi de gunoi mustind de dorințe sexuale denaturate, unde chiar

şi farsele şi poantele mele cele mai bine puse la punct nu serveau la nimic.

Când nu era sesiune parlamentară, taică-meu nu petrecea mai mult de o săptămână, două pe lună în casa din Tōkyō. Iar când nu era acolo, eram numai trei în vila cât se poate de impunătoare pe care o ocupa: un cuplu în vârstă care avea grijă de proprietate şi eu. Chiuleam frecvent, dar nu pentru c-aveam chef să umblu lela prin Tōkyō – probabil c-o să dau ortu' popii şi tot n-am să văd Altarul *Meiji jingū*, dedicat memoriei împăratului Meiji, statuia lui Masashige Kusunoki sau mormintele celor Patruzeci şi şapte de *rōnin*. De fapt, nici nu călcam pe-afară, preferând să stau în casă şi să citesc sau să pictez. Sigur că nu aveam încotro când era şi tata la Tōkyō şi trebuia să plec la cursuri făr' de greş dis-de-dimineaţă, deşi chiar şi-atunci sfârşeam adesea prin a nu mă duce decât la un curs de artă oferit de un pictor în cartierul Hongō, cu care făceam schiţe vreme de trei, patru ore. Cum reuşisem să scap de viaţa în cămin, eram oarecum cinic faţă de tot ce însemna studenţie, iar probabil datorită complexului meu de superioritate mi se părea că aveam un statut special şi nu mă duceam la cursuri decât ca un fel de auditor extern mai degrabă decât ca un student obişnuit. Aşa că mersul la cursuri a ajuns să fie din ce în ce mai plictisitor. Deşi trecusem prin şcoala primară, gimnazială şi prin liceu, mă găseam acum la facultate fără să am nici cea mai mică idee ce însemna să te simţi mândru de universitatea la care mergi. Nu făcusem nici măcar efortul să învăţ imnul şcolilor.

Nu trecu mult, şi un alt participant la cursul de artă a avut grijă să mă iniţieze în profundele mistere ale băutului, fumatului, prostituatelor, caselor de amanet şi ale gândirii de stânga. Da, o combinaţie stranie, dar chiar aşa s-a întâmplat.

Studentul cu pricina se numea Masao Horiki. Născut în inima oraşului Tōkyō, era cu şase ani mai mare ca mine şi absolvise o şcoală particulară de arte. Neavând propriul atelier acasă, venea la cursul de artă la care mă duceam şi eu, în ideea de-a-şi continua şi îmbunătăți competențele în pictura în ulei.

Într-o bună zi, pe când încă nu ne cunoşteam decât din vedere şi nu avusesem ocazia să schimbăm nici o vorbă, a venit pe neaşteptate la mine şi mi-a spus:

— Ai să mă-mprumuți şi pe mine cu cinci yeni?

M-a luat prin surprindere şi m-am trezit că i-am dat pe loc banii.

— Bravo! îmi spuse. Acum, hai să bem! Eşti invitatul meu!

Am simțit că n-aveam cum să-l refuz, aşa că m-am trezit târât la un bar din apropiere. Aşa am început să fim prieteni.

— Te urmăresc de ceva vreme. Aha, exact! Zâmbetul ăsta ruşinat! Ăsta este semnul clar al unui artist care promite. Şi-acum, hai noroc şi dă-l pe gât, ca să ne-ntărim prietenia! Gesticulă apoi către una dintre chelnerițe, ca să vină la masa noastră: Ei, ce zici? Nu-i un băiat chipeş? Da' să nu te-apuci acu' să-i pici în plasă, auzi? Trebuie să recunosc că, de când a apărut la curs, nu mai sunt eu cel mai bine bărbat de-acolo...

Horiki avea un ten mai închis, dar trăsături armonioase şi se îmbrăca straniu pentru un student la arte, în costum şi cu cravată. Părul şi-l dădea cu pomadă şi-l pieptăna cu cărare la mijloc.

Nu ştiam prea bine unde mă aflam şi nu mă simțeam în largul meu. Îmi tot încrucişam brațele la piept nelinişt it şi zâmbeam timid. Dar, după ce-am dat gata vreo două, trei pahare de bere, m-am simțit brusc cuprins de o ciudată eliberare. M-am apucat să-i spun lui Horiki:

— Mă gândeam să mă duc la o şcoală de arte...

— Las-o baltă! Nu-ți ajută la nimic. Şcoala-n general n-ajută la nimic. Profesori care se cufundă în natură! Profesori care arată o înțelegere profundă a naturii! Asta ne trebuie nouă...

N-aveam nici strop de respect pentru părerile lui. Îmi spuneam: „E un idiot, iar picturile lui sunt de toată jena, dar poate că nu-i rău să am cu cine să mai ies şi eu.” Întâlnisem pentru prima dată în viață un adevărat terchea-berchea de oraş. Ca şi mine, deşi într-un alt fel, şi el era deconectat total de alte ființe umane. Eram membri ai aceleiaşi specii, dar asta pentru că nu ne găseam locul. Pe de altă parte, era o diferență esențială între mine şi Horiki. El nu părea deloc conştient de farsa propriei lui existențe sau cel puțin nu acorda nici cea mai mică atenție recunoaşterii nefericirii acelei farse.

Îl disprețuiam ca pe o persoană pe care o foloseam ca să mă amuz şi al cărei scop nu putea fi altul. Ba chiar mi-era ruşine de amiciția noastră. Din păcate, s-a dovedit că până şi Horiki era mult prea puternic pentru mine.

La-nceput însă am fost cât se poate de convins că Horiki era un tip de treabă, neobişnuit de cumsecade, şi, în ciuda silei mele obişnuite de alte ființe umane, mi-am lăsat garda jos într-atât, încât mi-am spus că-mi găsisem un ghid excelent care să-mi arate oraşul. Pentru că adevărul adevărat e că după ce-am ajuns la Tōkyō mi-era o teamă teribilă de orice: nu mă urcam în tramvai de teama vatmanului, nu mă duceam la teatru de teama plasatoarelor înşirate de-a lungul scării cu covor roşu din fața intrării principale, nu intram în restaurante pentru că eram intimidat de chelnerii care mă pândeau de la spate, aşteptând să-mi golesc farfuria. Cel mai mult şi mai mult mă-nspăimânta plătitul. Stângăcia cu care întindeam banii după ce-mi cumpăram câte ceva nu provenea din zgârcenie,

ci din stres excesiv, ruşine excesivă, disconfort excesiv şi nelinişte. Ochii îmi pluteau în cap, şi lumea-ntreagă mi sentuneca în faţă, că simţeam că-mi pierd minţile. Nici nu se punea problema să mă tocmesc, din moment ce de cele mai multe ori uitam să-mi iau restul, ba chiar şi lucrurile pe care le cumpăram rămâneau acolo cu o frecvenţă uimitoare. În astfel de condiţii nici nu se putea pune problema să mă descurc de unul singur prin Tōkyō. Şi sfârşeam petrecând zile la rând fără să ies din casă.

Aşa c-am hotărât să-i înmânez portofelul meu lui Horiki, ca să mergem în oraş împreună. Se pricepea de minune să se tocmească, ceea ce-l făcea un specialist de necontestat când venea vorba de satisfacerea plăcerilor şi reuşea întotdeauna să cheltuiască extrem de puţin, obţinând maximum de rezultate. Horiki mai ştia şi cele mai bune metode de-a ajunge oriunde-şi dorea în cel mai scurt timp posibil, fără să se folosească de taxiuri. Se urca, în diverse combinaţii, după nevoie, în tramvai, autobuz, ba chiar şi-n bărci cu motor pe râu. Tot el m-a învăţat şi varii chestiuni practice cum ar fi faptul că, dacă ne opream dimineaţa în drum spre casă de la vreo prostituată şi luam un mic-dejun cu *yudōfu*[6] la restaurantul cutare unde puteam să facem şi-o baie ca parte din pachetul oferit, aveam ocazia să ne bucurăm de-un tratament luxos fără să plătim o căciulă de bani. M-a mai învăţat şi că o masă rapidă de vită cu orez *gyūmeshi* sau de frigărui de pui *yakitori* de la vânzătorii ambulanţi, deşi costă mai nimica toată, îţi umple burta o bună bucată de vreme. Şi tot el m-a asigurat că cea mai sigură şi rapidă metodă

[6] *Tōfu* fiert în miso şi servit cu ghimbir şi ceapă verde, o mâncare tradiţională din zona oraşului Kyōto.

de-a te-mbăta era cu cocktailul *denki bran*[7]. Şi uite-aşa, datorită lui Horiki, am ajuns să nu mă mai chinuie anxietatea şi frica ori de câte ori trebuia să plătim ceea ce consumam.

La fel de important în relația mea cu Horiki a fost şi faptul că era genul absolut dezinteresat de părerea celui cu care vorbea şi era în stare să-ți toarne vrute şi nevrute douăzeci şi patru de ore pe zi, în funcție de subiectul care îl preocupa în momentul respectiv. Iar în unele cazuri, era foarte posibil ca subiectul de care era cel mai pasionat să fi fost tocmai lipsa de interes cu privire la părerea interlocutorului. Logoreea lui era cea mai bună asigurare că nu exista nici cel mai mic pericol de a ne lăsa copleşiți de tăceri stânjenitoare atunci când satisfacerea celorlalte plăceri ne extenua. Cu oricine altcineva trebuia să fiu întotdeauna atent pentru a nu lăsa tăcerea să se aştearnă între noi, dar fiind din fire mai mutălău, ajungeam adesea să fiu nevoit să recurg la glumițe nesărate şi clovnerii. Cu tembelul de Horiki însă nici vorbă de-aşa ceva, pentru că el era acela care, fără măcar să-şi dea seama, juca rolul clovnului, dându-mi libertate mie să nu am vreo obligație de a mă angaja în discuții. Cât despre mine, era de-ajuns dacă lăsam avalanşa de cuvinte să-mi intre pe-o ureche şi să-mi iasă pe alta şi să râd din când în când, exclamând: „Ei, nu mai spune, dom'ne!"

Astfel am ajuns să înțeleg după o vreme că băutura, tutunul şi prostituatele erau toate excelente subterfugii prin care să-mi alung, chiar şi pentru câteva momente, frica de

---

[7] Electric brandy, cocktail inventat în 1882 în legendarul bar Kamiya din cartierul Asakusa din Tōkyō, pe baza unui amestec de coniac, gin şi ierburi, a cărui rețetă rămâne secretă până în ziua de azi. Dazai, ca şi alți scriitori şi intelectuali ai vremii, era unul dintre clienții fideli ai barului Kamiya şi pasionat de *denki bran.*

oameni. Ba chiar simțeam că, şi dacă ar fi fost nevoie să vând tot ceea ce aveam pentru a avea acces nelimitat la aceste subterfugii, ar merita s-o fac într-o clipită.

Prostituatele nu le consideram nici oameni, nici femei, pentru că îmi păreau fie sărace cu duhul, fie nebune. Când eram însă cu ele mă simțeam în siguranță absolută şi dormeam neîntors. Şi este cât se poate de trist cât de generoase sunt aceste ființe, cât de lipsite de lăcomie. Simțind la rându-le că aveam o înțelegere aparte pentru ele şi tagma lor, prostituatele m-au învăluit mereu cu o prietenie naturală în care nu m-am simțit vreodată copleşit sau oprimat. O prietenie fără motivații secundare, fără presiunea de-a cumpăra ceva de la ele şi pe care o ofereau cuiva pe care cel mai probabil nu aveau să îl mai vadă vreodată. Erau nopți în care vedeam în aceste proaste, nebune prostituate, aura Fecioarei Maria.

Le frecventam pentru a scăpa de frica mea teribilă de oameni şi pentru a-mi găsi liniştea măcar pentru o noapte, dar, pe când mă dedam distracției cu aceste prostituate „înrudite" cu mine, se pare că mi-am însuşit inconştient o anumită alură grețoasă de care nu mă mai puteam descotorosi şi care se transformă dintr-un „bonus" într-un „adagiu" al meu în sine. Un rezultat în mod clar la care nu m-am aşteptat, dar care a devenit din ce în ce mai evident, făcându-l pe Horiki să-mi atragă atenția asupra lui, spre uimirea şi consternarea mea. Ca să fiu drept, îmi făcusem ucenicia în femei cu prostituatele, aşa că eram un fel de expert. Se spune că aceasta este cea mai dificilă ucenicie când vine vorba de femei, ceea ce-o face şi cea mai eficientă. Acea aură de „fustangiu" ajunse însă să-mi domine întreaga ființă, şi toate femeile (nu numai prostituatele) îl detectau în mine cu uşurință şi erau atrase de mine ca muştele. Atmosfera aceea obscenă şi ruşinoasă în care mă scăldam şi care devenise un „supliment" intrinsec al ființei mele era

acum cu mult mai relevantă decât efectele regeneratoare ale uceniciei mele cu prostituatele.

Bănuiesc că Horiki îmi spusese despre „adagiul” meu pe jumătate sub formă de compliment, dar mie îmi atinse o coardă dureroasă. Am început să-mi amintesc de scrisori scrise făr' de talent primite de la fete din baruri şi de fata generalului a cărui casă era vecină cu a noastră şi care, deşi avea vreo douăzeci de ani, bântuia în fiecare dimineaţă când treceam în drum spre şcoală pe lângă poarta lor îmbrăcată frumos şi machiată fără vreun ţel anume, şi de chelneriţa de la restaurantul unde mă duceam să mănânc friptură şi care, deşi nu scosesem vreo vorbă... şi de fata de la tutungeria unde mergeam de obicei şi care îmi punea în tabacheră... şi de femeile de pe scaunul de lângă mine de la Teatrul Kabuki... şi de când m-am îmbătat şi-am adormit în tramvai în mijlocul nopţii... şi de scrisoarea plină de pasiune pe care o primisem de la o rudă mai îndepărtată de la ţară... şi de fata despre care nu ştiam nimic, dar care îmi lăsase o păpuşă făcută de ea odată când nu eram acasă. Nu, nu fusesem decât cât se poate de mizerabil cu toate aceste femei, nelăsând nici una dintre acele posibile poveşti de dragoste să fie mai mult decât cioburi sfărâmate. Cert este că eram învăluit, fără doar şi poate, într-o aură care le provoca femeilor melancolii sentimentale. Faptul că ajunsese până şi Horiki să se prindă de situaţia mea îmi crea o amărăciune la limita ruşinii, care mă făcea în acelaşi timp să-mi pierd orice urmă de interes în prostituate.

Ca să se dea mare de cât de „modern” era el (nu-mi trece prin cap nici un alt motiv pentru care ar fi făcut-o), Horiki m-a luat cu el într-o bună zi la întâlnirea secretă a unui grup de lectură comunist (care, dacă m-ajută memoria, se numea ceva de genul R.S.). Horiki era genul de persoană pentru care o întâlnire secretă a unui grup comunist nu era nimic altceva decât parte integrantă din „turul oraşului

Tōkyō". Am fost prezentat „tovarăşilor" şi pus să cumpăr o broşură, după care am ascultat prezentarea despre economia marxistă a unui tânăr urât ca naiba. Tot ce-a spus mi s-a părut cât se poate de evident şi adevărat fără putinţă de tăgadă, dar nu mi-am putut stăpâni sentimentul că ceva cu mult mai obscur şi mai înspăimântător se ascundea în inimile oamenilor. Nu era de-ajuns s-o numeşti lăcomie. Cum nu era nici pur şi simplu vanitate. Şi nici o combinaţie de lăcomie şi sexualitate. Nu eram capabil de a-mi explica mie însumi ce era, dar ceva inexplicabil se afla acolo, la fundul societăţii umane, şi nu putea fi redus la economie. Dominat de frica de acest straniu factor pe care nu îl puteam identifica, l-am acceptat ca fiind materialism cu naturaleţea cu care apa se ridică numai până la un anumit nivel. Din păcate însă, materialismul nu mă putea elibera de frica pe care o aveam de oameni şi nu-mi permitea să simt bucuria speranţei pe care o simţi când deschizi ochii asupra unor frunze de un verde crud. Am continuat totuşi să particip fără greş la întâlnirile grupului de lectură R.S. (aşa cum cred că îi spunea, deşi e foarte posibil să greşesc), cu toate că găseam cât se poate de amuzant faptul că „tovarăşii" arborau nişte feţe extrem de serioase, de parcă discutau probleme absolut esenţiale, când de fapt dezbăteau de zor teorii atât de elementare, de nivelul matematic al lui unu plus unu fac doi. M-am străduit cât am putut la rându-mi să mai tai din tensiunea şedinţelor şi am recurs la clovnerie, aşa că, încetul cu încetul, atmosfera a început să se destindă. Ba mai mult, am devenit atât de popular, încât prezenţa mea era considerată a fi esenţială pentru succesul adunărilor. Se pare că în mintea lor eram la fel de simplu ca ei toţi, nimic mai mult decât un „tovarăş" plin de optimism şi de voioşie. Eu însă îi păcăleam pe toţi, pentru că, mai întâi de toate, nu

le eram „tovarăş”, iar pe de altă parte, le jucam de fiecare dată întregul meu repertoriu de figuri comice.

Şi nu o făceam din vreo altă pricină decât pentru că aşa îmi plăcea mie şi pentru că îmi făcea plăcere să fiu cu ei, dar în nici un caz pentru că eram în vreun fel legaţi de-o pasiune comună pentru Marx.

Ilegalitate! Ideea mi se părea cumva plăcută. Sau, mai bine spus, mi se potrivea. Adevărul este că legalitatea lumii mă speria (cu tot cu acel presentiment al unui lucru de-o forţă incalculabilă), cu mecanismul ei imposibil de înţeles. Refuzam să rămân închis într-o cameră lipsită de ferestre, pe-o podea îngheţată şi mi se părea infinit mai plăcut să mă arunc în marea ilegalităţii şi să mă scufund acolo până aveam să mor.

Aud adeseori expresia „paria ai societăţii” pentru a-i desemna pe nefericiţii, etern-perdanţii şi imoralii acestei lumi. Eu însă mă simt ca şi cum m-aş fi născut un „paria al societăţii”, iar atunci când întâlnesc pe cineva desemnat deja de societate drept proscris, nu pot decât să mă simt atras de acea persoană, mânat de o afecţiune aparte, una pe care o numesc „suflet blând”, care sfârşeşte prin a mă domina şi copleşi.

O altă expresie pe care o tot aud este „conştiinţă criminală”. De-a lungul întregii mele vieţi în această lume a oamenilor, am fost torturat de această conştiinţă pe care însă am ţinut-o aproape ca pe o nevastă-n sărăcie, pentru ca împreună, numai noi, să ne scăldăm în bucuriile plăcerii noastre izolate, o atitudine la care nu am renunţat niciodată. În vorbirea populară se mai spune şi „a avea o pată pe conştiinţă”, dar în cazul meu port această „pată” de pe când eram sugar, iar trecerea vremii, în loc să mi-o şteargă, a făcut-o să-mi intre adânc în sânge. Am suferit din pricina ei nopţi lungi de agonie care mi-au făcut viaţa un iad din care n-a lipsit nici un fel de tortură. Am ajuns însă

acum, oricât de straniu ar părea, ca această pată, această rană a conştiinţei mele, să-mi fie mai dragă decât propriul meu trup, iar durerea pe care mi-o provoacă este acum echivalentă cu sentimentul că trăiesc cu adevărat, ba chiar îmi pare o şoaptă drăgăstoasă.

Nu e de mirare aşadar că pentru cineva ca mine atmosfera din jurul activităţii unui grup clandestin era liniştitoare şi plăcută. Mai mult decât scopul ei declarat, mă atrăgea irevocabil personalitatea acestei mişcări. Pentru Horiki, pe de altă parte, mişcarea nu era decât un pretext pentru glume proaste, şi singura adunare la care a participat a fost cea la care m-a prezentat pe mine. Justificarea lui pentru a nu mai veni era acea poantă ridicolă care spunea că marxiştii ar face bine să studieze nu numai producţia, ci şi consumul, deşi, ca să fiu sincer, de consum ne ocupam noi doi cât se poate de bine. Dacă nu mă înşală memoria, erau pe vremea aia tot felul de marxişti. Unii hotărau să se numească „marxişti" pentru că li se părea ceva „modern". Alţii, printre care mă număram şi eu, erau atraşi de farmecul irațional al mişcării şi i se dedicau trup şi suflet. Sunt cât se poate de sigur că, dacă adevăraţii marxişti ar fi aflat ce ne interesa de fapt pe mine şi pe Horiki, ar fi fost cuprinşi pe loc de furie şi ne-ar fi dat cu şutul ca unor trădători josnici. În mod surprinzător, nici eu şi nici el nu ne-am găsit în situaţia de-a fi expulzaţi. Ba dimpotrivă, mă simţeam atât de liniştit în acel mediu irațional, cu mult mai mult decât în lumea oamenilor raţionali, încât eram capabil să îmi îndeplinesc atribuţiile cu promptitudine şi aplomb. Aşa am ajuns să fiu considerat un tovarăş de încredere şi mi s-au încredinţat diverse misiuni, care mai de care mai pline de un ridicol nivel de clandestinitate, iar eu nu am refuzat niciodată vreuna dintre ele. Purtându-mă cât se poate de ascultător, am îndeplinit totul cu asemenea încredere de sine, încât „javrele" (cum îi

numeau tovarăşii pe poliţişti) nu suspectau nimic şi nu m-au ridicat niciodată, nici măcar pentru a mă chestiona.

Şi-uite aşa, ba mai zâmbind eu, ba făcându-i pe alţii să zâmbească, mi-am îndeplinit cu conştiinciozitate toate misiunile periculoase care mi-au fost încredinţate. (Toţi membrii mişcării erau extrem de precauţi, mereu pradă unei nervozităţi de viaţă şi de moarte, de parcă erau într-o imitaţie nereuşită a unui roman poliţist. Misiunile în care eram trimis erau de o stupefiantă lipsă de importanţă, dar tovarăşii erau atât de agitaţi, de parcă chiar aveam de-a face cu cine ştie ce pericole.) M-am gândit de multe ori în acea perioadă că ar trebui să devin membru de partid ca să fiu prins, pentru că oricum nu îmi păsa dacă aveam să-mi petrec restul zilelor în închisoare. Ba chiar îmi trecu prin cap că închisoare pe viaţă ar fi de fapt o soartă mult mai plăcută decât continuarea lungului meu şir de nopţi nedormite, gemând de frica infernală a „vieţii adevărate" pe care o trăiau cei din jurul meu.

În perioadele când era şi tata cu mine în casă, era atât de ocupat cu primirea de oaspeţi sau cu vizitele de protocol, încât de-abia ne vedeam, şi-atunci şi treceau câteodată şi câte trei, patru zile fără să dăm ochii unul cu altul. Prezenţa lui însă era oprimantă şi intimidantă. Tocmai când începusem să mă gândesc cum să fac să mă mut de-acolo (cu toate că n-aveam curajul să îi spun şi lui), am aflat de la bătrânul care-avea grijă de casă că taică-meu se gândea deja să vândă vila.

Mandatul de deputat avea să-i expire curând şi, din nenumărate motive pe care nici nu-ndrăznesc să-ncerc să le pricep, cel puţin nu mai mult decât pe cele ale unei persoane oarecare, părea să nu mai intenţioneze să candideze din nou. Cel mai probabil se hotărâse în fine să-şi construiască o reşedinţă undeva mai aproape de locurile natale. Tōkyō nu-i plăcuse oricum niciodată şi trebuie să fi

ajuns la concluzia că nu mai avea nici un rost să țină o întreagă vilă cu servitori cu tot numai pentru a mă găzdui pe mine ca student. Aşa că în scurtă vreme casa a fost vândută, şi eu m-am mutat într-o cameră întunecată dintr-o clădire dărăpănată numită Seiyūkan din Morikawa-chō, în cartierul Hongō. Din acel moment mi-au început şi grijile financiare.

Primisem pân-atunci o rentă lunară care nu mă ținea decât vreo două, trei zile. Din fericire, în casă găseam întotdeauna țigări, băutură şi fructe, iar alte obiecte necesare vieții de student şi nu numai, cărți, produse de papetărie, haine de tot felul, le puteam pune pe creditul tatei la oricare dintre magazinele din cartier. Ba, câteodată, neguțătorii, ştiind cine sunt, mă lăsau să-mi iau ce aveam nevoie fără măcar să scoată vreo vorbă, ştiind că părintele meu avea să se ocupe de datorie.

Acum însă mă găseam într-o locuință fără nimic din cele de dinainte şi unde eram nevoit să mă descurc exclusiv din suma lunară alocată de-acasă, ceea ce mă ținea la capătul răbdărilor. Indemnizația de-acasă dispărea, ca de obicei, în două, trei zile, şi-apoi o luam razna de teamă şi disperare. Mă apucam să trimit valuri de telegrame acasă, cerşind bani ba de la taică-meu, ba de la frați şi surori. După valul de telegrame, urma invariabil un lung şir de scrisori în care ofeream explicații detaliate ale nevoilor pe care le-aveam. (Detaliile din scrisori nu erau decât fabricații absurde, dar consideram că era o strategie bună să-i fac pe oameni să râdă măcar, dacă tot îi tapam de bani.) La îndemnul lui Horiki, am început să frecventez şi magazinele de amanet, dar, chiar şi aşa, eram constant într-o nevoie cronică de fonduri.

Eram pur şi simplu incapabil să locuiesc singur în acea clădire unde nu ştiam pe nimeni şi eram terifiat de gândul de-a sta singur la mine-n cameră. Mi-era teamă c-aveam să

fiu prins şi bătut de careva pe nepusă masă. Aşa că preferam să stau pe-afară, ajutând cu activităţile mişcării comuniste, sau să iau barurile la rând cu Horiki, umflându-ne împreună cu sake ieftin. Mă lăsasem aproape de tot şi de universitate, şi de pictură. În al doilea an de universitate, prin noiembrie, m-am încurcat într-o relaţie cu o femeie măritată, mai în vârstă ca mine şi am încercat să mă sinucid cu ea. Incidentul acela m-a schimbat complet.

Încetasem să mă mai duc la cursuri şi nu mai studiam deloc, dar reuşeam cumva să dau răspunsuri decente la examene, ceea ce le dădea alor mei impresia că totul era în ordine. Absenţele nelimitate pe care le acumulam însă i-au făcut pe administratori să-i trimită tatei un raport confidenţial. Aşa s-a făcut că m-am trezit într-o bună zi cu o scrisoare lungă, scrisă-n termeni duri şi nenegociabili de la fratele meu cel mai mare, care îmi scria în numele tatei şi îmi punea în vedere că venise vremea să-mi bag minţile-n cap. Pe mine însă puţin mă durea de scrisoarea lui, având în vedere că mă luptam în continuare cu o lipsă acută de bani şi că misiunile care îmi erau atribuite de tovarăşii din mişcare deveniseră atât de frecvente şi de intense, încât nu mai pridideam să-mi menţin spiritul comic cu care le începusem. Fusesem ales cadru de conducere pentru toate grupurile de acţiune ale studenţilor marxişti din şcolile din zona centrală a oraşului şi-acum fugeam dintr-o parte într-alta pentru a menţine „contactul”. Ba chiar îmi cumpărasem şi-un cuţitaş pe care-l purtam cu mine tot timpul în buzunarul trenciului, gândind c-avea să-mi fie de-ajutor în cazul unei rebeliuni armate, deşi, dacă memoria nu-mi joacă feste, n-avea o lamă mai puternică decât cea cu care se-ascut creioanele. Nu-mi doream decât să beau până uitam de tot şi de toate, dar n-aveam bani pentru o astfel de beţie. Eram copleşit de toate cerinţele care-mi veneau de la P. (cum i se spunea partidului în limbaj codificat), de simţeam

că nu-mi mai pot trage sufletul, că mă sufoc, iar corpul meu slab şi bolnăvicios nu avea cum să ţină pasul cu asemenea activitate frenetică. Singurul motiv pentru care-mi dorisem să ajut grupul era fascinaţia pe care mi-o provoca ilegalitatea, dar acum sfârşisem prin a fi implicat atât de adânc, încât mi se părea că sunt pedepsit pentru gluma pe care o făcusem. Ajunsesem să visez să le pot spune tovarăşilor pe şleau că nu era treaba mea să fac toată acea muncă şi că venise vremea să-şi găsească membri de P. care să se ocupe de tot ceea ce căzuse în seama mea. Neputând însă să spun nimic şi nici să-mi controlez enervarea, am evadat. O evadare care nu-mi făcea nici o plăcere, sinuciderea.

La vremea aia, erau trei femei care îmi arătau interes. Una dintre ele era fiica proprietarului casei în care locuiam. Ori de câte ori mă întorceam în cameră complet epuizat după o zi de alergătură pentru „tovarăşi", de mă prăbuşeam pe pat fără să mă mai gândesc la cină, apărea şi ea, cu un caiet şi-un pix în mână.

— Nu te supăra, dar e-atâta gălăgie jos cu soră-mea şi cu frate-meu, că nici vorbă să-mi adun gândurile ca să scriu şi eu o scrisoare.

Şi se-aşeza la biroul meu ca să scrie câteodată chiar şi-o oră sau mai bine.

Ar fi fost probabil extrem de simplu să nu o bag în seamă şi să mă fac că nu văd că era la mine-n cameră, dar era atât de clar că voia cu tot dinadinsul să vorbească cu mine, încât, deşi n-aveam nici o dorinţă de-a vorbi cu ea, îmi ofeream serviciile. Mă întindeam pe burtă în pat şi, trăgând din ţigară, mă lansam în conversaţie cu ea:

— Cică sunt bărbaţi care-şi încălzesc apa din cadă aruncând pe foc scrisorile de-amor pe care le primesc de la femei...

— Ce oribil! Aşa faci tu?

— Ca să fiu sincer, m-am folosit de unele de-ale mele ca să-mi încălzesc nişte lapte odată. Şi l-am şi băut.

— Vai, ce onoare pentru ea! Ia şi bea şi cu-ale mele!

Şi măcar de-ar fi plecat repejor, cu minciuna ei despre scrisori cu tot! Da' de unde! Sunt convins că nu scria decât vorbe alandala pe hârtia aia! Iar de-i spuneam: „Ia, arată-mi şi mie!" (deşi n-aş fi vrut să mă uit nici să mă pici cu ceară), atunci se eschiva şi „vai, nu!" şi „ce măgar eşti!" cu cochetării aparent inocente, dar care mă făceau să mă treacă fiori pe spate. Şi-aşa mi-a venit ideea să-i dau ceva de făcut.

— Nu te supăra, dar nu iei tu tramvaiul pân' la farmacie să-mi iei şi mie nişte Calmotin? Sunt cumplit de obosit, îmi arde faţa şi n-am să pot să dorm fără nişte pastile de dormit. Sincer, nu te supăra. Iar cu banii...

— Ei, lasă, nu-ţi face probleme cu banii, mi-a răspuns cu un sentiment de satisfacţie.

Ştiam eu bine că nu poţi ofensa o femeie dacă o rogi să-ţi facă o favoare. Dimpotrivă, erau oricând gata să-i facă pe plac oricărui bărbat le cerea ceva.

Cea de-a doua femeie interesată de mine era o „tovarăşă", o studentă la colegiul pedagogic, pe care n-aveam încotro şi trebuia s-o văd în fiecare zi din cauza misiunilor pe care le-aveam de-ndeplinit. De cum îmi terminam sarcinile zilnice mă trezeam cu ea după mine, oferindu-mi tot felul de atenţii alese aparent la-ntâmplare, pe care mi le dădea spunându-mi să o consider o soră bună.

Forţându-mă să-i fac pe plac, îi răspundeam cu o grimasă că aşa o şi consideram. Mi-era teamă s-o supăr în vreun fel şi făceam tot posibilul să amân cât mai mult posibil ce părea să aibă ea de gând. Din păcate, asta însemna că trebuia să-i fiu pe plac din ce în ce mai mult acelei creaturi urâte şi dezagreabile. O lăsam să-mi cumpere micile ei cadouri, care erau de atâta prost gust, încât

sfârşeam prin a le da cât puteam de repede poştaşului sau curierului care-mi livra cumpărăturile. Mă prefăceam a fi fericit în preajma ei şi-o făceam să râdă la bancurile mele. Într-o bună seară de vară, nu reuşeam deloc s-o fac să mă lase în pace şi, odată ajunşi într-o alee întunecată, am sărutat-o, sperând să o conving să se ducă odată acasă. Sărutul meu însă a excitat-o peste măsură şi nu s-a mai putut controla. A chemat pe loc un taxi şi m-a dus cu ea într-o cămăruţă pe care mişcarea o închiria într-o clădire de birouri, unde am petrecut o noapte de amor sălbatic. „Iacătă ce mai surioară am şi eu...", mi-am spus zâmbind cinic.

Nu aveam, aşadar, nici o posibilitate de a le evita, nici pe fata proprietarului, şi nici pe „tovarăşa" cu pricina şi dădeam nas în nas cu ele în fiecare zi. Nu aveam cum să nu le văd aşa cum obişnuiam să fac cu alte femei în trecut. Şi-uite aşa, până să-mi dau seama ce se întâmpla cu adevărat, completa mea lipsă de încredere de sine mă-mpinse fără de voie să fac încercări disperate de a le face pe plac amândurora, de parcă eram cumva legat de ele printr-o datorie veche, dintr-o altă existenţă.

Tot în vremea asta, m-am trezit tot pe neaşteptate beneficiarul graţiilor unei chelneriţe de la una din marile cafenele de pe bulevardul Ginza, căreia, după o singură întâlnire, îi datoram atât de mult, încât eram paralizat de îngrijorare şi de teamă. Mă obişnuisem deja să mă prefac că am curajul necesar de a mă urca în tramvai de unul singur sau de a mă duce la Teatrul Kabuki sau chiar la cafenea fără ajutorul lui Horiki. Dar asta nu schimbase nimic din suspiciunea pe care o încercam pe dinăuntru cu privire la aplombul şi violenţa fiinţelor umane. La suprafaţă însă învăţasem puţin câte puţin arta de-a mă întâlni cu alţii fără probleme... ba, nu, mint! Nu eram atunci cum nu sunt nici acum în stare să mă întâlnesc cu nimeni fără a ajutorul unor zâmbete schimonosite, semn al bufoneriei înfrângerii

mele sociale. Stăpâneam cât de cât tehnica conversației banale, pe care o făceam ca într-un vis. Poate că era şi acesta un talent achiziționat de pe urma activităților din mişcare... Sau, poate mulțumită femeilor, alcoolului? Sau, pur şi simplu, lipsei acute de bani...

Frică îmi era indiferent unde mă aflam, aşa că am vrut să văd dacă nu cumva cea mai bună metodă de-a scăpa de ea era să mă pierd într-o cafenea din cele mari, unde m-aş fi amestecat printre mulțimea de beţivi, chelnerițe şi servitori. Aşa am ajuns să mă duc de unul singur la o cafenea în Ginza. Cum n-aveam decât zece yeni la mine, i-am spus pe şleau animatoarei care s-a şi aşezat lângă mine de cum am intrat:

— N-am decât zece yeni la viața mea, asta ca să ştii!

— Nu-ți face probleme, îmi răspunse ea, şi detectai un vag accent din regiunea Kansai. Nu mă puteam încrede în propriile mele sentimente, dar acele câteva vorbe reuşiseră să mă calmeze şi nu pentru că nu mai eram nevoit să mă agit din cauza lipsa banilor, ci pentru că, stând acolo lângă ea îmi dispăruse orice umbră de nelinişte.

Mi-am băut alcoolul comandat. Femeia nu mă intimida, aşa că nu simțeam nici o obligație să-mi afişez obişnuitele bufonerii pentru ea. Am băut în linişte, fără să mă obosesc să-mi ascund spiritul taciturn şi mohorât, adevărata mea natură.

— Îți plac astea? m-a-ntrebat ea, înşirând în fața mea câteva farfurii cu aperitive care merg bine la băutură.

Am clătinat din cap.

— Numai băutură, deci? Bine, atunci beau şi eu.

Într-o seară rece de toamnă o aşteptam pe Tsuneko (parcă aşa o chema, deşi amintirea ei e prea tulbure ca să fiu sigur... aşa-s eu, genul care uită cum o cheamă pe femeia cu care a încercat să se sinucidă) să iasă de la muncă, aşezat la un bar de sushi dintr-o alee lăturalnică

din Ginza. Sushiul pe care-l mâncam era complet fad, dar ce spun eu, prefăcându-mă că-mi amintesc dacă era bun sau nu când nu-mi aduc aminte cum o chema pe ea! Îmi amintesc cu claritate capul tuns soldățeşte şi fața ca de şarpe ale bătrânului care tăia peştele şi felul în care-şi mişca țeasta, de parc-ar fi fost vreun mare maestru bucătar. Mi s-a întâmplat de-atunci de vreo câteva ori să dau de câte-o figură familiară în tramvai şi să încerc să-mi amintesc cine este, pentru ca apoi să-mi dau seama că persoana la care mă holbam era leită cu bătrânul acela de la dugheana ambulantă de sushi. Faptul că în acest moment atât numele, cât şi fața femeii îmi sunt aproape complet şterse din memorie, în timp ce chipul lui mi-l amintesc cu atâta precizie, că aş fi în stare să-l desenez, nu este decât dovada clară că acel sushi era atât de prost, încât mă trecea cu fiori când îl mâncam. Pe de altă parte, trebuie să recunosc că, şi dacă sunt invitat la restaurante renumite, sushi nu este tocmai mâncarea mea preferată.

Tsuneko locuia într-o cameră închiriată la etajul unu al atelierului unui tâmplar. Mă tolănisem pe podea şi sorbeam dintr-o ceaşcă de ceai, cu falca sprijinită în pumn, de parc-aş fi avut o durere teribilă de dinți. Nu-mi ascundeam deloc posomoreala mea obişnuită, iar ei părea să-i placă să se uite la mine aşa cum stăteam acolo întins pe duşumeaua ei. Femeia îmi părea complet izolată, de parcă o furtună de toamnă se învârtea în jurul ei, lăsând în urmă numai frunze moarte purtate cu violență către pământ.

Şi, cum stăteam acolo unul lângă altul, mi-a spus că era cu doi ani mai mare ca mine şi că era din Hiroshima.

— Sunt măritată, să ştii. El a fost frizer în Hiroshima, dar pe la sfârşitul anului trecut ne-am hotărât să lăsăm totul baltă şi să fugim împreună la Tōkyō. Dar el nu şi-a găsit nimic de Doamne-ajută de făcut pe-aici. Apoi a fost arestat şi-nchis pentru înşelăciune, şi-acu-i la-nchisoare. M-

am tot dus să-l văd în fiecare zi, dar de mâine, gata, nu mă mai duc.

Şi continuă să vorbească tot aşa, dar eu n-am fost niciodată în stare să mă concentrez când femeile toacă din gură despre ele însele. Se poate să fie din cauză că sunt incredibil de inepte când vine vorba să povestească ceva, pentru că pun accentul pe lucrurile neimportante, sau poate din altă cauză. Oricare-ar fi motivul, pe-o ureche-mi intră, şi pe alta-mi iese tot ce spun.

Aşa-s de nefericită... vorbe şoptite care, mai mult decât un milion de altele ieşite din gura unei femei, aveau să-mi trezească compasiunea. Ce declarație simplă, dar pe care n-am avut ocazia s-o aud niciodată de la o femeie! Iar cea de lângă mine nici măcar nu le spusese în vreun fel anume, dar un curent puternic de nefericire îi învăluise parcă toată suprafața corpului şi l-am simțit apoi pe pielea mea, întregul meu corp fiind brusc cuprins de el, încolăcit vârtos în jurul propriului meu curent de amărăciune, căzând împreună ca „o frunză pe pietrele de la fundul unui iaz”[8]. Şi-atunci m-am simțit eliberat complet de frică şi anxietate.

Era un sentiment diferit de cel al somnului neîntors pe care îl încercasem în brațele acelor prostituate idioate (asta şi pentru că ele erau, în primul şi-n primul rând, pline de optimism). Noaptea petrecută cu soția pungaşului a fost pentru mine una de eliberare şi fericire (un cuvânt îndrăzneț, a cărui folosire în aceste caiete nu se va mai petrece, sunt convins).

Totul nu dură decât o noapte, şi când m-am trezit de dimineață eram din nou nimic mai mult decât carcasa goală a unui clovn. Cei slabi se tem cel mai abitir de fericire. Ei sunt capabili să se taie şi cu o cârpă. Până şi fericirea îi

[8] În ghilimele în original, deşi nu e clar dacă e vorba de un citat sau de o simplă imagine poetică folosită de Dazai.

doare. Nu mai voiam acum decât s-o părăsesc mai înainte să fiu eu rănit, aşa că mi-am întins din nou neserioasa mea cortină din fum.

— Se spune că odată cu banii se duce şi dragostea de râpă, numai că înţelesul e opus faţă de ce crede lumea. Aici nu e vorba de faptul că de-ndată ce-un bărbat nu mai are bani îl lasă şi femeile, ci că, fără bani, se simte ca naiba şi n-are chef de nimic. Îşi pierde până şi bucuria din hohotul de râs şi se amărăşte singur până când se leapădă şi de femei. Asta vrea să zică proverbul ăla, că bărbatul fără bani o ia razna şi se tot scutură şi se tot scutură de tot şi de toate până se scutură şi de femeie, şi aşa-i şi explicat în dicţionarul cel mare al lui Kanazawa[9], un sentiment pe care-l împărtăşesc şi eu.

Comentariile astea prosteşti îmi amintesc c-o făceau pe Tsuneko să râdă cu poftă. Nu voiam de fapt decât să spăl putina cât mai repede cu putinţă în dimineaţa aia, şi pe cât posibil s-o fac chiar şi fără să mă spăl pe ochi. Simţeam instinctiv că n-avea rost să mai stau, şi dacă o făceam putea să fie periculos. Atunci am emis şi explicaţia despre dragoste şi bani, una care avea să ducă la complicaţii neaşteptate mai târziu.

N-aveam s-o mai văd pe binefăcătoarea mea din noaptea aceea vreme de vreo lună, şi în tot acest timp acel moment de fericire pe care îl încercasem cu ea avea să se disipeze puţin câte puţin în fiecare zi. Începusem să fiu speriat de faptul că acceptasem acel moment de tandreţe, pentru că simţeam că-mi impusesem mie însumi nişte legături teribile din care nu aveam să fiu capabil să scap. În timp, faptul că plătise nota la cafenea în ziua aia a început să mă oprime şi

---

[9] *Kanazawa daijirin*, în original, se referă la dicţionarul explicativ al limbii japoneze, editat de Shōzaburō Kanazawa (1872–1967) şi publicat sub titlul de *Kōjirin* în 1925, la Editura Sanseidō.

am perceput-o şi pe Tsuneko ca pe una dintre femeile care îmi ameninţau existenţa, ca fiica proprietarului sau studenta de la colegiul pedagogic. Tsuneko mă intimida constant, chiar şi de la distanţă. În plus, mi-era o frică de moarte că, dacă aveam s-o întâlnesc din nou, o femeie cu care petrecusem o noapte împreună, aveam să izbucnesc cu o mânie de nestăpânit. Retras cum eram din fire mai ales când era vorba de a mă vedea cu alţi oameni, am hotărât că este mai uşor să stau departe de Ginza. Firea mea retrasă nu era deloc prefăcătorie, dar nu reuşeam sub nici o formă să mă obişnuiesc cu acea caracteristică feminină care le permite să separe complet ceea ce fac după ce se bagă în aşternuturi şi când se trezesc de dimineaţă, de parcă ar fi dominate de o uitare absolută.

Să fi fost pe la fine de noiembrie când m-am dus să beau cu Horiki la un bar ieftin din Kanda. Nici nu ieşisem bine pe şapte cărări de-acolo, când amicul mânat de diavol începu să bată toba să ne ducem să mai bem şi altundeva. Bani nu mai aveam, dar el o ţinea una şi bună.

M-a convins în cele din urmă, cel mai probabil pentru că eram deja mai beat decât de obicei, ceea ce mă făcea mai îndrăzneţ, şi i-am spus:

— Na, bine-atunci, te duc cu mine într-un tărâm al viselor. Ai să te minunezi: băutură şi femei...[10]

— O cafenea, adică?

— D-apăi cum?

— Păi ce mai aşteptăm? Dă-i drumu'!

Şi-uite aşa, ne-am urcat amândoi într-un tramvai. Horiki mai spuse, extrem de excitat:

---

[10] *Shuchi nikurin*, în original, este o expresie idiomatică din patru caractere (*yoji jukugo*), de origine chineză, însemnând literal „iazuri de alcool, păduri de carne", adică un mare banchet, deşi „carne" se poate referi atât la mâncare, cât şi la sex.

— Sunt flămând dup-o femeie în noapte-asta! O fi foc de mă iau de-animatoare?

Nu-mi plăcea deloc când Horiki făcea pe nebunul în felul ăla când se-mbăta. Şi el ştia foarte bine cât îmi repugna asemenea comportament, aşa că insistă ca să mă râcâie:

— Ce zici? O fi foc? Oricum le pup de nu se văd. Care-o sta lângă mine, o şi iau la pupat.

— Bănuiesc că nu contează.

— Bun, atunci! Că nu mai pot dup-o femeie!

Ne-am dat jos la Ginza şi-am intrat în cafeneaua cu „băutură şi femei", deşi n-aveam nici un şfanţ în buzunar şi nu mă bazam decât c-o să dăm de Tsuneko. Ne-am aşezat într-un separeu gol, faţă-n faţă, şi două animatoare s-au şi repezit către noi. Tsuneko era una dintre ele, dar s-a aşezat lângă Horiki, iar cealaltă fată lângă mine. Preţ de-o secundă, gândul că Horiki avea să-şi pună-n aplicare planul fără ezitare m-a paralizat.

Nu-mi părea rău că Tsuneko nu venise la mine, pentru că n-am fost vreodată dominat de dorinţa de-a poseda ceva sau pe cineva. E-adevărat că din când în când, rar, se-ntâmpla să mă încerce un vag sentiment de regret când pierdeam ceva, dar nu era nicicând atât de puternic încât să mă supere sau să intru în conflict cu cineva pentru a-mi exprima dreptul la posesiune. Era atât de onest acest sentiment în cazul meu încât câţiva ani mai târziu aveam să privesc în tăcere în timp ce soţia mea era violată.

Făcusem tot posibilul până atunci să nu mă amestec în treburile sordide ale oamenilor, pentru că mi-era incredibil de teamă că mă voi găsi tras la fundul unui vârtej infinit. În fond, Tsuneko nu-mi fusese iubită decât o noapte. Nu-mi aparţinea mie. Nu aveam, aşadar, de ce să mă dedau unei emoţii atât de nelalocul ei precum „regretul". Eram, cu toate astea, şocat.

Îmi părea sincer rău de Tsuneko şi de faptul că trebuia să îndure săruturile animalice ale lui Horiki sub ochii mei. Iar după ce-avea să fie batjocorită de Horiki, nu va mai avea altă opţiune decât să mă lase pe mine. Pasiunea mea pentru ea însă nu era atât de fierbinte, încât s-o opresc. Aşa că, după acel moment iniţial de şoc cu gândul la situaţia ei nefericită, n-am făcut decât să mă gândesc că s-a-ncheiat totul între noi, pentru ca apoi să mă resemnez supus. M-am uitat de la Horiki la Tsuneko şi înapoi, cu un rânjet pe faţă.

În clipa următoare însă, lucrurile luară o turnură neaşteptată spre şi mai rău.

— Dă-o dracu' de treabă! zise Horiki cu-o grimasă de dezgust pe faţă. Nici măcar un desfrânat de teapa mea nu poate să se mozolească cu-o muiere care pute a sărăcie în halul ăsta!

Şi şi-a pus braţele la piept, forţându-şi grimasa de mai-nainte într-un zâmbet.

— Dă tu ceva de băut! N-am nici o para chioară la mine, i-am şoptit lui Tsuneko.

Nu mai voiam decât să beau în neştire, să mă înec în alcool. În ochii celorlalţi, Tsuneko nu merita să fie pupată nici măcar de beţivanul din faţa mea: o muiere terminată, puţind a sărăcie. Gândul m-a lovit cu forţa unui fulger, puternic, şocant. Am băut mai mult decât oricând în viaţă, cerând tot mai mult şi mai mult, până când am simţit că-mi înotau ochii în alcool. Şi de fiecare dată când ne uitam unul la altul, Tsuneko şi cu mine, ne zâmbeam trist. Horiki avea dreptate. Tsuneko nu era decât o femeie epuizată, doborâtă de sărăcie şi mizerie. Atât şi nimic mai mult. Ori de câte ori mă cuprindea acest gând, venea împreună cu unul de camaraderie pentru această persoană care suferea la fel de mult ca şi mine, dar din cauza sărăciei (până la urmă, conflictul dintre bogaţi şi săraci este un subiect invocat şi răsinvocat, dar pe care îl înţelegeam acum în profunzime şi

căruia îi conştientizam perenitatea tematică în literatură). Mi-a fost milă de Tsuneko şi, pentru prima dată în viaţă, am devenit conştient de un sentiment pozitiv (deşi extrem de vag) de dragoste în suflet. Am vomitat. Mi s-a rupt filmul. Era prima dată că îmi pierdeam cunoştinţa din cauza băuturii.

M-am trezit cu Tsuneko, care şedea lângă perna mea. Dormisem în camera ei de deasupra atelierului de tâmplărie.

— Am crezut că glumeai când mi-ai spus că dragostea se duce de râpă odată cu banii, dar tu chiar erai serios. N-ai mai venit pe la mine. Grea povestea asta cu dragostea şi sărăcia. Dar, dac-aş face bani pentru tine, cum ar fi?

— Nici vorbă!

Femeia s-a-ntins lângă mine. Ea a fost cea care a pronunţat prima cuvântul „moarte" cândva mai înainte de-a se crăpa de ziuă. Şi ea părea că nu mai avea puterea să se achite de sarcina de-a fi o fiinţă umană. Iar eu, cu cât mă gândeam mai adânc la scârba mea de lume şi de infernala plictiseală pe care mi-o cauza, la bani, la mişcare, la femei şi la studiile mele, mi se păru clar deodată că nu mai aveam cum să continui să trăiesc. Am consimţit la propunerea ei de a muri împreună.

Nu mi-a fost însă uşor să mă conving complet pe mine însumi de realitatea acestei hotărâri de-a muri. Mi se părea pe undeva că nu era nimic adevărat, că era un „joc".

Ne-am plimbat împreună prin Asakusa în dimineaţa aceea. Am intrat apoi într-o ceainărie şi-am băut câte-un pahar cu lapte.

— Plăteşte tu, mi-a spus.

M-am ridicat în picioare şi-am scos portofelul din mâneca chimonoului, dar nu aveam decât trei monede de cupru. Nu ruşinea, ci oroarea m-a cuprins în acel moment. Am văzut în faţa ochilor camera în care locuiam, complet goală acum, cu excepţia uniformei de student şi a

aşternuturilor în care dormeam... o celulă sumbră, lipsită de orice obiect care ar mai fi putut fi amanetat. Singurele posesiuni pe care le mai aveam erau chimonoul şi paltonul de pe mine. Asta era realitatea şi îmi era mai mult decât clar că nu mai puteam continua să trăiesc.

Şi, cum stăteam acolo ezitând, s-a ridicat şi ea şi s-a uitat în portofelul încă deschis:

— Vai de mine, asta-i tot ce ai?

Nu era nici o intenție de maliţiozitate în vocea ei, dar pe mine m-a rănit adânc. M-a durut aşa cum numai vocea primei femei pe care ai iubit-o în viaţă poate să te doară. Asta-i tot? Nu, nu aveam de fapt nici măcar atât, pentru că acele trei monede de cupru nu valorau nimic. Suferisem o umilinţă mai stranie decât vreo alta suferită până atunci, o umilinţă cu care nu puteam continua să trăiesc. Iată aici şi dovada că nu reuşisem deloc să mă separ de ideea că eram fiul unui bogătaş. De-abia atunci am decis, de data asta cu sentimentul dureros al realităţii, să mă sinucid.

Ne-am aruncat în mare la Kamakura în seara aia. Femeia şi-a scos *obi*-ul pe care îl împrumutase de la o prietenă de la cafenea, l-a împăturit frumos şi l-a pus pe un bolovan de pe mal, iar eu mi-am scos paltonul şi l-am aşezat tot acolo. Am intrat în apă împreună.

Femeia a murit. Eu nu.

Incidentul a primit destulă atenţie în presă, pe de-o parte pentru că eram student la universitate, iar pe de alta şi pentru că numele părintelui meu încă mai avea o oarecare rezonanţă publică.

Am fost pus într-o rezervă de spital undeva aproape de ţărm, şi o rubedenie trimisă de-acasă s-a ocupat de toate cele necesare. Tot el a insistat să-mi spună mai înainte de a pleca înapoi că atât taică-meu, cât şi restul familiei erau atât de înfuriaţi de întregul incident, încât mă puteam considera deja dezmoştenit. M-au lăsat rece ameninţările

lor, gândurile mele fiind complet îndreptate către Tsuneko, care nu mai era printre cei vii şi după care tânjeam ca un câine şi plângeam tot timpul. Din toţi oamenii pe care-i cunoscusem până în acel moment al vieţii mele, fiinţa aceea nenorocită era cu adevărat singura pe care o iubisem.

În timpul spitalizării am primit o scrisoare lungă de la fiica proprietarului, compusă toată dintr-o înşiruire de cincizeci de poeme *tanka*. Cincizeci de poeme *tanka* în care fiecare prim vers de cinci silabe din cele treizeci şi una tradiţionale era o rugăminte stranie: „Trăieşte pentru mine, te implor...” Asistentele care mi se perindau prin cameră râdeau cu poftă în prezenţa mea, iar unele chiar mă strângeau de mână pe furiş.

Spitalizarea a dus şi la descoperirea faptului că aveam o problemă la plămânul stâng, ceea ce s-a dovedit a fi până la urmă un lucru bun. La externare am fost luat direct la secţia de poliţie şi acuzat de complicitate la suicid, dar am fost tratat ca un bolnav cronic şi nu am fost închis cu criminalii de rând, ci într-o rezervă specială, datorită condiţiei mele medicale.

Ba chiar în noaptea aia, poliţistul bătrân care era de pază la uşa rezervei mele a deschis uşa uşurel şi m-a chemat:

— Bă, ţi-o fi frig acolo de numa'! Hai, vină acilea lângă mine să şezi cu mine lângă foc!

Arborând o mină voit deprimată, m-am dus la el în camera de gardă şi m-am aşezat pe-un taburet lângă foc.

— Ţi-o fi dor de ea, nu?

— Da, îmi e, am răspuns cu vocea stinsă.

— Iac-aşa suntem noi, oamenii, spuse el, cu un timbru grav. Unde te-ai luat cu ea la-nceput?

Brusc, poliţaiul abordase un ton autoritar aproape identic cu cel al unui judecător. Era clar că mă trata cu dispreţ, ca pe-un copilandru prost, care n-avea cum să

perceapă diferența şi se comporta acum de parcă el ar fi fost însărcinat să se ocupe de întreaga investigație.

Mie mi-a fost clar pe loc că nu spera decât să-şi treacă seara lungă de toamnă extrăgând de la mine o declarație prin care să-i spun, de fapt, o poveste de dragoste cu ceva elemente sexuale picante. Ştiam prea bine că era dreptul meu să refuz să-i răspund la orice întrebare îmi punea şi n-am putut decât să mă abțin din răsputeri să nu-i izbucnesc în râs în față. Pe de altă parte, îmi dădeam şi eu bine seama că aveam înainte o noapte lungă, aşa că, în loc să-i resping încercările de „interogatoriu privat", am adoptat o mină de sinceritate simplă, de parcă aş fi fost convins fără nici o umbră de îndoială că bătrânul avea dreptul să mă interogheze şi că severitatea sentinței mele depindea neîndoielnic de decizia lui. Aşa c-am inventat o confesiune pe care am considerat-o îndeajuns de absurdă pentru a-i satisface măcar cât de cât curiozitatea lascivă.

— Mda, mda... Cred c-am înțeles acum despre ce-i vorba. Să ştii că luăm în considerație onestitatea cu care ne răspunde un prizonier.

— Vă mulțumesc mult de tot! Nu pot decât să sper că mă veți ajuta cum o să puteți.

Îmi jucasem rolul cu succes, se pare, deşi nu avea să-mi fie de-ajutor în nici un fel anume. De-abia după ce se crăpă de ziuă am fost chemat în fața comandantului secției. Aici avea să aibă loc adevăratul interogatoriu.

Nici nu deschisesem bine uşa ca să intru în biroul lui, că şeful mă şi luă pe sus:

— Ei, da! Iacă-tă ce mai flăcău frumos! Nu, clar nu tu eşti de vină aici! Mă-ta-i de vină c-a adus pe lume ditamai flăcăul arătos!

Era un tip negricios, încă destul de tânăr şi care părea să fie absolvent de facultate. Mă luă prin surprindere cu cuvintele lui şi m-am simțit brusc atât de jalnic, de parcă m-

aş fi născut cu o malformaţie congenitală şi cu o pată roşie pe jumătate din faţă.

Interogatoriul comandantului cu trup atletic era simplu şi direct, complet opus faţă de cel furtiv şi obscen al bătrânului din seara de dinainte. După ce-a terminat cu întrebările, a completat ceva într-un formular care trebuia trimis la biroul procurorului regional. În timp ce scria, mi s-a adresat fără să ridice ochii de pe hârtie:

— Nu-i bine că-ţi neglijezi sănătatea în felul ăsta... Tuşeşti sânge, nu-i aşa?

Tuşisem într-adevăr toată dimineaţă ceva de speriat, şi de fiecare dată îmi acoperisem gura cu batista care era stropită cu sânge. Sângele însă nu era din gât, ci de la un coş de sub ureche pe care-l tot storsesem în ajun. Mi-am dat seama imediat că nu aveam nimic de câştigat dacă spuneam adevărul, aşa că mi-am pus ochii în pământ şi-am murmurat de parc-aş fi suferit un martiriu:

— Da...

Comandantul terminase de completat hârtia cu pricina:

— Acum e la latitudinea procurorului regional dacă să fii trimis în judecată sau nu, dar eu unul îţi sugerez să suni sau să trimiţi o telegramă unuia dintre gardienii tăi legali, care să te însoţească la biroul procurorului în Yokohama. Bănuiesc că ai un gardian legal sau măcar pe cineva care să dea garanţie pentru tine, nu?

Îmi amintii de un consătean de la mine de la ţară, un neguţător de antichităţi cu pretenţii de mare domn, care tot venea în vizită la vila tatei şi care îmi fusese gardian legal pentru înscrierea la şcoală, în lipsa părinţilor. Dom' Shibuta era un bărbat la vreo patruzeci de ani, necăsătorit şi îi făcea tot felul de servicii tatei. Avea o faţă cumva turtită, iar poziţia ochilor îl făcea să semene c-un peşte plătică, iar părintele meu îi spunea chiar aşa. Ajunsesem la rându-mi să-i spun tot la fel.

L-am căutat pe Plătică în cartea de telefon de la secția de poliție şi l-am sunat. L-am rugat să vină la Yokohama pe post de gardian legal şi, deşi mi-a răspuns pe un ton ciudat şi extrem de servil, a fost de acord în cele din urmă.

— Bă, luați careva telefonul ăla şi dezinfectați-l naibii! Voi nu vedeți că ăsta tuşeşte sânge, ce dracu'?! l-am auzit urlând în urma mea pe comandant către subalternii din secție, în timp ce mă-ntorceam în rezerva mea.

În dup-amiaza aceea, mi-au legat mâinile cu o frânghie subțire de cânepă, pe care m-au lăsat s-o ascund sub palton când ieşeam din secție. Un polițai tânăr ținea însă bine de capătul celălalt al frânghiei. Ne-am dus la Yokohama cu tramvaiul.

Experiența de la secția de poliție nu m-a deranjat câtuşi de puțin. Ba dimpotrivă, mi-a lipsit rezerva pe care mi-o dăduseră, ba chiar şi bătrânul polițist cu plăcerea lui pentru istorii obscene. Ce m-o fi făcând, oare, să mă simt aşa? Când mi-au legat mâinile ca unui puşcăriaş de rând, am simțit o uşurare enormă, şi un puternic sentiment de calm şi relaxare m-a învăluit pe loc. Chiar şi-acum, când scriu aceste amintiri, mă-ncearcă aceeaşi senzație plăcută de linişte interioară.

Între toate celelalte amintiri pline de nostalgie ale acelei experiențe, una singură rămâne puternică, un dezastru teribil pe care nu am să-l pot uita vreodată şi care mă umple şi-acum de sudoare rece. S-a petrecut în biroul prost luminat al procurorului regional, un tip la vreo patruzeci de ani, plin de un calm inteligent şi profesional şi având ceea ce eu aş numi „chipeşenie reală" (față de a mea care, chiar dacă ar fi reală, este mânjită de lascivitate). Părea genul de om simplu şi direct, aşa că mi-am lăsat garda jos complet. În timp ce-i povesteam monoton toată tărăşenia, am fost cuprins din nou de o tuse puternică. Mi-am scos batista făcând în aşa fel încât să arăt ca din greşeală petele de

sânge cu acelaşi oportunism nesimţit de la secţia de poliţie. Mă gândeam că poate tusea-mi va fi de ajutor din nou, aşa că am adăugat câteva în plus, puţin exagerate şi, cu gura încă acoperită de batistă, am furat o privire către procuror.

— Pe bune? întrebă el cu acel zâmbet liniştit pe faţă.

Chiar şi-acum amintirea asta mă umple de ruşine şi agitaţie. Era cu mult, mult mai rău decât în liceu când întrebarea tâmpitului de Takeichi mă aruncase în focurile iadului, când mă atacase pe la spate cu idiotul lui de „dinadins". Astea sunt cele două dezastre majore din viaţa mea de actor. Mă bate câteodată gândul că ar fi fost mult mai bine dacă eram condamnat la zece ani de închisoare decât să fiu nevoit să îndur acel dispreţ calm al procurorului regional.

Nu am fost acuzat în final de nimic, dar nu m-am bucurat deloc la aflarea deciziei. Mă simţeam atât de teribil cum stăteam pe bancă acolo, pe coridorul din faţa biroului procurorului regional, aşteptându-l pe Plătică să-şi facă apariţia.

Prin ferestrele înalte din spatele băncii se vedea cerul strălucind în lumina apusului. Un stol de pescăruşi zbura într-o formaţie care aducea cu rotunjimile trupului feminin.

Al treilea caiet

1

Dacă una dintre predicţiile lui Takeichi se îndeplinise, cealaltă, nici vorbă. Evident că cea îndeplinită era cea despre femei, cea lipsită de glorie, pe când cea despre cum că aş deveni un mare artist nu se materializa defel.

N-am ajuns decât un necunoscut desenator de mâna a doua, angajat de cele mai ieftine reviste.

Incidentul de la Kamakura a adus cu sine o exmatriculare imediată de la universitate, aşa că am ajuns să locuiesc într-o cămăruţă de la etajul casei lui Plătică. Mi-am dat seama că sume infime de bani îi erau trimise de către familie (de la fraţii mei, fără ştirea tatei) direct lui Plătică în fiecare lună, pentru a-mi acoperi cheltuielile de bază, orice altă legătură cu cei de-acasă fiind complet tăiată. Plătică era tot timpul posac în preajma mea şi, chiar dacă zâmbeam pentru a mă face cât mai plăcut cu putinţă, atitudinea lui nu se schimba cu absolut nimic. Aşa de radical se transformase Plătică, încât nu putea decât să mă facă să meditez la cât de vrednică de dispreţ, sau poate comică, este firea omului, capabilă să se metamorfozeze atât de uşor şi făr' de efort.

Plătică părea să mă urmărească-n mod constant, de parc-aş fi fost gata să mă sinucid din nou, crezând probabil c-aveam să m-arunc în mare cu prima ocazie, pe urmele iubitei mele, şi îmi interzise cu stricteţe să ies din casă. În absenţa tutunului şi-a băuturii, petreceam zi după zi, de când mă trezeam de dimineaţă până mă duceam la culcare, ca într-o capcană în cămăruţa mea. N-aveam nimic de făcut decât să citesc la infinit câteva reviste vechi. Trăiam ca un semidoct şi-mi pierdusem până şi energia necesară de-a mă gândi să mă sinucid din nou.

Casa lui Plătică era pe lângă Colegiul Sanitar Okubo, singurul lucru demn de menţionat fiind firma mare de la intrare pe care scria „La Dragonul Verde. Neguţător de antichităţi". Clădirea avea două intrări, una din ele dând în anticariat, o-ncăpere prăfuită plină până la refuz cu vechituri fără valoare. Plătică nu trăia însă din negoţul cu gunoaiele din magazin, ci se ocupa de altfel de servicii, cum ar fi transferuri secrete de proprietate de la un client la altul pentru a evita impozitele, aşa că nu-l vedeai în magazin niciodată. Pleca de-acasă dimineaţa devreme în mare grabă

şi încruntat deja, iar de negoţ se ocupa un băietan de vreo şaptesprezece, optsprezece ani, care şi el, ori de câte ori nu avea altceva mai bun de făcut, bătea mingea sau se juca alte jocuri cu copiii din cartier. Tânărul trebuie să mă fi luat de prost, cum locuiam eu acolo la etajul casei de unul singur, aşa că mă trezeam cu el ţinându-mi lungi şi pretenţioase discursuri, de parc-ar fi fost cu mult mai mare şi mai înţelept decât mine. Iar eu, ca să nu mă contrazic cu el, pentru că nu am fost în stare să o fac niciodată, nu făceam altceva decât să îl ascult cu atenţie cu o mină obosită, dar plin de admiraţie falsă aşternută pe faţă. Auzisem parcă de mult de la careva din familie o bârfă cum că băietanul ar fi fost un fiu nelegitim al lui Plătică, dar cei doi nu îşi spuneau tată şi fiu. Cine ştie ce motiv or fi avut ei să nu-şi spună aşa unul altuia, poate faptul că dom' Shibuta ăsta era necăsătorit, dar, cum pe mine mă lasă rece viaţa altora, nu am aflat niciodată nimic mai mult decât ce am spus mai sus. Trebuie să recunosc că ochii tânărului semănau întrucâtva cu cei de peşte, aşa că se prea poate să fi fost ceva adevăr în spatele acelei bârfe. Pe de altă parte, dacă era adevărat că erau rude, atunci nu duceau o viaţă prea plăcută ca părinte şi odraslă. Singura activitate de familie pe care o aveau împreună erau rarele comenzi pe care le făceau seara târziu de la un restaurant de tăiţei *soba* din cartier numai pentru ei doi, fără a mă invita vreodată şi pe mine. Mâncau fără să scoată vreo vorbă, în tăcere absolută.

În casa lui Plătică, băiatul era cel care gătea aproape întotdeauna, şi tot el era cel care aducea de trei ori pe zi pe o tavă mâncarea pentru parazitul ferecat în camera de la etaj. Plătică şi tânărul mâncau împreună în debaraua plină de umezeală de sub scară şi o făceau cu atâta grabă, de le auzeam tacâmurile lovind vesela.

Într-o bună seară, către finele lui martie, Plătică m-a invitat la cină la parter, unde se servea, în semn de ocazie

deosebită, sake. Nu-mi e clar nici astăzi dacă dăduse peste vreun chilipir financiar sau îi reuşise vreo maşinaţie mai profitabilă şi, chiar dacă aceste ipoteze erau corecte, un număr de alte motive s-ar fi putut afla în spatele invitaţiei lui, unele atât de obscure, încât nu aş putea în veci vecilor să mi le imaginez. Înfruptându-se dintr-o porţie de *sashimi* de ton, gazda mea se afla într-un spirit generos, ceea ce îl predispusese să ofere mâncare şi sake şi mutălăului parazit de la etaj.

— Ei, şi ce-ai de gând să faci, de-acu' încolo? m-a-ntrebat.

Fără să scot o vorbă, am luat cu beţişoarele de pe-o farfurie de pe masă nişte fulgi de sardine uscate, şi privirea mi s-a oprit pe ochii argintii ai peştilor. Un val ca de beţie se ridică în mine şi m-am lăsat cuprins de nostalgie după zilele în care bântuiam barurile cu Horiki. Îmi lipsea cu atâta disperare acea „libertate", încât m-am simţit brusc foarte slab, şi ochii mi s-au umplut de lacrimi.

De când venisem în casa aia îmi pierdusem până şi impulsul către bufonerie, zăcând practic sub privirile dispreţuitoare ale lui Plătică şi-ale băiatului. Iar cum Plătică nu părea deloc interesat în a avea conversaţii de suflet cu mine, nici eu nu eram încercat de dorinţa de-a mă plânge lui.

— Cu sentinţa asta suspendată, nu ai să ai cazier, cel puţin după cum stau lucrurile în momentul ăsta, a mai zis Plătică. Aşa că depinde numai de tine ce-ai să faci ca să te reabilitezi. Dac-apuci pe drumul ăl' bun şi vii la mine cu orice probleme ai avea, nu glumesc, să ştii, eu am să fac tot ce pot ca să te-ajut!

Felul de-a vorbi al lui Plătică – nu, numai al lui, ci, de fapt, al oricărei alte persoane pe lumea asta – avea o complexitate ciudată, evazivă, împletită cu înţelesuri neclare. Astfel de precauţii verbale atât de stricte, încât

deveneau inutile îmi scăpaseră de când mă ştiu, iar micile manevre care le învăluiau mă iritau nespus. În cele din urmă, nu-mi mai păsa ce voiau să spună şi le ignoram cu poante sau le lăsam să mă cucerească în mod abject, dând din cap fără să scot vreun cuvânt, acceptând că fusesem învins.

Mult mai târziu mi-am dat seama că, dacă Plătică ar fi spus atunci lucrurilor pe nume, nu s-ar fi petrecut nimic rău. Precauţiile sale absolut inutile sau, poate, vanitatea de neînţeles şi dragostea de aparenţe a oamenilor în general au făcut să trec printr-un număr de experienţe cât se poate de sumbre.

De-ar fi spus atunci ceva de genul: „C-o fi de stat sau privată nu contează, dar vreau ca din aprilie să te-ntorci la şcoală. Dacă te duci din nou la şcoală, ai tăi au hotărât să-ţi trimită şi o sumă lunară mai decentă pentru trai." N-aveam să aflu decât mult mai târziu că asta era, de fapt, situaţia. De-aş fi ştiut-o, cred c-aş fi făcut exact ce mi-a cerut Plătică. Felul stupid de prudent şi circular în care mi-a vorbit însă n-a făcut decât să mă irite peste măsură, aşa că tot restul vieţii mele avea să fie schimbat irevocabil din cauza asta.

— Dar, dacă nu simţi că poţi să vii la mine ca să te sfătuiesc cum să faci pe viitor, atunci nu prea am cum să te ajut.

— Să mă sfătuiţi?

N-aveam nici cea mai mică idee la ce se referea.

— Păi, da, despre ce ai acum pe suflet.

— De exemplu?

— Ei, de exemplu, de exemplu! Adică ce vrei să faci cu viaţa ta de-acu' încolo!

— Păi... credeţi c-ar fi bine să-mi caut de lucru?

— Nu mă-ntreba pe mine! Tu ce-ai vrea să faci cu-adevărat?

— Bine, dar, chiar şi dac-aş vrea să mă întorc la şcoală...

— Ştiu ce-ai să spui... că-i scump. Dar nu banii sunt problema aici. Problema e ce vrei tu cu-adevărat!

De ce oare, mă tot întreb, nu mi-o fi spus el atunci că banii mi-ar fi venit de-acasă? Lucrurile s-ar fi clarificat imediat, dar aşa am fost lăsat într-o ceaţă completă.

— Ei, ce zici? N-ai nici un fel de aspiraţii de viitor? Of, că greu mai e să faci oamenii să priceapă cât de dificil e să-i ajuţi pe alţii!

— Îmi pare rău...

— Să ştii că sunt tare-ngrijorat pentru tine... Eşti în grija mea şi sunt responsabil de tine acum, iar mie nu-mi plac lucrurile făcute pe jumătate. Vreau să văd că eşti hotărât să faci un efort real pentru o nouă cale în viaţă. Uite, dacă de exemplu ai fi venit la mine să discutăm serios nişte planuri de viitor, să ştii că eu aş fi făcut pe dracu-n paişpe să te-ajut. Asta nu-nseamnă să te-aştepţi să te-ntorci la traiul tău luxos de dinainte pe spinarea mea... eu asemenea iluzii nu pot să sufăr. Dar, de eşti într-adevăr hotărât să o iei de la capăt, ştii, şi să-ţi faci nişte planuri solide de viitor, atunci eu chiar cred c-aş fi capabil să-ţi dau o mână de ajutor ca să te redresezi. Dar tu trebe să fii ăla care să vină să-mi ceară ajutorul, deşi numai Dumnezeu ştie cât de puţin am şi eu. Pricepi ce vreau să zic? Deci, zi, ce planuri ai?

— Păi... dacă nu mă mai lăsaţi să stau în casa dumneavoastră, atunci o să-mi caut de lucru...

— Serios? Păi tu ştii că-n ziua de azi până şi absolvenţi de la Universitatea Imperială din Tōkyō...

— A, nu... Nu mă gândeam la o slujbă într-o companie mare...

— Păi şi-atunci, ce?

— Pictor, am spus cu tărie.

— Ceeee?

N-am să uit în viaţa mea acea umbră răutăcioasă care se aşternuse pe faţa lui Plătică în timp ce râdea cu hohote, cu

pielea gâtului adunată toată la ceafă. Părea să fie dispreț, dar disprețul nu descria întocmai acea umbră. Dacă oamenii ar fi avut adâncimi de neimaginat ca ale oceanului, ai fi aflat poate acea umbră stranie plutind ici şi colo undeva în străfunduri. Atunci, în acel hohot de râs, am perceput într-o clipită nadirul vieții mature.

„N-are nici un sens să mai vorbim acum, din moment ce nu-ți e clar nici ție ce vrei. Mai gândeşte-te în seara asta, cât poți tu de serios", mai spuse Plătică, şi am luat-o pe scări în sus către camera mea de la etaj. Am stat în pat treaz toată noaptea, dar nimic altceva nu mi-a trecut prin minte. De cum s-a crăpat de ziuă, am fugit din casa lui Plătică.

Am lăsat un bilet scris mare cu creionul pe-o bucată de hârtie din caietul meu: „Mă-ntorc negreşit diseară. Nu vă faceți griji, mă duc să discut planuri de viitor cu prietenul de mai jos. Pe cuvânt de onoare." Am scris apoi numele şi adresa din Asakusa ale lui Masao Horiki şi-am şters-o din casa lui Plătică.

N-am fugit pentru că mă-ngrozea ideea de-a-l asculta pe Plătică şi prelegerile lui, ci pentru că, aşa cum îşi dăduse şi el seama, eram o persoană incapabilă de a-şi defini propriile sentimente şi care n-avea nici cea mai mică idee de planuri de viitor sau ce-avea să facă în general. În plus, mă simțeam prost să fiu o povară pentru Plătică şi nici nu mă puteam gândi că, şi dacă reuşeam cumva să-mi găsesc un țel demn de urmărit, aş fi fost nevoit să mă bazez pe sărmanul Plătică să scoată de unde, de neunde o sumă lunară cu care să mă redresez.

Pe de altă parte, n-aveam de gând să mă consult cu alde Horiki cu privire la viitor. Nu lăsasem biletelul cu pricina decât în speranța c-aveam să-l liniştesc pe Plătică fie şi numai pentru un moment. Nu-l scrisesem nici ca pe vreo stratagemă de roman polițist, ca să câştig ceva timp până când aveam să fiu urmărit (deşi aveam mare nevoie să nu

fiu urmărit), ci mai mult pentru a nu-l şoca pe Plătică, ceea ce l-ar fi făcut să se lase cuprins de panică şi confuzie. Bănuiesc că astea trebuie să fi fost motivele pentru care lăsasem fiţuica cu nota mea. Sigur că faptele aveau să iasă la lumină, dar mi-era pur şi simplu frică să le exprim eu însumi. Unul dintre cusururile mele cele mai tragice este nevoia acută de-a adăuga câte ceva la orice situaţie – lucru care i-a făcut pe unii să mă numească „mitoman”[11] – deşi eu nu adaug amănunte pentru a-mi crea mie însumi vreun avantaj, ci pentru a evita frica sufocantă de care sunt cuprins când presimt acea schimbare cataclismică în aer, când fluxul conversaţiei se îneacă. Şi, chiar dacă ştiam că orice adăugam de la mine avea să devină un dezavantaj mai târziu, tot mă simţeam obligat să pun ceva acolo, aproape făr’ de intenţie, o minciună oarecare, determinată numai şi numai de dorinţa de moarte de-a mă face plăcut, o dorinţă la rându-i născută din mania-mi disperată de-a fi de folos, de a servi. Era şi asta tot o formă întortocheată a slăbiciunii mele ca om, o prostie, deşi obiceiul mi-l creasem pentru a mă folosi cât puteam mai mult de aşa-numiţii „cetăţeni cinstiţi”. Aşa se-ntâmplase şi-atunci când scrisesem numele şi adresa lui Horiki, care mi se activase din colţuri uitate ale memoriei.

După ce-am plecat de la Plătică, am mers pe jos până în Shinjuku, unde am vândut toate cărţile pe care le cărasem în buzunare, rămânând apoi acolo, în mijlocul străzii, fără nici cea mai mică idee de ce aveam să fac mai departe. M-am străduit întreaga viaţă să mă fac plăcut tuturor, dar nu am avut niciodată un „prieten” adevărat. Dimpotrivă, nu am decât amintiri dureroase ale diverselor mele cunoştinţe, poate cu excepţia camarazilor de distracţie, cum era Horiki.

---

[11] *Usotsuki* („mincinos”), în original.

Şi, pentru a mă desprinde din astfel de relaţii dureroase, am făcut tot timpul pe paiaţa, sfârşind prin a mă extenua pe mine însumi. Până-n ziua de azi sunt absolut şocat când mă trezesc că parcă aş recunoaşte vreo faţă în mulţime, pe stradă, şi sunt cuprins de un tremur în tot corpul atât de violent, că mă ia ameţeala. Ştiu bine că sunt unii oameni care mă plac pe mine, dar eu unul par să fiu incapabil să „iubesc" pe altcineva. (Aş adăuga aici că mă încearcă îndoieli teribile cu privire la faptul că fiinţele umane au o astfel de capacitate.) Nu era, prin urmare, tocmai de aşteptat ca unul ca mine să aibă cine ştie ce prietenii apropriate. Ca să nu mai vorbim şi că nu puteam în ruptul capului să mă duc în „vizită"[12] la oameni. Eram terorizat de uşa de la intrare a altcuiva mai ceva decât de poarta infernului din *Divina comedie*, şi, fără să exagerez, recunosc că eram capabil de a simţi dincolo de uşă prezenţa unui monstru, a unui dragon, şerpuind înăuntru şi emiţând o miasmă de putregai.

N-aveam pe nimeni. N-aveam unde să mă duc.

Horiki.

Ei, şi uite-aşa, cum se spune că prostu-ncearcă gârla-n glumă şi se-neacă înadins, aşa am ajuns şi eu să mă duc la Horiki, exact cum îi scrisesem în bileţelul meu de-adio lui Plătică. Nu mă dusesem niciodată la el acasă, iar când venea el la mine îl invitam eu în prealabil printr-o telegramă. De data asta însă, mă-ndoiesc c-aveam până şi bani de telegraf şi mă gândeam oricum, cu inteligenţa părtinitoare a celui căzut în dizgraţie, dacă Horiki nu ar fi refuzat să mă vadă, chiar şi dacă îi trimiteam o depeşă prin telegraf. Aşa că m-am hotărât să-i fac eu o „vizită", lucrul cel mai scârbos pe care mi-l puteam imagina. Oftând din rărunchi, m-am

---

[12] Cuvânt scris cu caracterele japoneze pentru *hōmon* („vizită"), în original, dar cu citire *furigana,* indicată de autor ca neologismul *vijitto* (*visit*).

urcat într-un tramvai, gândul că singura mea speranță pe lume era Horiki umplându-mă de o silă rău-prevestitoare, care-mi dădea fiori.

L-am găsit acasă. Horiki locuia într-o cameră de mărime obişnuită[13] la etajul doi într-o casă cu etaj de la capătul unei alei murdare. La parter, bătrânii lui părinți împreună cu un tânăr muncitor lucrau de zor, cosând şi împletind fâşii de pânză ca să facă chingi pentru sandale *geta*.

Am avut astfel ocazia să văd o altă fațetă a lui Horiki, cea de orăşean de un egoism rece bine studiat, una pe care un băieți de la țară ca mine nu putea decât s-o privească cu ochi plini de uimire. Horiki nu era nici pe departe o fire simplă şi etern pasivă ca mine.

— Ian' te uită! M-ai luat prin surprindere! Te-a iertat tac'tu deja? Sau nu încă?

N-am fost în stare să recunosc că fugisem.

M-am eschivat, ca de obicei. M-am eschivat, deşi ştiam că Horiki îşi va da seama în scurtă vreme, ba nu, imediat, de ce se întâmplase.

— S-or rezolva toate, cumva!

— Bă, uite care-i treaba! Aici nu-i nimic de râs! Ascultă aici la mine şi termină cu prostiile imediat, că te ia mama naibii! Şi-n orice caz, am o grămadă de treabă azi. Sunt superocupat zilele astea!

— Ce fel de treabă?

— Alo, ce tot faci acolo? Ia vezi, să nu-mi rupi ața din pernă!

În timp ce vorbeam, mă jucasem fără voie cu unul dintre ciucurii de la colțul pernei *zabuton* de şezut de pe podea, tot învârtindu-l pe deget şi trăgând de el... parcă le zice ciucuri

---

[13] Cuvânt scris cu caracterele japoneze pentru *hōmon* („vizită"), în original, dar cu citire *furigana,* indicată de autor ca neologismul *vijitto* (*visit*).

de legătură *tojiito...* ori poate ațe de țesătorie *kukurihimo...* Horiki însă demonstra un simț al posesiei exacerbat pentru lucrurile din casă, până la acel ciucur de pernă, şi se holba la mine plin de mânie, fără urmă de ruşine pentru modul în care se comporta. În fond, pe Horiki nu îl costase nimic amiciția cu mine.

Bătrâna mama a lui Horiki intră cu o tavă cu două porții de *shiruko,* supă de fasole roşie dulce cu găluşte de orez *mochi*.

— O, ce bunătate! exclamă Horiki cu blândețe, adoptând o atitudine de fecior iubitor şi continuă apoi cu o politețe atât de exagerată, încât părea că joacă teatru: Vai, ai făcut *shiruko*! Minunat, minunat! Dar chiar nu trebuia să te deranjezi, sincer. Eram chiar pe picior de plecare cu ceva treabă-n oraş. Dar acum, dac-ai făcut asemenea bunătate, doar n-o s-o lăsăm să se irosească! Săru-mâna mult de tot!

— Ei, vrei şi tu? mi s-a adresat el mie. Măicuța a făcut-o special c-ai venit tu! Vai, ce bună e... Excelent! Să te lingi pe degete, nu alta!

Horiki mânca cu o plăcere neprefăcută, în absolut extaz. Mi-am mâncat şi eu supa, sorbind zgomotos. Avea gust de apă caldă, iar când am ajuns la *mochi* de la fund mi-am dat seama că nu era *mochi*, ci cu totul altceva ce nu am putut identifica. Nu le disprețuiam sărăcia. (Ba chiar, dacă îmi amintesc bine, nu mi s-a părut atunci că supa ar fi avut gust rău şi am fost cât se poate de recunoscător pentru amabilitatea şi generozitatea bătrânei. Urăsc sărăcia, nu vreau să mint, dar nu am disprețuit-o în viața mea.) Supa aceea şi felul în care o mâncase Horiki îmi dădură acolo, pe loc, o lecție despre zgârcenia orăşeanului şi despre ce înseamnă să trăieşti cu adevărat într-o casă în Tōkyō unde membrii familiei separă cu strictețe ce fac şi cum se comportă acasă şi ce fac când sunt în oraş. Am înțeles atunci cu mâhnire că un idiot ca mine, incapabil, din cauza

evadării constante din societatea umană, de a distinge diferențele dintre „acasă” şi „afară”, se găsea acum complet izolat, părăsit până şi de Horiki. Şi-aş vrea să scriu aici foarte clar că mă simțeam copleşit de o enormă singurătate în timp ce îmi mâncam supa cu beţişoarele alea de pe care lacul se jupuise de mult.

— Acu’ să mă ierți, te rog, dar am ceva treabă-n oraş, zise Horiki, ridicându-se şi punându-şi pardesiul pe el. Pe bune acuma, îmi cer scuze...

Chiar atunci a venit o femeie în vizită la el, şi atitudinea lui către mine se schimbă brusc şi deveni cât se poate de plin de vioiciune.

— A, să mă ierți, rogu-te, tocmai porneam către tine când a venit un amic la mine fără să m-anunțe. Dar, nu, nu-i nici o problemă. Te rog, intră!

Părea dat peste cap. Am luat perna de sub mine şi-am întors-o pentru a i-o înmâna lui Horiki, care însă mi-o smulse din mâini şi o întoarse din nou, după care i-o oferi femeii. Era singura pernă *zabuton* pentru oaspeți în afară de cea pe care stătea Horiki.

Femeia era înaltă şi slabă. A refuzat perna şi s-a aşezat sfioasă într-un colț.

Îi auzeam absent, fără să fiu atent la ce vorbeau cei doi. Ea era în mod clar angajata unei reviste care venise să ridice o ilustrație sau poate altceva comandat lui Horiki.

— E grabă mare...

— Da, sigur că da. E gata deja. Am terminat-o de ceva timp. Uite-aici!

Tocmai atunci veni o telegramă.

Horiki a citit-o, şi buna dispoziție i-a dispărut de pe față.

— Stai-aşa! Ce dracu’ ai făcut, mă?

Telegrama era de la Plătică.

— Cum o fi, cum n-o fi, să te duci înapoi acasă imediat, m-auzi?! Ar trebui să te duc eu de guler pe dată, dar n-am

timp acu'. Auzi, dumneata, e fugar şi mai afişează şi faţa asta de sfânt!

— Unde staţi?

— În Okubo, i-am răspuns femeii dintr-o suflare.

— A, e pe lângă biroul nostru.

Avea 28 de ani şi era din Kōshū. Locuia într-un apartament în Kōenji cu fetiţa ei de cinci ani. Soţul îi murise de trei ani.

— Pari o persoană care-a avut o copilărie nefericită. Eşti atât de sensibil, de mi se rupe inima...

Şi-aşa am ajuns pentru prima dată-n viaţă să fiu un bărbat întreţinut. Shizuko (ăsta era numele ziaristei) pleca de dimineaţă la revistă în Shinjuku, iar eu rămâneam singur cu fetiţa de cinci ani, Shigeko, amândoi cuminţi în casă, s-avem grijă de-apartament. Până la venirea mea, Shigeko fusese lăsată să se joace singură în camera administratorului blocului până când i se întorcea mama de la serviciu, iar acum părea extrem de încântată să aibă un nou prieten de joacă în persoana lui „nenea" cel haios.

Vreme de vreo săptămână, am rămas într-o stare de apatie completă. Mă găseam adesea cu privirea pierdută pe zmeul prins în firele de telegraf din afara ferestrei apartamentului. Deşi ferfeniţit complet şi scuturat cu putere încolo şi-ncoace de prăfosul vânt de primăvară, se ţinea cu încăpăţânare de fire, de parcă avea ceva important de transmis. Ori de câte ori mă uitam la zmeul acela, nu mă puteam abţine să nu zâmbesc ruşinat şi să mă fac roşu tot. Începusem să-l visez.

— Vreau nişte parale.

— Cam cât?

— Multe... ştii şi tu zicala c-odată cu banii se duce de râpă şi dragostea... Nu-i vorbă mai adevărată ca asta.

— Ete, na, ce prostie! De unde-ai mai scos-o şi p-asta?

— De unde, de neunde, văd că nu te prinzi. În ritmul ăsta, eu-mi iau lumea-n cap.

— A, da? Păi dintre noi doi, care-i ăl' sărac? Şi care o să-şi ia lumea-n cap? Eşti haios tare tu!

— Vreau să-mi câştig propriii bani. Vreau să fiu în stare să-mi iau singur băutură şi ţigări. Să ştii că-s mult mai bun artist decât nea Horiki!

Îmi aduceam aminte bine de autoportretele pe care le făceam în liceu, alea pe care Takeichi le numise „stafii". Capodoperele mele pierdute, pierdute toate pe vecie în timpul numeroaselor mele mutări. Am pictat mult după aceea, tot felul de subiecte, dar nimic nu se compara cu acele lucrări minunate după cum mi le-aminteam eu. Nu reuşeam să mă consolez pe mine însumi cu gândul la enorma pierdere pe care o suferisem, de-mi simţeam sufletul pustiu.

Un pahar de-absint rămas nebăut.

Sentimentul unei pierderi, condamnată să rămână nerezolvată pe vecie, începu să se contureze în mine. De câte ori vorbeam despre pictură, acel pahar rămas nebăut de absint îmi plutea în faţa ochilor. Nu reuşeam să mă eliberez de ideea frustrantă că, de-aş fi arătat acele picturi ale mele, atunci toţi cei din jur ar fi avut încredere în talentul meu artistic.

— Serios vorbeşti?! Eşti aşa de drăguţ când vorbeşti prostii, dar te prefaci serios.

Eu însă nu vorbeam prostii şi nu glumeam. Nu spuneam decât adevărul gol-goluţ. Ah, cât mi-aş fi dorit să-i pot arăta acele picturi. O mâhnire goală mă cuprinse şi mă lăsai răpus de resemnare.

— La ilustraţii, zic. Sunt convins că-s mult mai bun decât Horiki la ilustraţii, dacă nu la altceva.

De data asta, vorbele mele şugubeţe menite s-o amăgească au fost luate mult mai în serios decât cele adevărate rostite mai devreme.

— Ei, aici ai dreptate. Chiar m-am mirat de cât de bune sunt desenele pe care le faci pentru Shigeko tot timpul. Unele sunt caricaturi excelente, de mă pufneşte râsul. Ce-ai zice să desenezi şi pentru revistă? Nu-i mare lucru să-l întreb pe redactorul-şef.

Compania ei publica o revistă lunară pentru copii, nu foarte cunoscută.

— Numai ce dau cu ochii de tine şi toate femeile sunt încercate de-o aşa nevoie să te-ajute, de nu se pot stăpâni... Eşti timid, dar eşti atât de haios... Şi-apoi eşti cuprins câteodată de-o asemenea singurătate şi deprimare, de le faci să le tremure sufletul şi mai abitir pentru tine.

Aşa mă măgulea Shizuko, iar eu, cu acea calitate odioasă a bărbatului întreţinut, acceptam totul cu calm. De câte ori mă gândeam însă la situaţia mea, mă cufundam tot mai adânc în depresie şi mă simţeam complet vlăguit. Nu-mi puteam scoate din cap faptul că aveam nevoie de mai mulţi bani decât o femeie şi că nu-mi doream decât să fug de la Shizuko şi să trăiesc de unul singur. Mi-am făcut tot felul de planuri de cum să mă eliberez, dar, cu cât mă zbăteam mai mult, cu atât mai prins în capcană mă găseam. Aşa s-a făcut că această femeie din Kōshū (cărora le este bine ştiută încăpăţânarea) a fost nevoită să aibă grijă de toate complicaţiile provenite din fuga mea de acasă şi să se îngrijească de mine, iar eu nu am devenit decât încă şi mai „timorat” de propria mea existenţă.

La îndemnul ei, a avut loc o întâlnire cu Plătică, Horiki şi cu ea, unde s-a decis ca orice relaţie între mine şi familia mea să fie întreruptă definitiv, iar eu să trăiesc de atunci încolo cu Shizuko, ca soţ şi soţie prin lege. Tot datorită eforturilor ei, caricaturile şi benzile mele desenate au

început să genereze sume bunicele de bani, aşa că eram în fine capabil să-mi cumpăr şi alcool, şi ţigări, exact aşa cum îmi dorisem. Cu toate astea, melancolia şi depresia mea nu au făcut decât să mă facă şi mai conştient de faptul că decăzusem de tot. Câteodată gândul mă purta către casă, şi atunci mă cuprindea disperarea chiar când lucram la serialul de benzi desenate *Aventurile lui Kinta şi Ota* pentru revista lui Shizuko, iar asta mă făcea să mă simt atât de nefericit, încât nu mai eram în stare să mut creionul pe hârtie, capul îmi cădea şi mă uitam în jos cu ochii împăienjeniţi de lacrimi.

În astfel de momente, singura uşurare îmi venea de la micuţa Shigeko, care începuse să-mi spună fără ezitare „tati".

— Tati, nu-i aşa că, dacă te rogi tare de tot, Doamne, Doamne îţi dă orice-ţi doreşti?

Iar eu mă gândeam ce n-aş fi dat să pot să mă rog şi eu aşa: „O, Doamne, dă-mi rogu-te voinţă de fier! Ajută-mă să pricep şi eu adevărata natură a «omului», căci nu comite oare păcat cel ce-şi dă la o parte semenul? Dă-mi, Doamne, rogu-te şi-o masc-a mâniei!"

— Da, draga mea, cu siguranţă ţie ţi-ar da orice-ţi doreşti, dar nu prea cred că mi-ar da la fel şi mie.

Mi-era frică până şi de Dumnezeu. Nu mă puteam încrede în iubirea Lui, cum nu mă puteam încrede nici în pedeapsa Lui. Credinţa. Asta trebuie să fi fost acel act de a te găsi în faţa tribunalului justiţiei divine, aşteptând cu capul în pământ biciul lui Dumnezeu. Iar, dacă nu-mi era greu deloc să cred în iad, îmi era cu neputinţă să cred că raiul poate exista.

— Da' de ce nu i-ar da la fel şi lui tati?

— Pentru că n-am ascultat de părinţi.

— Nu?? Păi cum aşa? Că toate lumea zice că eşti aşa de bun...

Mda, zic toți aşa pentru că-i păcălesc. Îmi dădeam şi singur seama că toți cei care locuiau în clădire se purtau foarte frumos cu mine, dar nu aveam cum să-i explic lui Shigeko că mie îmi era o frică cumplită de ei şi că fusesem blestemat cu nefericita abilitate de a fi cu atât mai mult plăcut de oameni cu cât mie îmi era mai frică de ei şi cu cât mă plăceau mai mult, cu atât mai frică îmi era de ei, o dilemă care mă făcuse în cele din urmă să fug de toată lumea.

— Dar tu ce-ai vrea cel mai mult şi cel mai mult de la Dumnezeu? schimbam eu subiectul pe neaşteptate.

— Cel mai mult şi cel mai mult, eu l-aş vrea pe tati al meu.

Brusc am văzut negru-n faţa ochilor. Un duşman. Fie că eu eram duşmanul lui Shigeko, sau ea duşmanca mea, îşi făcuse acum apariția în relația noastră un adult înfricoşător care mă intimida. Un străin, un străin de neînțeles, un străin plin de secrete, aşa începu să-mi pară faţa lui Shigeko.

Mă minţisem pe mine însumi că Shigeko nu reprezenta nici o primejdie, dar acum se-arătase şi ea să aibă o „coadă ca a boului placid care omoară musca pe neaşteptate dintr-o singură plesnitură". Şi de-atunci încolo trebui să fiu precaut şi-n preajma fetiței.

— Acasă-i diavolul amorului?

Horiki se-apucase să-mi fac vizite din nou. Nu puteam să-l refuz, chiar dacă el mă tratase atât de oribil în ziua când fugisem de la Plătică. L-am întâmpinat cu un zâmbet şters.

— Bag samă că benzile tale desenate încep să aibă popularitate. În fine, n-ai ce discuta cu amatorii: sunteți atât de rahat cu toții, că nici nu vă dați seama când să vă temeți. Aşa că nu lăsa să ți urce la cap. Ai o tehnică de toată jena.

Aşadar, făcea pe marele maestru cu mine! Gândul la faţa pe care ar fi făcut-o de i-aş fi arătat vreodată desenele cu „fantomele” mele mă cutremură şi mă cuprinse anxietatea mea obişnuită.

— Chiar te rog eu mult să nu mai spui aşa ceva! Mă faci de-mi dau lacrimile, sincer... am protestat fără convingere.

Horiki însă a continuat cu şi mai mult avânt:

— Păi, dacă n-ai talent decât cât să-ţi asiguri acolo un trai oarecare, atunci n-ai decât să te-aştepţi să te lase la un moment dat!

Talent cât să-mi asigur un trai oarecare! Nu mi-am putut stăpâni un zâmbet... Talent cât de-un trai, acolo! Îmi trecu prin minte că unul ca mine, care nu poate să sufere alţi oameni, şi se fereşte de ei, şi îi păcăleşte ori de câte ori poate, ar putea foarte uşor să pară la suprafaţă izbitor de asemănător cu unul care se înclină cu reverenţă în faţa înţelepciunii unei zicale precum „Nu căuta necazul cu lumânarea”[14]. În fond, nu e adevărul gol-goluţ acela că două fiinţe umane nu au nici cea mai mică idee una despre cealaltă, ba chiar şi cei care se consideră prieteni la toartă se întâmplă să greşească în mod absolut când se judecă unul pe celălalt şi nu înţeleg acest adevăr trist de-a lungul unei vieţi întregi, pentru a plânge mai apoi când citesc despre moartea celuilalt prin ziare?

Aşa şi cu Horiki care, trebuie să recunosc, se ocupase în mod activ de rezolvarea situaţiei mele după ce fugisem de la Plătică (deşi o făcuse cu mare şovăială şi la îndemnurile viguroase ale lui Shizuko), pentru ca acum să se comporte de parcă îi datoram cine ştie ce pentru reabilitarea mea sau pentru faptul că eram într-o relaţie amoroasă cu acea femeie. Ori de câte ori îmi dădea lecţii în felul acela, adopta

---

[14] *Sawaranu kami ni tatari nashi* (lit. „Zeul/spiritul pe care nu-l superi n-o să te pedepsească”).

o mină gravă, de om important. Ba câteodată chiar se ivea pe neaşteptate la mine în miez de noapte, mort de beat, ca să-l împrumut cu cinci yeni (niciodată mai mult sau mai puțin).

— E cam timpul să te laşi şi tu de alergat după fuste. Gata, pân-aici! Să ştii că n-o să te mai suporte lumea în felul ăsta!

Dar ce-o fi fost oare „lumea" asta despre care vorbea el? Adică, mai mulți oameni? Şi unde, mă rog frumos, se află esența acestei „lumi"? Nu trăisem până atunci decât cu ideea că lumea trebuie să fi fost ceva puternic, sever şi înfricoşător. Auzindu-l însă pe Horiki, îmi venea să-i răspund pe loc:

— Prin „lume", vrei să zici tu, nu-i aşa? Dar m-am abținut ca să nu-l întărât şi mai tare.

— *N-o să mai suporte lumea.*

— *Ba nu lumea, ci tu. Tu n-o să mai suporți, nu?*

— *Să ştii că, dacă continui tot aşa, lumea o să te facă să plăteşti.*

— *Nu lumea, nu! Ci tu.*

— *Până să-ți dai seama ce şi cum, o să te trezeşti izolat de lume.*

— *Nu de lume, nu. Tu o să mă ostracizezi, nu?*

Cunoaşte-ți propria frică, propria-ți ticăloşie, viclenie şi mizerie umană! Astea erau cuvintele care-mi treceau prin minte, dar n-am făcut decât să mă şterg pe față de transpirație cu o batistă şi să spun c-un zâmbet pe față:

— M-au trecut fiorii.

Din acel moment însă am început să susțin şi mai abitir ideea că „lumea nu poate fi, de fapt, un singur individ".

Şi de-abia atunci am fost capabil să mă comport şi eu după cum simțeam că mi-erau firea şi înclinațiile. Până şi Shizuko începu să mă găsească din ce în ce mai încăpățânat şi lipsit de timiditatea care mă caracterizase până atunci. La

rându-i, Horiki remarcă şi el că era amuzant cât de zgârcit mă făcusem. Cât despre Shigeko, nu mă mai purtam aşa de frumos nici cu ea.

Îmi petreceam zilele fără să scot vreo vorbă, fără să schiţez nici măcar un zâmbet, având grijă de Shigeko şi desenând la *Aventurile lui Kinta şi Ota* ori la *Episcopul cel făr' de griji*, o evidentă imitaţie epigonică a renumitei serii *Taica cel făr' de griji*[15], ori la *Nerăbdătorul Pin cel mic*[16] şi alte astfel de idioţenii fără cap şi fără coadă, de nu le mai pricepeam nici eu rostul, dar pentru care primeam necontenit comenzi de la tot felul de publicaţii şi companii. Iar comenzile tot veneau după ce începusem să public în revista companiei lui Shizuko, toate de la edituri de şi mai joasă calitate decât a ei, unele chiar de mân-a şaptea, le-aş numi. Desenam fiecare trăsătură de cărbune cu mare grijă, stăpânindu-mi depresia extremă, excesivă, numai ca să mă asigur că am bani îndeajuns de alcool. Şi de-ndată ce apărea Shizuko acasă de la muncă, mă năpusteam pe uşă afară la dughenele de pe lângă gara Kōenji, ca să mă umflu de tărie ieftină şi proastă. De cum îmi revenea cât de cât curajul, mă-ntorceam la apartament şi bolboroseam:

— Cu cât mă uit mai mult la tine, cu-atât mai caraghioasă mi se pare faţa ta. Nici nu ştii că faţa Episcopaşului făr' de griji e picătură leită faţa ta când dormi!

---

15 *Nonki na tōsan*, serie de benzi desenate *comics* a desenatorului Yutaka Asō (1898–1961), extrem de populară şi publicată vreme de şapte ani (1923–1930) fără întrerupere în presa japoneză interbelică, inspirată de celebra serie *Bringing Up Father* a desenatorului american George McManus (1884–1954).

16 *Sekkachi Pin-chan*, cel mai probabil un titlu inventat de Dazai, după modelul nenumăratelor serii de benzi desenate care împânzeau presa vremii.

— Ei, parcă fața ta când dormi e mai brează? Față de om bătrân, arăți de parc-ai fi de patruj' de ani când dormi!

— Păi şi-a cui vină e, ia zi! A ta, că m-ai uscat de tot. „Ca şi apa ce tot curge/ Viața omului se duce/ Făr' de grijă şi amar/ Ca o salcie pe mal, măi..."[17]

— Hai, gata, gata cu prostiile tale! Pleacă la culcare şi nu mai fă atâta tărăboi degeaba! De mâncat, mânci ceva? Calmă, nu părea să mă ia deloc în serios.

— Da' ceva de băut o mai fi? Că-i dau eu de cap... „Ca şi apa ce tot cuuurge/ Viața omului se duuuce... Ca şi omu' ce tot cuuurge..." Nu, nu... „Ca şi apa ce tot cuuurge/ Viața apei se tot duuuce, măi..."

Şi-i tot trăgeam cu cântatul în timp ce Shizuko mă dezbrăca de haine. Adormeam apoi buştean cu fruntea strâns lipită de pieptul ei. Asta mi-era rutina zilnică.

... et puis on recommmence encore le lendemain
avec seulement la même règle que la veille
et qui est d'éviter les grandes joies barbares
de même que les grandes douleurs
comme un crapaud contorne une pierre sur son chemin...[18]

---

[17] Probabil versuri dintr-un cântec popular. Versurile trei şi patru sunt preluate dintr-un poem *dodoitsu* (cu structura versurilor în forma 7–7–7–5), atribuit lui Ryōma Sakamoto (1836–1867), una dintre cele mai importante figuri ale sfârşitului regimului shogunal, şi pare a fi inspirat de cântecele populare din regiunea prefecturii Kumamoto.

[18] Probabil versuri dintr-un cântec popular. Versurile trei şi patru sunt preluate dintr-un poem *dodoitsu* (cu structura versurilor în forma 7–7–7–5), atribuit lui Ryōma Sakamoto (1836–1867), una dintre cele mai importante figuri ale sfârşitului regimului shogunal, şi pare a fi inspirat de cântecele populare din regiunea prefecturii Kumamoto.

Când am citit pentru prima dată aceste versuri ale lui Guy-Charles Cros în traducerea în japoneză a lui Bin Ueda[19], m-am făcut roşu tot la faţă, de parcă eram în flăcări.

Un broscoi...

Asta eram eu. Nu se punea problema dacă lumea mă tolera sau nu, dacă mă ostraciza sau nu. Nu eram decât un animal inferior unui câine, inferior unei pisici. Un broscoi. Nu făceam decât să mă târâi de colo-colo.

Începusem să beau din ce în ce mai mult. Nu mă mai limitam doar la zona din jurul gării Kōenji, ci mă duceam până în Shinjuku, până în Ginza, câteodată rămânând prin baruri toată noaptea. Prin baruri mă purtam ca un apucat, mă luam de femei în dreapta şi-n stânga, făceam orice-mi trecea prin cap atâta vreme cât nu era „manierat" şi beam în disperare, deşi nu mai mult decât înainte de încercarea de-a mă sinucide, şi aveam atât de mare nevoie de bani, că începusem să-i amanetez hainele lui Shizuko.

Se făcuse deja anul de când mă mutasem în apartamentul ei şi zâmbisem amar la vederea acelui zmeu rupt şi era cam vremea când dădea frunza cireşilor. Am luat unele dintre *obi*-urile şi jupoanele lui Shizuko şi le-am dus direct la consignaţie, iar cu banii primiţi nu m-am oprit până în Ginza. N-am dat pe-acasă două nopţi, dar dup-a treia zi a început să mă mustre conştiinţa pentru ce făcusem şi m-am întors la apartament. Am intrat din instinct în vârful picioarelor până în faţa camerei lui Shizuko, de unde am auzit-o vorbind cu Shigeko.

— De ce bea aşa mult?

---

[19] Bin Ueda (1874–1916), bine-cunoscut traducător de poezie europeană. Antologia sa de traduceri *Kaichōon* (*Sunetul mareei*, 1905), conţinând selecţii din operele a 29 de poeţi europeni, este republicată până în zilele noastre.

— Tati nu bea pentru că-i place băutura, să ştii... Bea că-i prea bun la suflet... Bea pentru că...

— Toți oamenii buni la suflet beau la fel?

— Nu, nu neapărat...

— Ai să vezi ce surprins o să fie tati!

— Da' poate n-o să-i placă... Uite, uite, a sărit din cutie!

— Ca Pin-chan nerăbdătorul!

— Chiar aşa! se auzi clar râsul neprefăcut al lui Shizuko, care părea cu adevărat fericită.

Am crăpat puțintel uşa, ca să mă pot uita înăuntru. Un iepuraş alb țopăia de colo-colo prin cameră, cu mama şi fiica ținându-se după el.

(Ce fericite păreau! Mă băgasem ca un idiot în relația dintre ele şi-acum le puteam distruge pe-amândouă. O fericire simplă, completă! Un bun părinte şi-un copil bun. Doamne, de-asculți tu la rugile celor ca mine, mă rog Ție, Doamne, o dată, o singură dată în viață, auzi-mi ruga şi dă-le fericire, Doamne!)

Am simțit că vreau să m-arunc la pământ şi să mă rog chiar acolo. Am închis uşa încetişor şi nu m-am oprit până-n Ginza. Nu m-am mai întors la ele niciodată.

Şi-aşa m-am găsit bărbat întreținut la etajul unei clădiri de deasupra unei dughene de bar de pe lângă gara Kyōbashi.

Lumea. Începusem şi eu să-nțeleg vag cam ce însemna. E lupta dintre un individ şi celălalt, o luptă care se poartă aici şi-acum şi în care e musai să-nvingi. Pentru că, în fond, *oamenii nu se lasă-nvinşi de alți oameni*, şi până şi sclavii au propriile metode de a se răzbuna. Ființele umane nu pot concepe nici o altă modalitate de supraviețuire decât în urma unei competiții aici şi-acum. Fie că invocă datoria către patrie sau alte astfel de justificări, în cele din urmă întregul efort le este concentrat în mod invariabil numai la nivel individual şi, chiar şi-atunci când toate nevoile

personale le sunt satisfăcute tot acolo, la individual, se întorc. Dificultatea de-a pricepe lumea, societatea în sine, este de fapt dificultatea de-a pricepe individul, pentru că oceanul nu este lumea, ci persoanele individuale. Numai aşa am reuşit să-mi câştig o oarecare independenţă de teroarea pe care mi-o crea iluzia acelui ocean imens pe care îl numim lume. Şi numai aşa am învăţat să mă comport agresiv fără a mă mai lăsa doborât de anxietăţi ca mai înainte şi răspunzând direct nevoilor de moment.

Când am plecat din apartamentul din Kōenji, i-am spus matroanei de la dugheana-bar din Kyōbashi:

— Ne-am despărţit şi-am venit la tine.

Atât şi nimic mai mult. Pentru că nu mai era nimic altceva de spus, având în vedere faptul că rezultatul luptei de aici şi acum la care tocmai participasem de unul singur era hotărât deja. După care m-am mutat fără prea mare protocol în apartamentul ei de la etajul barului. „Lumea" care ar fi trebuit să mă înspăimânte de groază nu mi-a mai făcut nici un rău, iar eu, la rându-mi, nu i-am oferit „lumii" nici cea mai mică explicaţie. Până la urmă, atâta vreme cât matroana n-avea nici o obiecţie, atunci totul era în ordine.

La bar eram tratat ca un client, ca proprietar, ca băiat bun la toate, sau chiar ca vreo rudă, deşi m-aş fi aşteptat poate să par un personaj dubios. „Lumii" de acolo nu-i păream suspect în nici un fel, şi clienţii fideli ai dughenei mă tratau cu o amabilitate aproape dureroasă, îmi spuneau „Yō-chan" cu numele meu de alint şi îmi tot dădeau de băut.

Aşa se făcu că începui încet, încet să-mi pierd neîncrederea în lume. Ajunsei chiar să cred că lumea nu era, până la urmă, chiar atât de înfricoşătoare. Panica mea fusese creată de teama cumplită pe care mi-o inspirau „superstiţiile ştiinţifice" despre sutele de mii de viruşi de tuse convulsivă purtaţi de briza primăvăratică, ori sutele de mii de bacterii din băile publice care-ţi distrug ochii, ori

milioanele de microbi cauzatori de calviție care populează frizeriile, ori roiurile de paraziți scabioşi care colcăie pe pielea mânerelor pentru pasageri din trenuri, ori ouăle de tenie, gălbează sau naiba mai ştie ce, care se ascund fără doar şi poate în peştele crud sau în vita şi porcul negătite cum se cuvine, ori despre umblatul în picioarele goale care te-ar expune la pericolul unui ciob minuscul de sticlă care să-ți intre în corp prin călcâi, pentru a-ți circula apoi prin întregul trup, pentru a-ți ajunge în cele din urmă la ochi şi a te orbi. Şi sigur că nici nu se pune problema de a disputa adevărul „ştiințific" că milioane de microbi chiar plutesc, înoată şi colcăie peste tot. Ajunsei însă să pricep pe de altă parte şi că, dacă-i ignori complet, îşi pierd orice legătură cu tine şi devin brusc numai nişte pierdute „fantome ale ştiinței". Fusesem atât de terorizat de „statistici ştiințifice" (dacă zece milioane de oameni lasă în castron câte trei boabe de orez de fiecare dată când mănâncă de prânz, atunci câți saci de orez sunt risipiți într-o singură zi?; ori, dacă zece milioane de oameni nu folosesc un şervețel pe zi pentru a-şi şterge nasul, ce cantitate de celuloză poate fi economisită?), încât de fiecare dată când lăsam o boabă de orez în castron, ori de câte ori îmi suflam nasul, îmi imaginam că iroseam munți de orez, tone de hârtie, şi mă lăsam cuprins de sentimente atât de întunecate, de parc-aş fi comis cine ştie ce crimă cumplită. Acestea însă nu erau decât „minciunile ştiinței", „minciunile statisticii" şi „minciunile matematicii", pentru că nu este pur şi simplu posibil să aduni trei boabe de orez de la fiecare persoană care le lasă în farfurie. Ca exerciții de înmulțire sau împărțire se aflau printre problemele cele mai elementare şi mai prosteşti de calcul, cam la acelaşi nivel cu calcularea procentului cu care se alunecă pe podea în toalete prost luminate şi se cade în gaura veceului sau cu cel al pasagerilor care îşi prind piciorul în spațiul dintre uşa

trenului şi peron sau alte astfel de exerciţii triviale de probabilitate. Şi, chiar dacă oricare dintre aceste evenimente se poate regăsi între limitele posibilului, eu unul n-am auzit în viaţa mea de nici o persoană care să fi căzut în gaura veceului. Ajunsesem încetul cu încetul la un asemenea nivel de înţelegere a adevăratei naturi a ceea ce se numea „lume", încât nu mai simţeam acum decât milă şi dispreţ pentru sinele meu, care numai până deunăzi acceptase astfel de situaţii ipotetice ca pe nişte adevăruri ştiinţifice absolut factuale şi care se găsise complet terifiat de ele.

Asta nu însemna, desigur, că nu eram încă speriat de oameni şi nu mă încumetam să mă întâlnesc cu clienţii barului decât după ce dădeam pe gât un pahar bun de alcool. Văzusem mult prea multe lucruri teribile. Şi totuşi mă duceam la bar în fiecare seară, ca un copil care, deşi se teme puţin de animăluţul de companie, îl strânge în braţe cu atât mai abitir, şi îi delectam beat fiind pe toţi cei din jur cu teoriile mele de doi bani despre artă.

Un artist oarecare de benzi desenate lipsit de mari bucurii în viaţă, dar şi fără mari amărăciuni. Îmi doream cu disperare o bucurie enormă, sălbatică, indiferent de câtă suferinţă mi-ar fi provocat, dar singura mea plăcere rămânea seară de seară să trăncănesc fără noimă cu beţivii din bar şi să beau pe banii lor.

Trecuse de-acum aproape un an de când începusem să trăiesc în felul ăsta în barul din Kyōbashi. Desenele mele pe care le semnam cu pseudonimul Jōshi Ikita (Supravieţuitorul dublei sinucideri)[20] nu mai apăreau numai în revistele pentru copii, ci şi în publicaţiile pornografice de joasă speţă care se vând pe la standurile de ziare din gări, pentru care schiţam imagini porcoase în care inseram catrene din *Rubaiate*.

---

[20] Dazai oferă el însuşi traducerea pseudonimului folosit de personaj.

Când te opreşti în fine din ruga-ți cea-n zadar
Şi lacrimii uşor nu i te dai în dar,
Aminte să-ți aduci doar de plăcere... şi pahar
Şi-azvârle orice grijă ai în viață, bun stihar!

Cei ce tot timpul vieții doar teamă crunt-aruncă
Imaginând ei înşişi păcate de speluncă
Sunt cei ce nu mai scapă vreodată de frica cea adâncă
A răzbunării eterne şi-a morților poruncă.
Asear-eram ferice, cu burta de vin plină
Şi mă trezesc acuma, venin cumplit în splină
A naibii fie noaptea cu pacea ei deplină
Ce-mi nărui cu totul de-aseară veselie.

La dracu' şi cu judecată ce-a să vie
Şi care visele ne hăituieşte cu tărie
În vagi bătăi de tobe din ceruri ni se scrie
Oricare vină, cât de mică – ce prostie!

Justiția e dară a omului măsură?
Dar, de-i aşa, atuncea cum de-s de sânge pline
Şi câmpul bătăliei, şi vârful de custură
Ori poate tot dreptate-i şi-a crimei rea ordură?

Dar unde sunt acuma acele mari principii?
Şi unde ni s-a dus lumina rațiunii?
Frumoasă e, şi groaznică, această lume-a clipii
Şi-a omului povară nu poți s-o dai risipii.

Plantat-adânc în noi, sămânța pasiunii
Ne blestemă cu bunul, cu răul, cu crima şi pedeapsa
Nimic nu mai opreşte parcursul stricăciunii
Şi n-avem nici puterea de-a o reda genunii.

Pe unde şi de ce tot umbli căutând,

La ce bun să tot critici, să inspectezi, să rândui,
Ha! Totul e un vis, fantasmă făr' de gând,
Şi na!, de laşi băutul, 'ți rămân doar vorbe-n vânt.

Şi, ce mai e? Te uită dar la cerul fără de hotar,
Un punct minuscul plutindu-i în mijloc ca un far,
Şi zi-mi de ce se-nvârte atâta pământul nost' amar,
Rotație, revoluție, întoarcere, la bunu-i plac neclar.

Eu simț puteri supreme oriunde tot mă duc,
În orice țară sunt, în orice națiune,
E-aceeaşi omenirea oriunde mă conduc,
Ereticul sunt eu, nu ei; atât pot să deduc.

Cu toții prost citesc prea-sfânta-nvățătură,
Ori poate nu au cap, nici chiar bun-simț,
Cum oare să arunci tu viața bună, băutură,
O, ce-i urăsc! Dar Mustafa, tu fă din toate ce-ți plăcură![21]

---

[21] Deşi numite „rubaiate" în roman, aceste catrene nu sunt traduceri directe ale celebrelor catrene ale lui Omar Khayyam, ci o interpretare liberă a stilului şi ideilor poetului persan de către un traducător japonez. Dazai nu era probabil conştient de acest lucru, de unde şi numirea lor în roman ca „rubaiate". Poemele sunt creația traducătorului Ryōho Horii (1887–1938), care le-a scris inspirat de diverse traduceri în engleză ale poemelor persane, dându-şi frâu liber imaginației. Ele fac parte dintr-un volum apărut în 1947 într-o ediție intitulată *Ihon Rubayatto* (*Rubaiatele alternative*, la Editura Nanboku shoen din Tōkyō). Din acest motiv, aceste versuri nu pot fi găsite ca atare între catrenele lui Khayyam şi sunt omise cu totul în unele dintre traducerile romanului în alte limbi, ca de exemplu în cea spaniolă. Traducerea în engleză a romanului de către Donald Keene (1958) preferă să includă trei catrene autentice ale lui Khayyam în clasica traducere a lui Edward Fitzgerald (1859), ignorându-le complet pe cele citate de către Dazai, urmată fiind de alte traduceri, precum cele în italiană sau portugheză. Dintre traducerile în limbi europene consultate, numai cea în engleză a lui Mark Gibeau, *A*

Cam în vremea aceea, o fătucă începu să mă tot roage să mă las de băut.

— Nu mai poți continua în felul ăsta, zi de zi beat mort încă de la prânz.

Era o fată de vreo 17, 18 ani, cu pielea albă şi dinți strâmbi. Lucra la tutungeria de peste drum de bar. Îi spuneam Yoshi-chan[22]. Ori de câte ori mă duceam să-mi iau țigări, îmi repeta acelaşi sfat şi îmi zâmbea galeş.

— Şi de ce să nu beau, mă rog? Care-i problema? După cum spuneam vechii persani: „Aminte să-ți aduci doar de plăcere... şi pahar/ Şi-azvârle orice grijă...” Ei, da’ las-acuma! „Şi e doar o speranță pentr-a mea inimă de dor şi necaz plină/ Din jad adânc, paharul unei uitări deplină.” Pricepi acuma?

— Deloc.

— Eşti cam prostuță tu! Ia mai bine să te iau la pupat.

Shameful Life (2018), şi cea în franceză a lui Georges Renondeau (1962) transpun cele unsprezece poeme ca atare din japoneză, Renondeau menționând că versurile nu îi aparțin lui Khayyam, fără însă să le identifice sursa. Unele studii chiar identifică greşit aceste versuri ca fiind traducerile lui Sofū Taketomo din 1921 sau ale lui Ryōsaku Ogawa (1938), cum ar fi articolul „Translations of Persian Works into Japanese” al lui Hashem Rajabzadeh din *Encyclopedia Iranica*. Alți cercetători însă, precum Hideaki Sugita sau Kazuo Kuzumi (2015), le plasează în volumul lui Horii şi le identifică sursa din engleză. Traducătorul a optat aici pentru traducerea directă a celor unsprezece catrene din ediția Horii, după versiunea japoneză citată de Dazai. Traducătorul doreşte să le mulțumească colegilor Mitsu Nakamura, de la Washington University, din Saint Louis, şi Yoshitada Naitō, de la Ritsumeikan University, pentru ajutorul enorm oferit în identific.

[22] Nume de alint de la Yoshiko.

— Păi ia-mă! îşi bosumflă ea buza de jos, fără să pară câtuşi de puţin ruşinată.

— Dar chiar că eşti proastă! Nici urmă de castitate...

Era însă clar din comportamentul ei că era de fapt virgină şi nu fusese încă întinată de vreun bărbat.

La vreo câteva zile după Anul Nou, m-am dus pe şapte cărări în miez de noapte pe un frig de crăpau pietrele să-mi iau ţigări şi-am căzut într-o canalizare chiar în faţa tutungeriei. Am strigat disperat după Yoshi-chan să vină să mă scoată de-acolo. Fata mi-a bandajat cu grijă tăietura de pe braţul drept şi mi-a spus fără umbră de zâmbet: „Bei prea mult."

Gândul c-am să mor nu mă deranja câtuşi de puţin, dar, când venea vorba de răni, de sângerat şi altele asemenea, n-aveam nici cea mai mică dorinţă de a trece prin aşa ceva. Şi-uite aşa, pe când îmi curăţa Yoshi-chan rana, îmi trecu prin cap că poate n-ar fi rău să mă las totuşi de băut.

— Mă las. Începând de mâine nu mai pun picătură-n gură.

— Vorbeşti serios?

— Fără discuţie. Şi, dacă mă las, te măriţi cu mine, Yoshi-chan? i-am spus în glumă.

— D-ap'!? îmi răspunse ea, abreviind un fel de „păi sigur!". Pe-atunci era foarte la modă să trunchiezi cuvintele, după modelul *moga* în loc de „modern girl" sau *mobo* în loc de „modern boy".[23]

— Bun, atunci. Hai să ne jurăm!

A doua zi m-a prins prânzul bând, ca de obicei.

Spre seară, m-am dus legănându-mă pe picioare la tutungeria fetei.

— Să mă ierţi, Yoshi-chan! M-am îmbătat rău iară.

---

[23] Pronunţate urmând regulile fonetice ale limbii japoneze, *modan garu* şi *modan boi*.

— Ei, hai că nu-mi place ce faci! Acuma te prefaci că eşti băut!

Reacţia ei m-a luat prin surprindere şi parcă m-a şi trezit din beţie.

— Ba nu, nu te mint. Chiar am băut rău de tot. Nu mă prefac deloc.

— Hai, nu mai face glume cu mine. Eşti al naibii acu'! mai spuse ea, fără să mă creadă.

— Cred că-ţi dai şi tu seama numai uitându-te la mine. Tot beau de la prânz. Să mă ierţi, te rog!

— Da' ce bine le joci, auzi? Bun actor mai eşti!

— Ba nu, fraiero! Nu joc teatru! Hai că te iau la pupat iară!

— Păi hai!

— Nu, nu pot! Nu merit să te sărut! Nu cred că pot să mă ţin de cuvânt şi să te iau de nevastă. Uite şi tu ce faţă roşie am! Ba nu, nu te uita la mine! Am băut rău.

— Ei, lasă! Ce, eu nu văd că nu-i decât soarele la asfinţit de-ţi bate pe faţă? Mă iei de proastă? Şi-apoi, mi-ai promis ieri. Ai jurat! Nu te cred! Te ţii de bancuri iar! Minţi, minţi, minţi!

Stăteam acolo, ţeapăn, uitându-mă la faţa ei palidă şi zâmbitoare cum strălucea în lumina chioară din tutungerie, mirându-mă cât de preţioasă era acea virginitate nepângărită. Nu mai fusesem niciodată cu o fată virgină şi mai tânără decât mine, aşa că nimic altceva nu ne rămânea de făcut decât să ne căsătorim. Şi ce-o fi o fi, ce tristeţe ne-o cuprinde, să ne cuprindă, indiferent de cât de teribilă ar fi ea! Nu-mi doream decât ca măcar o dată-n viaţă să simt o bucurie enormă, furtunoasă. Eu, cel care crezusem că frumuseţea unei fete virgine nu era decât o fantasmă inventată de poeţi prostănaci, îmi dădeam acum seama că nu era deloc aşa şi că ea chiar exista cu adevărat pe lume. Da, o să ne căsătorim şi, de cum se face primăvară, o să ne

ducem împreună pe biciclete să vedem Cascada Aoba[24], mă mai gândii şi, pe loc, fără ezitare, ca într-un joc de ruletă rusească, culesei acea floare.

Ne-am căsătorit la scurtă vreme, dar bucuria a fost scurtă şi banală, pe când tristeţea (cuvântul „nenorocire” nu este este nepotrivit aici) care urmă a fost teribilă, dincolo de orice aşteptări. Şi asta pentru că, pentru mine, „lumea” era, până la urmă, un loc absolut înfricoşător şi în nici un caz unul al simplităţii, unde se puteau lua hotărâri ca la ruleta rusească.

2

Eu şi Horiki.

Dacă a te dispreţui unul pe celălalt, a te împinge unul pe altul la mediocritate este ce se numeşte „prietenie”, atunci se poate spune fără doar şi poate că aveam o strânsă relaţie de „prietenie” cu Horiki.

Bazându-mă exclusiv pe spiritul cavaleresc al madamei de la barul din Kyōbashi – şi poate că sună straniu să vorbesc despre spiritul cavaleresc al unei femei, dar (şi spun asta din proprie experienţă), cel puţin la oraş, femeile au acest spirit mult mai mult decât bărbaţii, care tind să fie nişte laşi, creaturi mizerabile, cărora le e frică şi de umbra lor, cărora nu le pasă decât de aparenţe şi sunt zgârciţi ca naiba – am reuşit să mă căsătoresc civil cu Yoshiko, fata de la tutungerie, şi-am închiriat împreună o cămăruţă la demisolul unei clădiri de apartamente din cartierul Tsukiji, în apropiere de râul Sumida. Chiar m-am lăsat de băut şi

[24] Joc de cuvinte greu de tradus: *aoba no taki* poate însemna atât Cascada Aoba, un loc pitoresc din oraşul Uda, în prefectura Nara, cât şi „cascade înconjurate de frunze verzi”, o descriere a unui peisaj idilic, dar generic.

m-am apucat din nou de ceea ce părea să-mi devină o carieră: benzile desenate. După cină, ne duceam la cinema, şi apoi ne opream la o cafenea sau ne cumpăram un ghiveci cu flori, dar, mai mult decât orice, îmi plăcea să o ascult şi să mă uit la ea, hipnotizat de această femeie care avea încredere în mine cu toată fiinţa ei. Şi, pe când tocmai începusem să cred că poate mai am totuşi o şansă de a mă transforma în ceva care măcar să semene a fiinţă umană, pe când o umbră vagă de speranţă că aveam să evit o moarte jalnică de-abia se ţesea, Horiki îşi făcu din nou apariţia.

— Alo, ce mai face diavolul amorului? Hei, dar ce dracu'-i cu tine? Că doar nu te-oi fi făcut om de treabă! Aduc veşti de la doamna de la Kōenji! strigă el la mine, pentru ca mai apoi să-şi domolească vocea şi să dea din cap în direcţia lui Yoshiko, care trebăluia prin bucătărie, de parc-ar fi vrut să-ntrebe: „E de comitet gagica?"

— Da, nici o problemă. Poţi să spui orice, i-am replicat eu calm.

Adevărul este că Yoshiko era genială când venea vorba de a se încrede în oameni şi nu îşi făcuse nici un moment iluzii cu privire la relaţia mea cu madama din Kyōbashi sau cu Tsuneko, chiar şi după ce îi povestisem cu lux de amănunte tot incidentul de la Kamakura. Şi asta nu pentru c-aş fi fost eu cine ştie ce mincinos talentat, ci pentru că, deşi-mi dădusem silinţa să-i vorbesc direct şi cinstit, ea luase totul ca pe o glumă.

— Ei, bag de seamă că o duci bine, ca de obicei... În orice caz, nu e nimic important. Voia numai să-ţi transmită să mai dai şi tu prin Kōenji din când în când.

Şi-uite aşa, chiar când mă pregăteam să uit şi să las totul în urmă, se năpustea asupra mea acest monstru înaripat şi-mi scobea cu ciocul în rana încă deschisă a amintirilor. Imagini puternice ale trecutelor mele păcate şi ruşinile de atunci mi se desfăşurau din nou în faţa ochilor şi

eram atât de cutremurat de ele, încât voiam să urlu din rărunchi. Nu mai puteam sta locului.

— Bem? am spus eu.

— Bem, a răspuns Horiki.

Eu şi Horiki. Eram unul şi-acelaşi. Câteodată chiar păream a fi oameni. Dar asta poate doar când umblam ca bezmeticii din bar în bar ca să ne îmbuibăm de alcool ieftin, dar nu şi când ne-aduceai față-n față. Atunci nu ne mai puteai deosebi de nişte câini amuşinând prin aleile înzăpezite din cartiere.

Din ziua aceea ne-am reîmprietenit şi am început să frecventăm împreună dugheana de bar din Kyōbashi, pentru ca mai apoi, ca două cotarle, morți de beți, să ne găsim în apartamentul din Kōenji al lui Shizuko, unde mai rămâneam şi peste noapte, nemaiplecând până se crăpa de ziuă.

N-am să uit niciodată. Era o seară de vară cu zăpuşeală. Către amurg, Horiki şi-a făcut apariția la apartamentul din Tsukiji într-un chimonou de vară care de-abia se mai ținea în câteva ațe, spunându-ne că fusese nevoit să-şi amaneteze hainele de vară, dar că nu putea-n ruptul capului să-i spună aşa ceva bătrânei lui mame, aşa că trebuia să facem ceva ca să şi le ia înapoi cât mai repede cu putință, şi n-aveam noi cumva să-l împrumutăm de ceva bani? Bani n-aveam nici noi, aşa c-am făcut ce făceam de obicei şi-am pus-o pe Yoshiko să se ducă să-şi amaneteze din hainele ei şi, cu banii rămaşi, după ce i-am dat lui Horiki ce avea nevoie, ne-am cumpărat nişte tărie *shōchū* cu care ne-am dus pe-acoperişul clădirii, ca să ne bucurăm de briza de-abia perceptibilă care bătea din când în când dinspre Sumida. Am tras acolo un chef sordid de vară.

Ne-am angrenat într-un joc pe care-l inventasem chiar eu şi în care defineam substantivele drept comice sau tragice. Cum puteau fi masculine, feminine, neutre, şi tot

aşa, mi se părea normal să poată fi şi comice sau tragice. De exemplu, vapor cu aburi sau locomotivă cu aburi erau ambele tragice, pe când tramvai sau autobuz era comice, iar, dacă trebuia să-ntrebi de ce, atunci în mod clar nu aveai ce căuta să discuți probleme importante de artă, la fel cum un dramaturg care lăsa chiar şi un singur substantiv tragic să-şi găsească locul într-o comedie sau viceversa, un substantiv comic într-o tragedie, trebuia muştruluit abitir.

— Gata? Țigări? am întrebat eu.

— Tragi (aşa abreviam „tragic"), a răspuns Horiki chiar mai înainte să fi terminat eu de întrebat.

— Medicamente?

— Pudră sau pastile?

— Injecții.

— Tragi.

— Haida, de! Păi şi dacă-s cu hormoni?

— Tragi. Fără discuție! Păi, în primul rând ai acul... ce e mai tragi de-atâta?

— Bine, bine, gata! Dar să ştii că medicamentele şi doctorii sunt de fapt comi (abrevierea pentru „comic"). Dar moarte?

— Comi. Ca şi popii creştini şi călugării budişti.

— Aha, bun atunci! Deci, viață e tragi.

— Nu, şi-aia-i tot comi.

— Ei, nu, nu merge-aşa! Păi în ritmul ăsta, toate-s comi. Bine, hai încă una. Desenator. Asta nu poți să spui că-i comi.

— Tragi, tragi! Un mare, enorm substantiv tragic.

— Ei, ca să vezi! Ba tu eşti un mare tragi!

Nu era nimic impresionant în jocul nostru prostesc cu cuvintele, dar nouă ne părea în acel moment o distracție de-un rafinament extraordinar, pe care nu o puteai întâlni decât în cele mai sofisticate saloane ale lumii şi eram mândri de el până la absurditate.

Cam tot pe-atunci mai inventasem un alt joc, foarte similar, în care jucătorii trebuiau să ghicească antonimele unor cuvinte. De exemplu, anto (abrevierea pentru antonim) pentru negru era alb, dar anto pentru alb era roşu şi anto pentru roşu era negru.

— Care-i anto pentru floare? am întrebat.

La care Horiki se-ncruntă puțin în timp ce se gândea şi spuse:

— Păi ştiu eu un restaurant care se cheamă Floarea lunii, deci trebuie să fie lună.

— Nicidecum! Ăla nu e un anto. Poate un sinonim, dar nu un anto. Pentru poeți, stelele şi violetele sunt sinonime, nu? În nici un caz anto.

— Da, da, am înțeles! Păi stai să mă gândesc... albina!

— Albina?

— Da. „O albină pe-un bujor”... Sau era o furnică?

— Ce tot spui acolo? Ăla-i un trop literar. Mă iei de fraier?

— A, gata, m-am prins! Norii peste flori se-adună...

— Ba nu, e „Norii peste lună se adună...”[25]

— A, da, aşa! Vântul bate peste flori! Vânt! Anto pentru floare trebuie să fie vânt.

— Mda, stupid... Parc-ar fi un vers dintr-un cântec de inim-albastră. Se vede de unde vii...

— Ba nu, e *biwa*!

— Şi mai stupid! Anto pentru floare... Ce naiba!? Singurul lucru din lumea asta care este absolut opus florii este... acolo trebuie să te concentrezi!

— Păi... a! Stai aşa! Gata, m-am prins! Femeia!

---

[25] O zicală japoneză, *Tisuki ni murakumo, hana ni kaze* („Norii peste lună se adună, vântul bate peste flori”), care înseamnă că, la fel ca şi norii care-acoperă luna sau vântul care bate peste flori, orice lucru bun întâmpină obstacole, dar ele nu durează prea mult.

— Ți-a căzut fisa! Şi... dacă tot vorbim de femeie... Care e sinonimul pentru femeie?

— Mațe!

— Aoleu, da' nu eşti deloc poetic! Şi anto pentru mațe?

— Lapte.

— Aha, nu-i rău, nu-i rău! Şi, tot aşa, încă unul... Ruşine... Care-i e anto?

— Neruşine! Sau un desenator la modă, Jōshi Ikita.

— Ei, parcă cu Horiki Masao mi-o fi... ruşine!

Hohotele de râs începuseră de-acum să se stingă cum ne găseam cuprinşi din ce în ce mai mult de acea stare de spirit mohorâtă atât de specifică beției cu *shōchū*, când parcă-ți simți capul plin de cioburi de sticlă.

— Hai, mă, nu face pe nebunu', că pe mine cel puțin nu m-a târât potera prin oraş legat cu frânghia ruşinii...

Am înțepenit. Mi-am dat seama deodată că Horiki nu mă considerase, de fapt, niciodată o ființă umană deplină care se schimbase şi că în ochii lui rămăsesem o fantomă idioată şi lipsită de ruşine, un „cadavru ambulant" care nu fusese nici măcar în stare să moară cum se cuvine. Dacă putea să se asocieze cu mine pentru a se distra, foarte bine, dacă nu, nici o pierdere. Nu era nimic altceva în „prietenia" noastră. Deşi nu m-a surprins câtuşi de puțin, gândul că nu meritam nici măcar respectul unuia de teapa lui Horiki nu avu darul de a-mi îmbunătăți starea de spirit. Încă din copilărie eşuasem lamentabil în încercarea de a avea valoare ca om, aşa că nu meritam decât să fiu disprețuit, chiar şi de el.

— Crimă, am spus, prefăcându-mă indiferent. Care-i anto pentru crimă? Na, că te-ncuiaşi aici!

— Legea, ce altceva? a replicat Horiki fără vreo inflexiune în voce, ceea ce m-a făcut să mă uit la fața lui cu atenție. În lumina tremurând roşiatică a neonului de la o clădire din apropiere, părea să fi arborat expresia sumbră a unui comisar de poliție. M-am cutremurat.

— Da' de unde?! Nu asta înseamnă crimă.

Legea? De unde până unde era legea antonimul crimei?! Dar, poate că aşa de simplist gândeau toţi oamenii din lume. Credeau că nu există crimă decât acolo unde nu era poliţie.

— Ei, şi-atunci care-i? Că doar n-o fi Dumnezeu! Deşi, la cum puţi de la o poştă a popă, nu m-aş mira! E de-a dreptul scabros, ca să fiu sincer!

— Hai să nu ne dedăm la mârlănii, totuşi! Eu zic să ne punem amândoi capetele la contribuţie şi s-o descurcăm pe-asta împreună. E-o chestiune interesantă, până la urmă, nu? Ba chiar, zic eu că ne-am putea da seama de multe lucruri despre o persoană după felul în care răspunde la întrebarea asta...

— Să nu ne-mbătăm cu apă rece! Anto pentru crimă este virtute. Un cetăţean virtuos. Aşa, ca mine.

— Iar faci mişto! Virtutea este anto pentru viciu. Nu pentru crimă.

— Deci, crima şi viciul sunt diferite?

— Da, eu aşa cred. Virtutea şi viciul sunt concepte inventate de oameni. Termeni morali creaţi în mod arbitrar de către fiinţele umane.

— Mai tacă-ţi fleanca! Bine, atunci nu poate fi decât Dumnezeu. Dumnezeu, Dumnezeu şi iarăşi Dumnezeu! N-ai cum să greşeşti, dacă laşi totul pe seama lui Dumnezeu. Mamă, ce foame m-a plesnit!

— Yoshiko fierbe nişte fasole jos.

— Perfect! Îmi place fasolea, a zis şi s-a lăsat pe spate, cu braţele sub cap.

— Te porţi de parcă nici nu ţi-ar păsa de crimă.

— Sigur că nu-mi pasă. Că doar nu-s vreun criminal ca tine. Mă mai dedau şi eu plăcerii ici şi colo, dar n-ai să mă vezi că fac femeile să moară sau că le usuc de bani.

De undeva din adâncul meu am auzit atunci un ecou slab, disperat, ridicându-se să protesteze. N-o făcusem eu să moară şi nu furasem banii nimănui. Dar, ca de obicei, ecoul se stinse sugrumat de obiceiul meu de a mă considera întotdeauna vinovat.

N-am fost niciodată în stare să mă cert cu cineva, să contrazic pe cineva. Melancolia pe care mi-o provoca alcoolul acela tare mă făcea din ce în ce mai irascibil şi simțeam că nu-mi voi putea controla mânia. Am început să bombănesc ca şi cum aş fi vorbit de unul singur...

— Nu-i nici o crimă să fii băgat la zdup. Cum naiba să ne dăm seama de esența crimei, când nu suntem în stare să-i găsim anto... Dumnezeu... Salvare... Iubire... Lumină... Satana e anto pentru Dumnezeu, iar suferința trebuie să fie anto pentru salvare. Ura pentru iubire, întunericul pentru lumină, răul pentru virtute... Crimă – rugăciune, crimă – regret, crimă – spovedanie, crimă – ... Aaaah! Dracu s-o ia, o las baltă! Toate-s sinonime. Care-i anto pentru crimă?

— Anto pentru crimă-i macră![26] Macră cum e carnea macră... Mamă, ce foame-mi-e! Du-te şi tu şi-adă ceva de potol!

— Ia du-te tu singur! m-am trezit țipând la el, poate pentru prima dată-n viață.

— Cum vrei! Mă duc jos şi comit şi eu nişte crime cu Yoshi-chan! Tot mai bună e o experiență pe viu decât o dezbatere seacă. Anto de la crimă e carne... Ba nu! Fasole...

Era atât de beat, că i se-mpleticeau vorbele-n gură.

— Da' du-te unde-oi vedea cu ochii! Du-te la dracu', dacă vrei!

---

[26] Joc de cuvinte în original, greu de tradus. Autorul foloseşte cuvântul *tsumi* („crimă", „păcat"), care citit invers devine *mitsu* („nectar", „miere"), ceea ce-i aminteşte personajului Horiki că îi e foame.

— Crimă şi stomacul gol, stomac gol şi fasole... Ba nu, astea-s sinonime, continuă el să îngaime pe când se ridica legănându-se pe picioare.

Crimă şi pedeapsă. Dostoievski. Gândul îmi trecu pe la marginea conştiinţei şi-am lăsat să-mi scape un suspin de surpriză. Dar, dacă consideram *crima* şi *pedeapsa* lui dom' Dosto nu ca sinonime, ci le reconfiguram ca antonime? Crima şi pedeapsa... completamente opuse una alteia, ca focul şi gheaţa... Crima şi pedeapsa ca anto, mocirla putridă, balta-mbâcsită de alge, abisul cel mai adânc al haosului ale lui dom' Dosto... Aha, m-am prins... ba nu, nu încă... raze de lumină mi se roteau prin cap, gata să se-aprindă cu totul când...

— Bă, nasoală fasole! Vino-ncoa! Horiki avea şi vocea şi faţa schimbate. După ce se-mpleticise pe scări în jos cu numai câteva momente-n urmă, acum se-ntorsese brusc, de parcă era absolut treaz.

— Ce-i, mă?

O luarăm amândoi pe scări în jos, o ciudată tensiune aşternută între noi. Horiki m-a oprit pe la jumătatea scărilor către apartamentul nostru de la demisol.

— Uite-acolo! şopti şi-mi arătă cu degetul unde să mă uit.

Gemuleţul de deasupra camerei noastre era deschis şi se vedea înăuntru. Două animale, cu lumina aprinsă.

Ochii mi se-mpăienjeniră şi mă luă cu ameţeală. Nu-s decât oameni care fac ce fac oamenii, oameni care fac ce fac oamenii, nimic de mirare, mi-am şoptit încercând să-mi recapăt suflarea. Fără s-o ajut pe Yoshiko, am rămas pironit pe scară.

Horiki tuşi tare. Am luat-o în sus pe scări până pe acoperiş, unde m-am trântit la pământ cu faţa în ploaia nopţii de vară. Nu, nu mânie, ură sau tristeţe simţeam, ci teroare. Nu teroarea pe care o încerci când vezi o stafie în

cimitir, ci cea de când te întâlneşti cu un spirit învăluit în alb, plutind printre cedrii masivi din grădina unui altar *shintō*, o teroare feroce, străveche, ce nu poate fi exprimată în câteva vorbe. Din noaptea aia am început să albesc şi mi-am pierdut încet, încet încrederea în orice, devenind suspicios pe orişicine. Am devenit pe veci străin de orice concept de speranță, înțelegere sau bucurie care să fi avut loc în lume. Acesta deveni un moment definitoriu al vieții mele, ca şi cum capul îmi fusese despicat în două, şi din acea clipă orice fel de interacțiune cu alte ființe umane făcea ca acea rană să mă doară cumplit.

— Îmi pare rău pentru tine, dar de-acum fii şi tu mai precaut. Eu unul nu mai vin pe-aici... E iadul pe pământ aici... Dar s-o ierți pe Yoshi-chan. În fond, nici tu nu eşti mai breaz. Gata, eu m-am dus.

Horiki nu era genul care să stea pe gânduri când situația se înrăutățea, aşa că a dispărut cât ai zice peşte.

M-am ridicat şi-am luat o duşcă de *shōchū*. Şi-am plâns. Şi-apoi am plâns iar. Mi se părea c-aş fi putut să plâng acolo pe acoperiş pentru tot restul timpului.

Fără să-mi dau seama, Yoshiko apăruse în spatele meu cu o farfurie plină ochi de fasole, şi rămăsese acolo pierdută-n gânduri.

— A zis... că nu-mi face nimic...

— Lasă... nu spune nimic. Nu ți-a trecut nici un moment prin cap să te-ndoieşti de oameni. Stai jos. Hai să mâncăm fasolea.

Ne-am aşezat unul lângă celălalt şi-am început să mâncăm din fasole. Să fie încrederea o crimă? Bărbatul era un precupeț prostănac, la vreo treizeci de ani, un pricăjit care se dădea de ceasul morții când trebuia să-mi plătească cei câțiva bănuți pe care mi-i datora pe desenele pe care i le făceam.

Cum era de aşteptat, n-a mai avut nas să apară pe la mine după aia, dar ura mea era îndreptată mai mult către Horiki decât către el. Horiki, cel care, după ce-i prinsese, în loc să tuşească ori să facă zgomot ca să-i oprească, îi lăsase şi venise după mine pe acoperiş ca să-mi spună. În nopțile de nesomn, ura şi mânia mă făceau să mă zvârcolesc şi să gem în aşternuturi.

Nici nu se punea problema de a ierta sau de a nu ierta. Yoshiko avea darul de a se încrede în oameni. Nu ştia cum să fie suspicioasă. Tocmai aici era tragedia.

Şi-atunci, îl întreb pe Dumnezeu: e încrederea o crimă?

Ceea ce mă duru cumplit multă vreme după aceea, până la punctul în care simțeam că nu mai pot trăi, nu era faptul că Yoshiko fusese pângărită, ci faptul că încrederea ei fusese pângărită. Pentru cineva ca mine, josnic şi nenorocit, pentru care capacitatea de a se încrede în alții era pe veci distrusă şi care nu putea privi pe nimeni în ochi, încrederea pură şi inocentă a lui Yoshiko era curată şi proaspătă precum o cascadă într-o oază de verdeață. Iar acum, într-o singură seară se transformase în apa murdară, maronie a unei canalizări. Din seara aceea, Yoshiko tremura de-ndată ce pe față mi se-aşternea o umbră de-ncruntare, o schiță de zâmbet.

— Vino-ncoa'!

De cum o strigam tresărea şi mă privea cu teamă, neştiind încotro s-apuce.

Oricât încercam eu s-o fac să râdă, să mă prostesc cu clovneriile mele, ea tot părea să tremure ca trestia în fața mea, pentru ca mai apoi să-nceapă să mi se adreseze într-un limbaj excesiv de politicos.

Să fie, aşadar, încrederea inocentă la baza tuturor crimelor?

M-am apucat să citesc tot felul de romane cu soții care erau violate. N-am găsit însă nici una care să fi fost violată

cu cruzimea cu care se petrecuseră lucrurile cu Yoshiko. Ceea ce i se întâmplase ei n-avea cum să fie vreodată material de roman. Poate că m-aş fi simțit altfel de-aş fi ştiut că fusese vreo umbră de amor între ea şi pricăjitul de negustor, dar realitatea era că Yoshiko avusese pur şi simplu încredere într-un om într-o seară de vară şi cu asta... basta. Iară capul meu părea pe punctul de-a plesni în orişice moment, vocea-mi răguşise fără motiv, şi părul mi se-albise înainte de vreme, pe când Yoshiko avea să tremure acum pentru tot restul vieții. În majoritatea romanelor pe care le-am citit, se punea accentul pe hotărârea soțului dacă să ierte sau nu „fapta" soției, numai că, din punctul meu de vedere, o astfel de hotărâre era lipsită de importanță. Fericit o fi bărbatul care are dreptul de-a decide dacă să ierte sau nu. Până la urmă, dacă chiar găseşte trădarea femeii a fi de neiertat, atunci nici nu mai are rost să se ambaleze şi ar face mai bine să divorțeze şi să-şi caute altă nevastă. Dacă însă nu poate să facă aşa ceva, atunci o „iartă" şi îndură pe mai departe traiul cu ea. Orice-ar alege, tot simțămintele lui rămân cele mai importante. Desigur că o astfel de întâmplare este un şoc şi pentru soț, dar în cele din urmă nu este decât un „şoc", şi nu ceva asupra căruia să agonizeze şi să revină din nou şi din nou, ca valurile spărgându-se neîncetat de țărm. Din punctul meu de vedere, acesta era genul de problemă care putea fi rezolvată într-un fel sau altul de mânia întemeiată a oricărui bărbat în drepturile sale legitime. La noi însă, bărbatul nu avea absolut nici un drept legitim şi, din orice unghi analizam situația, îmi devenea din ce în ce mai clar că totul era numai vina mea. Aşa că nici nu se punea problema de a fi supărat pe ea şi nu i-am reproşat nimic. Cum aş fi putut când fusese pângărită numai şi numai pentru că avea acea rară calitate, acea virtute, încrederea ei pură şi inocentă, pe care

i-o admirasem într-atât şi care mă atrăsese la ea dintotdeauna.

Să fie încrederea inocentă la baza tuturor crimelor?

Şi, cum acea ultimă virtute în care crezusem era acum învăluită în suspiciune, nu mai pricepeam nimic în juru-mi şi nu-mi mai găseam salvarea decât în alcool. Beam *shōchū* cu dimineața-n cap. Fața mi se înăsprise, de nu mă mai cunoşteai, începură să-mi cadă dinții, iar desenele mele nu mai erau decât pornografie de joasă calitate. Ba, ca să fiu sincer, începusem să copiez stampe erotice *shunga* şi să le vând. Îmi trebuiau banii pentru *shōchū*. De câte ori mă uitam la Yoshiko cum tremura toată şi nu era în stare să mi se uite-n ochi, nu puteam să nu-mi aduc aminte cât de mult se încrezuse ea în mine odată şi nu-mi puteam stăpâni îndoiala că poate negustorul ăla nu fusese până la urmă singurul. Să fi fost şi cu Horiki? Sau poate cu un altul, un necunoscut. Îndoiala îmi năştea îndoială, dar nu aveam curaj s-o întreb direct. Aşa că mă îmbătam rău cu *shōchū* şi, chinuit de teroare şi anxietate, încercam timid să o confrunt, bombardând-o cu întrebări de toată ruşinea. Torturat interior între bucurie şi mâhnire la răspunsurile ei, continuam s-o fac pe clovnul la suprafață, pentru ca mai apoi să o supun unor gesturi şi mângâieri amoroase diabolice, pentru a mă prăbuşi în cele din urmă mort de beat.

Către sfârşitul acelui an, am venit acasă târziu într-o noapte, beat făcut praf. Voiam un pahar de apă cu zahăr şi, cum Yoshiko dormea, m-am dus singur în bucătărie să caut zaharnița. Când am deschis-o, nu am găsit înăuntru decât o cutiuță subțire şi neagră. Am luat-o în mână fără să mă gândesc prea mult, dar am înlemnit când am văzut ce scria pe etichetă. Cineva se străduise să scrijelească cu unghia ce scrisese acolo, dar rămăsese cam jumătate, partea scrisă în alfabet occidental. DIAL.

Dial. Beam atât de mult *shōchū* pe vremea aia încât n-aveam nevoie de somnifere, dar, cum insomnia era una dintre afecțiunile mele cronice, ştiam mai toate medicamentele din domeniu. Şi-n cutia aia era îndeajuns pentru o doză fatală. Cutia avea sigiliul intact, dar încercase să şteargă scrisul cu unghia şi o ascunsese în zaharniță cu gândul să ştie de unde s-o ia când o avea nevoie de ea. Cum nu ştia să citească literele, sărăcuța de ea nu ştersese decât jumătate din etichetă gândind că era suficient. (Eşti absolut nevinovată.)

Cu grijă să nu fac zgomot, mi-am umplut un pahar cu apă şi, rupând sigiliul cutiei, mi-am turnat tot conținutul în gură şi-am dat pe gât cu calm apa. Am stins apoi lumină şi m-am dus tiptil în pat.

Am dormit mort vreme de trei zile şi trei nopți. Doctorul a înregistrat-o ca pe o supradoză accidentală, pentru a nu fi nevoie să raporteze incidentul la poliție. Se pare că, după ce-am deschis ochii, primul lucru pe care l-am îngăimat a fost că mă duc acasă. Nu-mi e clar ce-am vrut să spun cu „acasă", dar mi s-a spus că am izbucnit în lacrimi după ce-am spus-o.

Încet, încet, s-a ridicat ceața şi, când mi-am recăpătat cunoştința, l-am zărit pe Plătică care-mi stătea lângă pernă cu o mutră cât se poate de acră.

— Data trecută tot la sfârşit de an l-a apucat, să ştiți! Atunci îl apucă, când suntem cu toții ocupați până peste cap. Dac-o ține tot aşa, eu nu ştiu cât o să mai suport!

Cea căreia îi vorbea Plătică se dovedi a fi madama de la barul din Kyōbashi.

— Madam, am exclamat eu.

— Da, eu. Ce e? Ți-ai revenit?

Îşi aplecă fața zâmbitoare peste mine acoperindu-mă. Începură să-mi curgă lacrimi şiroaie pe obraji.

— Divorțați-mă de Yoshiko! Cuvintele mi-au ieşit din gură mai înainte să-mi dau seama ce spuneam.

Madama lăsă să-i scape un suspin uşor pe când se îndrepta de spate.

Şi-atunci am mai spus ceva atât de absurd, atât de comic şi atât de prostesc, încât nu putea fi descris în cuvinte.

— Eu... eu vreau să mă duc într-un loc făr' de femei.

Plătică reacționă pe loc, cu un hohot puternic de râs. Madama începu şi ea să chicotească, iar eu m-am trezit rânjind amar, şiroaiele de lacrimi necontenind să-mi curgă pe obraji.

— Aşa, aşa! Cel mai bine-i aşa! m-a aprobat Plătică, înecându-se de râs şi continuând printre hohote seci: Acolo ar fi bine să te duci: într-un loc făr' de muieri! Tu, cum dai de muieri, eşti gata! Ei, dar într-un loc fără femei... altă viață!

Un loc fără femei. Dorința aceea idioată, lipsită de orice sens, avea să-mi fie îndeplinită mai târziu în cea mai cumplită manieră posibilă.

Yoshiko reuşise cumva să se convingă pe sine că luasem somniferele în locul ei şi devenise încă şi mai timidă în interacțiunile cu mine, neschițând nici măcar un zâmbet la ce-i spuneam şi nescoțând nici ea vreo vorbă în prezența mea. Îmi era imposibil să stau închis în cămăruța noastră de apartament, aşa că plecam de nebun tot timpul, ca să-mi înec amarul în alcool ieftin. Mă ascuțisem teribil după incidentul cu Dial, iar mâinile şi picioarele mi-erau ca de plumb, motiv pentru care nu mai eram în stare să mă țin de desenele mele. Plătică veni să mă viziteze în convalescența mea şi îmi dădu nişte bani („un mic cadou de la mine", spusese, de parcă ar fi scos el din buzunar ceva, când banii erau de fapt, din câte-mi dau seama, de la frații mei. Dar, față de vremea când fugisem de la el, eram acum capabil să

văd exact ce teatru juca Plătică – chiar dacă nu cu claritate totală –, aşa că, atunci când el făcea pe generosul, intram şi eu în horă şi, prefăcându-mă că n-am nici o idee de prefăcătoria lui, bolboroseam cuvenitele vorbe de mulţumire. Cu toate astea, mărturisesc că mă simţeam ciudat şi câteodată mi se părea că pricep, iar alte dăţi nu reuşeam în ruptul capului să-mi dau seama de ce se deda Plătică la astfel de decepţii întortocheate cu mine). Am decis pe loc să folosesc banii primiţi pentru o călătorie solo la băile termale din sudul Peninsulei Izu. S-a dovedit însă că nu eram pregătit pentru o astfel de călătorie relaxantă şi că nu aveam starea mentală potrivită pentru a contempla peisajul montan, mai ales când gândul mă purta imediat la Yoshiko şi mă lăsam cuprins de gânduri negre. Aşa că în loc să mă înfofolesc în chimonoul căptuşit[27] de la han şi în loc să mă bucur de băi, n-am făcut decât să mă ascund în dughene mizerabile şi să mă-mbăiez în *shōchū* într-atâta măsură, că până m-am întors la Tōkyō eram încă şi mai bolnav decât când plecasem.

Ninsese mult în seara în care am ajuns la Tōkyō. Mergeam legănat, mort de beat, pe aleile lăturalnice din Ginza, cântând încetişor „Sute de leghe-s până-n ţară, sute de leghe-s până-n ţară..."[28] o dată, şi înc-o dată la infinit, lovind cu bombeul pantofilor zăpada adunată pe caldarâm. Brusc, am vomitat! Era prima dată când vomitam sânge. Făcusem un mare steag al Soarelui-Răsare în neaua curată.

---

[27] *Dotera*, în original.

[28] „*Koko wa o-kuni wo nanbyaku ri* „, primul vers dintr-un faimos cântec de război, *Senyū* (*Camarazi de arme*), compus în perioada Războiului ruso-japonez (1904–1905). Interesant este că acest îndrăgit şlagăr fusese interzis de către autorităţile militare în timpul Războiului din Pacific (1941–1945), dar rămăsese la fel de popular în rândul soldaţilor de rând.

Am stat acolo pe vine, tot luând în pumni zăpadă şi spălându-mă pe față. Plângeam amarnic.

Undeee duuuce calea-asta-ngustăăăă?

Undeee duuuce calea-asta-ngustăăăă?[29]

Am auzit ca prin vis, plutind prin întuneric, vocea stinsă a unei fetițe cântând acest cântecel pentru copii. Era atât de-ncet, încât inițial am crezut că nu era decât imaginația mea. Nefericire. Tot soiul de oameni nefericiți umplu lumea şi nu e nici o exagerare să spui că lumea e plină de oameni nefericiți. Nefericirea lor însă era una pe care o puteau imputa cu uşurință „societății", iară „societatea" la rându-i le recunoştea pe dată imputarea şi o înțelegea. Nefericirea mea, pe de altă parte, era în întregime produsă de propriul meu sentiment de vină, aşa că nu aveam către cine să o direcționez. Până şi-o obiecție minoră avea să-mi aducă nu numai disprețul lui Plătică, ci pe cel al întregii societăți. Eram eu, cum se spune, „o persoană egoistă", sau eram complet opus, o persoană extrem de timidă? Nu aveam nici cea mai mică idee. Tot ce ştiam era că nu eram decât o masă de vini şi păcate, capabil numai de a-mi face viața din ce în ce mai nenorocită şi lipsit complet de orişice idee cum m-aş putea opri din această cădere nefastă.

M-am ridicat în picioare, şi primul gând a fost să găsesc nişte medicamente, aşa că m-am îndreptat către cea mai apropiată farmacie. Privirea mea o întâlni pe cea a femeii din

---

[29] „*Koko wa doko no hosomichi ja*", vers din *Tōryanse* (*Treceți, vă rog!*) un cântec pentru copii compus în perioada Edo (1603–1868) de către un autor necunoscut şi rearanjat muzical la începutul secolului XX. Cântecul este straniu, cu versuri care, deşi invită trecătorii să meargă mai departe, îi şi avertizează că s-ar putea să se întâlnească cu spirite duşmănoase pe drum şi să nu se mai întoarcă vreodată (unul dintre versurile finale este „*Yuki wa yoiyoi, kaeri wa kowai*" („La ducere e bine-n cale / Dar la-ntors e numa' jale").

magazin, şi în acel moment ochii i se măriră de parcă ar fi fost învăluiți de o strălucire de lumină şi rămase complet imobilă. Nu, nu era silă sau frică în ochii aceia, ci mai degrabă o adâncă dorință de a fi salvată. Era, aşadar, şi ea, tot o nefericită. Nu aveam nici cea mai mică îndoială, pentru că toți cei care suferă de nefericire o simt în alții. Şi doar ce-mi trecuse gândul ăsta prin cap, că o şi văzui cum face un salt uşor, sprijinindu-se într-o cârjă. M-am stăpânit cu greu să nu mă reped s-o ajut, în timp ce lacrimi mari îmi curgeau pe obraji, uitându-mă la ea. Ochii ei mari s-au umplut şi ei de lacrimi.

Fără vreo vorbă, m-am întors pe călcâie şi-am pornit împiedicat către apartament, unde am rugat-o pe Yoshiko să-mi dea un pahar cu apă cu sare, după care m-am dus la culcare în tăcere. De dimineață m-am prefăcut a fi răcit şi-am rămas în pat toată ziua, pentru a nu mă scula decât spre seară, când n-am mai putut suporta neliniştea la gândul sângelui pe care-l vomitasem. M-am dus înapoi la farmacie, de data asta cu un zâmbet pe față, şi i-am mărturisit femeii de acolo ce mi se întâmplase, pentru a o ruga să-mi dea un sfat.

— Trebe să te laşi de băut. Mi-a vorbit de parcă eram rude.

— Mi-e că-s deja alcoolic. Uite, şi-acu aş bea.

— N-ai voie. Bărbată-miu a făcut TBC şi, sub pretextul că alcoolul elimină bacteriile, s-a pus pe băut cu stacana de până la urmă s-a eliminat pe el.

— Nu pot să mă las din cauza anxietății. Mi-e frică, sincer! N-am cum să mă las.

— Îți dau eu nişte medicamente. Numai lasă-te de băut.

Femeia (o văduvă, al cărei fiu era student la Medicină prin Chiba sau pe vreundeva şi care, de cum intrase la facultate, fusese diagnosticat cu aceeaşi boală care-i ucisese tatăl şi era acum în spital, şi care-l avea acasă pe socru-său

paralizat la pat, şi al cărei picior nu mai funcţionase cum trebuie încă de la cinci ani, de când avusese poliomielită) a început să ţopăie de colo-colo cu cârja ba la câte un raft, ba la câte un sertar, adunând medicamente pentru mine.

„Asta, pentru reîmprospătarea sângelui.

Astea-s injecţii cu vitamine. Uite aici şi-o seringă.

Astea-s suplimente de calciu. Şi nişte diastaze ca să nu-ţi distrugi stomacul.

Şi-asta pentru una. Şi-asta pentru alta...” mi-a tot explicat cu dragoste vreo cinci, şase medicamente, dar în cele din urmă până şi dragostea acestei femei nefericite se dovedea a fi prea mult pentru mine. La final, îmi spuse ea, împachetând încă o cutiuţă, „asta e pentru când chiar nu mai poţi şi vrei să bei un pahar”.

Era morfină injectabilă.

Îmi spuse că nu avea să-mi facă mai mult rău decât alcoolul, iar eu am crezut-o. Mai mult, eram în punctul în care ajunsese să-mi fie scârbă de murdăria felului în care beam şi pentru prima dată în viaţă începusem să fiu cuprins de un sentiment de bucurie la gândul că aveam să scap în fine de Satana alcoolului. Aşa că, fără să stau pe gânduri, mi-am injectat morfina în braţ. Neliniştea, irascibilitatea şi timiditatea mi se disipară pe loc şi m-am simţit vorbăreţ, bucuros. Până şi teama cu privire la sănătatea mea şubredă dispăruse complet. M-am reapucat cu pasiune de desenat şi îmi veneau idei atât de ciudate şi de haioase, de izbucneam eu singur în râs în timp ce le desenam.

Iniţial am vrut să-mi fac o injecţie pe zi, dar mai apoi mi-am făcut două şi, când am ajuns la patru pe zi, nu mai puteam lucra deloc fără injecţii.

— Gata, trebe să te opreşti! Dacă devii dependent... atunci pân-aici ţi-a fost!

Când am auzit-o pe femeia de la farmacie spunând vorbele astea, m-am gândit că trebuie să fi fost deja

dependent. (Sunt o persoană extrem de susceptibilă să urmez sugestiile altora, pentru că mă convinsesem pe mine însumi că eram obligat să nu îi dezamăgesc pe ceilalți. Dacă, de exemplu, îmi dădea cineva bani şi-mi spunea „Să nu cheltuieşti banii ăştia, dar cum tu eşti tu, o să-i cheltuieşti oricum”, mi se părea că aveam obligația să-i cheltuiesc, pentru că era de datoria mea să nu dezamăgesc persoana respectivă, aşa că făceam tot ce-mi stătea-n putință să cheltuiesc şi ultima centimă din suma respectivă, deşi ideea de dependență în sine îmi provoca şi mai multă anxietate, ceea ce mă făcea cu atât mai mult să vreau morfină.)

— Înc-o cutie! Hai, te rog eu mult, numai una. Îți plătesc tot ce-ți datorez la sfârşitul lunii, promit.

— Nu-mi pasă mie de bani acu', plăteşte când oi vrea. Dar mi-e teamă de poliție.

Ah, părea că eram condamnat pentru totdeauna să nu fiu decât o umbră de om, înconjurat de-o aură întunecată, dubioasă.

— Te descurci tu cu ei! Te conjur! Hai, să-ți dau un pup?

Femeia a roşit toată, iar eu profitai imediat:

— Uite, fără injecțiile alea nu sunt în stare să lucrez deloc. E ca un întăritor pentru mine.

— Păi atunci, hai să-ți fac o injecție cu hormoni.

— Haide, nu face mişto de mine! Dacă nu beau, atunci am nevoie de injecții. Altfel n-am cum lucra fără nici una.

— Dar n-ai voie să bei!

— Păi vezi? N-am pus picătură-n gură de când am început cu injecțiile, şi mulțumită ție mă simt cu mult mai bine. N-am de gând să-mi petrec restul zilelor desenând benzi desenate şi porcărioare, sper că-ți dai seama! O să mă las de băut complet, mă fac bine, muncesc din greu şi am să devin un pictor de seamă, ai să vezi! Ăsta-i un moment crucial în viața mea. Hai, te rog eu mult, mult de tot. Uite, îți dau un pup, bine?

Femeia a izbucnit în râs:

— Eşti incorigibil! Dacă devii dependent, eu nu te cunosc, să ştii!

Şontâcăi pe podea cu cârja şi luă medicamentul de pe raft.

— Da' nu-ți dau toată cutia, că tu o iei pe loc. Îți dau jumate.

— Zgârie-brânză! Bine, tot mai bine decât nimic.

Mi-am injectat o fiolă de cum am ajuns acasă.

— Nu doare? m-a întrebat Yoshiko timidă.

— Păi cum să nu? Dar ce pot să fac? N-am încotro, dacă vreau să termin tot ce am de făcut, de-mi place sau nu. Nu vezi că sunt mult mai bine în ultima vreme? Gata, acum am de lucru. Lucru, lucru, lucru, am mai spus cu voioşie.

Odată m-am dus la farmacie în miez de noapte şi-am bătut cu pumnul în uşă. Femeia a apărut cu cârja ei, în cămaşă de noapte, iar eu am strâns-o-n braţe şi-am sărutat-o, prefăcându-mă că plâng în hohote.

Mi-a-nmânat o cutie fără să scoată o vorbă.

Până să-mi dau eu seama că drogul era la fel de rău – ba nu, chiar mai rău – decât *shōchū* eram complet dependent, iar eu atinsesem culmea degradării. Începusem din nou să fac copii după stampe erotice pentru a-mi procura morfină şi eram prins într-o relaţie amoroasă cât se poate de oribilă cu femeia de la farmacie.

„Vreau să mor, acum mai mult decât oricând, vreau să mor. Nu mai e cale de-ntors, nu mai pot să fac nimic. Nimic nu mă mai poate ajuta şi nu mai pot decât să continui să adaug strat după strat de ruşine. N-am eu ce căuta să visez la plimbări cu bicicleta şi la cascade în pădure. Eu nu-s făcut decât să pun crime care mai de care mai împuțite, mai nenorocite una peste alta şi să sufăr de anxietăți din ce în ce mai puternice. Vreau să mor, trebuie să mor. Viaţa însăşi

este esența crimei.” Consumat de astfel de gânduri, băteam zi de zi disperat drumul dintre apartament şi farmacie.

Cu cât desenam mai mult, cu atât aveam mai multă nevoie de drog, şi în scurtă vreme acumulasem o datorie uriaşă. Ori de câte ori mă vedea, ochii femeii de la farmacie se umpleau de lacrimi, în timp ce mie îmi curgeau şiroaie pe obraji.

Iad.

Ca ultimă soluție de a scăpa din acel iad şi convins că, dacă eşuam nu mai aveam altceva de făcut decât să-mi pun lațul de gât, i-am scris o scrisoare lungă tatei la țară, în care i-am mărturisit totul (mai puțin despre femei; n-am avut puterea să-i scriu despre asta), de parcă de asta ar fi depins însăşi existența lui Dumnezeu.

Rezultatul a fost însă chiar mai teribil decât îmi imaginasem, pentru că zilele trecură una după alta fără a primi vreun răspuns, ceea ce m-a umplut şi mai tare de anxietate şi m-a făcut să-mi injectez şi mai mult din drog.

Şi tocmai când îmi spusesem că în seara aceea aveam să-mi injectez zece fiole, şi apoi aveam să mă arunc în râu, m-am trezit cu Plătică la uşă, care venise de parcă era posedat de vreo intuiție diabolică şi care-l mai târâse după el şi pe Horiki.

— Carevasăzică tuşeşti sânge?

Horiki şedea aşezat cu picioarele încrucişate în fața mea cu un zâmbet blajin şi bun aşternut pe față, pe care nu-l mai văzusem la el niciodată până atunci. M-a învăluit un sentiment copleşitor de gratitudine, iar zâmbetul lui m-a umplut de asemenea bucurie, încât am fost nevoit să mă întorc cu spatele, ca să nu-mi vadă lacrimile şiroindu-mi pe obraji. Nu fusese nevoie decât de acel zâmbet blând pentru a mă distruge complet, pentru a mă simți îngropat de viu.

M-au urcat într-o maşină. „Nu contează decât s-ajungem la spital. Mai apoi o s-avem noi grijă de toate cele”, l-am mai

auzit pe Plătică şoptindu-mi cu căldură (atât de blânde erau şi vorbele lui, de le-aş fi putut descrie drept pline de compasiune), iar voința şi judecata mea se disipară şi urmai cu sfințenie tot ce mi se spunea, transformat brusc în esența însăşi a slăbiciunii. Yoshiko s-a urcat şi ea în maşină şi am pornit cu toții, aruncați de colo-colo în cabină, pe un drum de țară care părea să nu se mai termine. Ajunseserăm în cele din urmă, pe când cerul începuse deja să se-nvăluie în întuneric, la intrarea unui spital mare, undeva în mijlocul unei păduri.

Un sanatoriu, mi-a trecut prin cap.

Un doctor tânăr m-a examinat cu grijă, cu o politețe stranie.

— Cred că cel mai bine ar fi să vă odihniți aici cu noi o vreme, a spus cu un zâmbet aproape timid.

Plătică, Horiki şi Yoshiko aveau să se întoarcă acasă fără mine. Pe când se întorcea să plece, Yoshiko mi-a dat o bocceluță cu nişte haine de schimb şi o seringă cu ultimele fiole de morfină. Se pare că ea chiar mă crezuse când spusesem că nu era decât un întăritor.

— Nu, mersi. Nu-mi mai trebuie.

A fost cu adevărat un lucru remarcabil. Trebuie să fi fost, fără exagerare, prima dată în viață când refuzam ceva ce mi se oferea. Nefericirea mea era nefericirea celui care nu poate să spună nu niciodată. Mă temeam cumplit că, de-aş fi refuzat ceva, o ruptură enormă, de nereparat, se va deschide între mine şi persoana cealaltă şi nu se va mai închide niciodată. Şi totuşi atunci, deşi pe jumătate nebun de dorința pentru acele droguri, le-am refuzat pe loc, fără nici o ezitare. Poate că mă mişcase cumva acea „ignoranță divină" a lui Yoshiko. Se prea poate ca dependența mea să se fi spulberat în acel moment.

Doctorul cel tânăr cu zâmbet timid m-a condus mai apoi într-o aripă a spitalului şi-am auzit o uşă închizându-se cu putere în urmă-i. Eram într-un spital de nebuni.

Îmi dorisem să mă duc într-un loc fără femei, iar acea remarcă idioată pe care o făcusem după incidentul cu Dial mi se împlinise acum în cea mai stranie manieră cu putinţă. Eram în aripa spitalului de nebuni dedicată exclusiv bărbaţilor, unde tot personalul medical era format din bărbaţi. Nici urmă de femeie aici.

Nu mai eram un criminal, eram nebun. Dar nu, nu sufeream în nici un fel de vreo afecţiune mintală. Nu o luasem razna nici măcar o clipă. Pe de altă parte, exact asta ar spune un nebun. În fond, dacă eşti pus într-un astfel de spital, atunci trebuie că eşti plecat cu sorcova, iar dacă nu, atunci trebuie că eşti normal.

Doamne, Dumnezeule, e oare o crimă să nu opui rezistenţă?

Zâmbetul acela neobişnuit de frumos al lui Horiki mă emoţionase până la lacrimi şi-am uitat de orice fel de judecată şi de rezistenţă, m-am lăsat urcat în maşină, adus aici, şi-acum devenisem nebun. Şi dacă ies de-aici, tot nebun, ba nu, infirm o să-mi scrie pe frunte.

Decădere. Umană.

Încetasem complet şi ireparabil să mai fiu o fiinţă umană.

Când venisem la sanatoriu era începutul verii, iar printre barele de la fereastra mea se vedeau florile roşii de nufăr plutind în iazul din grădina spitalului. Trei luni mai târziu, când începuseră să înflorească fluturaşii[30], apăru pe nepusă masă frate-meu cel mare însoţit de Plătică, să mă ia acasă. Frate-meu îmi spuse pe tonul lui obişnuit, băţos şi reţinut,

---

[30] *Cosmos bipinnatus*, fluturaşi, mărăriţe, sau japoneze.

că tata se stinsese de ulcer la sfârşitul lunii precedente, că lui nu-i păsa de tot ce făcusem eu în trecut, că nu voia să-mi fac griji din cauza banilor şi că nu se aştepta la nimic de la mine, dar, în schimb, trebuia să las totul în urmă, să plec din Tōkyō de îndată şi să mă întorc la ţară ca să mă fac bine şi, deşi ştia el că mai aveam treburi de rezolvat în Tōkyō, Shibuta se ocupase cam de toate, şi eu n-aveam motive de îngrijorare.

Munţii şi râurile de-acasă mi se perindară pe dată în faţa ochilor. Am dat din cap a aprobare.

Un infirm, fără doar şi poate.

Vestea că tata nu mai era printre noi m-a prăbuşit irevocabil. Tata nu mai era, fiinţa lui, pe care o admiram atât de mult şi care mă înfricoşa în egală măsură, nu mai era, iar eu îmi dădeam seama că vasul însuşi al suferinţei mele se uscase complet. Mi-a trecut prin minte că fusese poate vina tatei că acel vas al suferinţei mă apăsase atât de tare. Mi-am pierdut orice dorinţă de-a face ceva. Mi-am pierdut până şi capacitatea de-a suferi.

Frate-meu s-a ţinut de cuvânt fără greş. Mi-a cumpărat o casă la periferia unui sătuc ce se afla cam la patru, cinci ore de mers cu trenul la sud de oraşul meu natal, într-o zonă de litoral cu ape termale, care rămâne tot timpul neobişnuit de caldă pentru zona de nord-est a Japoniei. Casa avea cinci camere, dar pereţii-i stăteau să cadă, iar stâlpii interiori erau atât de mâncaţi de carii, încât nu mai putea fi reparată. Mi-a angajat până şi-o slujnică, o femeie cam la şaizeci de ani, urâtă şi cu păr roşiatic.

Au trecut trei ani de-atunci, şi de-a lungul lor bătrâna slujnică, Tetsu, m-a abuzat în feluri care de care mai ciudate. Câteodată ne certăm de parc-am fi soţ şi soţie. Boala mea de plămâni e când mai bine, când mai rău, iar eu ba slăbesc, ba mă-ngraş, şi din când în când tuşesc cu sânge. Chiar ieri am trimis-o pe Tetsu la farmacia din sat

să-mi ia nişte somnifere Calmotin, din cele pe care le iau tot timpul şi, fără să-mi pese cine ştie ce că parcă nu era aceeaşi cutie ca de obicei, am luat zece pastile, cum fac tot timpul. Numai că, de data asta, nici vorbă să adorm. Şi tocmai când mă tot miram eu de ce, m-a luat o durere cumplită de stomac, de-am fost nevoit să fug în grabă mare la veceu. Aveam o diaree teribilă şi m-am mai dus de vreo trei ori la veceu toată noaptea. De-abia atunci m-am uitat la cutia de medicamente cu atenţie şi mi-am dat seama că-n loc de somnifere îmi adusese Ciocotin, un laxativ.

Şi, cum stau întins pe pat, cu o sticlă de apă caldă pe burtă, mă tot gândesc dacă să mă iau sau nu de Tetsu:

— Uită-te şi tu, păi ăsta nu-i Calmotin, e Ciocotin...

N-am fost în stare să-mi continui gândul, că m-a apucat râsul. Ce cuvânt comic mai e şi „infirm", dacă stai şi te gândeşti. „Şi cum a vrut el să doarmă, luă un laxativ... şi-unul care se mai cheamă şi Ciocotin![31] „

Acum nu mai simt nici fericire, nici nefericire.

Toate trec...

Ăsta-i singurul *adevăr* pe care l-am întâlnit în iadul ăsta nenorocit[32] pe care-l numim lumea „oamenilor".

Toate trec...

Fac douăzeci şi şapte de ani anul ăsta. Am albit aproape de tot, şi majoritatea celor din jur cred că am peste patruzeci de ani.

Epilog

---

[31] Joc de cuvinte comic, greu de tradus. Dazai contrastează numele somniferului Calmotin cu cel al laxativului Henomotin, care include cuvântul *he* (gaz intestinal), redat aici cu „Ciocotin".

[32] *Abikyōkan*, cuvânt din patru caractere chinezeşti care desemnează două dintre iadurile buddhiste; „infern absolut", „iadul cel mai adânc".

Nu l-am întâlnit personal pe nebunul care-a scris caietele astea. O ştiu însă întrucâtva pe madama de la dugheana de bar din Kyōbashi. E-o femeie micuţă, cu un aer bolnăvicios, ochi înguşti, ridicaţi cumva în sus şi un nas proeminent. O anume asprime îţi creează mai degrabă impresia unui tânăr chipeş decât a unei femei frumoase. Tōkyō din cele trei caiete pare a fi în preajma anilor 1930–1932, dar, cum nu am avut ocazia de-a mă abate cu amicii decât de vreo două, trei ori prin dugheana din Kyōbashi ca să bem câte-un *highball* decât prin 1935, cam pe când începuseră „militarii" să defileze ziua-n amiaza mare pe străzi, n-am avut niciodată ocazia de a-l întâlni pe autorul acelor rânduri.

S-a întâmplat însă că în februarie anul ăsta m-am dus să vizitez un amic care fusese evacuat în timpul războiului din Tōkyō în Funabashi, în estul prefecturii Chiba. Ne ştiam bine din timpul facultăţii, iar acum avea o poziţie de lector la o universitate de fete de acolo, iar eu îl căutam ca să m-ajute cu unele treburi legate de măritişul unei rude. Şi, dacă tot eram acolo, m-am gândit să le duc alor mei acasă nişte fructe de mare proaspete, aşa că am luat-o la pas prin oraş cu un rucsac atârnat pe umeri.

Funabashi e-o localitate măricică, pe malul unei mări nămoloase. Locuinţa amicului cu pricina era într-o zonă rezidenţială nouă şi nici măcar oamenii locului nu erau în stare să mă îndrume cum se cuvine către adresa pe care le-o arătam. Începuse să mi se facă frig, iar rucsacul se făcea din ce în ce mai greu şi începuse să-mi taie în umeri, aşa că am hotărât să deschid uşa unei cafenele din care se auzea muzica de *tiqin*[33] la un gramofon.

---

33 Instrument muzical chinezesc cu două sau patru corzi, la care se cântă de obicei cu un arcuş.

Femeia dinăuntru mi se păru vag familiară şi, când am întrebat-o, s-a dovedit că era madama de la dugheana de bar din Kyōbashi, pe care o cunoscusem acum vreo zece ani. Se pare că mă recunoscuse şi ea, aşa că ne salutarăm râzând cu surprindere oarecum prefăcută şi, fără să ne mai complicăm cu discuţiile obişnuite ale acelor zile despre raidurile aeriene, începurăm să ne complimentăm unul pe celălalt:

— Ian' te uită la tine: eşti neschimbată!

— Haida, de! Sunt o babă şi-mi trosnesc toate-ncheieturile! Tu, pe de altă parte, pari tânăr şi ferice!

— Hai, lasă, lasă! Am şi eu trei copii deja! De-aia am şi venit azi: să iau câte ceva de mâncare.

Şi-o ţinurăm aşa ceva vreme, schimbând politeţurile obişnuite pentru doi amici care nu se văzuseră de-o perioadă de timp. Şi tocmai vorbeam de cunoştinţe comune şi despre ce se mai petrecuse cu ele, pentru ca la un moment dat să se facă brusc serioasă şi să mă-ntrebe dacă îl ştiam cumva pe Yōzō. I-am spus că nu, şi se duse undeva în spate pentru a reveni cu trei caiete şi cu trei fotografii pe care mi le înmână.

— Ia vezi, poate că le foloseşti în vreun roman de-al tău, mi-a spus.

În mod normal nu pot în ruptul capului să scriu cu materiale pe care mi le bagă altcineva pe gât şi tocmai mă pregăteam să-i dau înapoi caietele când mi-au căzut ochii pe fotografii (descriu acele poze stranii în prolog) şi am fost captivat. Aşa că am luat caietele şi i-am promis că trec din nou pe la ea mai înainte de a pleca spre casă. Am întrebat-o şi pe madamă dacă nu cumva îl ştia pe amicul lector la universitatea de fete care locuia la adresa cutare şi cutare şi se dovedi că îl cunoştea, fiind şi ea tot nouă în oraş şi locuind în aceeaşi zonă. Amicul locuia chiar pe strada aceea, ba chiar se şi oprea pe-acolo din când în când.

În seara aia, m-am întins la băut cu prietenul meu şi m-a invitat să rămân la el peste noapte. N-am închis un ochi însă, absorbit de lectura caietelor.

Chiar dacă descriau evenimente care-avuseseră loc acum mai mult timp, eram sigur că cititorii zilelor noastre le vor găsi cât se poate de interesante. Şi, mai degrabă decât să le pocesc eu încercând să le rescriu, m-am gândit că ar fi mult mai bine să găsesc vreo revistă dornică să le publice exact în forma în care se aflau.

N-am fost în stare să găsesc fructe de mare proaspete să le duc copiilor acasă, aşa că m-am mulţumit cu unele uscate. Mi-am aruncat rucsacul pe spate şi m-am oprit din nou la cafenea.

— Mulţumesc mult pentru ieri... Apropo... şi intrai direct în subiect: Aş putea să împrumut caietele astea pentru o vreme?

— Sigur că da. Te rog.

— O mai fi-n viaţă? Cel care le-a scris?

— Păi n-am nici cea mai mică idee. Să fie vreo zece ani de-atunci, m-am trezit cu caietele şi cu fotografiile astea livrate la barul din Kyōbashi. Bănuiesc că fuseseră trimise de Yōzō, dar nu aveau nici numele şi nici adresa adresantului pe ele. Mare mirare cum de nu s-au pierdut cu toate raidurile aeriene... Nu le-am citit nici eu decât acum câteva zile...

— Ai plâns?

— Nu, n-am plâns... Păcat... Mare păcat când ajunge omul în aşa hal...

— Sunt zece ani de-atunci... S-a dus, cel mai probabil. Cred că de-aia ţi-a trimis pachetul, ca să-ţi mulţumească pentru tot ce-ai făcut pentru el. Chiar dac-a mai şi exagerat pe ici, pe colo, ai avut şi tu de suferit din cauza lui. Dacă tot ce scrie aici e adevărat, şi eu i-aş fi fost prieten, bănuiesc că şi eu l-aş fi dus la azilul de nebuni.

— Nu-i decât vina lui taică-su, spuse ea c-un aer pierdut. Yōzō pe care-l ştiam noi era inimos, un suflet cald... Numai de n-ar fi băut... ba nu, chiar şi când bea... era un sfânt, un om bun.

AMINTIRI

Capitolul 1

Şedeam la amurg în faţa porţii împreună cu mătuşă-mea, care purta o scurtă căptuşită ce-o făcea să pară că poart-un copilaş în spate. Drumul din faţa casei se scufunda încet în întuneric, iar tuşa-mi spunea şoptit... „Măria sa... s-a retras... un zeu încarnat...” Plin de uimire, repetam şi eu... „un zeu... încarnat...”. Şi-apoi trebuie să fi spus ceva nepotrivit, pentru că tuşa m-a corectat pe loc: „Să nu mai spui aşa ceva! Se spune s-a retras...” Ştiam eu bine unde se retrăsese împăratul, dar tot întrebasem. Mi-amintesc şi-acum ce-a mai râs când m-a auzit.

Împăratul Meiji[34] se aflase deja pe tron patruzeci şi doi de ani când mă născusem eu. Aveam trei ani când a murit. Trebuie să fi fost cam tot atunci când m-a luat tuşa în vizită la nişte rude care locuiau într-un sat la vreo opt kilometri de noi. N-am să uit niciodată cascada pe care am văzut-o atunci, în munţii de lângă satul lor. Văd şi-acum acea cascadă latră, a cărei apă se spărgea peste bolovanii acoperiţi de muşchi de-un verde crud. Nu-l cunoşteam pe bărbatul pe-ai cărui umeri eram cocoţat ca să văd mai bine. Când mi-a arătat icoanele pictate cu rugăciuni din interiorul altarului

[34] Primul împărat al Japoniei moderne, „restaurat” pe tron prin căderea regimului shogunal în 1868. Va domni până la moarte, în 1912. (N.B.: Autorul acestei povestiri, Dazai, se naşte în 1909.)

de sub cascadă, m-a cuprins un sentiment de singurătate şi-am început să plâng în hohote. Şi, printre hohote, am început s-o strig pe tuşa.

Ceva mai departe, într-o adâncitură-n munte, tuşa şi toate rudele aşternuseră nişte rogojini pe pământ. Cu tot zgomotul pe care-l făceau, tanti mă auzi şi sări să-mi vină-n ajutor pe dată, dar se pare că se-mpiedicase de una dintre rogojini şi căzuse cât era de mare, ceea ce-i făcuse pe ceilalţi să se ia de ea, strigându-i că se pilise deja. Eu însă m-am simţit tare ruşinat văzând cele întâmplate şi am început să urlu şi mai abitir din toţi rărunchii. Tot aşa, într-o noapte am visat că tuşă-mea plecase şi mă părăsise. Şi, cum stătea ea aşa în prag, se părea că ocupa toată lăţimea uşii cu sânii ei mari, care, din nu ştiu ce pricină, erau roşii. Părea transpirată toată. „Nu te mai suport”, mi-a spus ea printre dinţi, ceea ce m-a făcut să mă reped în braţele ei şi să-mi apăs faţa cu putere de pieptul ei şi s-o implor să nu plece. „Te rog din tot sufletul, nu pleca!”, o imploram, lacrimile şiroindu-mi pe faţă. De-abia atunci m-a trezit chiar tuşa, scuturându-mă bine din vis. Am rămas acolo şi-am ţinut-o în braţe, plângând în continuare vreme îndelungată, deşi eram de-acum treaz de-a binelea. N-am mai spus nimănui despre acel vis, nici chiar ei.

Am multe amintiri despre tanti din copilăria mea fragedă. Nu-mi amintesc însă mai nimic despre alţii, deşi la noi în casă locuiau multe persoane pe lângă mama şi tata. Locuiau cu noi străbunica şi bunica, trei fraţi mai mari şi patru surori mai mari, plus frate-meu mai mic. Tot la noi stăteau şi mătuşa şi cele patru fete ale ei. În afară de ea însă, chiar nu-mi păsa de nici unii, cel puţin când aveam eu cam patru, cinci ani.

Trebuie să fi avut vreo cinci, şase meri mari şi-nalţi în grădina din spatele casei. Îmi aduc aminte de-o zi înnorată în care nişte fetişcane se tot căţărau în pomii ăia. Tot acolo

în grădină mai era şi-un răzor cu crizanteme şi parcă mi-amintesc de-un grup de fete pierdute-n admirație cu ochii la florile alea. Ploua, şi ele erau sub umbrele. Trebuie să fi fost surori sau poate verişoare de-ale mele.

De pe la cinci, şase ani, încep să-mi aduc aminte mai totul cu claritate. Cam pe-atunci una dintre slujnice, pe nume Take, m-a învățat să citesc, pentru că-şi dorea tare mult să citim împreună. Aşa că ne petreceam timpul împreuna citind. Eram un copil bolnăvicios, aşa că citeam adesea în pat. Iar când terminam toate cărțile pe care le-aveam la-ndemână, Take se ducea şi-mprumuta un braț de la şcoala de duminică sau mai ştiu eu de pe unde. Mă obişnuisem să citesc în gând şi treceam de la o carte la alta fără să obosesc prea tare. Tot Take m-a-nvățat şi despre moralitate. Ne duceam adeseori la un templu, şi acolo îmi arăta imaginile iadului buddhist şi-mi explica despre pedepsele din icoanele pictate. Cei care cauzaseră focuri erau condamnați să care coşuri în flăcări în spate, iar cei care-şi înşelaseră soțiile se zvârcoleau în strânsoarea unui şarpe verde cu două capete. Mai erau acolo şi lacul de sânge şi muntele cu țepe, dar şi groapa fără fund[35], din care se vedea ridicându-se un fum alb, toate pline cu păcătoşi slabi şi palizi care urlau de durere din gurile de-abia întredeschise. „Şi numai o minciună de-ai să spui, şi-acolo ajungi şi tu, un păcătos în iad, iar diavolii or să-ți smulgă limba din gură”, îmi spunea Take, făcându-mă să țip înfricoşat.

---

[35] Regiuni are iadului buddhist. „Groapa fără fund” este *mugen naraku*, nivelul cel mai de jos al iadului buddhist *Naraka*, acolo unde renasc cei care au comis cele mai mari păcate în viață.

Cimitirul templului se-afla în spatele casei pe-un deal, iar de-a lungul tufelor de *yamabuki*[36] se afla o veritabilă pădure de stâlpi comemorativi *sotoba*[37]. Pe lângă rugăciunile obişnuite, pe fiecare dintre stâlpi se mai afla şi câte-o roată neagră, metalică, ca de maşinărie, care mie-mi părea cam de mărimea unei luni pline. Take mi-a explicat că, dacă o învârteai tare de tot şi o lăsai să meargă pân' la capăt şi se oprea brusc, fără s-o pornească singură în direcţia opusă, atunci aveai fără îndoială să mergi în rai după ce mureai. Dar, dacă roata o pornea şi înapoi, atunci era clar că iadul te mânca. Take îi dădea roţii o mişcare lină, care ajungea în cele din urmă la un stop complet. Când încercam eu roata, o mai lua şi-n direcţia opusă. Mi-amintesc că odată, într-o toamnă, m-am dus singur la templu, ca să-mi încerc norocul, dar toate roţile păreau că se înţeleseseră şi o luau înapoi, indiferent de cum le învârteam. Obosit şi furios, am încercat să-mi păstrez cumpătul şi am continuat să tot învârt ba una, ba alta până când, la căderea serii, m-am lăsat păgubaş şi-am plecat disperat din cimitir.

Părinţii mei trebuie să fi locuit în Tōkyō în vremea aceea, pentru că tuşa mă luă cu ea în vizită la ei. Mi s-a spus c-am stat acolo o perioadă bună, dar eu nu-mi amintesc cine ştie ce. Mi-aduc aminte de-o bătrână care tot veneau pe la noi. Nu-mi plăcea deloc baba aia şi urlam din toţii rărunchii de

---

[36] *Yamabuki* (*Kerria japonica*), specie de trandafir nativă Chinei, Japoniei şi Coreei. A nu se confunda cu trandafirul japonez (*Hibiscus rosa-sinensis*).

[37] Stâlpi comemorativi aşezaţi lângă mormânt în anumite tradiţii buddhiste din Japonia, pe care se înscrie numele postum al celui decedat (fie în sanscrită, fie în japoneză, fie în ambele), precum şi, în unele tradiţii, rugăciuni. Sunt numiţi *sotoba* (sau *sotōba*, sau pe scurt *tōba*), transliterarea japoneză a cuvântului sanscrit *stūpa*.

câte ori venea în vizită. Odată mi-a adus o jucărie, un camion roşu de poştă, dar şi ăla m-a plictisit teribil.

Am început apoi şcoala primară în sat şi mi-am făcut alte amintiri. Take a dispărut pe neaşteptate. Am înțeles că se măritase pe undeva într-un sat de pescari. Plecase fără o vorbă, probabil de teamă c-aveam să mă țin după ea dacă-mi spunea. Cred că n-a venit să ne viziteze cam până prin anul următor, la Festivalul *O-bon*[38]*.* Mi s-a părut că se purta rece cu mine, iar apoi m-a întrebat despre notele de la şcoală, dar nu i-am răspuns, deşi cred că îi spusese deja altcineva ce făceam. Fără să mă laude în vreun fel, nu mi-a mai spus decât să nu-mi iau nasu' la purtare.[39]

Cam tot atunci s-a făcut că şi tuşa trebui să plece. Neavând nici un fiu care să poarte mai departe numele familiei, se hotărâse ca fiica ei cea mai mare să se mărite cu un dentist pe care aveau să îl adopte în familie. Cea de-a două fiică s-a măritat şi ea şi a plecat de la noi, iar cea de-a treia a murit. Aşa că tuşa o luă cu ea pe cea de-a patra fată, dimpreună cu cea mai mare şi cu bărbată-său, şi hotărî să se mute într-un oraş departe, unde avea să stabilească o nouă ramură a familiei. Iarnă fiind, tuşa avea să mă ia şi pe mine cu ea, iar în ziua plecării m-am cuibărit într-un colț al saniei lângă ea. Atunci a apărut şi frate-meu mai mare şi s-a luat de mine, tot spunându-mi „miresel" şi dându-mi câteva palme zdravene la fund. L-am lăsat şi eu în boii lui şi m-am

---

[38] Festivalul blajinilor, sărbătorit fie în iulie, fie în august, în funcție de regiune. Strămoşii (cei decedați) sunt aşteptați de către familie şi comunitate, ocazie cu care au loc diverse ritualuri, prin care cei plecați sunt întâmpinați înapoi în comunitate, şi mai apoi conduşi din nou către locul de odihnă.

[39] *Yudan taiteki* (aproximativ: „Neatenția-i un mare duşman"), în original.

făcut că plouă, deşi şi eu crezusem ca şi el că tuşa mă adoptase şi pe mine, nu numai pe dentist. Dar, de cum a-nceput şcoala, am fost trimis înapoi în satul nostru.

La puțină vreme după ce-am început şcoala, am încetat a mai fi copil. În spatele şopronului nostru era un câmp cu tot feluri de ierburi şi buruieni, şi într-o frumoasă zi de vară acolo m-a învățat ceva minunat dădaca fratelui meu mai mic. Eu să fi avut pe atunci cam opt ani, iar fata nu mai mult de paisprezece, cincisprezece. „Du-te tu şi adună nişte strefoi (cum i se spune trifoiului pe la noi) şi-ai grijă să fie numai d-ăl cu patru foi", i-a spus ea lui frate-meu, făcându-i vânt de pe lângă noi. Apoi m-a luat în brațe şi-am început să ne rostogolim împreună în iarba din spatele şopronului. Aşa am început să ne jucăm unul cu celălalt, pe furiş, ba prin vreo magazie, ba prin vreo debara. Numai frate-meu ne tot stătea-n cale. Ba chiar odată, când ne închiserăm amândoi într-o debara, a început să orăcăie în aşa hal, că i-a atras atenția fratelui meu mai mare, care-a venit în grabă mare şi, auzind de ce urla mezinul, ne-a găsit pe noi doi închişi înăuntru. Dădaca însă nu s-a fâstâcit deloc şi i-a explicat dezinvolt că pierduse ea o monedă în debara, iar eu o ajutam s-o caute.

Începusem şi eu să mint în dreapta şi-n stânga. Odată, trebuie să fi fost prin clasa a doua sau a treia, de *Hina-matsuri*[40], i-am spus învățătorului că era mare nevoie de mine acasă, ca să ajut cu aranjarea păpuşilor pentru festival şi l-am rugat să mă învoiască, să plec mai devreme de la şcoală. Ajuns acasă, le-am spus celor de acolo că ni se dăduse drumul acasă pentru că era vremea culesului de

[40] „Festivalul păpuşilor" (numit şi „ziua fetelor") se sărbătoreşte în fiecare an pe 3 martie. În casă, decorațiile reprezintă un stativ piramidal pe care sunt aşezate păpuşi îmbrăcate în straie de nobili de la curte, având la vârful piramidei cuplul împăratului şi împărătesei.

piersici. În ciuda faptului că nu era chiar deloc nevoie de ajutorul meu, am scos totuşi păpuşile din cutiile lor.

Îmi plăceau la nebunie ouăle de păsărele. Sub acoperişul şopronului erau tot timpul o grămadă de ouă de vrabie. Cele de graur sau de corb însă erau de negăsit acolo, iar mie alea-mi plăceau la nebunie, pentru că cele de corb erau de un verde strălucitor, iar cele de graur aveau tot felul de pete ciudate pe ele, aşa că le ceream colegilor de la şcoală să facem schimb. Eu le dădeam câte cinci, ba chiar şi zece cărţi din casă. Ouăle le înveleam frumos în vată şi le aşezam într-un sertar din birou, care se umpluse în cele din urmă. Frate-meu mai mare s-a prins că ceva nu era în regulă şi m-a rugat pe nepusă masă într-o seară să-i împrumut două cărţi de-ale mele, o antologie de basme occidentale şi încă una pe care nu mi-o mai amintesc acum. Nu-i păsa lui de cărţi, dar mi le ceruse numai aşa, de-al naibii, şi îl uram din cauza asta. Cărţile nu le mai aveam, pentru că le dădusem deja altora în schimbul ouălor. Dar, dacă-i spuneam lui aşa ceva, atunci m-ar fi pus să mă duc să le iau înapoi. Aşa că i-am spus că le-aveam pe-acolo, pe undeva, şi că mă duc să le caut. Am luat o lampă şi-am început să le caut, mai întâi prin camera mea, iar mai apoi în tot restul casei. Frate-meu m-a urmat pas cu pas râzând de mama focului şi tot spunând: „D-apăi, nu-s nici aici, nu-s, nu?" Dar eu o ţineam pe-a mea, „Ba da, îs!" M-am căţărat până şi pe dulapul din bucătărie, chipurile tot căutându-le, până când s-a dat frate-meu bătut şi mi-a spus s-o las baltă.

Compunerile pe care le făceam pentru şcoală erau nişte aberaţii complete. Făceam tot ce-mi stătea-n putinţă să mă descriu pe mine însumi ca pe un copil model, crezând că numai aşa voi fi admirat de cei din jur. Mai şi plagiam din când în când. Un eseu pe care profesorul meu îl considera o capodoperă, *Umbra fratelui meu mai mic*, îl copiasem cuvânt cu cuvânt după un text selectat pentru un premiu într-o

revistă pentru tineret. Profesorul mă puse să scriu pe curat eseul şi să îl trimit la un concurs. Mi-a mers până când un coleg mare iubitor de citit şi-a dat seama ce făcusem. M-am rugat atunci din toată inima să moară colegul. Cam tot în vremea aia am scris şi *O seară de toamnă*, şi ea lăudată de toţi profesorii mei şi a cărei premisă era o durere de cap făcută, chipurile, de la prea mult studiu. Am purces apoi să descriu cum m-am dus afară pe prispă pentru a mă uita la grădină. Acolo m-am lăsat învăluit de frumuseţea peisajului liniştit, cu luna strălucind frumos deasupra-mi şi cu peştişorii de aur şi crapii care înotau în iazul din grădină. Nu m-am trezit din acea reverie decât când am auzit deodată un hohot de râs venind dintr-o cameră a casei, unde se aflau mama mea şi nişte musafiri. De cum am revenit la realitate, mi se dusese şi durerea de cap ca prin farmec... aşa-mi încheiasem povestirea. Nu era, desigur, nici un un grăunte de adevăr acolo, iar descrierea peisajului din grădină o şutisem din caietul de compuneri al soră-mii. Ca să nu mai vorbim de faptul că nu-mi amintesc să fi studiat vreodată într-atât, încât să mă apuce durerea de cap. Uram şcoala din tot sufletul şi nu deschisesem vreun manual niciodată în viaţă. Nu-mi plăcea decât să citesc, şi atâta vreme cât citeam din vreo carte, toţi cei din familie erau convinşi că studiam.

Ori de câte ori însă încercam să spun adevărul, lucrurile luau o-ntorsătură urâtă. Ca de exemplu atunci când m-am plâns în scris că mama şi tatăl meu nu mă iubeau şi m-am trezit chemat de urgenţă în biroul consilierului religios al şcolii. Mi se dădu drept pedeapsă să scriu o compunere pe tema „Ce-aş face dac-ar izbucni un război”, iar eu am scris despre cât de înfricoşător ar fi un război, chiar mai înfricoşător decât toate cutremurele, fulgerele, incendiile sau

chiar decât tata[41], după care-am scris că aş fugi în munţi şi că l-aş lua şi pe consilierul şcolar cu mine, că doar e şi el om, ca şi mine, şi trebuie să-i fie şi lui o teamă de moarte, exact cum mi-ar fi şi mie. De data asta am fost chemat şi de director, şi de consilierul şcolar-adjunct, care m-au luat la-ntrebări ca să afle de ce scrisesem eu aşa ceva. La care eu le-am răspuns că o făcusem aşa, ca poantă, pur şi simplu, de-amuzament. Adjunctul îşi notă-n carneţelul lui: „curiozitate". După care ne lansarăm, eu şi el, într-o discuţie. M-a întrebat dacă chiar credeam că toţi oamenii erau absolut la fel, din moment ce scrisesem că şi profesorul era tot om ca şi mine. Am ezitat un moment, dar apoi i-am răspuns că da, aşa credeam, deşi cuvintele-mi ieşeau greu din gură. Păi atunci, continuă consilierul, dacă el era egal cu directorul, de ce n-aveau acelaşi salariu? M-am gândit din nou preţ de-un moment şi i-am spus că trebuie să fie din cauză că munca lor era diferită. Cu faţa delimitată de ramele metalice ale ochelarilor, consilierul s-a grăbit să consemneze răspunsul meu în carneţel. Şi-apoi, acest om pe care îl admiram de multă vreme m-a mai întrebat dacă eu şi taică-meu eram absolut la fel. De data asta, m-am fâstâcit şi n-am mai ştiut ce să răspund.

Tata era extraordinar de ocupat şi nu era mai deloc acasă. Iar când era, nu se preocupa cine ştie ce de copii. Mi-amintesc că o dată îmi dorisem mult de tot un stilou ca al lui, dar îmi era teamă să-l rog, aşa că, după ce m-am gândit îndelung cum să abordez problema, m-am rezumat la a mă preface că vorbeam în somn. Stilou... un stilou... am tot îngăimat într-o seară, prefăcându-mă că dorm. Tata era în camera de-alături cu un oaspete, iar eu speram că mă va auzi. Nici vorbă însă. Cuvintele mele nu i-au ajuns nici la

---

[41] *Jishin kaminari kaji oyaji* („cutremur, fulger, incendiu şi mai ales tata"), proverb japonez exprimând cele mai mari frici din viaţa unui om.

urechi, şi nici la suflet. Altă dată mă jucam cu fratele mai mic în şopron, unde se-aflau stivuiți până la acoperiş sacii de orez ai familiei, când tata apăru în cadrul uşii şi-ncepu să țipe la noi: „Afară cu voi! Ieşiți afar' de-aici, măgarilor!" Cu soarele bătându-i din spate, umbra tatei învăluise întreaga încăpere în întuneric. Chiar şi-acum, când îmi amintesc acel episod şi de frica de care-am fost cuprins atunci, îmi dau seama că mă ia cu durere de burtă.

Nici cu mama nu eram mai apropiat. Am fost lăsat mai întâi în grija unei dădace, şi mai apoi a tuşii. Până prin clasa a doua, a treia, n-am apucat de fapt s-o cunosc pe mama. Într-o seară, pe când dormea în salteaua de lângă mine, mama a băgat de seamă că pătura mea se mişca de colo-colo şi m-a luat la-ntrebări. Eu nu făceam decât ce mă-nvățaseră doi servitori, dar întrebarea mamei m-a luat prin surprindere. I-am răspuns că mă durea şoldul şi că mi-l masam. „Ei, da' nu trebe să-l masezi chiar aşa de tare", mi-a răspuns ea de bună-
credință, cu o voce pe jumătate adormită. Am continuat să-mi masez şoldul în tăcere. Am grămezi de astfel de amintiri teribile cu mama. Altă dată, am scos costumul cel bun al lui frate-meu din debara, mi l-am pus pe mine şi, plimbându-mă agale printre răzoarele cu flori din grădina din spatele casei, m-am apucat să-ngân un cântec funerar, ba chiar să şi vărs ceva lacrimi, de parcă eram chiar la o înmormântare. Mai apoi, mi-a trecut prin minte că, dacă tot eram înțolit aşa, să m-amuz puțin pe seama studentului pe care-l țineam în gazdă contra treburilor pe care le făcea pentru noi şi-am rugat-o pe una dintre slujnice să-l cheme-n grădină. Studentul însă n-a venit, cu toate că l-am aşteptat acolo o bucată bună de vreme. În cele din urmă, am început să-mi trag vârful pantofului de-a lungul gardului din bambus până când, enervat la culme să tot aştept, mi-am îndesat mâinile strânse-n pumni în buzunarele hainei şi-am scos un

urlet de frustrare. Aşa m-a găsit mama care, după ce m-a făcut să-mi scot costumul după mine, mi-a tras câteva palme bune la fund, deşi nu-mi prea e clar nici până-n ziua de azi de ce-o fi făcut-o. Un sentiment teribil de ruşine însă îmi persistă şi astăzi când îmi aduc aminte de acel moment.

De mic mi-a plăcut să mă îmbrac frumos. Nici nu mă uitam la cămăşile fără nasturi la manşetă. Şi nici nu se discuta să nu fie albe şi din flanel. La fel şi bluzele pe care le purtam pe dedesubt. Întotdeauna le scoteam să se vadă puţin, vreun centimetru, doi, de sub gulerul cămăşii. În ziua festivalului lunii pline, toţi ceilalţi elevi se îmbrăcau la şcoală în chimonouri uşoare de vară. Numai eu îmi puneam pe mine un chimonou flanelat cu dungi late maron. Ajuns la şcoală, mergeam pe coridoare cu paşi mărunţi, ca o domnişoară, asigurându-mă însă că nu mă vedea nimeni care să-şi dea seama cât de filfizon eram. Oricum, toţi cei din jur spuneau că eram cel mai urât dintre toţi fraţii mei. Dacă mai aflau şi cât de pretenţios eram cu hainele, s-ar fi prăpădit de râs pe seama mea. Aşa că mă făceam că nu-mi pasă câtuşi de puţin de cum arăt şi cel puţin nu-i făceam să se intereseze de mine, dându-le tuturor impresia că eram plicticos şi necioplit. La masă cu toţi fraţii stăteam împreună pe podea, iar când erau acolo şi bunica, şi mama nu se putea să nu remarce ba una, ba cealaltă cât de urât eram.

Eu însă eram cât se poate de încrezător în propria mea înfăţişare şi mă duceam în camerele slujnicelor ca să le-ntreb direct cine credeau că era cel mai chipeş băiat din familie. Ele-mi răspundeau de obicei că fratele meu cel mai mare era, dar că eu, Jicha[42], cum îmi spuneau ele, eram al

---

[42] Numele real al scriitorului este Shūji, iar Jicha este un alint compus din cel de al doilea caracter al numelui, *ji*, şi o pronunţie dialectală a cuvântului *chan*, un onorific folosit pentru copii. Astfel de elemente autobiografice contribuie la confuzia specifică genului *shishōsetsu*, prin

doilea. Nu-mi convenea deloc că eram numai al doilea şi mă făceam roşu tot la faţă de enervare. Adevărul e că-mi doream din tot sufletul să-mi spună că eram mai chipeş decât frate-meu cel mare.

Bunicii nu-i displăcea numai felul cum arătam, ci şi faptul că nu eram graţios sau elegant pe cât şi-ar fi dorit ea. La masă îmi atrăgea atenţia de fiecare dată asupra felului în care ţineam beţişoarele, iar modul în care mă înclinam când salutam pe cineva o făcea să-mi spună că-mi bombam fundul într-o manieră indecentă. Mă forţa să stau drepţi în faţa ei şi să fac plecăciune după plecăciune. Indiferent de cât îmi dădeam silinţa, nu-mi amintesc să mă fi lăudat vreodată.

Bunica mă mai supăra şi din alte cauze. Odată, când a venit trupa de teatru Saburō de la Tōkyō la noi în sat la inaugurarea noii săli de teatru, mi-am făcut un obicei din a mă duce la toate spectacolele fără greş. Sala fusese construită de părintele meu, aşa că primeam locuri excelente pe gratis. În fiecare zi, de cum veneam de la şcoală, mă schimbam repede într-un chimonou confortabil şi o rupeam la fugă către sala de spectacole cu un creion legat cu-o sfoară de brâu cu care să-mi iau notiţe. Aşa am învăţat pentru prima dată-n viaţă despre teatrul *kabuki*. Mă uitam la spectacole şi plângeam de mama focului, chiar şi când mă uitam la piesele comice *kyōgen* din timpul interludiului. Îmi plăcuse dintotdeauna să joc teatru şi, chiar şi mai înainte de sosirea acelei trupe, obişnuiam să adun slugile din casă şi să depăn la basme sau să le arăt imagini sau filme proiectate pe perete. După plecarea trupei din Tōkyō, i-am cooptat pe frate-meu mai mic şi pe nişte verişori să facem şi noi un spectacol al nostru. Am ales trei

---

care autorul este identificat în mod automat de cititori ca fiind şi personajul principal al textului literar.

piese *kyōgen* pentru programul nostru, *Yamanaka Shikanosuke*[43], *Casa cu porumbei*[44] şi un dans hazliu intitulat *Kappore*. Prima se petrecea într-o ceainărie de pe malul unui râu şi Shikanosuke se trezea că îşi găseşte un nou servitor numit Ayunosuke Hayakawa. Textul l-am preluat dintr-o revistă pentru copii şi m-am străduit din răsputeri să îl facă să sune în ritmul tradiţional de *kabuki* cu secvenţe alternante de cinci-şapte silabe: „Shikanosuke-mi zice / şi eu sunt acela...” şi tot aşa. Din romanul *Casa cu porumbei*, pe care-l citisem şi răscitisem fără să reuşesc vreodată să nu plâng amarnic, am ales o secvenţă cât se poate de lacrimogenă şi-am făcut o piesă în două acte. Şi, cum trupa Saburō îşi încheia toate spectacolele cu întreaga distribuţie dansând *Kappore*, am hotărât că aşa trebuia să fac şi eu. Am făcut repetiţii vreo cinci-şase zile, şi apoi am programat primul spectacol într-o seară. Am aranjat o scenă pe veranda mare din faţa bibliotecii şi am pus o cortină în faţă. Era încă ziua-n amiaza mare când a trecut bunică-mea pe-acolo şi n-a văzut sârma pe care o întinsesem pentru cortină. S-a agăţat rău în ea cu bărbia. „Fire-aţi ai dracu’ să fiţi de paiaţe[45], cu prostiile voastre cu tot! Mai că era să mă

---

[43] Shikanosuke (Yukimori) Yamanaka (1545–1578) a fost un personaj istoric, samurai al clanului Amako.

[44] *Hato no ie*, roman scris de Kōroku Satō (1874–1949), un scriitor din zona natală a lui Dazai, oraşul Hirosaki, din prefectura Aomori. Romanul a fost serializat între noiembrie 1914 şi mai 1915 în cotidianul naţional *Yomiuri shinbun*.

[45] *Kawara kojiki* (lit. „pomanagii de râu”), în original, este o expresie care aminteşte de primele spectacole de *kabuki* care au avut loc în 1603 în albia uscată a râului Kamo din Kyōto. Actorii erau femei şi erau conduşi de Okuni, o *miko* (vestală) de la marele altar shintō din Izumo.

omorâți cu tâmpeniile voastre! Ia, să terminați pe loc, că vă ia mama naibii!” Chiar şi-aşa, tot am reuşit să adun vreo zece slugi să fie publicul spectacolului nostru de seară. Dar, pe când jucam rolul principal din *Yamanaka Shikanosuke* şi pe cel al băiatului din *Casa cu porumbei*, ba chiar şi când dansam în *Kappore*, nu reuşeam deloc să-mi şterg din minte cuvintele grele ale bunică-mii. Mă simțeam singur şi fără pasiune. Am mai jucat şi alte piese, cum ar fi *Hoțul de vaci*, *Farfuria spartă*, *Shuntoku maru*, dar niciodată nimic pe placul bunicii.

Aşa se făcea că n-o aveam cine ştie ce la inimă pe bunica, deşi îi eram tare recunoscător în nopțile în care nu puteam să dorm. Suferisem de insomnie încă de prin clasa a treia sau a patra şi, deşi era trecut de mult de miezul nopții, zăceam adesea treaz în pat, uitându-mă pe pereți. Urlam de mama focului în inima nopții, şi toți din casă făceau pe dracu’-n patru să mă liniştească: mă puneau ba să ling zahăr înainte de culcare, ba să număr bătăile ceasornicului. Am încercat să stau şi cu picioarele într-un lighean cu apă sau să-mi pun sub pernă frunze din copacul somnului, dar nimic nu părea să aibă vreun efect. Pachet de nervi, mă zvârcoleam în pat cu mintea tulburată ba de-un gând, ba de altul, ceea ce făcea să-mi fie şi mai greu să adorm. Iară când m-am jucat pe furiş cu lornionul tatei şi i-am crăpat lentilele, n-am avut somn nopți la rând. Cu o altă ocazie, mă aflam la magazinul de galanterie de la două case mai jos de noi, mă uitam la pozele dintr-o revistă de dame când am văzut o acuarelă cu o sirenă galbenă pe care mi-am dorit-o pe loc cu ardoare. Aşa că m-am hotărât s-o fur şi-am început să rup pagina încetişor, ca să nu fiu prins. Tânărul patron al magazinului m-a văzut însă şi-a început să strige la mine Osako, Osako!, numele după care mă strigau în copilărie unii dintre vecini. Am azvârlit pe loc revista pe podea şi-am zbughit-o acasă. Şi prostiile astea mă țineau

treaz noaptea. Alte dăți stăteam întins în pat şi nu mă puteam linişti la gândul că se putea să izbucnească un incendiu. Dar, dacă ardea casa, îmi trecea mie prin cap, şi nu mai era chip s-adorm. Într-o altă seară mă duceam la baie înainte de culcare. Pe partea cealaltă a coridorului era o cameră de birou mititică, scufundată-n întuneric. Studentul nostru din gazdă se uita la un film proiectat pe unul dintre pereți. Imaginea nu era mai mare decât o cutie de chibrituri, dar am deslușit un urs polar pe punctul de a sări în mare de pe o bucată de gheață. M-am simțit învăluit de ceva nespus de trist cu gândul la studentul acela. Întors în pat, m-am gândit vreme îndelungată la scena din film, dar şi la viața studentului, inima zbătându-mi-se cu putere în piept. Dar dacă lua foc filmul? Tulburat de astfel de gânduri, n-am putut să mai adorm până în zori. În astfel de nopți îi eram recunoscător bunicii.

În fiecare seară, cam pe la opt, una dintre slujnice venea la mine în cameră şi se lungea în pat lângă mine până adormeam. Mi-era milă de ea să stea acolo cine ştie cât, aşa că stăteam nemişcat o vreme, cu ochii-nchişi. De-ndată ce pleca, începeam să mă rog să pot adormi. Mă foiam în aşternuturi până pe la zece, şi-apoi începeam să scâncesc şi mă ridicam din pat. Era o oră la care tot restul familiei se culcase şi numai bunica se mai vânzolea de colo-colo. Stătea în bucătărie, lângă focul cel mare, instalată la bârfe cu paznicul de noapte. Mă aşezam şi eu între ei în pijamalele mele flanelate şi-ascultam abătut la cele ce le spuneau ei, ba de unul, ba de altul din sat. Într-o noapte de toamnă târziu, pe când mă aplecam s-aud mai bine la ce şopoteau cei doi, am auzit din depărtare răsunând bătăi de tobe: mai erau şi

alții treji, sărbătorind festivalul alungării insectelor[46], mi-a trecut prin minte şi m-am simțit brusc mai liniştit că nu eram singurele ființe umane încă treze în noapte.

Alte amintiri mă cuprind. Tot cam pe-atunci fratele meu cel mai mare era student la o universitate din Tōkyō şi, de câte ori venea acasă în vacanța de vară, ne aducea veşti despre ultima modă în muzică sau literatură. Studia teatru şi chiar şi publicase o piesă într-un act într-o revistă provincială. Îi spusese *Încăierarea* şi mai toți tinerii din zona noastră o discutau aprins. L-am ascultat citindu-ne-o împreună cu frații şi surorile imediat după ce o terminase de scris. Toți ceilalți s-au plâns pe dată că nu pricepuseră nimic, eu însă înțelesesem absolut totul, până la ultima replică de dinainte de căderea cortinei, „Ah, neagră mai e noaptea!" Nu eram însă de acord cu titlul şi m-am gândit că, mai degrabă decât *Încăierarea*, piesa trebuia să se numească *Ciulinii* şi mi-am şi scris părerea cu litere minuscule într-un colț al primei pagini din manuscris. Se pare însă că frate-meu n-a văzut-o, pentru că a publicat piesa tot cu titlul inițial.

Aveam acasă o grămadă de discuri de fonograf. De fiece dată când avea câte-o petrecere, părintele meu invita gheişe la noi, care veneau dintr-un oraş de la ceva distanță. Îmi amintesc că încă de pe la cinci, şase ani mă tot luau în brațe. Îmi plăcea să le privesc cum dansau şi cântau piese precum *De atât-amar de vreme* sau *Vasul cu portocale din Provincia Ki*. Dintre discurile lui frate-meu le preferam pe cele cu muzică japoneză celor cu muzică vestică. Într-o seară, pe când nu puteam adormi, am auzit o melodie venind din camera lui. M-am ridicat de pe pernă şi am

---

[46] *Mushi okuri matsuri*, sărbătoare anuală în zonele agricole, în care țăranii se folosesc de clopote şi tobe pentru a alunga insectele dăunătoare recoltei de orez.

ascultat ca în transă o bucată de vreme. A doua zi dimineața devreme m-am dus în camera lui şi i-am ascultat toate discurile la fonograful din cameră până când am găsit în fine şi melodia care mă încântase într-atât în seara precedentă. Era balada *Ranchō*[47].

Față de fratele cel mai mare, îl preferasem întotdeauna pe cel de-al doilea, care se întorsese acasă după ce terminase o şcoală de afaceri la Tōkyō şi lucra acum la banca familiei. Ca şi mine, şi el era tratat rău de către cei din casă. Mama şi tata aveau obiceiul să spună că era cel mai rău din familie (după mine, desigur), aşa că îmi închipuiam că şi la el tot felul în care arăta trebuia să fie de vină. De altfel, îmi şi spunea câteodată că îi e foarte bine aşa cum este, dar cât ar fi avut el de câştigat numai de s-ar fi născut chipeş... După care se-ntorcea către mine şi mă-ntreba pe jumătate-n glumă, pe jumătate-n serios: „N-am dreptate, Ji?" Eu însă n-aveam nici un motiv să-l consider lipsit de calități şi mi se părea unul dintre cei mai inteligenți dintre toți membrii familiei noastre. În fiecare seară se lua de băut şi-apoi se certa vârtos cu bunica, ceea ce mă făcea să o urăsc în secret.

Cu cel de-al treilea frate, cel care era imediat înaintea mea, mă ciondăneam tot timpul. Îmi ştia toate secretele, iar asta nu-mi plăcea deloc. Semăna bine cu fratele cel mai mic, şi se bucura de laudele tuturor pentru cât de frumos era. Aşa se făcea că eu eram, practic, strâns ca-ntr-o menghină şi de sus, şi de jos, de nu mai puteam să suport. De-abia când a plecat şi fratele ăsta la şcoală la Tōkyō am simțit şi

---

47 *Ranchō* este o faimoasă baladă *jōruri* în stilul *shinnai* al lui Wakasanojō Tsuruga (1712–1786) din Perioada Edo (1603–1868), o *sewamono* (dramă domestică) despre un soț care se-ndrăgosteşte de o prostituată şi despre soția lui, care încearcă să o convingă pe amanta soțului să îl părăsească pe acesta, pentru a-l forța să se întoarcă la ea.

eu că pot să răsuflu mai uşurat. Fratele mai mic era mezinul familiei. Avea o privire blândă, ceea ce îl făcea extrem de drag şi mamei, şi tatei. Eu unul nu mai puteam de gelozie, aşa că îi mai plesneam câte una din când în când, ceea ce-o făcea pe mama să mă certe, iar pe mine să nu pot s-o sufăr. Să fi avut poate zece, unşpe ani când avu loc incidentul cu păduchii. M-am trezit că mă năpădiseră din toate părţile şi eram plin de ei, de parc-aveam seminţe de susan pe la toate cusăturile chiloţilor, maieului şi cămăşii. Prâslea s-a trezit să rânjească la mine, aşa că i-am tras o scatoalcă, de l-am pus la pământ. Numai că dup-aia avea tot felul de umflături pe cap, de mă cuprinsese îngrijorarea, aşa că am luat şi eu o alifie pe care scria „A nu se ingera" şi i-am pus-o din belşug pe cucuie.

Surorile mele mă adorau pur şi simplu. Cea mai mare s-a prăpădit teribil de devreme, iar cea de-a doua a plecat de-acasă după ce s-a măritat. Iar celelalte două surori au plecat şi ele la şcoală, fiecare într-alt oraş. De cum li se termina vacanţa, plecau amândouă din sat până la cea mai apropiată gară, la vreo doisprezece kilometri depărtare. Iar dacă vara puteau să se ducă cu trăsura noastră, toamna, când bătea grindina sau primăvara, când încă nu se topise toată zăpada, trebuiau să meargă pe jos. Iarna ar fi putut să se ducă cu sania, dar aşa se făcea că amândurora li se făcea rău de la sanie, aşa că tot pe jos se duceau şi-atunci. De fiecare dată când trebuiau să vină acasă pentru vacanţa de iarnă, mă duceam până la marginea satului, acolo unde erau stivuite trunchiurile de copaci, ca să le-aştept. Drumul rămânea luminat de zăpadă chiar şi după ce se lăsa seara, iar, când le zăream lămpile apărând din pădurea de la marginea satului vecin, începeam să sar în sus şi lăsam să-mi scape strigăte de bucurie în noapte.

Şcoala la care mergea sora cea mare era într-un orăşel, aşa că suvenirurile pe care ni le aducea ea nu se puteau

compara cu cele aduse de sora mai mică. Ba chiar odată a scos din coş, roşie toată la faţă de ruşine, vreo cinci, şase pachetele de artificii pe care mi le-a dat pe post de suvenir. Mi s-a strâns inima pentru ea, mai ales că şi ea era considerată de întreaga familie ca nefiind prea arătoasă.

Până să plece la şcoală, fusese nevoită să stea în aceeaşi cameră cu străbunica, iar eu nu reuşisem încă să-mi scot din cap că nu era fiica bătrânei. Străbunica se prăpădise cam pe când începusem eu şcoala. Apucasem să-i văd trupul neînsufleţit îmbrăcat în chimonoul alb tradiţional pe când o puneau în sicriu şi m-am temut o bucată bună de vreme c-aveam să fiu bântuit de imaginea ei.

Mi-am terminat şcoala la vreme, dar nu aveam o sănătate care să-mi permită să urmez liceul în alt oraş, aşa că ai mei hotărâră să mă trimită un an la un liceu pregătitor, ca să vadă dacă mă mai întremez. Dacă mă mai întăream, atunci tata mi-a spus c-avea să mă dea la liceu undeva aici la noi în provincie, deşi toţi fraţii mei făcuseră liceul la Tōkyō. Sănătatea mea nu-mi permitea o asemenea aventură, se pare. Oricum, nu-mi păsa cine ştie ce de liceu. M-a impresionat însă compasiunea tuturor profesorilor mei de la şcoala generală care au avut grijă să menţioneze în comentariile lor constituţia mea fragilă.

Liceul pregătitor ţinea de prefectură şi fusese construit de cinci sau şase sate, care îşi uniseră forţele pentru a-l ridica într-o pădurice de brazi la vreo doi kilometri de casa noastră. Se adunaseră acolo mulţi studenţi foarte buni de la şcolile generale din zonă, aşa că mie îmi revenea sarcina de a menţine onoarea şcolii de la care veneam. Trebuia să mă străduiesc să fiu cel mai bun, deşi lipseam mult din cauza stării sănătăţii mele. Pe de altă parte însă, nu mi-am dat silinţa nici acolo, aşa cum nu o făcusem nici mai înainte. Nu visam decât să mă duc la liceu, aşa că şcoala aia mi se părea murdară şi lipsită de interes. Nu făceam decât să

desenez un serial de benzi desenate pe care, de cum venea pauza, îl descriam colegilor de clasă, uneori interpretând şi unele dintre personaje. Umplusem patru, cinci caiete cu desenele mele. Cu pumnu-n falcă şi cotul înfipt straşnic în bancă, mă uitam pe fereastră ore-ntregi. Stăteam chiar lângă un geam unde o muscă fusese strivită pe sticlă. În funcţie de cum te uitai la ea, musca aia nu înceta să mă minuneze, părându-mi când un fazan falnic, când un porumbel amărât. Câteodată mai şi chiuleam cu vreo câţiva alţi amici din clasă şi o luam cu toţii agale către mlaştina ce se-ntindea la marginea pâlcului de brazi. Stăteam acolo pe malul apei şi bârfeam despre fetele din clasă sau ne ridicam chimonourile pân' la brâu, ca să ne comparăm tuleiele.

Şcoala era mixtă, dar eu unul mă ţineam departe de fete. Mă excitau ceva de speriat, aşa că făceam tot ce îmi stătea-n putinţă să mă controlez în preajma lor. Vreo două, trei fete păreau să mă placă, dar m-am prefăcut că nu-mi dau seama şi le-am ignorat ca un laş. Pe vremea aia mă duceam la tata în bibliotecă şi mă uitam îndelung la un nud pe care-l descoperisem între paginile cu reproduceri ale unui album de la expoziţia imperială de artă. Stăteam acolo până începeau să-mi ardă obrajii. Tot pe-atunci îmi puneam iepuraşii în cuşcă şi inima bătea să-mi sară din piept când masculul se căţăra pe femelă şi-şi arcuia spatele. Încercam în felul ăsta să-mi controlez propriile impulsuri. Adevărul este că eram cât se poate de prud şi nu spusesem nimănui despre cum mă masam singur. Am citit odată într-o carte că era un obicei extrem de dăunător şi-am hotărât să mă las, dar n-a fost chip. Mergeam pe jos până la şcoală şi-napoi în fiecare zi, aşa că începusem să fiu mai puternic, să mă-ntremez. Dar apoi au început să-mi iasă coşuri pe frunte şi m-am umplut de ele de parcă erau boabe de mei. Mi-era o ruşine cumplită de mine însumi şi încercam să le tot dau cu o alifie roşie.

Acela a fost anul în care s-a-nsurat frate-meu mai mare. În seara nunții, eu şi cu fratele cel mic ne-am dus tiptil, tiptil până la camera miresei şi ne-am uitat înăuntru. Tocmai o coafau şi era cu spatele la uşă. N-am reuşit să văd decât o bucățică din figura ei palidă în oglindă, după care am rupt-o la fugă cu mezinul după mine. Ei, ce să-ți spun? Nici măcar nu-i cine ştie ce, m-am revoltat eu, făcând pe atoateştiutorul. Reacționam, de fapt, ruşinat de coşurile de pe frunte şi de alifia roşie care le-acoperea.

De cum a venit iarna, a trebuit să mă pun cu burta pe carte pentru examenul de admitere la liceu. M-am uitat la reclamele pentru manuale din reviste şi-am comandat diverse lucrări de referință de la Tōkyō. De cum au venit, le-am aşezat frumos pe rafturi, dar nu mi-am bătut capul să le citesc. Liceul la care voiam eu să mă duc, în oraşul cel mai mare din toată regiunea, avea să atragă de două sau trei ori mai mulți candidați decât putea să accepte. Din când în când, gândul la examen mă paraliza şi eram copleşit de frică: trebuia să studiez sau aveam să pic. Şi m-apucam cu elan cam vreo săptămână, după care simțeam că mi-am refăcut încrederea în mine însumi. Când studiam aşa, stăteam treaz până pe la miezul nopții şi mă trezeam apoi dis-de-dimineață, la patru. Țineam lângă mine o slujnică, Tami, care menținea focul în sobă şi-mi făcea ceai. Tot ea mă trezea negreşit la patru dimineața, indiferent de cât de târziu stătuse cu mine în seara de dinainte. Iar când petreceam ore întregi adâncit în vreo problemă de aritmetică cu vreun şoarece şi câți pui avea să facă, Tami era şi ea acolo, citind în linişte vreun roman. La un moment dat însă, m-am trezit că Tami fusese înlocuită cu o altă slujnică mai în vârstă şi corpolentă. Am aflat mai apoi că maică-mea hotărâse acea schimbare şi n-am putut decât să-i arunc o privire enervată, dându-mi seama ce-o mânase pe ea în acea decizie.

În primăvara următoare, pe când zăpada era încă mare, părintele meu a început să tuşească cu sânge într-un spital din Tōkyō şi muri. Ziarul local a publicat un necrolog într-o ediție specială, ceea ce mă afectă emoțional mult mai mult decât decesul în sine. Apăru şi numele meu în ziar, în lista de urmaşi din familie. Pe tata l-au adus acasă într-un coşciug impunător cățărat pe o sanie. M-am dus însoțit de o mulțime de oameni să-ntâmpin carul funebru aproape de satul vecin. O procesiune de sănii a pornit-o apoi către satul nostru. Lumina lunii reflectată pe coviltirul săniilor crea o imagine încântătoare.

A doua zi ne-am adunat toți cei din familie în camera cu altarul buddhist unde fusese depus sicriul pentru priveghi. Când a fost deschis capacul coşciugului, toți cei de față au izbucnit în lacrimi. Tata părea să doarmă, nasul lui proeminent părând foarte drept şi palid. Cum toți cei de față plângeau, am vărsat şi eu câteva lacrimi.

Toată luna următoare, casa a fost un haos total, de parcă ar fi avut loc un incendiu. Iar eu uitasem complet de studiile mele. Şi, când a sosit în fine şi momentul să dau examenul, n-am fost în stare decât de nişte răspunsuri la-ntâmplare. Examinatorul ştia bine situația familiei însă, aşa că am fost clasificat al treilea din grupul meu. Cam pe atunci am început şi eu să suspectez că mă lăsa memoria. Am simțit că nu aveam cum să trec un examen în viitor, dacă nu mă pregăteam serios.

Capitolul 2

Deşi n-aveam note prea mari, am luat examenul de admitere la liceu în primăvara aceea. Liceul era într-un orăşel de coastă şi am fost nevoit să-mi părăsesc satul natal. Mă-mbrăcasem frumos pentru drum, cu pantaloni *hakama* noi, şosete negre şi ghete, iar în locul păturii pe care-o

purtasem pân-atunci pe post de pelerină mi-am pus un mantou de lână pe care l-am lăsat în mod voit deschis la nasture, în maniera unui dandy. Şi aşa am ajuns la destinaţie, un magazin de haine cu o perdea *noren* zdrenţuită la uşă, pe care îl ţineau nişte rude îndepărtate cărora aveam să le devin în timp extrem de îndatorat.

Unii oameni se agită pe loc din orice, iar eu sunt unul dintre aceia. Licean fiind acum, îmi puneam şapca de elev şi pantalonii *hakama*, chiar şi de mă duceam numai la baia publică. Iar de mă zăream în vreuna dintre vitrinele de-a lungul străzii, dădeam din cap cu satisfacţie şi zâmbeam.

Şcoala nu mă interesa prea mult, şi asta nu pentru că nu era un loc plăcut. Clădirea era aşezată la marginea oraşului şi avea un parc în spate care se întindea până la Strâmtoarea Tsugaru, văruită fiind cu alb pe-afară şi-având holuri largi şi clase cu tavan înalt înăuntru. În timpul orelor, se-auzeau şi susurul valurilor şi foşnetul brazilor. Profesorii însă mă luară de la bun început la ochi.

Chiar din ziua ceremoniei de începere a anului şcolar, profesorul de educaţie fizică se luă de mine, mă făcu impertinent, ba chiar mă lovi. M-a durut cumplit atitudinea lui, pentru că tot el era acela care fusese atât de cumsecade cu mine în timpul examenului oral de admitere. Ştia bine că murise tata de curând şi că nu aveam cum să fiu pregătit pentru examen. Mai apoi începură să mă lovească şi alţi profesori, invocând care mai de care diverse motive. Ba căscam, ba mă hlizeam în timpul orei, şi tot aşa. Felul meu de-a căsca fără să mă abţin se pare că devenise subiect de conversaţie în cancelarie. Pe mine unul mă amuza gândul la ce fel de tâmpenii discutau ei acolo.

Într-o zi m-am trezit că un alt elev de la mine din sat m-a chemat să vorbească cu mine lângă o dună de nisip din curtea şcolii. Respectivul a simţit nevoie să mă prevină c-aveam să pic, dacă profii continuau să se ia de mine în felul

ăla. „Şi să ştii că-i vina ta, că prea eşti impertinent”, mai adăugă colegul. Am rămas mască. După ore, m-am grăbit spre casă, mergând pe malul mării. Oftam din toți rărunchii, lăsând valurile să-mi mângâie pantofii. Mi-am şters sudoarea de pe frunte cu mâneca uniformei. Prin fața ochilor îmi trecu, apărută de nici unde, o enormă pânză gri de la vreo ambarcațiune.

Eram o petală de floare tremurând la cea mai mică adiere de vânt, gata să cad în orice moment. Până şi cea mai uşoară insultă mă făceam să mă gândesc la moarte. Eram convins în adâncul sufletului meu că nu va trece mult până când aveam să devin o persoană importantă, şi asta mă făcea să mă țin cu dinții de onoarea mea şi nu puteam permite nimănui, nici măcar unui adult, să mă batjocorească. Din pricina asta, ar fi fost un dezastru dacă picam cursurile la liceu. Din acel moment am început să fiu extrem de încordat în timpul orelor, încercând din răsputeri să demonstrez că eram atent. La fiecare lecție mă purtam de parcă eram într-o încăpere cu o mie de duşmani invizibili. N-aveam voie să las garda jos. În fiecare dimineață, înainte de-a pleca la şcoală, întorceam câte o carte de joc, încercând să-mi desluşesc norocul acelei zile. O inimă roşie era norocoasă, un romb, promițător, o treflă nu era de bine, iar o inimă neagră era dezastru complet. Dimineață de dimineață în acea vreme, tot trăgeam inimă neagră din pachet.

Se-apropiau tezele, aşa că m-am străduit să memorez cuvânt cu cuvânt manualele de ştiințele naturii, istorie, geografie şi etică. Eram pretențios, aşa că pentru mine tezele erau o chestiune de viață şi de moarte. Din păcate, metoda mea se dovedi greşită. M-am găsit incapabil de a mă adapta întrebărilor din examen şi, în timp ce am răspuns perfect la unele întrebări, la altele m-am împiedicat în cuvinte şi

propoziții, încercând să le adaptez şi-am sfârşit prin a umple pagina de răspunsuri cu aberații.

Cum, necum, am reuşit să termin acel semestru cu note care m-au plasat al treilea din clasă. Până şi la purtare am luat zece. Cu carnetul de note într-o mână şi cu pantofii în cealaltă, am rupt-o la fugă către plajă. După frica de moarte c-aveam să pic, mă simțeam acum în al nouălea cer.

Şi-uite aşa, m-am pregătit să mă duc acasă în prima mea vacanță de licean. Frate-meu mai mic şi toți prietenii lui aveau s-audă acum despre scurta mea experiență în termeni entuziaşti. Am îndesat tot ce-aveam în cufărul meu de călătorie, adăugând acolo până şi pernele de şezut pe jos. Aruncat de colo-colo în poştalion, am ajuns în fine la ieşirea din satul vecin cu al nostru. Verdele plin al lanurilor de orez se întindea cât vedeai cu ochii ca un ocean, şi acoperişul familiar al casei noastre, cu țiglele-i roşii, se ridica în depărtare. Mă uitam spre casă de parc-aş fi fost plecat cel puțin vreo zece ani.

Nu cred să fi fost mai euforic decât în acea lună de vacanță. Atâtea poveşti i-am spus lui frate-meu despre liceu, de parc-ar fi fost ceva la care chiar merita să visezi cu ochii deschişi. În poveştile mele, până şi orăşelul de pe coastă se transformase într-un loc de basm.

Mi-am petrecut vacanța bătând câmpiile şi văile râurilor, desenând peisaje şi căutând insecte. Mi se ceruse de la şcoală ca temă să pictez cinci acuarele şi să colecționez zece insecte rare. Cu frate-meu mezin după mine, îmi petreceam zilele cu plasa de insecte pe umăr, în timp ce el îmi căra geanta de entomolog, cu penseta şi borcanul de formol. Mă țineam după lăcuste şi fluturi albi cât era ziua de lungă, iar seara făceam câte-un foc sănătos în parc şi uşuiam insectele cu plasa sau cu vreo mătură. Fratele imediat mai mare ca mine era la secția de sculptură a unei şcoli de artă şi făcea un bust al surorii mele, care tocmai terminase

şcoala de fete. Pe când el se juca cu lutul sub castanul din curte, m-aşezam şi eu lângă şi îi schiţam portretul de mai multe ori în şir. Pătrunsă de rolul ei de model, soră-mea stătea acolo cât se poate de serioasă, dar eu şi fratele meu nu făceam decât să ne tot împungem unul pe altul şi să ne-amuzăm de lucrul celuilalt. Sora era mult mai impresionată de schiţele mele, dar frate-meu mă lua peste picior. Din punctul lui de vedere, cât eşti tânăr, toată lumea te considera plin de talent. Pe aceleaşi criterii, se lua şi de scrisul meu, pe care-l numea şcolăresc. Ca să nu mă las mai prejos, râdeam şi eu mai abitir de ce făcea el.

Într-o seară m-am pomenit cu fratele ăsta mai mare că vine unde dormeam şi-mi şopteşte: „Ji, ţi-am găsit un gândac super!" şi se lăsă pe vine lângă mine întinzându-mi pe sub plasa de ţânţari un şerveţel în care era învelit ceva. În momentul în care am auzit foşnitul insectei din şerveţel, am înţeles pe loc ce-nsemna o legătură de sânge. M-am apucat să desfac hârtia repede, dar frate-meu sa repezit cu respiraţia tăiată: „Îţi scapă, mă, îţi scapă!" Nu era decât o rădaşcă obişnuită, dar am pus-o frumos în colecţia mea de zece insecte rare, etichetată după tipic: Ord. Coleoptera, Fam. Lucanidae.

Când s-a sfârşit vacanţa, m-a luat depresia. M-am întors singur în camera mea de la etajul magazinului de haine, mi-am deschis cufărul şi-aproape c-am izbucnit în lacrimi. Ori de câte ori mă simţeam aşa, îmi găseam refugiu în câte-o librărie. Exact aşa am făcut şi-atunci. Simpla vedere a cărţilor aranjate pe rafturi era o bucurie în sine şi mă ajuta să mă simt mai bine ca prin minune. Librăria unde mă dusesem acum avea într-un colţ vreo câteva volume pe care nu-mi permiteam să le cumpăr, deşi îmi doream nespus. Mă mulţumeam din când în când să-mi pierd vremea înăuntru şi să mă mai uit la ele. Încercam să par nonşalant, dar genunchii-mi tremurau puternic. Sigur că nu mă duceam la

librării numai ca să mă uit în cărțile de anatomie, ci pentru că orice carte îmi ofeream bucurie şi alinare pe vremea aceea.

Lecțiile însă erau din ce în ce mai plictisitoare. Nimic nu mi se părea mai oribil pe lume decât să colorez lanțurile muntoase, porturile şi fluviile în interiorul unei hărți trasate. Eram obsedat de ideea de a fi precis în ceea ce făceam, aşa că un astfel de proiect îmi lua şi trei, patru ore. La istorie sau la alte ore, profesorii insistau să luăm notițe, pentru a nu uita punctele esențiale din materie. Ceea ce predau ei era numai o versiune puțin diferită de ceea ce scria în manuale, aşa că majoritatea elevilor preferau să copieze propoziții întregi din carte. Pe mine unul mă interesau notele, aşa că petreceam ore întregi în fiecare zi la astfel de sarcini. De-ndată ce veni toamna, începură şi tot felul de activități sportive pentru liceele din oraş. La noi la țară n-avusesem ocazia să joc baseball, aşa că nu ştiam de termeni precum *full base*[48], *attack short*[49], sau *center*[50] decât din cărți. A durat ceva, dar am învățat până la urmă cum să mă uit la meciuri, deşi n-am reuşit vreodată să mă entuziasmez în vreun fel de ele. Ori de câte ori liceul meu participa la vreun meci nu numai de baseball, dar şi de

---

[48] Scris cu caracterele *manrei* în original, însoțite de transcrierea citirii drept *full base*, probabil echivalentul termenului din baseball, *bases loaded*, care înseamnă că toate bazele echipei la bătaie sunt pline.

[49] Scris în *katakana* drept *atakku shooto*, *attack short*, probabil echivalentul poziției defensive de *deep short*, plasată între bazele a doua şi a treia.

[50] Scris cu caracterele *chūken* în original, însoțite de transcrierea citirii drept *sentaa*, probabil echivalentul locației *center field* din terenul de baseball.

tenis sau judo, mi se impunea să participa la galerie, ceea ce mă făcea să urăsc liceul şi mai abitir. Şeful galeriei noastre avea obiceiul să arate dinadins ca naiba, murdar şi neîngrijit, pentru a ne incita pe noi, cei din galerie. La repetiții, se urca pe-o movilă în curtea şcolii şi, c-un evantai cu Soarele-Răsare într-o mână, ne ținea câte-un discurs de îmbărbătare. Elevii din galerie reacționau la vederea lui cu bucurie şi începeau să scandeze: „Je-go-su'! Je-go-su'! Je-go-su'!" În timpul meciurilor, şeful ăsta sărea de pe scaun la fiecare pauză sau întrerupere în joc şi începea să-şi agite evantaiul: *Ooru stando appu!!*[51], urla la noi. Iar noi ne ridicam cu toții şi începeam să ne fluturăm steguleţele noastre mov, scandând lozinci precum „Bum, bum, bum/ Inamicu' ne e bun/ Bum, bum, bum/ Dară noi suntem un..." şi altele la fel de jenante. Eu unul, de cum prindeam o portiță de scăpare, dispăream de la galerie şi o zbugheam acasă.

Nu se poate spune că nu făceam nici un fel de sport. Aveam o tentă negricioasă pe față, pe care o puneam pe seama masajului. Când însă unii vorbeau despre figura mea, mă fâstâceam tot, convins că îşi dăduseră seama de ruşinosul meu viciu. Asta m-a făcut în cele din urmă să decid că trebuia să-mi schimb cumva culoarea pielii şi aşa m-am apucat de sport.

Culoarea pielii mă îngrijorase de altfel de-o bună bucată de vreme. Cam când eram prin clasa a patra sau a cincea de şcoală generală, fratele meu mai mare începuse să vorbească despre *democrație* şi despre idealurile ei. Mai apoi am început să o aud pe mama plângându-se de democrație şi despre cum trebuia să plătească impozite mai mari, şi toată recolta familiei se ducea la guvern din cauza

---

[51] „*All stand up*", în engleză, transcris în pronunție japoneză în original.

democrației. Cel puțin așa le spunea ea unor oaspeți care veniseră la noi odată. Așa că eram cât se poate de contrariat de astfel de informații contradictorii, deși am continuat să încerc să fiu democratic cu servitorii. Vara, mă alăturam lor la tăiatul ierbii, iar iarna la deszăpezirea acoperișului. Asta până când mi-am dat seama că ajutorul meu nu era deloc binevenit. Ba chiar unele dintre slugi trebuiau să refacă partea de pășune pe care o tăiasem eu. Adevărul este că nu încercam decât să-mi îmbunătățesc culoarea pielii cu niște muncă grea, dar nici așa nu am fost în stare să văd vreo schimbare.

Așadar, în timpul liceului, m-am apucat de sport. Pe drumul spre casă de la școală îmi făcusem un obicei din a intra în ocean ca să înot. Îmi plăcea să-not fluture, cu picioarele depărtate ca o broască. Îmi țineam capul deasupra valurilor și observam diverse lucruri în jur: umbrele delicate ale valurilor pe suprafața apei, frunzele de pe mal, norii călători. Cu fața scoasă din apă, mi se părea că eram mai aproape de soare și mă bronzam mai repede.

În spatele casei unde locuiam se afla un cimitir. Acolo îmi făcusem o pistă de alergare de o sută de metri și m-am apucat serios de sprint. Cimitirul era înconjurat de un rând des de plopi, așa că, după ce alergam, puteam să stau acolo cât doream să citesc inscripțiile de pe stâlpii funerari. Mi-amintesc până-n ziua de azi unele dintre ele, care chiar erau de neuitat: „Luna ce străluce pân' la fundul apei" sau „Trei tărâmuri, un singur țel". Într-o astfel de zi, am deslușit pe o piatră de mormânt, înnegrită de vreme și acoperită cu totul de mușchi, un nume: „Decedatul Jakushō Seiryō", fără îndoială numele buddhist postum al celui îngropat acolo. Numele îmi evocă cumva solitudinea și liniștea eternă a acelui mormânt. Descoperea m-a tulburat întrucâtva și am simțit nevoia să scriu câteva versuri pe hârtia pe care-o găsisem împăturită în forma unei frunze de lotus pe acel

mormânt. Încercând să evoc un anume poet francez, am scris: Cu viermii mă găsesc acu-n acest mormânt... Am scris cuvintele cu delicatețe de parc-ar fi fost aşternute pe hârtie de o fantomă. A doua zi m-am dus ca de obicei să alerg în cimitir, dar mai înainte m-am oprit pe la acel mormânt. Cuvintele scrijelite pe bucata de hârtie fuseseră spălate de ploaia din dimineața aceea, aşa că nici o rudă a celui decedat nu apucase să se supere la citirea lor. Frunzele de lotus din hârtie erau şi ele ferfeniţite de ploaie.

Chiar şi-aşa, cu minimum de efort, am început să fiu din ce în ce mai bun la alergat, iar muşchii de la picioare mi se făcură din ce în ce mai puternici. Numai culoarea feței nu mi se schimbă deloc. Chiar şi de sub bronzul pe care-l căpătasem, parcă tot negricios eram. O situație extrem de neplăcută.

Eram fascinat de propria mea față. Când oboseam să citesc, luam o oglinjoară şi mă holbam la mine însumi. Zâmbeam, mă-ncruntam, priveam meditativ în depărtare cu obrazul sprijinit în palmă, încercam tot felul de expresii faciale, fără să mă plictisesc vreun moment. Stăpânisem deja câteva figuri care eram sigur că aveau să-i facă să râdă pe cei din jur. Îmi încrețeam nasul, strângeam din gură, îmi închideam ochii pe jumătate, sau făceam o figură ca de ursuleț, una pe care o foloseam când voiam să mă arat confuz sau nemulțumit.

Cam prin vremea asta, sora mai mare se afla la spitalul orăşenesc din cauza unei boli. De cum făceam figura mea de pui de urs, se rostogolea în pat de râs, ținându-se de burtă. O slujnică de vârsta a doua venise cu ea la spital să o ajute şi să-i țină de urât, dar tot urât îi era acolo singură. Vizitele mele erau o portiță de scăpare. Când o vizitam, făceam în aşa fel să îmi audă paşii măsurați de departe, ca să ştie din timp că veneam în vizită, aşa că până când ajungeam la salonul ei era deja extrem de încântată. De trecea o

săptămână întreagă fără să ajung la ea, soră-mea o trimitea pe slujnică să mă aducă negreşit. Slujnica apărea la uşa mea şi-mi spunea pe-un tot sumbru: „Dacă nu vii imediat, o să-i crească temperatura şi-atunci o să fie şi mai rău."

Făcusem de-acum paişpe, cinşpe ani, şi venele de pe dosul mâinii începuseră să fie din ce în ce mai vizibile. Ceva straniu şi miraculos se petrecea cu mine. Mă-ndrăgostisem vag de-un coleg, un tip micuţ şi negricios. Mergeam acasă împreună în fiecare zi şi ne făceam roşii ca racii când ni se atingeau degetele din greşeală. Odată, pe când ne îndreptam spre casă pe drumul din spatele şcolii, amicul meu a văzut o şopârliţă înotând într-un canal în care creşteau pătrunjel japonez şi răcovină. Fără să scoată o vorbă, o prinse în mână şi mi-o dădu mie. Nu puteam să sufăr şopârlele, dar m-am prefăcut că sunt extrem de bucuros de dar şi am împachetat creatura în batistă. De cum am ajuns acasă, i-am dat drumul în iazul din grădină, unde înotă de colo-colo, legănând din cap. Am căutat-o şi-a doua zi, dar n-am mai văzut-o.

Eram extrem de plin de mine pe-atunci şi nu m-am gândit nici o clipită să-i împărtăşesc amicului sentimentele pe care le-aveam pentru el. De altfel, nu-i vorbeam aproape deloc. Era încă şi mai rău cu o fătucă subţiratică care locuia-n vecini de mine. Era şi ea elevă la liceul meu şi o ştiam chiar bine, dar, chiar şi când o vedeam pe stradă, mă uitam într-o direcţie diferită, plin de dispreţ.

Într-o noapte în toamna aceea, s-a produs un incendiu în apropiere de casa noastră. Am privit cu alţii limbile de foc străpungând întunericul dinspre altarul shintō din cartier, scântei de toate culorile răspândindu-se în aer. Un pâlc de cedri se zărea deasupra flăcărilor, şi din el ţâşniră deodată în aer miriade de păsărele ca nişte frunze fluturând spre tării. Ştiam bine că fata din vecini era şi ea în faţa porţii vecine, în nişte pijamale albe, şi se uita la mine. Am

continuat să mă uit la foc, numai cu o latură a feței către ea. Mi-a închipuit că, în jocul focului, profilul trebuie să fi arătat splendid. Aşa mi-era firea şi n-aveam cum să iniţiez eu nimic singur, nici cu colegul de clasă, şi nici cu fata din vecini. Eram îndrăzneţ nevoie mare, dar numai când eram singur. În faţa oglinzii închideam un ochi şi rânjeam la propria mea reflecţie, ori tăiam în banca de la şcoală o gură subţiratică şi îmi lipeam buzele de ea. Am colorat-o mai apoi cu cerneală roşie şi s-a făcut urâtă şi-ntunecată, aşa că am luat iar briceagul şi am tăiat-o cu totul.

Trecusem în anul trei de liceu. Într-o dimineaţă de primăvară, în drum spre şcoală, m-am oprit pe un pod şi m-am sprijinit de balustrada vopsită roşu purpuriu. Un râu lat cam de mărimea râului Sumida din Tōkyō curgea pe sub mine şi m-am lăsat cuprins de-o reverie cum nu mai fusesem niciodată până atunci. Mi se păru că cineva se afla în spatele meu şi că eu schimbam tot felul de poziţii. Le comentam pe fiecare dintre ele, indiferent de cât de mică era schimbarea între una şi cealaltă, de parcă n-aş fi fost în propria mea fiinţă, ci lângă mine. Făceam comentarii de genul: „Acum pare nedumerit şi îşi priveşte cu atenţie palmele" sau „Acum mormăie ceva şi se scarpină după ureche". În mintea mea, acest obicei de a mă separa de mine însumi mă făcuse incapabil de a mai fi spontan, la fel ca o persoană mai puţin conştientă de sine însăşi. Când mi-am revenit din reverie, m-am scuturat şocat de propria mea singurătate. Şi-apoi, încă sub influenţa ei, am început să mă gândesc la trecutul şi la viitorul meu. Mi-am continuat drumul pe pod, cu mintea inundată acum de amintiri, numai sunetul pantofilor pe scândura de lemn întrerupându-mă. M-am lăsat din nou cuprins de visătorie. Şi-apoi, un oftat adânc mi-a scăpat din piept. Aveam eu oare vreo şansă de-a deveni cineva?

De-atunci am început să-mi fie teribil de frică. N-aveam nici o şansă de-a mă declara satisfăcut de nimic, şi mă zvârcoleam de durere. Strat după strat de măşti, zece, ba chiar şi douăzeci, se lipiseră de mine, încât nu mai ştiam cu adevărat cât de tristă era una faţă de cealaltă. În cele din urmă, am găsit o cale de scăpare din enorma mea dilemă: aveam să devin scriitor. Toţi cei mulţi care se găseau pe ei înşişi în astfel de agitaţii interioare greu de înţeles aveau să-mi fie camarazi.

Începuse şi frate-meu mai mic liceul deja, şi stăteam acum împreună. M-am sfătuit cu el şi cu alţi vreo cinci, şase amici şi am pornit o mică revistă literară. O tiparniţă destul de mare îşi avea sediul chiar pe strada noastră şi n-am avut nici un fel de problemă în a aranja ca revista noastră să fie tipărită acolo. Ba chiar, la rugămintea mea, au folosit şi o litografie frumoasă pentru frontispiciu şi pagina întâi. După ce-am terminat primul număr, le-am dat tuturor colegilor de la şcoală câte-un exemplar. Aveam să public câte ceva de-atunci înainte în fiecare număr lunar al revistei. La început scriam povestiri filozofice pe teme etice. M-am dovedit destul de capabil să scriu câteva rânduri în stilul eseului fragmentar *zuihitsu*. Ne-am ţinut de revista noastră vreme de-un an, dar apoi am dat de belea cu frate-meu cel mai mare.

Nelinişţit cu privire la această manie a scrisului, frate-meu mi-a trimis o lungă scrisoare de acasă. Chimia se bazează pe ecuaţii, iar geometria pe teoreme, îmi scria el. Nu există nimic asemănător în literatură care să te ajute în a rezolva problemele puse de ea. Prin urmare, înţelegerea adevărată a literaturii nu poate să se producă decât la vârsta şi în condiţiile potrivite, mai scrisese el într-o manieră formală şi cancelărească. Nu puteam decât să fiu de acord cu el. În fapt, mă descrisese perfect ca om. I-am răspuns pe dată că mă consideram extraordinar de norocos să am un

frate mai mare atât de minunat aşa cum era el. Scrisoarea lui era corectă din toate punctele de vedere. Îmi permiteam însă să îi indic faptul că interesul meu pentru literatură nu îmi influenţa în nici un fel notele, ba dimpotrivă, lucram şi mai abitir. I-am dat de înţeles că îmi dădeam seama exact pe ce picior eram şi-am mai pus şi câteva sentimente exagerate ici şi colo.

Îmi spuneam că, orice-ar fi, trebuia să fac tot posibilul să nu mă pierd în gloată. Acest simplu gând mă făcea să trag tare de mine şi să studiez intens, fiind din acel al treilea an de liceu tot timpul cel mai bun din clasă. Asta era totuşi o mare realizare pentru unul ca mine, care nu-şi dorea decât să nu fie văzut ca un deşeu uman. Iar pe colegii de clasă, în loc să-i conving să mă lase-n pace, i-am adus la punctul în care mă admirau cu sinceritate, inclusiv pe campionul de judo căruia i se spunea Caracatiţa. În semn de complet control, mă întrebam din când în când cu voce tare dacă o caracatiţă ar putea intra în coşul de hârtie din colţul clasei. Caracatiţă se repezea să-şi bage capul în coş, de unde emitea un hohot de râs ciudat, o hăhăială care reverbera în toată încăperea. La fel stăteau lucrurile şi cu grupul de feţi-frumoşi din clasă: îmi erau complet devotaţi. Chiar şi când făceam câte-o chestie absurdă, ca atunci când am tăiat triunghiuri, hexagoane şi floricele de hârtie şi mi le-am lipit pe sfârcuri, nimeni n-a făcut nici o glumă.

Stresul cel mai mare mi-l provocau coşurile, mai ales că se tot răspândeau. Primul lucru pe care-l făceam dimineaţă de dimineaţă era să-mi dau cu mâna pe faţă ca să mă asigur cum era situaţia. Îmi cumpărasem tot felul de alifii şi unguente, dar nimic nu părea să aibă efect. De cum aflam de unul nou, mi-l notam pe o bucată de hârtie şi mă repezeam la farmacie. Dintr-ăsta aveţi? îi întrebam vârându-le peticul de hârtie sub nas. În felul ăsta speram să li se pară farmaciştilor că nu căutam alifia respectivă pentru

mine, ci pentru altcineva. Gândul că toate coşurile alea era un semn clar pentru oricine că eram într-o stare perpetuă de excitare sexuală mă făcea să intru-n pământ de ruşine. Aş fi preferat din toată inima să mor decât să am acnee. Trebuie să fi fost cam în vremea aceea când faţa mea deveni subiect de discuţie pentru toată familia. Sora mea cea mai mare, care se mutase cu totul în casa familiei soţului după măritiş, se pare că spusese după ce mă revăzuse că nu-şi putea imagina vreo femeie care să-şi dorească să vină în casa noastră ca mireasa mea. Când am auzit aşa ceva, am început să mă dau şi cu mai mult unguent.

Până şi frate-meu mai mic era îngrijorat de coşurile de pe faţa mea. De nenumărate ori se ducea chiar el să-mi cumpere alifii. Nu mă avusesem bine niciodată cu frate-meu mezin, iar când dăduse examenul de admitere la liceu, mă rugasem din toată inima să pice. De-abia după ce am început să locuim împreună am reuşit în cele din urmă să îi apreciez felul calm de a fi. Ca om matur, avea să devină o persoană tăcută şi timidă. Din când în când, încerca şi el să mai scrie câte ceva pentru revistă, dar nu-i ieşea mai niciodată. Nici notele lui nu erau prea bune, mai ales prin comparaţie cu ale mele, şi ştiu că asta îl supăra mult. Iar când încercam să fiu înţelegător, se descuraja şi mai abitir. Părul îi creştea natural într-un V pe frunte, o caracteristică pe care o detesta, considerând-o efeminată. Era convins că fruntea lui îngustă îl făcea să fie prostănac. Pe vremea aia, dacă mă asociam cu cineva, sfârşeam fie prin a-i spune totul despre mine, fie prin a-i ascunde totul. Dar, ca să fiu sincer, singura persoană pe lume căreia chiar îi spuneam totul era fratele meu mezin. Iar el făcea la fel.

Într-o noapte întunecată de toamnă timpurie, ne-am dus împreună la cheiul din port. O briză bătea dinspre strâmtoare, iar noi vorbeam despre aţa roşie despre care ne spusese odată profesorul de limba japoneză. „De când v-aţi

născut", ne povestise profesorul, „voi, toți băieții din clasă, aveți un fir de ață roşie, pe care nimeni nu poate s-o vadă, legat de degetul mare de la piciorul drept." Celălalt capăt al ței era legat de degetul mare de la picioruşul unei fete. Era o ață lungă, lungă, care nu se rupea niciodată, indiferent de cât de departe se aflau băiatul şi fata. Şi nici nu se-nnoda, chiar şi dacă cei doi treceau unul pe lângă altul pe stradă. Ața aceea, ne mai spusese el, însemna că cei doi erau ursiți să fie împreună şi să se căsătorească. De cum auzise povestea aceea, fugisem acasă extrem de încântat, să i-o spun şi lui frate-meu. Despre ața roşie vorbeam şi-n seara aceea pe chei, ascultând valurile cum se spărgeau de mal şi strigătele pescăruşilor. „Ce-o fi făcând viitoarea ta nevastă", l-am întrebat eu. Mezinul s-a prins cu mâinile de balustrada de la chei şi-o scutură cu putere de câteva ori. Apoi spuse oarecum stânjenit: „Se plimbă-ntr-o grădină." Da, o tânără fată cu nişte saboți de lemn plimbându-se într-o grădină cu un evantai în mână, privind la nişte flori de ciuboțica-cucului... Iată o imagine care părea să fie absolut potrivită pentru el. Când îmi veni şi mie rândul, m-am uitat în depărtare la marea întunecată şi n-am spus decât: „A mea are un *obi* roşu." După care am tăcut mâlc. Un bac care traversa strâmtoarea păru să alunece pe apă la orizont, cu toate luminile de la geamuri aprinse, de parcă era un han enorm plutitor.

Nu-i spusesem însă chiar totul lui frate-meu. Când mă dusesem acasă în vacanță în vara precedentă, găsisem o nouă slujnică care fusese angajată la noi. Purta un *obi* roşu peste *yukata* şi mă ajutase destul de neîndemânatic să mă dezbrac de cămaşă şi pantaloni. O chema Miyo.

Când mă duceam la culcare, îmi aprindeam o țigară şi mă gândeam la varii formule cu care să-ncep o povestire. La un moment dat, Miyo trebuie să-şi fi dat seama de acest obicei, pentru că m-am trezit că într-o seară, după ce-mi

făcuse patul, îmi aşezase o scrumieră lângă pernă. Când a venit a doua zi de dimineaţă să facă curat în cameră, i-am spus că fumam pe furiş şi să nu mai pună scrumiera în cameră. „Bine-atunci”, îmi replicase ea, cu o mină posacă. Tot în vara aceea, venise la noi în sat o trupă de *naniwa-bushi* şi li se dăduse voie tuturor servitorilor să se ducă la spectacol. „Duceţi-vă şi voi”, am fost îndemnaţi şi eu şi frate-meu, însă eram la vârsta la care nu puteam decât să ne simţim superiori unor astfel de distracţii provinciale. Hotărârăm să ne ducem în lanurile de orez şi să prindem licurici. Ne-am dus până departe, aproape de pădurea satului vecin, dar era atâta ceaţă, că nu prinserăm decât vreo douăzeci în borcanul nostru. Apărură şi slugile de la spectacol, şi-am rugat-o pe Miyo să-mi aşeze plasa de ţânţari. Intrarăm cu frate-meu sub ea, stinserăm lumina şi le-am dat drumul licuricilor să zboare înăuntru. Pe când pluteau în sus şi-n jos, Miyo rămase în afara plasei, privindu-i. Întins pe saltea lângă frate-meu, eram mai atent la figura ştearsă a lui Miyo decât la luminiţele gângăniilor. „A fost bun spectacolul?” am întrebat oarecum stângaci. Nu mai vorbisem până atunci cu nici una dintre slugi decât despre treburile din casă. „Nu”, răspunse ea încet. M-a pufnit râsul. Frate-meu însă rămase tăcut şi-şi flutură evantaiul la unul dintre licuricii care se prinsese în plasă. Fără să-mi dau seama de ce, m-am simţit brusc foarte nelalocul meu.

De-atunci încolo am devenit foarte conştient de prezenţa lui Miyo, şi gândul mă purta imediat la ea de fiecare dată când se vorbea despre aţa roşie.

Capitolul 3

Trecusem în anul patru de liceu şi vreo doi colegi veneau la mine în vizită cam în fiecare zi. Le serveam vin şi calamar

uscat şi le povesteam tot felul de prostii. O dată le-am spus despre o carte care de-abia fusese publicată, în care se vorbea despre cum să aprinzi cărbunele. Altă dată le-am arătat exemplarul meu din romanul *Maşinăria sălbatică*, scris de un autor foarte la modă pe atunci şi pe care pusesem eu ulei de maşină, pretinzând apoi că aşa îmi fusese vândută şi, să mă mir la maniera de prezentare ciudată a volumului. Dintr-o altă carte, *Iubitul meu amic*, tăiasem pasaje întregi şi mă-nțelesesem cu tiparnița să introducă altele scrise de mine şi care erau complet scandaloase, pentru a le putea spune apoi că țineau în mână un volum rarisim.

Miyo mi se ştergea încet, dar sigur din minte. Asta ca să nu mai vorbesc despre sentimentul ciudat de vină care mă încerca la gândul a două persoane din aceeaşi casă îndrăgostindu-se unul de celălalt. Şi, cum de obicei nu aveam nimic bun de spus despre fete în general, de cum mă purta gândul la Miyo, mă enervam pe mine însumi, aşa că nu le-am spus nimic amicilor despre ea, iar fraților mei nici nu se punea problema să le spun.

Cam pe-atunci am apucat să citesc şi un bine-cunoscut roman al unui mare scriitor rus, care mă puse pe gânduri. Era vorba despre o femeie care ajunge la-nchisoare şi a cărei cădere începe când este violată de nepotul stăpânei ei, un student la universitate şi persoană de viță nobilă.[52] Nu mai ştiu exact toată povestea acum, dar îmi amintesc că îmi pusesem un semn cu o frunză uscată la pagina unde se sărută cei doi pentru întâia oară la umbra unui liliac în floare. Din punctul meu de vedere, literatura mare nu este despre alți oameni, ci despre tine însuți, iar eu mă vedeam pe mine şi pe Miyo în acel cuplu. De-aş fi avut mai mult

[52] Este vorba, desigur, despre romanul *Învierea* (1899) al lui Lev Tolstoi.

curaj, m-aş fi comportat şi eu ca acel student, dar ideea în sine mă arunca într-o disperare profundă. Timid şi provincial, dusesem o viaţă absolut anostă, căreia i-aş fi preferat fără doar şi poate una de martir glorios.

Într-o seară înainte de culcare, am sfârşit prin a-i spune fratelui meu mic gândurile astea. Intenţionasem să fiu cât se poate de serios, dar am reuşit cumva să mă comport ca şi cum nu mi-ar fi păsat: m-am scărpinat pe spate, mi-am frecat mâinile şi-am vorbit tot timpul complet neelegant. Ce să mai, am prezentat întreaga poveste într-un fel mizerabil. Frate-meu mă ascultă întins în pat, din când în când umezindu-şi buza inferioară cu limba, fără însă să se-ntoarcă către mine. „Te-nsori cu ea?", m-a întrebat în cele din urmă, de parcă i s-ar fi părut o întrebare extrem de greu de pus. M-a luat prin surprindere, deşi nu mi-e prea clar de ce. „Naiba ştie dacă-i posibil aşa ceva?", am dat din umeri, încercând să par descumpănit. Frate-meu însă era convins că nu se putea pune problema unei astfel de uniuni, iar judecată lui mi se păru mai matură decât a mea. Pe de altă parte, cuvintele lui mă făcuseră să-mi dau seama de propriile-mi sentimente. Mă simţeam ofensat, furios. M-am aşezat lângă el pe pat şi i-am spus cu o voce joasă: „De-aia şi am de gând să continui să mă lupt pentru ea." „Mezinul s-a-ntors pe-o parte sub plapuma lui din stambă colorată, de parcă s-ar fi pregătit să-mi răspundă. Se uită apoi la mine pieziş şi schiţă un zâmbet. M-a pufnit şi pe mine râsul şi i-am zis: „Dacă tot ştii acuma..." şi i-am întins mâna. Şi-a scos-o şi el pe-a lui de sub plapumă şi i-am strâns degetele fără vlagă, scuturându-le de câteva ori.

Cu amicii mei n-a fost chiar aşa de complicat. S-au prefăcut ei o bucată de vreme că se chinuie să găsească o soluţie pentru mine, dar o făceau aşa, mai mult de pamplezir, pentru că în cele din urmă aveai să-mi accepte planul, iar eu o ştiam bine. Exact aşa s-a şi-ntâmplat.

În timpul vacanței de vară a acelui an patru de liceu, i-am târât pe doi dintre ei cu mine acasă, insistând să ne pregătim de examenul de admitere împreună. Sigur că scopul era să mă dau mare cu Miyo, dar nu le-am spus şi lor. Pe de altă parte, m-am rugat la toți sfinții ca nici unul din ei să nu li se pară alor mei ca fiind cineva cu care nu aveam voie să mă asociez. Toți amicii fraților mei mai mari erau din familii respectabile din zona noastră şi erau tot timpul îmbrăcați la patru ace. Camarazii mei n-aveau decât doi nasturi la sacou.

Pe vremea aia, aveam în spatele casei, chiar lângă clădirea pe care o țineam goală, un coteț mare de gâini. Mai era şi-o magazie în care-şi ținea grădinarul sculele şi uneltele, şi-am fi putut fără probleme să studiem acolo nederanjați de nimeni în fiecare dimineață. Pe-afară magazia era vopsită-n verde şi alb, iar înăuntru era curat, cu o podea de lemn cam de şase metri pătrați, o masă nouă cu scaune şi altă mobilă lăcuită frumos. Încăperea avea două uşi mari, una care dădea spre nord, alta spre est şi o fereastră spre sud. Ori de câte ori deschidea cineva ferestrele şi uşile, vântul ne flutura pe dată paginile cărților. Pe-afară se zbenguia în iarba deasă un cârd de pui gălbiori.

Toți trei aşteptam cu nerăbdare ora prânzului, încercând să ghicim care dintre slujnice avea să ne cheme la masă. Când nu era Miyo, făceam un tărăboi imens, bătând cu pumnii în masă şi țâțâind din gură. Când însă venea chiar ea, se lăsa o tăcere adâncă, ruptă de hohote de râs imediat ce ieşea din magazie. Într-o bună dimineață, frate-meu mai mic ni se alătură ca să studieze cu noi. De-ndată ce se apropie ora prânzului, noi cei trei ne începurăm jocul obişnuit, încercând să ghicim cine avea să vină. Frate-meu însă nu intră în joc şi se retrase către fereastră, unde îşi repeta cuvintele din vocabularul la limba engleză, mergând cu paşi egali de sus în jos şi-napoi. Noi ceilalți făcurăm tot

felul de poante şi giumbuşlucuri: aruncarăm cu cărţile unul în altul, băturăm din picioare. Agitat cum eram, m-am luat de frate-meu, dornic să-l atrag şi pe el în nebunia noastră. „Mamă, da' ce tăcut mai eşti azi! Ce te-a apucat, mă, faci pe nebunu'?" m-am luat eu de el. După care, muşcându-mi buza, m-am holbat la el enervat. Brusc, frate-meu urlă la mine: „Nu, nu fac!", şi făcu un gest larg cu braţul, mai multe foi cu cuvinte zburându-i din mână. La fel de brusc, am luat şi eu o hotărâre: din acel moment, aveam să renunţ la Miyo. Şi imediat dup-aia mă tăvăleam pe jos de râs, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Cea care a apărut în ziua aceea să ne anunţe prânzul nu era Miyo, din fericire. Încolonaţi unul în spatele celuilalt, am pornit spre casă pe cărarea din câmpul de soia. Numai eu, rămas puţin în spatele celorlalţi, şopocăiam cu mine însumi cu veselie, în timp ce rupeam frunză după frunză din plantele de soia.

Nu mi-am imaginat nici un moment că eu aveam să devin victima acelei decizii. Nu eram decât dezgustat profund şi nimic mai mult. Florile mele de liliac alb fuseseră murdărite cu noroi. Iar dezgustul meu nu putea să fie mai adânc, având în vedere că acela care-şi bătuse joc de mine era sânge din sângele meu.

Câteva zile dup-aceea, m-am tot gândit la tot felul de lucruri. Poate că era chiar Miyo cea care se plimbase în grădină... frate-meu păruse aproape ruşinat când dăduserăm mâna... în fine, se distraseră amândoi pe seama mea? Nimic nu mi se părea mai umilitor.

O vreme, ghinioanele s-au ţinut lanţ. O dată, stăteam la masa de prânz împreună cu frate-meu şi cu cei doi amici, iar Miyo ne servea. Când se ivea ocazia, avea grijă să ne facă vânt cu un evantai rotund, pe care era pictată o maimuţă roşie. O urmăream cu atenţie ca să văd cui îi făcea vânt mai mult dintre toţi cei aşezaţi la masă. Când mi-am dat seama

că acela era mezinul, nu m-am putu stăpâni şi mi-am trântit furculiţa cu zgomot pe farfurie.

A început să mi se pară că toţi cei din jur se aliaseră pentru a-mi face rău şi mi se părea că şi amicii mei luau parte benevol la acest tratament. N-aveam nimic altceva de făcut decât s-o dau uitării pe Miyo, îmi tot spuneam.

La două, trei zile după cele petrecute la masă, am pornit către magazie într-o dimineaţă, uitând complet să ascund pachetul cu cele cinci, şase ţigări rămase pe care-l ţineam sub pernă. Când mi-am dat seama ce făcusem, am pornit repejor înapoi spre casă, numai ca să văd că mi se făcuse curat deja în cameră şi că ţigările nu mai erau acolo. Dădusem de belea, ce să mai... Am chemat-o pe loc pe Miyo şi-am boscorodit-o cu reproş: „Unde-s ţigările? A aflat şi-altcineva?" Slujnica s-a uitat la mine şi a dat din cap. Apoi s-a înălţat pe vârfurile picioarelor şi a întins mâna deasupra ramei peretelui din spate, de unde scoase pachetul verde cu desenul celor doi lilieci aurii.

Asta m-a făcut să-mi recapăt curajul şi mi-a întărit hotărârea pe care o luasem deja în sinea mea. Îmi părea însă rău de rolul jucat de frate-meu în toată povestea. Mă simţeam prost în preajma lui şi încetasem să mă mai agit cu privire la Miyo şi când erau de faţă cei doi colegi. De-acum încolo nu aveam să mai încerc în nici un fel să o atrag eu pe Miyo. Ba dimpotrivă, aveam s-o las pe ea să facă următoarea mişcare. Din partea mea, îi puteam crea nenumărate ocazii pentru a o face. De exemplu, o tot chemam la mine în cameră şi o puneam să facă tot felul de treburi inutile, iar de câte ori intra în cameră la mine, adoptam o poziţie voit relaxată şi nepăsătoare. Ca să mă fac şi mai atractiv, aveam grijă mare de faţa mea. Coşurile îmi dispăruseră deja, dar continuam să-mi fac toate tratamentele de mai înainte. Printre ustensilele pe care le foloseam în acest scop, se afla şi o frumoasă pudrieră din

argint al cărei capac era acoperit în întregime cu un basorelief sculptat ca o liană lungă şi încolăcită. Din când în când îmi făceam câte-o mască în care puneam trup şi suflet.

De-acum încolo, totul depindea de Miyo, numai că nu se ivise încă momentul potrivit. Îmi căutam tot felul de scuze pentru a pleca din magazie din când în când şi a mă întoarce acasă, pentru a o privi cum făcea tot felul de treburi. De cum o zăream cu mătura în mână, nu puteam decât să-mi muşc buza şi să plec.

Vacanța de vară se încheiase, aşa că eram nevoit să plec cu frate-meu şi cu amicii. De-aş fi putut cel puțin să-i las o mică amintire lui Miyo, ceva prin care să-şi amintească de mine până la vacanța viitoare! N-am găsit însă nimic potrivit.

Când a venit ziua să plecăm, ne-am îngrămădit cu toții claie peste grămadă în trăsura familiei, cu acoperişul ei cel negru. Miyo se afla la uşa principală a casei împreună cu ceilalți servitori şi membri din familie, pentru a ne ura drum bun. Îşi ținea ochii-n pământ fără să se uite nici la mine, nici la frate-meu. Şnurul verzui cu care-şi lega de obicei mânecile chimonoului era dezlegat şi îl tot juca în degete ca pe un şir de mătănii, în timp ce trăsura se îndepărta de casă. Am plecat cu inima grea, plin de regrete.

A venit apoi toamna, şi eu şi frate-meu am plecat într-o excursie la o stațiune de băi termale pe coastă, cam la treizeci de minute cu trenul de orăşelul în care mergeam la şcoală. Sora noastră cea mai mică era bolnavă şi venise şi ea acolo la băi. Am locuit acolo o vreme, într-o casă închiriată de mama, şi m-am concentrat asupra examenului de admitere la facultate. N-aveam încotro şi nu puteam să mă mai lepăd acum de reputația mea de student fruntaş, aşa că trebuia să termin liceul cu brio şi să intru la facultate. Ajunsesem să urăsc şcoala şi mai abitir ca mai înainte, dar o forță necunoscută mă împingea să studiez frenetic. Seara

stăteam acolo, cu mama şi soră-mea, la casa închiriată, iar ziua mă duceam la şcoală şi-napoi. În fiecare duminică, îmi veneau prietenii în vizită în staţiune. Miyo nu mai era decât o amintire îndepărtată. Ne duceam la câte-un picnic pe mal, unde găseam câte-un bolovan mai plat pe care să ne aşezăm cu oala de *nikunabe*[53] şi cu vinul. Frate-meu avea o voce extraordinară şi ştia o sumedenie de cântece noi, pe care le repeta cu noi, ca să cântăm împreună. Când oboseam, ne întindeam cu toţii pe pietre şi trăgeam câte-un pui de somn. Până când ne trezeam venea deja fluxul, iară bolovanul pe care ne aflam era înconjurat de apă. Preţ de-o clipă, până ne dezmeticeam, părea că încă mai visam.

Nu puteam lăsa o zi să treacă fără a-mi vedea amicii ori mă cuprindea depresia. Într-una din zilele acelei toamne, când afară bătea un vânt aspru, un profesor m-a pălmuit absolut arbitrar şi pe-o parte, şi pe cealaltă a feţei pentru nu mai ştiu ce faptă cavalerească făcusem. Colegii mei s-au făcut cu toţii foc şi pară pentru acea pedeapsă nedreaptă. Toţi elevii din anul patru s-au adunat după ore în laboratorul de ştiinţe naturale şi au discutat cum să facă pentru ca acel profesor să fie concediat. Unii dintre ei chiar strigau: Grevă, Grevă! Eu însă eram cât se poate de supărat de acea întorsătură a lucrurilor. „Nici să nu vă treacă prin cap să faceţi grevă din cauza mea”, i-am rugat. „N-am nimic împotriva profului, chiar nu contează ce s-a-ntâmplat! Absolut deloc!” Şi m-am dus de la unul la altul ca să-i conving să renunţe la idee. Ei însă s-au luat apoi de mine şi-mi spuseră că eram un laş, un egoist. Mi s-a tăiat respiraţia şi am ieşit cât am putut de repede din laborator, plecând pe loc spre casa închiriată. De cum am ajuns, m-am dus direct la băile termale şi m-am băgat în apă. Dintr-un colţ al

---

53 Carne de vită fiartă superficial în apă clocotită cu legume şi verdeţuri. I se mai spune şi *shabushabu*.

grădinii, două, trei frunze rămase încă pe crengile bătute de furtunile de toamnă ale unui bananier *bashō* aruncau o umbră verzuie asupra apei. M-am aşezat pe marginea căzii şi-am căzut într-o reverie adâncă, de parcă eram pe jumătate mort.

Când mă găseam bântuit de-o amintire ruşinoasă, încercam să scap de ea izolându-mă de alţii şi murmurându-mi mie însumi: „Lasă... Hai, lasă...” M-am văzut mergând de la un elev la celălalt bolborosind: „Nu-i nimic... Nu contează...” Am luat apă din baie şi mi-am pus pe spate lăsând-o să mi se scurgă pe spinare. Şi-am continuat să murmur: „Lasă... Hai, lasă...”

A doua zi profesorul cu pricina şi-a cerut scuze în faţa întregii clase. Greva nu a mai avut loc, iar mai apoi lucrurile s-au liniştit între mine şi ceilalţi elevi. Acea întâmplare însă avea să mă urmărească pentru tot restul vieţii. Am început din nou să mă gândesc din ce în ce mai mult la Miyo. Fără ea, n-aş fi avut cum să rezist.

Se încheiase şi tratamentul soră-mii şi avea să plece cu mama sâmbăta următoare. Am decis să mă duc el sub pretextul că voiam din tot dinadinsul să mă asigur că ajung acasă cu bine. N-am mai spus nimănui, nici prietenilor şi nici măcar lui frate-meu că mă duceam până acasă. Mi-am imaginat că avea să afle oricum şi fără să-i spun eu.

Am plecat de la staţiune cu toţii, mama, sora şi fratele, care ne-a însoţit până la orăşelul cu liceul. Ne-am oprit şi le-am dat bineţe cum se cuvine rudelor cu magazinul de haine, care ne ajutau enorm pe mine şi pe frate-meu, şi apoi am pornit-o către gară, ca să luăm trenul spre casă. Chiar pe când trenul trăgea greoi de la peron, frate-meu se ridică pe vârfuri şi-şi lipi fruntea palidă cu părul lui în V de fereastra mea. „Nu te lăsa!”, îmi spuse. „Nici să nu te gândeşti”, i-am replicat cu veselie. Eram într-o formă de zile mari.

Cu toate astea, pe măsură ce timpul trecea şi ne apropiam de casă în trăsura familiei, începusem să fiu din ce în ce mai nervos. Soarele coborâse în spatele muntelui, şi cerul şi dealurile din jur erau cufundate într-un întuneric gros. Foşnetul lanurilor de orez în crivățul tomnatic mi-a provocat brusc un sentiment de teroare. Cu ochii lipiți de fereastră, m-am lăsat învăluit de întunericul de afară, retrăgându-mă brusc numai când treceam
pe lângă câte-un pâlc de stuf chinezesc[54] a cărui albeață mă surprindea prin întuneric.

Absolut toți ai casei se adunaseră sub lumina palidă din holul de la intrare pentru a ne întâmpina. De cum se opri trăsură, Miyo ieşi afară repede, cu umerii adunați de frig.

Seara târziu, întins în pat în camera mea de la etaj, m-am lăsat purtat de gânduri deprimante. Nu reuşeam să scap de ideea de mediocritate. Să fi fost, oare, un complet idiot în toată povestea asta? În fond, oricine se poate-ndrăgosti până la urechi de-o femeie. Şi totuşi, lucrurile nu erau chiar atât de simple în cazul meu. Nu ştiam cum să definesc ce eram eu într-un singur cuvânt. Nu avea de-a face în nici un fel cu ceva vulgar însă. Şi prin vulgar înțelegeam ceva comun, de rând, obişnuit. Pe de altă parte, nu cumva orice alt bărbat îndrăgostit la nebunie ar spune exact acelaşi lucru despre el însuşi? Dar, în cazul meu, mi-am spus, rămânând consecvent pe când mă înecam cu fumul de țigară, în cazul meu era o întreagă filozofie la mijloc.

În timpul nopții m-am tot gândit la ce scandal o să fie în familie cu privire la planul meu de a mă căsători cu Miyo,

---

[54] *Miscanthus sinensis Zebrinus*, iarbă japoneză de pampas, stuf chinezesc, sau iarba zebrei, este o plantă sălbatică (folosită şi ca plantă ornamentală), cu frunze lungi şi înguste, care cresc într-un mănunchi şi a căror culoare este verde strălucitor cu dungi orizontale albe sau galbene.

până când am ajuns la punctul în care m-am simțit plin de un curaj neobișnuit. N-aveam de gând să fac nimic mediocru. Cel puțin de asta eram convins. În plus, aveam să fac ceva măreț în viață. Tot gândind în felul acesta, m-am trezit că sunt cuprins de un sentiment de singurătate, fără măcar să îmi dau seama de ce. N-am fost în stare să adorm, așa că mi-am masat-o puțin. Fără însă să mă gândesc la Miyo. N-aveam de gând să o murdăresc și pe ea.

M-am trezit devreme a doua zi, sub un cer minunat de toamnă. M-am dus de îndată să adun niște struguri din grădină și am chemat-o pe Miyo să mă-nsoțească cu un coș mare de bambus. Am instruit-o ce și cum, încercând să par cât mai nonșalant, pentru a nu o face suspicioasă. Vița se-afla în partea de sud-est a câmpului din fața casei, acoperind o suprafață de vreo treizeci de metri pătrați. Pe măsură ce se coceau strugurii, grădinarii așezau un gard de trestie în jurul întregii suprafețe. Am deschis o portiță la un colț al gardului și-am intrat în împrejmuire. Câteva albine bâzâiau în aerul cald din jurul nostru. Lumina soarelui pătrundea filtrată prin trestiile din gard și printre frunzele viței, făcând ca Miyo să pară acoperită de o lumină verde palidă. Pe drumul către viță, pusesem la cale plan după plan, cu un zâmbet ticălos așternut pe față. Era însă atât de straniu să fiu numai cu ea, încât mă cuprinse enervarea. După ce-am intrat în împrejmuire, am lăsat portița deschisă dinadins.

Eram destul de înalt și nu aveam nevoie de vreun taburet ca să ajung la struguri. M-am apucat să tai ciorchinii unul câte unul cu foarfeca de grădinărit și să i-i dau lui Miyo. Fata-i ștergea repejor de rouă cu șorțul și îi așeza în coșul de sub ea. Nu scoase nici o vorbă vreme îndelungată. Începusem să mă simt iritat de întreaga situație, când Miyo își retrase brusc mâna în care încercam să-i dau un ciorchine. Enervat, am împins către ea strugurii

şi-am ridicat vocea: „Ce naiba faci?” şi am ţâţâit a dezaprobare.

Miyo a scos un icnet şi şi-a prins încheietura mâinii drepte cu cea stângă. „Te-a-nţepat?” am întrebat. „Da, îmi răspunse ea”, cu ochii închişi pe jumătate, de parcă nu s-ar fi putut uita la ceva. „Proasto!”, am certat-o eu. Mi-a zâmbit, dar n-a spus nimic. Nu mai puteam rămâne acolo. „Mă duc să-ţi aduc nişte alifie”, i-am spus, şi-am pornit-o grăbit spre portiţă. După ce ne-am întors în casă, am căutat nişte amoniac în dulapul de medicamente. De cum am zărit sticluţa movalie, am luat-o şi am pus-o cu forţa în mână. Nu aveam de gând să îi îngrijesc eu înţepătura.

Un autobuz cu un acoperiş de culoarea cenuşii începuse să facă ruta între satul nostru şi un orăşel din apropiere. M-am urcat în el în dup-amiaza aceea şi-am plecat, azvârlit de colo-colo în vehicul. Toţi cei din familie mă rugaseră să iau trăsura familiei, dar culoarea ei neagră strălucitoare şi blazonul familiei păreau prea aristocratice pentru mine. În braţe cu coşul de struguri pe care îi culesesem cu Miyo, priveam plin de melancolie frunzele moarte care acopereau drumul de ţară. Făcusem tot ce-mi stătuse în putinţă să creez o mică amintire şi mă simţeam calm. Miyo era a mea acum. Mă puteam relaxa.

Vacanţa de iarnă a fost ultima ca licean. Pe măsură ce se apropia ziua plecării acasă, eu şi frate-meu ne simţeam din ce în ce mai înstrăinaţi.

Ajunşi acasă, ne-am dus la soba din bucătărie şi ne-am aşezat. Stăteam pe podea, unul în faţa celuilalt, cu picioarele încrucişate. Ne uitam în jur neliniştiţi, şi privirile ni s-au încrucişat de câteva ori. Miyo nu părea să fie pe nicăieri. După cină, fratele imediat mai mare decât mine ne-a invitat în camera lui. Ne-am aşezat cu toţii în jurul mesei

cu *kotatsu*[55] ca să jucăm cărți, dar cărțile mi se păreau goale. În timpul conversației, am găsit un moment în care să-ntreb dacă nu cumva lipsea una dintre slujnice. M-am prefăcut absolut dezinteresat, ascunzându-mi însă fața în spatele celor cinci, şase cărți pe care le țineam în mână, ca şi cum aş fi fost complet absorbit de joc. Norocul meu era că era şi frate-meu mai mic de față, altfel i-aş fi dezvăluit totul fratelui mai mare chiar acolo, pe loc.

Fratele mai mare îşi înclină capul într-o parte şi-n alta, părând să se hotărască ce carte să joace. Mai apoi bombăni: „A, Miyo? S-a-ncontrat cu bunica şi-a plecat acasă. O javră-ncăpățânată!" şi puse jos o carte. Am pus şi eu una, urmat de frate-meu, în completă tăcere.

La vreo patru, cinci zile după aceea, m-am dus la magazia grădinarului de lângă coteţul de pui. Tânărul grădinar, un tip căruia îi plăcea la nebunie să citească romane, îmi povesti ce se întâmplase de fapt. Miyo fusese pângărită de unul dintre servitori. Nu se întâmplase decât o singură dată, dar, când a ajuns vestea la urechile tuturor celorlalte slujnice, Miyo nu mai putuse să rămână la noi. Servitorul cu pricina nu era la prima abatere de acel fel, aşa că fusese şi el dat afară. Grădinarul însă nu s-a putut abține să nu-mi spună toată povestea încheind cu lauda servitorului în cauză cum că Miyo nu şoptise decât după ce se terminase totul: „Opreşte-te, opreşte-te!"

După Anul Nou, vacanța de iarnă se apropia şi ea de sfârşit, aşa că ne-am dus cu fratele mai mic în biblioteca familiei ca să ne uităm pe la colecțiile de cărți şi la stampele de acolo. Cu zăpada fulguind deasupra lucarnei, m-am uitat peste tot cu interes. De când se prăpădise tata, fratele cel

---

[55] Groapă în pământ în interiorul locuințelor tradiționale peste care se aşeza o masă joasă, unde se puneau cărbuni pentru a menține căldura sub masă.

mai mare făcuse tot felul de schimbări în casă, în calitatea lui de nou cap al familiei. De fiecare dată când veneam acasă era ceva nou, de la cărțile din bibliotecă până la felul în care erau aranjate camerele. Am desfăcut o stampă la care trebuie să se fi uitat şi el de curând, flori galbene de *yamabuki* plutind pe apă. Frate-meu mai mic a adus şi el o cutie mare cu poze şi începuse să le răsfoiască cu repeziciune, suflându-şi în pumni ca să se încălzească. La un moment dat s-a oprit şi mi-a arătat una ce părea înrămată de curând. Miyo trebuie să fi fost în vizită la tuşa împreuna cu mama, şi toate trei făcuseră o fotografie. Mama stătea singură pe o canapea joasă, în timp ce Miyo şi tuşa, care erau cam de aceeaşi înălțime, se aflau în spatele canapelei. În spatele lor se-ntindea o grădină plină, plină cu trandafiri în floare. Am stat acolo cu frate-meu un moment, uitându-ne amândoi la poză. Eu unul mă împăcasem deja cu el, cel puțin în adâncul inimii. Ezitasem însă să-i spun de cealaltă istorie cu Miyo, aşa că nu o ştia. Eram capabil acum să mă uit la acea fotografie cu linişte în suflet. Miyo trebuie să se fi mişcat puțin, pentru că linia capului şi a umerilor îi era puțin neclară. Tuşa, cu mâinile adunate în fața *obi*-ului, avea ochii pe jumătate închişi. Parcă şi seamănă una cu cealaltă, m-am gândit.

ELEVA

E-un sentiment interesant să te trezeşti de dimineață. E cam ca atunci când ne jucam de-a v-ați ascunselea eu şi Deko-chan, eu nemişcat şi ghemuit într-un dulap pe-ntuneric, până când Deko-chan deschidea uşa brusc şi lăsa să intre lumina soarelui înăuntru, după care țipa „Te-am prins!” şi se făcea o lumină orbitoare. Urmau apoi acea privire şi-o pauză stânjenitoare, inima sărindu-mi din piept. Îmi aranjam chimonoul şi ieşeam din dulap, puțin ruşinat

mai întâi, iar apoi furios că am fost dibuit... cam tot aşa e şi când te trezeşti de dimineaţă. Sau, nu, nu e chiar aşa, e ceva diferit, parcă mai rău, mai greu de suportat. E ca şi atunci când deschizi o cutie, şi înăuntru ei este alta, mai mică, şi-apoi deschizi şi cutia mai mică, şi înăuntru e încă o alta, şi mai mică, şi o deschizi şi pe aceea, şi înăuntru e încă una şi mai mică, şi o deschizi şi pe ea, şi e încă una, şi tot aşa până când deschizi şapte sau opt cutii şi ajungi în fine la una mică, mică de tot, cam de mărimea unui zar, şi-ţi ţii respiraţia, şi-o deschizi şi pe aceea, şi te uiţi înăuntru şi... nu e nimic, e goală. Cam aşa e şi sentimentul dimineţii. Unii vorbesc despre trezire bruscă, cu ochii larg deschişi, dar nu poate fi decât o minciună sfruntată. E mai degrabă ca stratul de deasupra al unui lichid, extrem de tulbure, care începe foarte, foarte încet să se limpezească pe măsură ce particulele de amidon sau ce-o fi acolo încep să se aşeze pe fund, şi-atunci de-abia deschizi ochii şi eşti deja extenuat.

Dimineţile sunt, nu ştiu cum să spun, albicioase. Toate sentimentele astea triste, multe, multe de tot, te înconjoară şi îţi plutesc în suflet, şi e pur şi simplu de nesuportat. Urăsc dimineţile, le urăsc. Dimineaţa sunt cea mai urâtă. Picioarele-mi sunt obosite şi incapabile de mişcare, şi nu vreau să fac nimic. Poate că nu dorm bine. Se spune că dimineaţa este momentul cel mai sănătos al zilei, dar şi aceea e tot o minciună. Dimineţile sunt gri, întotdeauna absolut la fel. Este timpul cel mai gol, cel mai lipsit de sens. Pesimismul mă doboară în fiecare dimineaţă, pe când sunt încă întins în pat. E teribil. Tot felul de regrete cumplite, adunate într-un ghemotoc oribil în mijlocul pieptului, iar eu nu pot să fac nimic altceva decât să zac acolo, zvârcolindu-mă în pat.

Dimineaţa-i rea.

— Tata, am spus încet şi, simţindu-mă pe loc cumva ridicolă, dar şi bucuroasă, şi m-am sculat repejor să-mi împăturesc *futon*-ul.

Când l-am ridicat de pe podea, m-am trezit că spun „Opaşica!”, ceea ce m-a mirat nespus. Nu mă gândisem la mine însămi până atunci ca la cineva care spune un cuvânt atât de ţărănesc ca „opaşica”. „Opaşica” spun babele, ce prostie. Nu-mi puteam imagina ce mă făcuse să spun aşa ceva. Complet absurd! Ca şi cum înăuntrul meu se afla o femeie bătrână – ce oroare! Trebuie să am grijă de-acum încolo. Era exact ca atunci când eşti complet dezgustată de cineva care merge într-un mod complet vulgar, numai ca să-ţi dai seama deodată că şi tu mergi exact la fel. Totalmente deprimant!

Dimineaţa n-am nici un strop de încredere-n mine însămi. M-aşez în faţa oglinzii în cămaşa de noapte şi când mă uit la mine fără ochelari, am o figură neclară, calmă, blândă. Cel mai mult îmi urăsc ochelarii, dar trebuie să recunosc că au un avantaj de care cei care nu poartă ochelari nu îşi dau seama. Îmi place să mi-i scot de pe nas şi să mă uit în depărate. E un sentiment minunat când totul e învăluit în ceaţă, de parcă m-aş afla într-un vis sau de parcă m-aş uita într-un caleidoscop. Nu văd atunci nimic urât, numai contururi ale lucrurilor mari şi numai culorile puternice şi lumina din jurul lor. Îmi place să mă uit şi la oameni fără ochelari. Par cu toţii ca şi cum ar zâmbi cu bunătate, cu bucurie. Şi nici nu-mi trece prin cap să mă cert cu careva sau să-i bârfesc când n-am ochelarii pe nas. Stau pur şi simplu c-o privire goală pe faţă. Sunt convinsă că cei din jur îşi spun că-s absolut ridicolă când stau aşa aiurea, dar pe mine una mă face să mă simt mai puţin complicată, mai sigură şi nu-mi doresc decât să mă las în grija celor din jur, să le permit să aibă grijă de mine, ca şi

cum m-aş fi transformat şi eu într-o persoană extrem de blândă, de bună la suflet.

Cu toate astea, tot urăsc să port ochelari. De cum mi-i pun, mi se pare că faţa mea nu mai e reală şi toate acele lucruri pe care le revelează o faţă, romantism, farmec, intensitate, vulnerabilitate, naivitate, tristeţe, toate sunt eliminate de ochelari. Ca să nu mai discut despre aşa-numitul vorbit cu ochii, care devine absolut imposibil, pentru că este atât de caraghios.

Ochelarii-s demoni.

Poate tocmai datorită faptului că mă gândesc tot timpul cât de mult îmi urăsc ochelarii, mi se pare că o pereche de ochi frumoşi este una dintre trăsăturile cele mai bune ale unei persoane. Chiar dacă cineva nu are nas sau nu i se vede gura, chiar nu contează dacă are genul de ochi care să te facă să crezi că trebuie să duci o viaţă mai nobilă. Ochii mei sunt mari, dar cam atât. Dacă stau şi mă uit la ochii mei, mă ia cu depresie. Până şi maică-mea îmi spune că am ochi făr' de strălucire. Cred că la asta se referă expresia aia, „ochi stinşi". Ai mei nu-mi amintesc decât de cărbuni. Uită-te şi tu, sunt cumpliţi! De câte ori mă uit în oglindă, îmi doresc din tot sufletul să fi avut şi eu nişte ochi luminoşi. Ochi adânci precum un iaz verde în mijlocul unei câmpii verzi, care să reflecte norii călători cânt te uiţi la cer, care să reflecte până şi umbrele păsărilor din tării. Nu vreau să cunosc decât oameni cu ochi frumoşi.

De azi este luna mai şi parcă mă simt cumva plutind. Sunt bucuroasă pentru că se apropie în fine vara. De cum intru în grădină văd florile de pe plantele de căpşun. Mi se pare neverosimil că tata nu mai e. Mori şi nu mai eşti aici... ce concept dificil de priceput. Oricum aş da-o, parcă nu-mi vine să cred. Mi se face brusc dor de sora mea mai mare şi de alţii de care m-am despărţit pentru totdeauna, dar şi de cei pe care nu i-am mai văzut de mult. Dimineţile au darul

ăsta de a aduce trecutul înapoi, şi cu el pe toţi cei pe care i-am cunoscut odată într-un fel care-i la fel de teribil de real, şi de aproape, şi de nenorocit cum e mirosul de murături[56]. E mult prea mult pentru mine şi nu-l pot suporta.

Japii şi Kaa (îi spun Kaa pentru că e un căţeluş amărât[57]) îmi ies în întâmpinare, alergând împreună. Stau amândoi în faţa mea şi îl mângâi pe Japii şi numai pe el cu mare grijă. Blana lui albă străluceşte frumos în lumina soarelui. Kaa e murdar de nu se poate. Îmi dau seama că, în timp ce îl mângâi pe Japii, Kaa stă acolo părând că e gata să izbucnească în lacrimi. Şi nu uitasem nici că-i şchiop. E-aşa de trist Kaa, nu pot să-l sufăr! Sunt rea cu el tocmai pentru că nu pot să sufăr cât e de jalnic. Kaa arată ca un câine vagabond şi cine ştie când o să-l ia hingherii. Cu piciorul ăla al lui, nici n-are cum să fugă prea repede. Du-te naibii de-aici, Kaa, şi fugi dracului în munţi! Oricum n-o să te iubească nimeni niciodată! Sau, şi mai bine, mori naibii odată!

Şi cu oamenii tot aşa mă purtam, la fel de urât cum mă purtam cu Kaa. Mă animă enorm gândul de-a le face probleme oamenilor. Sunt o fată groaznică! M-aşez pe marginea verandei, mângâindu-l pe Japii pe cap şi mă uit la verdele pătrunzător al frunzelor din grădină... Mă simt atât de nefericită şi simt că nu vreau decât să mă trântesc pe jos.

Aş vrea să pot să plâng. Poate dacă-mi ţin răsuflarea şi-mi forţez ochii până mi se umplu de vase de sânge, o să reuşesc şi să plâng puţin. Încerc din răsputeri, dar nu se-ntâmplă nimic. Poate că sunt deja o femeie căreia i-au secat lacrimile.

---

[56] *Takuwan*, în original, ridiche *daikon* murată.

[57] De la cuvântul *kawaisō*, „sărac”, „amărât”, „vai de el”.

Mă las păgubaşă şi intru în casă ca să-mi fac curat în cameră. Măturpodeaua şi mă trezesc cântând *Străina O-Kichi*[58]. Mă opresc şi mă uit în jur ca şi cum m-aş asigura că nu e nimeni în preajmă să m-audă. Caraghioşenie mare, eu, care ar trebuie să mă-nnebunesc după Mozart şi Bach, mă trezesc cântând fără să-mi dau seama un astfel de cântec. Îmi ridic *futon*-ul şi spun „opaşica!", cânt despre O-kichi în timp ce fac curăţenie... cred că pân-aici mi-a fost. O iau razna, oare? Naiba ştie ce porcării mai spun în somn? Pe de-o parte, mă îngrijorează teribil ce se-ntâmplă cu mine. Pe de alta, mi se pare comic de-a dreptul. Mă opresc din măturat şi râd de mine însămi.

Îmi pun furoul pe care l-am terminat de cusut aseară. Am pus pe sân o mică broderie cu un trandafir alb. Nu se vede când îmi pun o cămaşă sau altceva pe mine, aşa că

---

58 *Tōjin O-Kichi*, cântec inspirat de povestea gheişei Kichi Saitō (1841–1890), una dintre eroinele perioadei moderne timpurii a Japoniei. Numită O-Kichi, frumoasa gheişă i-a plăcut mult primului consul american la Shimoda, Townsend Harris (1804–1878) şi i s-a ordonat ca atare de către autorităţile shogunale să îi devină concubină. După ce consulatul a fost desfiinţat, O-Kichi a încercat să se întoarcă la o viaţă normală, dar a fost urmărită tot timpul de oprobiul societăţii japoneze. A sfârşit prin a se sinucide în 1890. Viaţa ei a inspirat romanul *Tōjin O-Kichi* (*Străina O-Kichi*, 1928) al scriitorului Gisaburō Jūichiya (1897–1937), care a fost transpus pe marele ecran în 1930 de celebrul regizor Kenji Mizoguchi (1898–1956), un film din care însă nu s-au păstrat decât patru minute. Numeroase alte producţii cinematografice, cântece, piese de teatru inspirate de viaţa tragică a gheişei O-Kichi au urmat. În limba engleză, a apărut, în 2004, biografia *Butterfly in the Wind: The Life of „Tojin" Okichi, Concubine against Her Will of the First American Consul in Japan* (*Un fluture în vânt: Viaţa lui „Tojin" Okichi, Concubină fără de voie a primului consul american în Japonia*, 2004), scrisă de Rei Kimura.

nimeni nu va şti că e acolo. În felul ăsta le sunt superioară tuturor celor din jur.

Mama-i ocupată să aranjeze măritişul cuiva şi a plecat de-acasă dis-de-dimineaţă. Aşa-i mama, tot timpul preocupată de a face servicii altora şi a fost aşa de când mă ştiu, aşa că sunt obişnuită, dar tot mă uimeşte cât de mult este tot timpul în mişcare. Nu poţi decât s-o admiri. Tata era tot timpul cufundat în studiile lui, iar mama era nevoită să se ocupe singură de toate treburile casei pentru amândoi. Tatei nu-i plăcea cine ştie ce să fie cu alţi oameni, dar mama este expertă în a aduna oameni de treabă într-un loc. Erau personalităţi foarte diferite mama şi tata, dar se respectau enorm unul pe celălalt. Mda, acuma o să spui că erau un cuplu absolut făr' de păcat, minunat şi la locul lui! Ha, ce obrăznicătură mai eşti!

Aştept să mi se încălzească supa de *miso* şi m-aşez pe pragul uşii de la bucătărie, uitându-mă fără scop la pâlcul de copaci din spatele casei. Brusc, mă loveşte un sentiment că odată, demult de tot şi la fel cândva în viitor, am stat şi voi sta, exact aşa, în pragul bucătăriei, în aceeaşi poziţie ca şi acum şi m-am gândit, mă voi gândi la exact aceleaşi lucruri, uitându-mă la exact aceiaşi copaci. E-un sentiment straniu, acela că trecutul, prezentul şi viitorul sunt toate aici, acum, în acest moment. De exemplu, stau în camera mea, vorbind cu cineva. Ochii îmi rătăcesc către un colţ al mesei şi se opresc acolo. Numai gura continuă să mi se mişte şi sunt cuprinsă de iluzia ciudată că la un moment dat în trecut m-am aflat în exact aceeaşi situaţie, vorbind despre acelaşi lucru şi uitându-mă la exact acelaşi colţ de masă şi că la un alt moment în viitor exact aceeaşi experienţă se va întâmpla din nou. Sau mă plimb pe-o cărăruie undeva la ţară şi sunt deodată convinsă că am mai fost acolo în trecut. Trec pe lângă o plantă de soia şi rup o frunză şi, cum altfel, am senzaţia că am mai rupt exact

aceeaşi frunză cândva la un anumit moment dat în trecut. Şi sunt convinsă că în viitor am să mă găsesc mergând pe aceeaşi cărare din nou, şi din nou, şi am să rup frunza aia. Sau mi se mai întâmplă şi ceva de genul: sunt în cadă şi mă uit la propriile mâini şi, când fac acest lucru, sunt brusc convinsă că într-o bună zi, mulţi ani mai târziu, aveam să fiu din nou în cadă şi-aveam să-mi amintesc acest moment, uitându-mă în treacăt la mâinile mele, şi am să-mi amintesc senzaţia pe care o aveam acum. Un gând deprimant totuşi. Sau altă data: umpleam într-o seară o pungă cu orez şi-am simţit deodată ceva – nu i-aş spune chiar inspiraţie, dar pe aproape – cum mi-a fulgerat prin trup, ceva ce aş vrea să numesc „coada filozofiei". Oricum, indiferent de ce a fost, m-a lăsat simţindu-mă de parcă fiece colţişor din suflet, din minte îmi devenise transparent şi aş fi putut acum, nu ştiu cum să spun, să mă strecor cumva prin viaţă cu calm, fără să spun un cuvânt, fără să scot vreun sunet, ca un jeleu de *tokoroten* stors încet, încet din tub, moale şi modelabil ca o plastilină, ca şi cum aş fi putut să plutesc pur şi simplu prin viaţă pentru totdeauna, printre valuri cu uşurinţă, cu eleganţă. Sigur că nu era deloc vorba despre filozofie. Premoniţia unei vieţi prin care te strecori în tăcere, ca o pisică pândindu-şi prada... nu era absolut nimic de admirat, nimic decent acolo. Ba, dimpotrivă, era oribil. De te lăsai posedat de astfel de sentimente prea multă vreme, te trezeai că te posedă vreo zeitate. Christos. Dar... o femeie Christos părea o idee respingătoare.

Poate că ceea ce se întâmplă, de fapt, este că, având atâta timp la dispoziţie şi practic nici un fel de probleme în viaţă, nu am cum să procesez cum se cuvine toate aceste impresii pe care le primesc de la sutele şi miile de lucruri pe care le văd şi pe care le aud zi de zi, iar aceste impresii revin mai târziu ca nişte stafii ca să mă bântuie.

Mănânc singură în sufragerie. Primul castravete de anul ăsta. Vara vine din verdele castraveților. Verdele castraveților de mai te lasă cu un sentiment de gol în trup, o tristețe deranjantă, care te-nțeapă, te gâdilă şi, cum mănânc acolo singură în sufragerie, mă cuprinde o dorință arzătoare să plec într-o călătorie. Să mă urc într-un tren. Citesc ziarul. O fotografie a prim-ministrului Konoe[59]. O fi un om de treabă domnul Konoe? Mie una nu-mi prea place figura lui. Nu-mi place fruntea aia. În ziar îmi plac întotdeauna reclamele la cărți. O sută, două de yeni pe cuvânt, sau pe rând, sau mai ştiu eu, dar se vede cu ochiul liber că cei care le scriu se străduiesc din răsputeri. Sunt toate nişte nestemate literare, produse cu greu de nişte oameni care transpiră şi se screm din răsputeri să găsească cuvântul cel mai bun, fraza cea mai potrivită. Nu cred că există pe lume lucrări în proză care să fie la fel de scumpe. E o plăcere să le citeşti, din nu ştiu ce pricină. Foarte agreabil.

Termin de mâncat, încui casa şi plec spre şcoală. Ştiu că n-o să plouă azi, dar nu mai pot de bucurie să iau cu mine umbrela pe care-am primit-o de la mama ieri. Fusese a ei când era tânără. Sunt extrem de mândră c-am găsit asemenea comoară. Aş fi în stare să mă plimb pe străzile Parisului cu umbrela asta. Pun pariu pe orice că, până se termină războiul, umbrele ca asta, romantice, de modă veche, or să fie din nou la mare căutare. Cred ca s-ar potrivi de minune cu o pălărie gen bonetă. O rochie lungă, roz, desfăcută la gât, mănuşi lungi de mătase neagră dantelată

---

[59] Prințul Fumimaro Konoe (1891–1945), prim-ministru al Japoniei din iunie 1937 până în ianuarie 1939, şi apoi din iulie 1940 până în octombrie 1941. Konoe a jucat un rol decisiv în cel de-Al Doilea Război Mondial, rămânând un apropiat consilier al împăratului Hirohito de-a lungul războiului. Avea să se sinucidă în decembrie 1945, după înfrângerea şi capitularea necondiționată a Japoniei.

şi nişte violete frumoase pe o pălărie cu boruri largi. Şi prânzul într-un restaurant parizian, când frunzele copacilor sunt verde închis. Iar eu stau cu obrazul sprijinit în palmă, privind melancolic fluxul de oameni de-afară, când mă bate cineva pe umăr. Şi-apoi se-aude brusc muzica: *Valsul trandafirului*. Haha, ce glumă proastă! Şi toate numai de la o umbrelă ciudată cu mâner lung şi subțire. Iar eu, vai de mine... fetița cu chibrituri. Nu-i nimic, mă răzbun pe buruienile-astea!

Smulgerea buruienilor din fața casei de fiecare dată când plec de-acasă este modalitatea mea de-a-i face un serviciu mamei. Poate că azi se va-ntâmpla ceva bun. De ce oare, mă-ntreb adesea, unele buruieni chiar vrei să le smulgi, iar altele parcă tot vrei să le laşi în pace? Sunt la fel de buruieni cu toatele şi arată exact la fel, deci cum pot fi atât de diferite? Buruieni care ți se par atrăgătoare, şi altele care nu... buruieni de treabă şi buruieni ale naibii... cum de-or fi toate atât de diferite? Lipsit complet de logică, evident. Aşa stau lucrurile cu tot ceea ce-i place sau displace unei femei.

După vreo zece minute de muncă, mă grăbesc către gară. Pe drum, prin mijlocul câmpului de orez, mă gândesc cât de mult mi-ar plăcea să mă opresc şi să desenez. O iau apoi pe-o cărăruie în pădurica de lângă templu, o scurtătură pe care-am descoperit-o eu. Când mă uit pe jos, zăresc ici şi colo mănunchiuri de orz, năltuțe de câțiva centimetri. Privind acele frunze verde crud, mă trece gândul că trebuie să fi trecut iarăşi pe-aici soldații. Anul trecut venise un regiment de soldați cu caii şi se odihniseră o vreme în pădurica asta, şi-am observat când am trecut pe-acolo după ceva vreme că orzul căzut din gălețile cailor încolțise, ca şi acum. N-aveau însă cum să crească mai mult de-atât. Nici anul ăsta nu se punea problema în locul ăsta atât de întunecat, unde nu avea cum să le ajungă soarele.

Firele acelea mici, subțiratice aveau să moară, sărmanele, fără să se facă vreodată mai mari de-atât.

După ce ies din pădurea de lângă templu, în apropiere de gară acum, mă găsesc mergând în spatele câtorva muncitori. Ca de obicei, le ies din gură tot felul de vorbe teribile, pe care mi-ar fi imposibil să le repet vreodată. Nu ştiu ce să fac. Aş vrea să trec de ei şi să-i las în urmă. Dar voi fi nevoită să-mi fac drum printre ei. Mi-e teamă să fac aşa ceva, şi mi-e şi mai teamă să mă opresc pur şi simplu şi să-i las să se îndepărteze. Ar fi nepoliticos şi s-ar supăra, probabil. Mă ia cu călduri şi transpirație, şi vreau să plâng. Sunt însă atât de ruşinată de reacția mea, încât nu fac decât să schițez un zâmbet în direcția lor şi continui să merg încet în spatele lor. Nu se mai întâmplă nimic altceva, dar nu pot să scap de sentimentul de enervare ce mă-ncercase nici după ce mă urc în tren. Nu pot decât să sper că voi fi puternică şi elegantă cât de curând, ca să nu mă mai supere astfel de întâmplări.

Chiar lângă uşa trenului e-un scaun gol şi-mi pun lucrurile acolo cât îmi aranjez puțin pliurile la fustă. Mă pregătesc să m-aşez, dar un bărbat cu ochelari îmi împinge lucrurile la o parte şi se-aşază el.

— Nu vă supărați, dar eu am ocupat scaunul ăsta prima, spun.

Bărbatul însă rânjeşte superior şi se-apucă să citească ziarul de parcă nici nu m-ar fi auzit. Greu de zis însă cine e mai nepoliticos. Poate că eu sunt.

N-am ce face şi-mi pun umbrela şi celelalte lucruri în plasa de bagaje şi mă agăț de cureaua de mână. Scot o revistă şi încep s-o răsfoiesc cu o mână, cum fac de obicei, în timp ce un gând comic îmi trece prin minte.

Dacă n-aş putea să citesc, aşa lipsită cum sunt de experiențe personale după care să mă ghidez, cred c-aş sta într-un colț şi-aş plânge. Aşa de dependentă sunt de cărți şi

de reviste. Când citesc o carte mă îngrop complet în ea, mă bazez pe ea, mă adaptez la realităţile ei şi încerc să le aplic în propria mea viaţă. După care încep să citesc o altă carte şi, până să-mi dau seama ce se petrece cu mine, mă schimb complet. Îndemânarea, şiretenia de care trebuie să dai dovadă pentru a fura ideile altcuiva şi a ţi le însuşi este un talent al meu unic, special. Mi-e silă de această înşelătorie, de-această prefăcătorie pe care o am. Poate, dac-aş face greşeală după greşeală, m-aş expune în fiecare zi unei noi umilinţe, poate aş câştiga cât de cât ceva substanţă. Dar şi-atunci, cel mai probabil mi-aş găsi cine ştie ce scuză pentru toate acele erori, şi aş justifica printr-o teorie pe care aş inventa-o pe loc şi în care m-aş regăsi, pentru a-mi juca fără nici un fel de remuşcări rolul de ratat disperat. (Fraza asta ultimă de-aici am preluat-o dintr-o carte.)

Ca să fiu sinceră, nu ştiu cine sunt cu adevărat. Ce m-aş face fără cărţi de citit şi fără modele pe care să le imit? N-aş fi capabilă de nimic şi m-aş retrage într-un colţ, plângând şi suflându-mi nasul în disperare. Oricum aş da-o, nu există vreo speranţă pentru mine cum îmi las gândurile să cutreiere fără scop în fiecare zi în tren. Nu rămân decât cu un sentiment călâi şi bolnăvicios, unul pe care nu-l pot suferi. Trebuie neapărat să fac ceva, într-un fel sau altul, dar ce poţi să faci pentru a ajunge la o anume claritate cu privire la cine eşti cu adevărat? Am încercat să mă angrenez serios în autocritică, dar fără nici un fel de rezultat concret. De-ndată ce identific ceva neplăcut, un punct slab la mine însămi, imediat mă retrag în indulgenţă copilărească şi mă consolez spunându-mi că doar trebuie să văd pădurea nu numai copacii, aşa că până la urmă toată autocritica nu mai are nici un efect. Ajung să cred că tot mai bine e nici să nu mă gândesc la astfel de lucruri.

În revista pe care-o citesc acum e un articol intitulat „Puncte slabe ale tinerelor femei” şi tot felul de oameni îşi

scriu acolo părerea. Unele parcă vorbesc direct despre mine. Mă ruşinez la acest gând. E haios însă cum persoana care scrie este oglindită în ceea ce scrie. O persoană pe care am considerat-o idioată dintotdeauna va scrie ceva care sună complet idiot, pe când o persoană care pare inteligentă şi pusă la punct, cel puţin din fotografia din revistă, scrie ceva inteligent. Citesc şi chicotesc pe ici, pe colo la cele din articol. Liderul religios ales pentru anchetă porneşte de la bun început să scrie despre credinţă, pe când cel din educaţie îi dă întruna cu obligaţia morală şi cu exprimarea gratitudinii. Un politician bagă-n faţă un poem clasic, iar un prozator scrie complet afectat, cu cuvinte mari şi fandosite. Totalmente plin de sine.

Ceea ce scriu însă cu toţii este fără doar şi poate adevărat. Spun că n-avem individualitate. Şi nici profunzime. Aspiraţiile şi ambiţiile noastre sunt departe de ceea ce ar trebui să fie. Cu alte cuvinte, n-avem idealuri. Şi n-avem nici iniţiativa necesară pentru a ne aplica nouă însene o critică constructivă. Suntem lipsite de introspecţie. Nu avem cunoaştere de sine, respect de sine sau stimă pentru noi însene. Ne purtăm curajos din când în când, dar capacitatea noastră de a ne asuma responsabilitatea tuturor ramificaţiilor propriilor noastre acţiuni este cel puţin chestionabilă. Ne pricepem de minune să ne adaptăm la felul de viaţă din jur, dar nu aveam nici un pic de afecţiune reală şi adecvată noi însene sau ataşament pentru viaţa pe care o ducem. N-avem smerenie. Ne lipseşte originalitatea. Nu facem decât să-i imităm pe ceilalţi. Ne lipseşte sentimentul de „dragoste”, unul cât se poate de natural pentru fiinţele omeneşti. Pretindem că suntem elegante, dar nu aveam nici un fel de rafinament sau de graţie. Şi opiniile continuă cam tot aşa... Multe dintre ele mi se potrivesc ca o mănuşă şi n-am cum să dezic nimic din cele spuse de toţi aceşti indivizi.

Pe de altă parte, mi se pare că toți cei care au scris acolo au făcut-o mai mult de dragul de-a scrie ceva decât din dorința de a exprima ceva serios. Au folosit adjective precum „adevărat” şi „real” şi „înnăscut”, dar nu şi-au bătut capul să ne şi spună ce este aceea dragoste „adevărată” sau „reală” cunoaştere de sine, sau cel puțin nu într-un fel în care chiar să rămâi cu ceva din cele spuse de ei. Sau poate că ei ştiu deja. Şi de-i aşa, oh, cât de recunoscătoare le-aş fi de-ar fi ceva mai concreți în exemplele lor, de ne-ar arăta cu degetul încotro să apucăm şi nouă, celorlalți, care nu avem habar. Pentru că, vezi tu, noi, tinerele femei din ziua de azi, nu mai avem nici cea mai mică idee cum să ne exprimăm dragostea şi-am face exact cum ne-ar spune domniile lor, aşa, cu voce autoritară: Fă aşa, sau Fă pe dincolo decât să ne spună numai: Asta nu-i bine, Aia nu-i bine. Nu cumva nici ei nu au prea mare încredere în propriile lor opinii? Poate că în alte situații exprimă cu totul şi cu totul alte păreri. Ne ceartă pe noi că n-avem aspirațiile potrivite sau ambițiile necesare, dar, dacă chiar ne-am lansa în căutarea acelor idealuri adecvate, cât de mult s-ar angaja şi ei să ne sprijine, să ne ghideze?

Sigur că ştim deja, chiar dacă nu foarte clar, că trebuie să ne orientăm către Bine, că trebuie să aspirăm la Frumusețe. Suntem conştiente că trebuie să fim din ce în ce mai bune. Şi vrem, desigur, să trăim bine. Aşadar, se poate spune că avem, de fapt, aspirații şi ambiții adecvate. Şi suntem şi foarte doritoare să îmbrățişăm convingeri solide, de neclintit. Imaginează-ți însă efortul enorm pe care-ar trebui să-l depunem pentru a împlini toate aceste deziderate dintr-un rol deja desemnat, cum ar fi, de exemplu, cel de fiică. Mama, tatăl, frații şi surorile au cu toții propriul lor fel de a gândi, pe care trebuie să-l iei în considerare fără greş. (Chiar şi de le spunem că sunt de modă veche, până la urmă nu suntem serioşi. Şi nu ne gândim vreodată cu uşurință la

cei ce-au venit înaintea noastră: colegi mai mari, oameni în vârstă, cei aşezaţi, cu familii. Ba dimpotrivă, îi privim cu respect.) Cu toţii avem rude care ne sunt parte integrantă din viaţă, avem cunoştinţe şi prieteni. Şi-apoi mai e şi „lumea" în general, care ne poartă în fluxul ei cu o forţă copleşitoare. Iar, dacă te uiţi cu atenţie la toate astea şi te gândeşti la toate aceste forţe care ne dăltuiesc viaţa, atunci dezvoltarea propriei individualităţi parcă nu mai pare să aibă chiar atât de multă importanţă. Parcă-ţi vine chiar să-ţi spui că e mai cuminte să nu scoţi capul prea mult, ci să continui cu el plecat pe drumul bătătorit înaintea-ţi de oamenii cei mai obişnuiţi.

Educaţia celor mulţi mi se pare ceva teribil de crud. Pe măsură ce mă maturizez, încep să-mi dau seama că etica pe care o învăţăm la şcoală este complet diferită de regulile realităţii. Ţine-te cu tărie de etica de la şcoală şi-ai să te trezeşti că nu ştii nimic despre viaţa reală. O să ţi se spună că eşti un ciudat şi n-ai nici o şansă să te realizezi în viaţă. Ai să rămâi pe veci un sărăntoc. Uite, eu mă tot întreb dacă chiar o fi existând vreo persoană pe lumea asta care chiar să nu mintă niciodată. Şi dacă există, atunci e cel mai probabil un ratat perpetuu. Între rudele mele se află un tip care se comportă impecabil tot timpul, un om cu credinţe puternice şi care îşi urmăreşte întotdeauna idealurile. Dacă există pe lume vreo persoană care chiar să-şi trăiască viaţa în adevăr, atunci sunt convinsă că trebuie să fie această rudă a mea. Toate celelalte rude ale mele însă nu fac decât să-l vorbească de rău. Îl tratează ca pe-un fraier. Îmi dau seama că nu-l pot considera altceva decât un eşec, pentru că toţi ceilalţi îl tratează aşa şi nici n-am de gând să mă pun mamei şi celorlalţi de-a curmezişul şi să-l apăr. Mi-e frică. Când era mai mică, şi felul în care simţeam despre ceva anume era complet opus faţă de toată lumea, îi spuneam pe şleau mamei. O întrebam pe loc „Da' de ce-i aşa?", iar ea se

supăra foc pe mine şi mă lua la rost, „Obrăznicătură mică, ce copil rău eşti!”, cuprinsă parcă de-o nespusă tristeţe. L-am pus şi pe tata să-mi răspundă odată. El însă numai mi-a zâmbit şi n-a zis nimic, deşi se pare că i-ar fi spus mamei mai târziu că eram un copil „scăpat din mână”.

Pe măsură ce mă făcusem mai mare, am devenit din ce în ce mai timidă când venea vorba despre astfel de lucruri. Nu mai sunt în stare nici măcar să-mi cos o rochie acum fără să mă gândesc la părerile şi la aşteptările tuturor celor din jur. Adevărul este că sunt foarte mândră de individualitatea mea şi sper, în secret, că voi rămâne la fel pentru totdeauna, dar nu-mi vine deloc să-mi arat public mândria. Vreau din toată inima să fiu o fată cuminte. Când sunt cu alţii devin cât se poate de serviabilă. Dau din gură despre câte-n lună şi în stele despre lucruri de care nu-mi pasă câtuşi de puţin şi care n-au nimic de-a face cu felul în care mă simt. Ştiu instinctiv că este în avantajul meu să fac aşa. Dar îmi displace profund. Îmi doresc ca etica să se schimbe cât mai repede. Poate că atunci n-aş mai fi nici eu atât de laşă, de meschină şi nu m-aş mai prelinge prin viaţă zi după zi, făcând tot felul de chestii pe care nu vreau să le fac numai pentru că cei din jur se aşteaptă să le fac.

A, uite-un scaun liber! Îmi adun repejor umbrela şi lucrurile din plasa de bagaje şi mă aşez între doi oameni. În dreaptă stă un elev de gimnaziu, iar în stânga o femeie cu un chimonou cu o deschizătură din aia pe spate în care se pune un copilaş. Nu-i tânără, dar e machiată puternic şi este coafată într-un stil modern. Are o figură frumoasă, dar brăzdată de riduri înnegrite care o fac să arate teribil, de-mi vine s-o iau la palme. Lucrurile la care te gândeşti când stai jos sunt complet diferite de cele care-ţi trec prin cap când eşti în picioare. Când stai jos, toate gândurile-ţi sunt laşe, nesigure. Pe scaunele din faţa mea stau vreo patru, cinci oameni de afaceri, toţi cam de-aceeaşi vârstă, cu figuri

tâmpe. Sunt cumpliți cu toții, cu niște ochi neinteresanți, lăptoși. Sunt complet lipsiți de spirit. Ar fi de-ajuns să-i zâmbesc unuia dintre ei și n-ar mai fi nevoie de nimic altceva: s-ar agăța de mine și m-ar lua cu el. N-aș avea încotro și-aș fi nevoită să mă mărit cu el. De-atât e nevoie, un simplu zâmbet, pentru a hotărî destinul unei femei. E oribil! Ți-e și frică să te gândești la așa ceva. Trebuie să am mare grijă.

În mod clar îmi trec tot felul de gânduri ciudate prin cap în dimineața asta. Acum două sau trei zile, chipul grădinarului care are grijă de grădina noastră mi-a luat ochii și m-a urmărit o vreme. N-aveai cum să-l confunzi cu nimeni altcineva decât cu un grădinar, și totuși fața lui nu era cea a unui grădinar. Părea să aibă figura unui filozof sau cam așa ceva. Are o față negricioasă, care-i accentuează tensiunea trăsăturilor. Ochi de om bun, dar sprâncenele sunt dese și intense. Nasul cârn i se potrivește perfect cu pielea întunecată. Pare un om cu o voință puternică. Mai are și niște buze excelente. Urechile-i sunt cam urâte, iar mâinile sunt fără îndoială mâinile unui grădinar, dar fața... fața aceea adumbrită de o pălărie neagră de fetru, trasă jos pe ochi... ce păcat să irosești o asemenea față pe-un grădinar. Cred c-am întrebat-o pe mama de trei, patru ori dacă credea că omul ăla fusese grădinar toată viața până când a-nceput să țipe la mine.

Pânza asta *furoshiki*[60] în care mi-am împachetat lucrurile azi este cea pe care mi-a dat-o mama în ziua în care a venit grădinarul la noi prima dată. Avea o grămadă de

---

60 Bucăți pătrate de material cu diverse modele și culori, făcute tradițional fie din bumbac, fie din mătase și folosite pentru a împacheta și transporta diverse lucruri. Cele patru colțuri se leagă într-un nod, semănând cu o boccea. De obicei, japonezii își transportă cutia cu mâncarea de prânz în ele.

treabă în ziua aia şi făceam curat şi reparam pe ici, pe colo, trebuia să vină şi un meşter de *tatami* şi cineva care să repare prin bucătărie, iar mama-şi făcea curăţenie în dulapul de haine şi a dat peste bucata asta de *furoshiki* şi mi-a dat-o mie. E-o bucată de material aşa de frumoasă, aşa de elegantă, încât mi-e şi milă s-o leg aşa într-o bocceluţă. Stau cu ea în poală şi mă tot uit la ea. O mângâi. Mi-aş dori ca toţi cei din tren să o vadă şi s-o admire, dar n-o bagă nimeni de seamă. Dacă s-ar uita cineva chiar şi-n treacăt la bucata asta de *furoshiki*, jur că aş accepta pe loc să mă mărit cu el.

Instinct, iată un cuvânt care mă face să plâng de câte ori dau de el. Când dau de ceva care mă face să mă gândesc la enormitatea instinctului, la puterea enormă pe care o exercită asupra noastră, una pe care nu o putem controla în nici un fel, mi se pare că-mi pierd minţile. Instinctul nu este ceva pe care să îl poţi afirma sau nega. E acest ceva enorm care te acoperă din cap până-n picioare şi te poartă cu el oriunde pofteşte. Şi poate că, în timp ce eşti purtată aşa de colo-colo te simţi satisfăcut, dar acea satisfacţie este însoţită de un alt sentiment, o tristeţe adâncă pe care ţi-o provoacă felul în care eşti controlată. De ce oare nu putem trece prin viaţă satisfăcuţi fiind numai şi numai de noi înşine, iubindu-ne numai pe noi înşine? Ce jalnic să vezi cum instinctul îţi înghite lacom toate sentimentele, toate gândurile pe care le ai în viaţă, de parcă n-ar conta câtuşi de puţin. Ori de câte ori reuşesc să uit de mine însămi, să mă pierd în ceva, chiar şi dacă numai puţin, nu-mi pot stăpâni mai apoi un sentiment de deprimare. Faptul că, indiferent de cine sunt la un anumit moment dat, instinctul este şi el prezent mă face să vreau să plâng. Vreau să-i chem pe mama, pe tata. Pe de altă parte, poate că realitatea se află tocmai în acele lucruri care nu îmi plac la mine. Şi mai trist...

Am ajuns deja în gara Ochanomizu. De-ndată ce mă găsesc pe peron uit tot ce mă gândeam mai devreme. Nu vreau decât să mă-ntorc la acel gând, la ce aveam în cap acum un minut, dar nu mai pot. S-a dus. Câteodată, când mi se mai întâmplă astfel de situații, mi se pare că tocmai mă gândeam la ceva foarte important, relevant, sau la ceva dureros de jenant, dar, de-ndată ce gândul se disipează, parcă nu m-aş fi gândit la nimic. Clipa asta pe care-o numim acum... tare ciudată mai e. Acum, acum, acum... vrei să o prinzi între degete, dar până să fii în stare de aşa ceva, s-a şi dus, şi un alt „acum", unul nou, a şi venit. Tropăi pe scările podului suspendat şi-mi zic: „Ei, şi ce? Proastă mai sunt! Poate că sunt prea fericită!"

Doamna profesor Kosugi e-aşa de frumoasă în dimineața asta. E la fel de frumoasă ca pânza mea de *furoshiki*. Nuanța aia de albastru i se potriveşte de minune. Iar garoafa purpurie din piept îți sare imediat în ochi. Numai de n-ar fi aşa de plină de ea, mi-ar plăcea şi mai mult. Prea se crede, şi asta o face să pară nenaturală, forțată. Bănuiesc că o oboseşte şi pe ea să pozeze aşa, tot timpul. În plus, mai are şi o personalitate dificilă. Nu e o persoană agreabilă. Se străduie să pară plină de bună dispoziție, dar este din fire posomorâtă. Indiferent însă, e o femeie foarte atractivă. Păcat de ea că nu-i decât o profă oarecare. Pe vremuri era foarte iubită de elevi, dar nu mai e chiar aşa. Mie una însă continuă să-mi placă de ea mult. Îmi pare ca o fecioară care trăieşte într-un străvechi castel, undeva în creierul munților sau pe malul unui lac. Poate că exagerez însă cu laudele mele. O fi oare aşa de solemnă când vorbeşte în orice împrejurare? Sau poate că nu-i chiar aşa de deşteaptă... Deprimant... Îi tot dă-nainte cu patriotismul, de parcă chiar avem nevoie să ne explice ea ce şi cum. De parcă nu e ceva evident, natural... Cum să nu-ți iubeşti locul în care te-ai născut? Super obositor! Îmi pun obrazul în palmă şi mă uit

absent pe fereastră. Vântul bate tare azi. De-aia sunt norii atât de frumoşi. Într-un colț al grădinii înfloresc patru tufişuri de trandafiri. Unul galben, două albe şi unul roz. Şi cum visez aşa la cai verzi pe pereți, îmi trece prin minte că un lucru cel puțin trebuie remarcat despre oameni. Ei sunt, până la urmă, cei care au descoperit frumusețea florilor şi tot ei sunt cei care iubesc florile.

La prânz spunem poveşti cu fantome. „Uşa ce nu se deschide" a lui Yasubee[61], o istorie din *Cele şapte minuni de la Liceul Nr. 1*[62], ne-a făcut pe toate să țipăm de frică. E-o poveste interesantă, psihologică, nu una dintr-alea care-ți fac inima să stea-n loc cu sperieturi ieftine. Ne-agităm într-atât, încât ni se face foame din nou, deşi de-abia am mâncat. Madam Anpan[63] ne ostoieşte cu nişte caramele şi revenim la fantome. Tuturor par să le placă astfel de poveşti. Bănuiesc că e şi ăsta un fel de-a-ți provoca emoție. Cineva o spune pe cea despre Fusanosuke Kuhara[64]. Nu-i cu fantome, dar e-aşa de comică!

După masă avem artă şi ne ducem toate în curtea şcolii ca să desenăm. Nu ştiu de ce, dar dom' profesor Itō tot timpul se ia de mine. Azi îmi spune că vrea să-i fiu model pentru desenul lui. Umbrela aia veche cu care-am venit azi la şcoală a fost admirată de toată lumea şi care mai de care

---

[61] *Yasubee neechan*, în original, referință probabil la una dintre fetele mai mari de la şcoală.

[62] *Ichikō nana fushigi*, în original, referință neclară.

[63] *Anpan fujin*, în original, probabil poreclă dată uneia dintre membrele personalului administrativ al şcolii. *Anpan* este un desert foarte popular în Japonia, o chiflă umplută cu pastă de fasole dulce.

[64] Om de afaceri, antreprenor şi om politic japonez, fondator al corporației Nissan (1869–1965).

a lăudat-o că, până la urmă, dom' Itō m-a pus să stau cu ea lângă tufele de trandafiri din colțul grădinii. Zice c-o să mă deseneze aşa şi o să trimită desenul la o expoziție. Îi fac pe plac, dar numai jumătate de oră. Nu mă dau niciodată în lături de la a ajuta pe cineva, dar statul față-n față cu domnul Itō mă oboseşte enorm. E-aşa de plicticos cu felul în care vorbeşte, plin de logică şi poate că acum este complet concentrat asupra mea, nu vorbeşte decât despre mine. Mă enervează la culme. N-am nici un chef să-i răspund. Şi nici nu se exprimă ca lumea. Are un râs ciudat, iar felul în care se fâstâceşte tot şi se ruşinează, de parcă n-ar fi ditamai profu şi se codeşte să-ți spună ce-are de spus, îmi face rău, pur şi simplu. Acum îmi spune: „Mi-aminteşti de sora mea mai mică, care-a murit." Nu pot să-l sufăr. Sunt convinsă că-i o persoană de treabă, dar mi se pare prea-i afectat când vorbeşte.

Ian' te uită cine vorbeşte! De parcă, dacă-i vorba de afectare, nu sunt şi eu la fel de rea ca dom' Itō! Ba încă îmi folosesc afectarea cu scop. Sunt o prefăcută şi jumătate! Aş putea să spun chiar acum, pe loc: „Sunt un monstru mincinos şi prefăcut, care pozează în fața altora, şi apoi lasă acele poze să-i dicteze întregul comportament." Dar, la ce mi-ar folosi? Stau acolo, în fața profesorului de desen, şi mă rog în sinea mea: „Fii mai naturală, fii mai onestă!"

„Şi mai lasă-le naibii de cărți, că de-aia n-ai nimic altceva decât idei în cap şi te porți cu toată lumea în felul ăsta arogant, atotştiutor şi fără de-nțeles! Eşti de plâns, sincer, pur şi simplu de plâns! Nu faci decât să te plângi tot timpul că n-ai nici un țel în viață, că ce bine-ar fi dac-ai fi mai pozitivă şi cum se face că ai o personalitate aşa de inconsistentă, dar asta nu-i decât sentimentalism ieftin. Te răsfeți, nimic altceva. Ca să nu mai vorbim de câtă importanță îți dai!"

Păi cu un astfel de model ca mine, un model cu o inimă impură, desenul lui dom' Itō n-are nici o şansă să fie acceptat la expoziție. N-am cum să arăt frumos. Ştiu că nu-i frumos să gândesc aşa, dar nu mă pot abține să-mi spun că Itō ăsta e un mare prostănac. Nici prin cap nu-i trece că am un trandafir brodat pe sân.

Nu ştiu din ce pricină, cum stau aşa nemişcată, mă apucă brusc o dorință orbească, arzătoare de bani. Nu vreau însă decât vreo zece yeni. Cel mai mult şi cel mai mult îmi doresc acum să citesc volumul *Madame Curie*. Şi mă gândesc că-mi doresc şi ca mama să trăiască o viață lungă şi bună. Incredibil cât de greu este să fii model pentru proful de desen. Sunt extenuată.

După ore, eu şi Kinko, fata unui preot buddhist, o ştergem la Hollywood să ne coafăm. Când sunt gata, nu e chiar ce-mi dorisem, şi mă posomorăsc. Nu-mi stă bine deloc şi mă simt mizerabil. E deprimant, ce să mai... Încep să mă simt ca o băboanță grețoasă pentru că m-am dus aşa, pe şest, să mă coafez. Chiar îmi pare rău acum. Ce părere proastă mai avem despre noi însene dacă ne coborâm până la a veni într-un loc ca ăsta. Fata preotului însă e bucuroasă nevoie mare. Începe să debiteze tâmpenii de genul:

— Mai că m-aş duce la un *omiai*[65] aranjată aşa! Şi până să mai zic eu ceva, pare că chiar are impresia că va fi prezentată unui potențial soț şi mă-ntreabă cât se poate de serios:

— Ce culoare de flori crezi că s-ar potrivi cu coafura mea? sau

— Ce fel de *obi* să-mi pun oare cu chimonoul de nuntă?

E simpatică în simplitatea ei, care nu-i permite să se gândească la nimic altceva.

---

[65] Întâlnire aranjată între doi potențiali parteneri interesați de căsătorie.

Râd şi o întreb ce fel de bărbat şi-ar dori pentru un *omiai*.

— Păi, ban la ban trage şi păduche la păduche, îmi răspunde ea pe un tot solemn.

Mă ia prin surprindere cu vorbele ei şi o întreb şi eu ce vrea să zică. Kinko mă surprinde şi mai abitir când îmi spune că nu e partener mai bun pentru fiica unui preot decât tot un preot, ca să nu mai vorbim că nu va trebui să-şi facă griji ce pune pe masă. E ca şi cum Kinko n-ar avea nici un fel de personalitate proprie, ceea ce o face cu atât mai feminină. Nu suntem chiar aşa de apropiate, dar, cum stăm împreună la şcoală, le spune tuturor că sunt prietena ei cea mai bună. E-o fată tare drăguță. Îmi pune pe bancă câte-o scrisorică în fiecare zi şi mă ajută în alte feluri tot timpul, motiv pentru care îi sunt recunoscătoare, dar astăzi parcă e-aşa de veselă şi zglobie, de nu pot decât să fiu enervată de prezența ei.

Ne despărțim şi mă urc în autobuz. Sunt aşa de, nu-mi dau seama nici eu, de melancolică. În autobuz, dau de-o femeie teribilă. E-mbrăcată într-un chimonou jegos la guler, iar părul roşiatic îi este răvăşit şi nepieptănat, prins cu un singur pieptene. Când te uiți la figura ei aprigă, aproape stacojie, nu prea-ți dai seama dacă e bărbat sau femeie. În plus, ah, ce scârbos, mai e şi gravidă! Din când în când afişează pe față câte-un rânjet cumplit. O cloşcă proastă! Dar ce, eu parcă-s mai presus, cu dusul meu furiş să mă coafez la Hollywood?

Mi-aduc aminte de femeia lângă care-am stat în tren azi-dimineață, cea c-o tonă de machiaj pe față. Ah, ce murdar, ce murdar! Femeile sunt oribile! Tot femeie sunt şi eu, şi ştiu prea bine ce creaturi jegoase suntem toate şi mi-e aşa de silă, de-mi vine să scrâşnesc din dinți. Putoarea aia care-ți pătrunde-n toți porii când pui mâna pe peştişorii aurii şi de care nu scapi oricât te-ai spăla e cea pe care o am parcă

tot timpul pe mine. Şi când mă gândesc că trebuie să stau toată ziua cu mirosul ăla pe mine, mirosul ăla de femeie, îmi mai trece şi altceva prin cap, care mă face să-mi spun că ar fi mai bine să mor acum, cât sunt încă tânără. Încep să-mi doresc să mă-mbolnăvesc. Poate, dacă fac vreo boală serioasă şi transpir râuri de sudoare până nu mai rămâne din mine decât pielea şi osul, atunci mă voi şi purifica. Sau poate că e imposibil să te purifici cu adevărat atâta vreme cât trăieşti şi respiri. Mă-ntreb dacă nu cumva încep să înţeleg religia.

Respir uşurată când mă dau jos din autobuz. Nu ştiu de ce, dar vehiculele nu sunt prietene cu mine. Aerul dinăuntru e-atât de bolnăvicios, de nu pot să-l sufăr. Mă simt mai bine cu pământ sub picioare. Parcă mă şi plac pe mine însămi mai mult când am pământ sub picioare. Aoleu, ce-mprăştiată mai sunt, totalmente cu capul în nori[66]! *Fugi acasă, fugi acasă!/ ce să vezi pe drum spre casă?/ vezi şi tu că-i ceapa deasă/ fugi acasă, fugi acasă!* mă trezesc cântând încetişor. „Ian' te uită, ce veselie te-a mai apucat", îmi spun, şi mă enervez pe mine însămi şi urăsc felul în care tot cresc – dar numai fizic – şi mă-nalţ ca o pălugă. Vreau şi eu să fiu o fată de treabă, o fată bună.

Aşa-s de obişnuită să merg pe drumul ăsta către casă, că nu mă mai bucur de liniştea din jur. Nu e nici ţipenie în jur, numai copacii, drumul şi câmpurile. Poate că azi am să mă prefac că vin aici pentru prima dată. Sunt, ia să vedem, fata unui meşter de *geta* din Kanda şi e prima dată în viaţa mea când mă aflu aici, la ţară. Cum mi s-ar părea atunci acest peisaj? Ce idee minunată! Şi ce idee tâmpită! Arborez o mină solemnă şi mă holbez de jur împrejur, exagerând dinadins. Merg pe-o cărare îngustă, mărginită de copaci, şi

---

[66] *Gokuraku tonbo* (lit. „libelulă în paradis"), în original.

exclam surprinsă la vederea crengilor cu frunzele lor de-un verde crud. Când trec podul din pământ, mă opresc să mă uit la pârâu o vreme, privindu-mi şi reflecția din apă şi lătrând ca un cățel, iar când mă uit la câmpuri în depărtare, îmi îngustez ochii ca şi cum aş fi pătrunsă de moment, oftez şi murmur: „Vai, ce frumusețe!” Mă opresc să-mi trag sufletul la templu. Pădurea din jur însă este întunecată, aşa că mă ridic repejor şi mă îndrept cu umerii strânşi, ca şi cum aş fi teribil de speriată, pentru ca apoi să mă prefac surprinsă de cât de lumină se face de-ndată ce-am ieşit dintre arbori. Mă străduiesc din răsputeri să mă fac că totul în jurul meu este nou, nemaivăzut, construiesc toată această complicată pantomimă până când sfârşesc prin a mă simți insuportabil de singură. Impulsul acela de energie mă părăseşte şi el brusc, şi mă las să cad pe iarba dintr-o poieniță pe marginea drumului, învăluită din nou de o sfâşietoare seriozitate. Gândul mă poartă serios, deliberat, la mine însămi, la cum sunt eu în ultima vreme. Unde-am greşit? De ce sunt atât de zbuciumată? Parcă trăiesc tot timpul cu o frică de ceva. Nu cu multă vreme în urmă, cineva mi-a spus: „Te faci pe zi ce trece din ce în ce mai banală.”

Aşa o fi. Sunt mai rău ca mai înainte, asta e clar. Am devenit insipidă. Nu se poate, aşa nu se mai poate. Sunt atât de slabă, atât de slabă! Brusc, îmi vine să urlu. Ete, na, de parcă dacă țip din toți rărunchii o să fiu mai puternică. Nu, trebuie să fac ceva. Poate că-s-ndrăgostită. Mă culc pe iarba din poiană.

— Tata! încep să strig. Tata, tata, tata! Cerul la asfințit e-atât de frumos. Lumina amurgului e roz în ceața de seară, de parcă soarele s-ar fi topit în nori şi s-ar fi scurs apoi roz peste cer. Pâcla aceea roz tremură şi pluteşte printre copaci, se scurge peste drum, mângâind iarba din poiană şi înfăşurându-se blând în jurul meu. Firele de păr îmi

strălucesc sub atingerea ei. Ce frumos e cerul! Mă simt ca şi cum aş vrea să mă-nclin în faţa lui, să m-arunc în genunchi în faţa a ceva pentru întâia oară în viaţă. În acest moment, cred în Dumnezeu. Ce culoare o fi asta, culoarea cerului de-acum? Trandafiri. Foc. Curcubeie. Aripi de înger. Catedrale. Nu, nimic nu este pe-aproape. E mult mai sfântă, mai divină.

„Vreau să iubesc pe toată lumea." Acest gând mă izbeşte cu atâta putere, încât simt c-am să plâng. De unde stau întinsă pe iarbă văd culoarea cerului cum se schimbă încet. Se face gradual mai albastră. Rămân acolo, nemişcată, nedorind decât să pot să-mi azvârl hainele de pe mine. N-am mai văzut pân-atunci frunzele şi iarba părând atât de diafane şi de frumoase. Întind mâna şi ating firele de iarbă.

Vreau să duc o viaţă nobilă, frumoasă.

Când ajung acasă, mama s-a întors deja şi are pe cineva în vizită. Îi aud râsul în hohote, ca de obicei. Când nu suntem decât noi două acasă, mama nu râde nici odată, indiferent de cât de mare zâmbet ar arbora pe faţă. Când însă are musafiri, râde tare de tot, chiar dacă nu zâmbeşte niciodată. Dau bună seara şi mă duc imediat în spate la fântână, unde mă spăl pe mâini, şi apoi îmi scot ciorapii de nailon şi mă spăl pe picioare. Pe când mă spăl, apare de undeva negustorul de peşte şi-şi cere scuze de întârziere şi ne este aşa de îndatorat că-i suntem clienţi şi vă mulţumesc, vă mulţumesc mult şi lasă pe ghizdul fântânii un peşte mare. Nu ştiu ce fel de peşte o fi, dar, dacă mă iau după solzişorii ăia mici, cred că e de prin Hokkaidō. Şi după ce pun peştele pe-o farfurie şi mă spăl din nou pe mâini, mirosul îmi aminteşte de acum două veri, când ne-am dus în vizită la soră-mea care locuieşte în Hokkaidō. Stă în Tomakomai, lângă ocean şi aerul e îmbibat de miros de peşte. Şi mi-o aduc aminte stând singură în bucătăria aia mare a ei într-o seară, pregătind cu dibăcie un peşte pentru

cină cu mâinile ei albe, ca de doamnă. Şi mi s-a făcut pe loc un dor nebun de ea, o dorinţă nebună să aibă grijă de mine, să mă dădăcească, dar ştiam că îl avea deja pe Toshi şi nu mai era a mea. Şi, când mi-am dat seama de acest lucru, m-a trecut un fior rece prin tot trupul. Ştiam că nu mă puteam duce pur şi simplu s-o cuprind în braţe şi să-i învălui umerii subţiratici cu corpul meu şi s-o îmbrăţişez, şi m-a cuprins un sentiment de singurătate, de-aş fi putut să mor chiar acolo, în colţul ăla de bucătărie luminat prost, privindu-i acele degete incredibil de frumoase muncind la peştele ăla. Mi-e dor de trecut aşa de mult, e ceva de speriat. Relaţiile de sânge sunt ceva misterios. Cu alţi oameni, cu cât sunt mai departe de tine, cu atât e parcă mai uşor să nu mai ai simţăminte pentru ei şi să îi uiţi, dar rudele de sânge îţi lipsesc din ce în ce mai mult şi îţi aminteşti constant toate lucrurile frumoase despre ele.

Fructele sălcioarei[67] de lângă fântână sunt de un roşu pal acum. Or să fie bune de mâncat cam în două săptămâni. A fost comic anul trecut. Într-o seară tot culegeam la ele şi le mâncam, iar Japii stătea lângă mine, uitându-se la mine până când mi s-a făcut milă de el şi i-am dat şi lui una. Să vezi şi să nu crezi: a mâncat-o! I-am mai dat vreo două şi le-am mâncat şi pe-alea. Mă amuzam teribil uitându-mă la el cum le mânca, aşa că m-am apucat să scutur tot pomul şi cădeau bobiţele, iar Japii le halea pe nerăsuflate. Câine prost! Cine şi-ar fi-nchipuit un câine care să mănânce fructe de sălcioară? Şi uite-aşa, eu stăteam pe vârfurile picioarelor culegând şi mâncând, iar Japii stătea pe jos mâncând şi el. Tot gândindu-mă la anul trecut, mi-a venit să mă uit după Japii.

— Japii! am strigat.

---

[67] *Gumi* (*Elaeagnus*).

A apărut ţanţoş de undeva din faţa casei. Mi se păru deodată aşa de scump, c-am strâns din dinţi. L-am apucat de coadă, iar el m-a prins uşor cu dinţii de mână. Ochii mi s-au umplut de lacrimi şi l-am pleznit peste cap. Lui nu-i pasă însă şi se-apucă să bea cu nesaţ apă din fântână.

Mă duc în camera mea. Becul electric învăluie camera într-o lumină caldă. E linişte. Tata nu mai e. Fără tata parcă e tot timpul o gaură mare undeva în casă. Îmi vine să mă cutremur. Mă schimb în ceva de casă şi, după ce depun un sărut drăgăstos pe trandafirul de pe furoul meu, mă aşez în faţa oglinzii. Chiar atunci îi aud pe mama şi pe musafirii ei din sufragerie râzând zgomotos şi-asta, din nu ştiu ce pricină, îmi dă o durere de stomac şi mă enervează la culme. Când suntem numai noi două, nu e nici o problemă, dar când are companie, mama pare deodată foarte distantă, rece şi nefamiliară, şi-atunci mi se face cel mai dor de tata.

Mă uit în oglindă şi sunt surprinsă de cât de vioaie par. Faţa asta mi-e străină. Nu are nimic în comun cu sentimentele care mă încearcă, cu tristeţea, cu durerea mea. Parcă are o viaţă a ei, separată de mine. Nu mi-am pus ruj pe obraji azi, dar sunt rozalii, iar buzele-mi mici sunt roşu aprins. Sunt adorabilă. Îmi scot ochelarii şi schiţez un zâmbet. Am ochi frumoşi. Limpezi ca un cer albastru. Poate că e pentru că m-am uitat la acel cer la asfinţit atâta amar de vreme. Bună treabă!

Mă duc în bucătărie în al nouălea cer, dar, pe când spăl orezul, încep să mă-ntristez din nou. Mi-e dor tare de casa noastră din Koganei. Mi-e aşa de dor de ea, de-mi pare că mă arde la suflet. Acolo era tata, în căsuţa noastră veche. Şi era şi soră-mea. Şi mama era mai tânără pe-atunci. Veneam de la şcoală, şi mama şi soră-mea şedeau în bucătărie sau în sufragerie trăncănind vesele ba de una, ba de alta. Îmi făceau o gustare şi se-ntreceau una pe alta care să aibă grijă de mine. Câteodată mă-ncontram cu soră-mea, şi

mama mă certa, iar eu fugeam afară, mă urcam pe bicicletă şi mă duceam departe, departe. Mă-ntorceam până seara însă şi stăteam cu toţii la cină. Ce vremuri fericite! Nu-mi treceam zilele gândindu-mă neîncetat la mine şi nu mă simţeam aşa de aiurea şi de stângace tot timpul. N-aveam decât să-i las pe toţi să aibă grijă de mine. Ce bine-mi mai era! Şi nici nu trebuia să mă străduiesc prea tare. Fără griji, fără singurătate, fără durere. Tata era un părinte minunat. Sora mea era blândă şi calmă şi mă ţineam tot timpul după ea. Pe măsură ce creşteam însă şi descopeream tot felul de lucruri dezgustătoare despre mine însămi, lucrurile bune din viaţa mea începură să se spulbere şi mă lăsară goală, neprotejată şi urâtă, o, atât de urâtă. Nici să vreau n-aş mai putea să permit cuiva să aibă grijă de mine ca de-un prunc. Nu pot decât să m-adâncesc în gânduri şi să simt din ce în ce mai multă durere. Soră-mea s-a măritat şi-a plecat. Tata s-a dus. N-am mai rămas decât eu şi mama. Cred că şi mama se simte teribil de singură. Nu de mult mi-a şi spus: „Nu mai am eu nici o bucurie-n viaţă. Până şi tu, care creşti mare, ca să fiu sinceră, nu-mi aduci mare bucurie. Iartă-mă, rogu-te! Cred că-i mai bine pentru mine să nu mai fiu fericită, mai ales acum, că taică-tău nu mai e.” Zice că, de-o bâzâie ţânţarii, se gândeşte la tata, de descoase vreo haină, se gândeşte la tata, de-şi taie unghiile, se gândeşte la tata şi, mai ales de bea o ceaşcă de ceai delicios, se gândeşte la tata. Oricât încerc eu să o consolez, să vorbesc cu ea, nu-i acelaşi lucru, pentru că nu sunt tata. Dragostea dintre bărbat şi femeie trebuie să fie cea mai puternică legătură din lume, mai puternică şi mai preţioasă chiar şi decât dragostea din rudele de sânge.

Mă-nroşesc toată la asemenea gânduri îndrăzneţe şi-mi dau cu mâna udă prin păr. Spăl orezul, îl amestec în oală cu mâna, şi mă gândesc la mama ca la cea mai dulce, cea mai adorabilă persoană din lume şi simt în adâncul inimii cât de

important este să am grijă de ea. Mai întâi şi mai întâi de toate, trebuie să scap rapid de buclele astea pe care mi le-am pus în păr şi-apoi să-l las să crească lung. Mamei nu i-a plăcut niciodată când mă tund scurt şi cred că o să-i facă plăcere dacă-mi las părul să crească lung, lung de tot şi mi-l pieptăn frumos. Pe de altă parte, mi se pare absurd să merg aşa departe numai de dragul maică-mii. Mi se pare cam pervers. Până la urmă, toată anxietatea asta care mă torturează constant este în mare parte datorată ei. Sigur că vreau să fiu o fiică bună, genul de fată pe care şi l-ar dori ea, dar chiar nu-mi place ideea de-a-ncerca să-i fac pe plac chiar aşa de ciudat. Ideal ar fi dacă, fără să fac sau să spun nimic, m-ar înțelege şi ar avea încredere în mine. Oricât de încăpățânată aş fi, nu am de gând să mă fac de râs în fața oamenilor, şi oricât de greu mi-ar fi, oricât de singură aş fi, tot aş avea grijă să nu fac nici o greşeală majoră. O iubesc pe mama. O iubesc şi îmi place viața noastră din casa asta, aşa că, dacă ar avea încredere în mine şi nu s-ar mai îngrijora de nimic, dacă s-ar linişti şi-ar fi ceva mai nepăsătoare cu privire la una şi la alta, totul ar fi perfect. Sunt convinsă că aş face-o să fie mândră de mine. Aş munci până la epuizare pentru ea. Chiar şi-acum asta este cea mai mare bucurie a mea în viață, asta vreau să fac cu viața mea. Numai că mama n-are nici un pic de încredere în mine şi mă tratează în continuare ca pe un copil. Îi place la nebunie când spun câte ceva pueril. Acum câtăva vreme, am luat ukulele şi-am început să zdrăngănesc, prostindu-mă nevoie mare, iar mama, în al nouălea cer, s-a prefăcut că nu vede ce fac şi-mi spuse: „Ce-i aia? Ce se-aude? Parc-aud stropi de ploaie”, încercând să se prefacă ca şi cum chiar aş fi cântat la ukulele. M-am simțit atât de prost, c-am vrut să plâng. „Mama, sunt om mare acum. Ştiu deja totul despre lume, despre oameni. Nu te sfii să vorbeşti cu mine despre orice. Chiar şi despre cheltuielile casei, de exemplu. Numai de mi-

ai spune pe şleau: «Uite, aşa şi aşa stau lucrurile, şi trebuie să contribui şi tu», nici nu m-aş mai gândi să-mi iau pantofi noi sau alte fleacuri. Aş fi o fiică economicoasă, frugală. Ăsta-i adevărul adevărat." În schimb... Ha, mă pufneşte râsul amintindu-mi de cântecul „În schimb...". Şi-aşa-mi dau seama că sunt cu mâinile în oala cu orez, visând cai veri pe pereți ca o proastă.

Ei, nu, aşa nu se mai poate! Trebuie să pregătesc cina pentru musafiri. Dar ce să fac, oare, cu peştele ăla mare? Cel mai bine îl tai în trei bucăți şi-l marinez în *miso* şi n-are cum să nu fie bun. Când vine vorba de gătit, trebuie să te bazezi pe intuiție. Mai avem şi câțiva castraveți şi o să-i pun şi pe ei într-o marinadă din *mirin*, sos de soia şi oțet. Mai fac şi omleta mea rulată de care sunt foarte mândră. Şi pe-urmă, încă un fel. Aha! O să fac un fel de aperitive rococo! Ceva ce-am inventat chiar eu, dacă vreți să mă credeți! Pe fiecare farfurie pun câte puțină şuncă, ou, pătrunjel verde, foi de varză, spanac, şi orice altceva mai avem resturi de mâncare, un întreg spectru de culori, aşezate frumos şi ornate. E uşor de făcut, economicos şi, chiar de nu-i chiar delicios, cel puțin creează o atmosferă festivă, de extravaganță pe masă şi face să pară că ai pregătit un adevărat festin. La umbra unui munte de omletă creşte viguros un mănunchi de pătrunjel din care se ițeşte un recif de coral roşu din şuncă, toate aşezate pe un pătul din frunze de varză aranjate pe platou în forma unui bujor galben sau a unui evantai din pene. Spanacul poate fi şi el fie o poiană de un verde intens sau poate chiar un val de maree. Pui două sau trei astfel de platouri pe masă, şi brusc oaspeților li se pare că se află în Franța secolului XVII. Ei, nici chiar aşa, dar cum n-am nici cel mai mic talent de a face ceva delicios, cel puțin pot să servesc ceva atât de plăcut ochiului, încât cei de la masă sunt convinşi să creadă că e delicios. Când vine vorba de mâncat, se mănâncă cu

ochii, nu cu gura, nu? Atâta vreme cât arată bine, poate să nu aibă gust chiar aşa de bun. Dar, atenţie mare, la prepararea acestui gen de aperitive rococo ai nevoie de un ochi artistic. Dacă nu eşti cu mult mai sensibil la combinaţiile de culori decât o persoană oarecare, se prea poate să dai greş în mod mizerabil. Ai nevoie cel puţin de la fel de mult simţ artistic ca subsemnata. Când am căutat „rococo” în dicţionar acum ceva vreme, am găsit definiţia „stil ornamental, cu emfază pe floral şi estetic, dar lipsit de substanţă”, ceea ce m-a făcut să râd. Nici că se putea mai perfect de-atât! Cum se putea să aibă ceva frumos şi „substanţă”? Frumuseţea pură este întotdeauna lipsită de semnificaţie sau moralitate. E evident. De-aia sunt şi o aşa de mare admiratoare a stilului rococo.

Ca de obicei când gătesc, pe când gust dintr-una sau alta, sunt copleşită de un sentiment oribil de nimicnicie. Mă simt obosită moartă şi deprimată. Ca şi cum toată munca pe care o depun ajunge la un punct de saturaţie. Ajung şi eu la punctul în care nu-mi mai pasă de nimic. În cele din urmă, o las baltă şi arunc totul pe platou cum îmi vine la mână, fără să-mi mai pese de cum arată sau ce gust are şi le-o pun în faţă musafirilor cu o mină ţâfnoasă.

Oaspeţii de azi ai mamei sunt total deprimanţi. Domnul şi doamna Imaida din Ōmori şi Yoshio, care face şapte ani. Domnul Imaida se-apropie de patruzeci de ani, dar are genul de piele albă, albă, de puştan, care-l face să pară absolut scârbos. Şi de ce o fi fumând ţigări Shikishima? Ţigările, dacă nu-s fără filtru, parcă sunt obscene. Ţigările adevărate sunt numai fără filtru. De cum vezi un fumător de Shikishima parcă-ţi vine imediat să-ţi pui întrebări cu privire la caracterul lui. Domnul Imaida îşi dă capul pe spate şi proiectează fumul către plafon, spunând: „Aha, da, înţeleg...” Predă la o şcoală serală. Nevastă-sa e-o tipă micuţă, timidă, şi c-un aer vulgar. Orice prostioară o face să

se-ndoaie de râs şi să se-nconvoaie de spate, gata să se prăvălească pe *tatami*. Ce-o fi aşa de comic? Mai rău e că are impresia că e de bun gust să reacţioneze în felul ăla şi să cadă pe jos de râs. Stau şi eu şi mă-ntreb dacă oameni ca Imaida nu sunt cumva categoria cea mai vrednică de dispreţ din societatea de azi. Clasa cea mai sordidă. Cum le spune? *Petit bourgeois?* Mici funcţionari? Până şi băietanul ăla e precoce într-un fel aparte, straniu. N-are nimic natural, spontan în el.

Chiar dacă gândesc aşa, ţin totul pentru mine şi mă-nclin cu respect în faţa oaspeţilor şi râd şi eu, şi trăncănesc, şi remarc cât de drăguţ mai e Yoshio, şi-l mângâi pe cap, păcălindu-i pe toţi cu prefăcătoria şi minciunile mele. Îi face asta pe cei ca Imaida mai autentici decât mine? Toată lumea îmi laudă talentul de bucătar în timp ce se-nfruptă din aperitivele rococo, şi asta mă face să mă simt atât de mizerabil şi de furioasă că vreau să plâng, dar mă forţez să mă arăt mulţumită şi mă apuc şi eu să mănânc cot la cot cu ei. Doamna Imaida însă nu mai pridideşte cu laudele ei idioate şi ajung la punctul în care îmi repugnă aşa de mult, că nu mai rezist şi îmi spun pân-aici, gata cu minciunile:

— Da' de unde?! Mâncarea asta nu e câtuşi de puţin delicioasă. Nu-i decât ce-am primit pe cartelă, dar n-am avut altceva ce să servesc.

N-am vrut decât să spun adevărul, dar domnul şi doamna Imaida continuă să râdă cu poftă, de parcă mai au puţin şi exclamă: „Bravo, mâncare pe cartelă! Bravo ţie!" Mă exasperează prostia lor, de-mi vine să dau cu beţişoarele şi cu castronul de pământ şi să urlu din toţi rărunchii. Mă abţin însă şi mă forţez din nou să schiţez un rânjet. De-abia atunci intervine şi mama:

— Copila asta mi-e deja de-un ajutor enorm prin casă.

Ştie bine că mă simt cumplit şi totuşi alege să se alăture celor doi Imaida spunând ceva stupid şi-apoi chicoteşte

aiurea. Hai, mă, mamă, chiar nu-i nevoie să te străduieşti aşa ca să nu-i ofensezi cumva pe unii ca Imaida. Dar mama nu-i mama când avem musafiri. Se transformă în muierea asta slabă, fără principii. Numai pentru că tata nu mai e, asta nu-nseamnă că trebuie să te comporţi cu atâta servilism, mamă! Mă simt atât de prost că nici nu mai pot vorbi. Plecaţi odată! Plecaţi dracului acasă! Tatăl meu este un om mare, un om gentil, un om cu un caracter nobil şi înalt. Dacă vă închipuiţi că vă puteţi bate joc de noi acum, că s-a prăpădit, poate-i mai bine să plecaţi naibii acasă. Asta aş vrea să-i spun lui Imaida. Dar sunt prea laşă ca să fac aşa ceva şi mă mărginesc să-i tai o felie de şuncă lui Yoshio şi să o servesc pe doamna Imaida cu nişte murături.

De cum terminăm cu cina, mă retrag în bucătărie şi mă apuc să fac curăţenie. Nu vreau decât să fiu singură. Nu-i vorba aici că sunt încrezută, dar nici nu văd de ce-ar trebui să mă forţez să vorbesc şi să râd cu oamenii ăştia. Nu simt nici un pic de obligaţie de-a fi politicoasă sau mai degrabă prefăcută cu oamenii de genul lor. Mi-a ajuns până peste cap. Nu mai vreau nimic. M-am străduit cât am putut. Chiar şi mama a părut mulţumită, nu-i aşa, de felul în care m-am comportat, reţinută, prietenoasă şi politicoasă. Poate că nici nu trebuie să faci mai mult de-atât. Ca să fiu sinceră, nu ştiu prea bine ce-i mai bine: să faci o distincţie clară între eu social şi cel real şi să te achiţi de toate în mod metodic şi cu voie bună, sau să refuzi să te pierzi pe tine însăţi, chiar dacă ceilalţi te ridiculizează, şi să nu ascunzi cine eşti cu adevărat. Sunt geloasă pe toţi cei care au şansa de a-şi petrece întreaga viaţă împreună cu cei care sunt la fel de slabi, şi de blânzi, şi de calzi ca şi ei. Iar dacă se poate să-ţi petreci viaţa fără să te lupţi cu nici un fel de greutăţi, cu atât mai bine. Nu văd nici un sens în a căuta greutăţile cu lumânarea.

Sigur că nu încape îndoială că e un lucru bun să faci favoruri altora, chiar dacă înseamnă să-ți înăbuşi propriile sentimente, dar, de-aş fi obligată ca de acum încolo să mă forțez zi de zi să fac frumos la persoane precum Imaida şi să răspund la tot ce spun ele, cred c-aş lua-o razna. Uite, eu una sunt convinsă că n-aş rezista la-nchisoare. Poate că-i caraghios, dar e adevărat. Dar, ce spun eu închisoare? N-aş fi-n stare să fiu nici măcar servitoarea cuiva. Sau nevasta cuiva. Sau, stai, poate că totuşi a fi soție e cumva diferit. Odată ce te-ai decis să-ți dedici tot restul vieții unei anumite persoane, poate că, indiferent de cât de mult ai avea de tras şi de suferit, tot ți s-ar părea că o astfel de viață merita trăită, tot ți-ai menține speranța. Până la urmă e un lucru natural. Chiar şi eu aş putea să fiu o soție de toată stima. Aş trebălui ca o albină de dimineața până seara. Aş spăla la rufe – nu e pe lume nimic mai neplăcut decât rufele murdare când se-adună grămadă. Mă apucă nervii rău de tot când se-ntâmplă aşa ceva, şi sunt gata să mă ia istericalele. Dacă nu spăl pe loc, simt c-am să mor. De-ndată ce-am spălat şi ultimul articol de îmbrăcăminte şi l-am pus la uscat, de-abia atunci simt că, şi de-ar fi să mor chiar în acel moment, cel puțin m-aş odihni în pace.

Familia Imaida pleacă. Mama se duce cu ei pretinzând că au nu ştiu ce treabă împreună. Aşa-i mama. Iar pe cei doi Imaida şi felul lor de-a se folosi de mama în felul ăsta – nu-i pentru prima oară – nu pot să-i sufăr pentru tupeul de care dau dovadă şi n-aş vrea decât să le pot spune pe şleau ce-mi stă pe suflet. Îi conduc pe toți până la poartă şi rămân acolo, privind la strada cufundată-n lumina amurgului. Îmi vine să plâng.

Găsesc ediția de seară a ziarului şi două scrisori. Una e pentru mama, dar nu e decât un anunț publicitar de la magazinul Matsuzaka-ya pentru reduceri la articolele de vară. Cealaltă e pentru mine, de la vărul Junji. E-o notă

scurtă: „Voi fi transferat la regimentul din Maebashi. Transmite-i salutări mamei tale.” Ştiu că viaţa cazonă nu are nimic de invidiat, chiar şi pentru ofiţeri, dar, ca să fiu sinceră, sunt geloasă pe militari pentru disciplina care li se impune, pentru rutina zilnică în care nu se pierde nici măcar o secundă. Totul trebuie făcut după reguli, aşa că, dintr-un anumit punct de vedere, trebuie să te simţi eliberat. Eu una nu vreau să fac absolut nimic ce nu sunt obligată să fac. Şi, cu toate astea, aş putea să fac tot felul de lucruri rele, teribile chiar. Numai să vreau să le fac. Dacă vreau să studiez însă, am tot timpul din lume la dispoziţie ca să o fac. Dacă vreau să fie egoistă, atunci mi-aş putea satisface cele mai extravagante dorinţe. Ce mult m-ar ajuta însă cu starea mea mentală să ştiu că cineva mi-ar impune limite asupra a ceea ce pot să fac. Aş fi extrem de recunoscătoare pentru astfel de restricţii. Citisem undeva, într-o revistă cred, că pe front soldaţii nu râvnesc decât la un singur lucru: o noapte-ntreagă de somn bun. Sigur că îi înţeleg, dar asta nu mă opreşte să nu fiu teribil de geloasă pe ei. E-atât de frumos să te gândeşti numai la puritatea, la simplitatea unei vieţi în care să nu-ţi doreşti decât să dormi, departe de acest cerc vicios de reflecţii complicate, de acest val de gânduri lipsite de sens. De-aş avea ocazia să văd ce înseamnă viaţa cazonă măcar o dată în viaţă şi să trec printr-un stagiu de pregătire militară severă, poate că aş deveni şi eu mai directă, mai hotărâtă şi mai atractivă. Sigur că sunt destui oameni care nu au nevoie să treacă printr-o experienţă militară pentru a fi puri şi inocenţi, cum este cazul fratelui mai mic al lui Junji, Shin, dar nu e şi cazul meu. Eu sunt o fată rea, cu multe, multe defecte. Shin e de-aceeaşi vârstă cu mine, dar este un băiat aşa de bun, pâinea lui Dumnezeu, de nici nu-ţi dai seama cum de e chiar aşa. Este ruda mea preferată, ba poate chiar persoana mea preferată în lume. Shin e nevăzător. Cum o fi, oare, să-ţi

pierzi vederea la o vârstă atât de fragedă? Cum este să fii singur în camera ta, într-o noapte ca asta? Noi toți ceilalți ne consolăm citind ceva sau uitându-ne pe geam când ne simțim rău, dar Shin nu poate. El n-are ce face. Nu poate decât să strângă din dinți şi să îndure. Shin a-nvățat întotdeauna mai bine ca oricine altcineva şi era bun la tenis, la înot. Nici nu-mi pot imagina cât de greu îi este, cât de trist trebuie să fie acum. M-am gândit la Shin chiar aseară şi, după ce m-am băgat în pat, am încercat să stau întinsă acolo, trează, dar cu ochii închişi vreme de cinci minute. Chiar şi-n pat, şi chiar şi numai timp de cinci minute mi s-a părut extrem de lung şi oprimant, de parcă aveam o greutate enormă pe piept. Shin nu vede însă nimic, dimineața, prânz sau seara, zi după zi, lună după lună. Şi de s-ar plânge măcar din când în când, sau şi-ar pierde cumpătul, sau ar spune ceva egoist, sinceră să fiu, cred că m-ar face pe mine să mă simt mai bine pentru el, dar Shin nu face niciodată aşa ceva. Nu l-am auzit niciodată plângându-se sau spunând ceva urât despre altcineva. Vorbeşte aşa de vesel şi cu atâta inocență şi detaşare imprimate pe față. Te emoționează profund.

În timp ce mă gândesc la toate astea, trebăluiesc prin casă: şterg podeaua în camera de zi şi aprind focul pentru baie. Cât aştept să se-nfierbânte apa, îmi fac temele la lumina cărbunilor, aşezată pe cutia de mandarine. Am terminat, şi apa tot nu e caldă, aşa că încep să citesc din

nou *O poveste stranie de la est de râu*[68]. Nu e nimic vulgar sau odios în povestire în sine. Dar poziția morală a autorului îşi face loc pe ici, pe colo şi face ca textul să pară, nu ştiu cum să zic, învechit şi nedemn de încredere. Ei, în fond, e un om bătrân, ce poți să te-aştepți de la el? Scriitorii străini, pe de altă parte, chiar şi după ce-mbătrânesc, par să-şi iubească personajele chiar şi mai abitir într-un fel mai îndrăzneț, mai indulgent, ceea ce îi face să nu pară afectați când scriu – complet opus față de cei japonezi. Cu toate astea, cred că avem de-a face aici cu o scriere dintre cele valoroase ale literaturii japoneze. O resemnare tăcută, proaspătă şi oarecum onestă accentuează povestirea. E poate cea mai delicată scriere a lui Kafū[69] şi-mi place mult. Dă dovadă de un extraordinar de puternic simț al responsabilității. În multe dintre lucrările lui, pare atât de preocupat de moralitatea japoneză, încât sfârşeşte prin a o deifica, devenind astfel un rebel aproape nenatural, flamboiant[70]. Prefăcându-se a fi rău, aşa cum fac adesea cei

---

[68] *Bokutō kidan*, renumită povestire a scriitorului Kafū Nagai (1879–1959), publicată în 1937. Face parte dintre povestirile lui Nagai despre Tōkyō, un gen de proză pe care avea să-l adopte şi Dazai (aşa cum se vede şi în acest volum). În această povestire, Nagai descrie episoade din viața prostituatelor din cartierul Tamanoi, de unde şi ironia lui Dazai (exprimată prin personajul de aici) cu privire la atitudinea moralizatoare a lui Nagai.

[69] Scriitorii japonezi sunt adeseori cunoscuți după numele mic.

[70] Dazai se referă aici, cel mai probabil, la refuzul lui Nagai de a colabora cu autoritățile dictaturii militare japoneze, motiv pentru care a fost adeseori acuzat de a nu fi un bun patriot, şi o bună perioadă de vreme i s-a interzis să publice, mai ales după începerea Războiului din Pacific, în 1941. Povestirea *Eleva* fiind scrisă în 1939, Dazai nu avea acces decât la elementele incipiente ale rezistenței tăcute a lui Nagai.

care iubesc adânc şi cărora le pasă, îşi afişează această mască stridentă de demon, sub care nu reuşeşte să-şi ascundă adevăratele intenţii. Din păcate, îi face scrisul mai slab. Nu este cazul şi în *O poveste stranie...*, care este pătrunsă de o forţă singulară, imutabilă. Îmi place mult de tot.

E gata şi apa. Aprind lumina în baie, îmi scot chimonoul, deschid larg geamul şi intru tăcută în cadă. De-afară se văd frunzele copacului de *viburnum* dulce[71], fiece frunză strălucind puternic în lumina electrică. Stelele sclipesc pe cer. Indiferent de câte ori mă uit la ele, nu fac decât să sclipească. Şi, cum stau acolo întinsă în cadă, sunt vag conştientă de albeaţa corpului meu. Fac tot posibilul să nu mă uit la mine, dar e acolo, în câmpul meu vizual, şi încep să mă gândesc cum albeaţa aceea parcă nu mai e la fel cu cea de când eram mică. Ce gând teribil! E-aproape contrariant cum îmi creşte trupul de unul singur, complet independent de ce simt. Greu de suportat! Mă-ntristează felul în care devin adult şi nu pot face nimic. Chiar nu e nimic de făcut în afară de a mă resemna şi de a observa cum se petrece această schimbare dincolo de controlul meu? Ce n-aş da să am pentru totdeauna un trup de fetiţă, de păpuşă. Încep să stropesc cu apa din cadă, ca un copil, dar şi asta mă face să mă simt tot mai deprimată. Mă-ncearcă gândul că nu am practic nici un motiv serios să trăiesc şi mă doare mult.

De dincolo de grădină, din poiană, se-aude vocea unui băieţel strigându-şi sora mai mare: *Onee-chan, onee-chan!*, cu o voce pe jumătate plângând. Nu mă strigă pe mine, dar mă cuprinde invidia că nu sunt eu sora lui, că ea cel puţin are un frate mezin, care are nevoie de ea şi care plânge după

---

[71] *Sangoju* (*Viburnum odoratissimum*).

ea. De-aş avea şi eu un frăţior care să mă adore şi să aibă nevoie de mine aşa, aş avea parcă şi eu un motiv să trec prin zile fără acest sentiment idiot de confuzie perpetuă. Aş simţi că am un motiv pentru care să trăiesc şi i-aş dedica întreaga viaţă. Jur că aş fi capabilă să îndur orice obstacol pentru fratele meu. Mă torturează gândurile astea şi nu pot să nu mă gândesc în adâncul sufletului meu ce copil nenorocos şi nefericit sunt.

Nu reuşesc să-mi scot imaginea stelelor din cap în seara asta, aşa că după baie ies afară în grădină. Pare că plouă stele. Se-apropie vara. Se aud de ici, de colo broaştele. Câmpul de orz foşneşte în vânt. Mă uit în sus, şi stelele sunt acolo, strălucitoare, miriade de stele. Mi-aduc aminte de anul trecut... a, ba nu, trebuie să fi fost acum doi ani... Am vrut neapărat să mă duc la plimbare, şi tata, deşi bolnav, a venit cu mine. Tata meu, tânăr până la capăt. Mă-nvăţa ceva în germană, o zicală, ceva de genul „tu până faci o sută, eu până fac 99”, îmi povestea despre stele, compunea poezele, sprijinit de baston şi scuipa, tot scuipa, clipind de parcă era surprins, aşa cum făcea el, dar mergea alături de mine... Tata, blândul, bunul meu tată. Mi-l amintesc aşa de bine cum mă uit tăcută la stele. Au trecut de-atunci unul, doi ani, iar eu m-am transformat încet, încet într-o fată obraznică, o fată rea, cu tot felul de secrete pe care nu le pot spune nimănui.

Mă-ntorc la mine în cameră şi mă aşez la birou cu faţa în palmă şi cu ochii pironiţi pe crinul din faţa mea. Miroase aşa de frumos! Cu mirosul acela divin plutind în aer, nici nu se pune problema de gânduri sau de sentimente urâte, chiar şi cum stau aşa, singură şi plictisită. Am cumpărat crinul ieri seară pe drumul înapoi spre casă după o plimbare până la gară şi parcă de-atunci camera mea este complet diferită. De cum deschizi uşa ca să intri, te învăluie acel parfum, aşa de proaspăt, de parcă te simţi imediat mai bine. Şi, cum

stau aşa cu ochii la crin, mă loveşte, aproape ca o senzaţie fizică, ce va să zică că regele Solomon, „în toată slava lui”, nu era la fel de măreţ ca aceste flori[72]. Mi-amintesc de vara trecută în munţii din Yamagata, unde am văzut atât de mulţi crini înfloriţi pe o stâncă, atât de mulţi de nu mi-a venit să cred. Am rămas fermecată. Ştiam însă că nu voi putea să mă caţăr pe-acea culme şi erau undeva cam la jumătatea stâncii, aşa că m-am resemnat numai să mă uit la ei. Era acolo un bărbat, un miner, care se afla şi el prin preajmă şi, fără să scoată o vorbă, începu să se caţăre pe stâncă şi, până să-mi dau se seama ce şi cum, el se şi întorsese cu un mănunchi superb de crini, aşa de mulţi, că nici nu-i putea ţine cu ambele mâini. Fără să schiţeze nici măcar un zâmbet, mi i-a dat mine pe toţi. Erau aşa de mulţi! Cred că nimeni n-a mai avut atât de multe flori în mână, nici măcar după un spectacol la teatru sau la o nuntă. Atunci am ameţit pentru prima dată de la flori. M-am străduit să ţin în mâini acel buchet gigantic de flori şi nu mai vedeam nimic în faţa ochilor. Oare ce-o mai fi făcând acum minerul acela serios şi de treabă? S-a pus pe sine în primejdie ca să culeagă nişte flori pentru mine, atât şi nimic mai mult, dar acum, ori de câte ori văd un crin, o să-mi aduc aminte de el.

Deschid sertarul de la birou şi răscolesc prin el, căutând ceva. Uite, evantaiul meu de vara trecută. Imaginea unei femei din Perioada Genroku[73], aşezată cam şleampăt, şi lângă ea două plante verzi de merişor. Vara trecută se ridică

---

[72] Trimitere la Evanghelia după Luca, 12:27: „Uitaţi-vă cu băgare de seamă cum cresc crinii: ei nu torc, nici nu ţes, totuşi vă spun că nici Solomon, în toată slava lui, n-a fost îmbrăcat ca unul din ei.” (Biblia, traducerea Dumitru Cornilescu, 1924)

[73] 1688–1704, epoca de aur a culturii Perioadei Edo (1603–1868).

ca un fum din evantai. Viața în Yamagata, trenul, *yukata*, pepenii, râurile, cicadele, clopoțeii de vânt. Mă cuprinde dorința de-a lua evantaiul şi de-a mă urcă în tren. Ce sentiment frumos îți dă deschiderea unui evantai. Partițiile se deschid, pac, pac, pac, şi evantaiul e deodată lipsit de greutate, de parcă pluteşte. Mă joc cu al meu, îl învârt între degete, când apare şi mama acasă. Pare în toane bune.

— Vai, ce-am obosit, bombăne ea, dar nu pare chiar aşa de supărată.

N-ai ce-i face! Mamei îi place la nebunie să se ocupe de aceste aranjamente.

— Oricum, n-ai ce să faci, e treabă complicată, mai spune despre treburile ei cu Imaida în timp ce se dezbracă şi intră şi ea în baie.

După ce-am făcut baie, stăm amândouă la o ceaşcă de ceai, iar mama începe să zâmbească la mine cam ciudat. Şi ce crezi că-mi spune?

— Parcă spuneai acu' ceva vreme că mori să vezi şi tu filmul *Maryša*[74], nu? Ei, dacă tot vrei să-l vezi, îți dau voie, dar cu o condiție: să-mi faci şi mie un masaj în seara asta. O să te bucuri şi mai şi de el, dacă trebuie să munceşti puțin.

Vai, ce mă bucur! Ardeam să văd *Maryša*, dar cum recent nu făcusem nimic productiv, ezitam să o rog pe mama să mă lase să mă duc. În mod clar, mama îşi dăduse seama de dilema mea şi îmi dăduse acum o sarcină, ca să nu mă simt vinovată dacă mă duc la film. Sunt aşa de bucuroasă şi o iubesc pe mama atât de mult în acest moment, încât nu-mi pot stăpâni un zâmbet larg.

---

[74] Film cehoslovac din 1935, al regizorului Josef Rovenský (1894–1937). Dazai dă titlul cu care a fost probabil prezentat în cinematografele japoneze, *Hadashi no shōjo* (*Fata desculță*).

Nici nu mai ştiu când a fost ultima oară când am petrecut ceva timp cu mama seara. E-aşa de ocupată tot timpul cu ale ei. Şi se chinuie şi ea, fără îndoială, să nu fie folosită de care mai de care. Îi fac un masaj pe umeri şi-mi dau seama cât de obosită e. Parcă masând-o îi preiau toată extenuarea în propriul meu corp. Trebuie să am grijă mare de ea. Mi-e ruşine de cum m-am simţit faţă de ea mai devreme, când îi aveam pe Imaida la noi în vizită. Îmi mişc buzele în tăcere: „Iartă-mă!" Sunt atât de preocupată de mine însămi şi mă gândesc numai la mine, dar îmi pot permite să o fac în primul rând pentru că am completă încredere în ea şi depind enorm de mama şi de dragostea ei. Când mă port aşa, închid ochii la durerea şi îngrijorarea pe care i le provoc mamei. E-aşa de vulnerabilă şi ea de când s-a dus tata. Iar eu o tot bat la cap, mă tot plâng de cât de greu îmi e, dar, dacă încearcă şi ea să se bazeze pe mine cât de cât, mă simt dezgustată de parcă mi-ar arăta o parte jegoasă, respingătoare a ei. Sunt totuşi o mare egoistă. Suntem amândouă, în fond, nişte femei slabe. Vreau ca de acum încolo să fiu mulţumită cu viaţa mea împreună cu mama. Vreau să ştiu întotdeauna cum se simte, să vorbesc cu ea despre trecut, despre tata, şi să pun deoparte o zi, chiar şi dacă-i numai o zi, în care să mă concentrez numai asupra ei. Şi vreau să simt că am o viaţă admirabilă, care merită trăită. Adevărul e că sunt îngrijorată pentru mama şi-mi spun că vreau să fiu o fiică bună, dar tot ce fac, toate cuvintele, toate acţiunile mele sunt cele ale unui copil egoist. Şi nu mai e nimic în mine din puritatea copilăriei. Numai murdărie şi ruşine. Mă doare tare, sunt îngrijorată, sunt singură, sunt tristă – şi tot aşa... Nu pot spune nici unul dintre aceste lucruri direct fără să simt că mor. Sunt absolut conştientă de această inabilitate şi totuşi nu sunt în stare deloc să scot nici un cuvânt, nici un substantiv sau adjectiv care măcar să se apropie câtuşi de puţin de aceste

sentimente. Mă pierd toată şi-mi pierd cumpătul de parcă... de parcă... nici nu ştiu. Se tot spun lucruri care mai de care mai teribile despre femeile de altădată... ba că erau sclave, persoane de nimic fără picătură de respect pentru ele însele, marionete în mâna altora şi aşa mai departe... dar, faţă de una ca mine, erau pline de feminitate în cel mai bun sens al cuvântului, erau bune la suflet şi pline de înţelepciunea necesară pentru a fi în stare să fie supuse fără a-şi pierde vitalitatea şi ştiau bine de tot ce va să zică frumuseţea sacrificiului de sine şi bucuria de a-i sluji pe alţii fără să se aştepte la vreo răsplată.

— A, ce bună maseuză mai eşti! îmi spune mama, luându-mă peste picior ca de obicei. Un adevărat geniu!

— Păi, dacă pun suflet în ce fac! Dar ştii tu că mai am şi alte talente. M-aş simţi teribil de prost dacă n-aş avea decât talent de maseuză. Am talente chiar mai mari de cât masajul.

Vorbele-mi ieşiseră parcă direct din inimă şi mă reînvigorează. N-am mai fost în stare să spun pe şleau ce am pe suflet atât de natural de vreo doi, trei ani.

Îi sunt recunoscătoare mamei pentru multe lucruri în seara asta şi, după ce termin să-i fac masaj, îi citesc puţin şi din *Cuore, inimă de copil*[75], pe post de bonus. Pare mulţumită că citesc asemenea cărţi. Acum câteva zile citeam *Belle de jour* a lui Kessel[76] şi mi-a smuls-o din mână. Sentunecase toată la faţă când văzuse coperta şi, deşi mi-a-napoiat volumul imediat fără să spună nimic, mi-am pierdut interesul de a citi mai departe. Mama nu citise cu siguranţă

---

[75] Roman italian pentru copii, publicat în 1886 şi scris de prozatorul Edmondo de Amicis (1846–1908).

[76] Roman franţuzesc apărut în 1928 şi scris de prozatorul Joseph Kessel (1898–1979).

Belle de jour, dar intuise imediat ce fel de roman era. Citesc din *Cuore* şi vocea-mi sună din când în când îngrozitor de tare şi de absurd, făcându-mă să mă simt ridicolă, ruşinată. E-atât de linişte în jur, încât stupiditatea romanului devine şi mai evidentă. *Cuore* e la fel de emoţionantă acum ca şi pe vremea când eram mică. Mă face să mă simt de parcă am redevenit şi eu pură, inocentă. S-o citeşti cu voce tare însă e aşa de diferit decât când o citeşti numai pentru tine, încât sunt completamente şocată. Când citesc însă părţile despre Enrico şi Garrone, ochii mamei se umplu de lacrimi şi îşi lasă capul în pământ. Mama, ca şi mama lui Enrico, este o mamă minunată şi frumoasă.

Mama se duce prima la culcare. Trebuie să fie teribil de obosită, tot pe drumuri de azi-dimineaţă. Îi aştern *futon*-ul, îi netezesc colţurile şi îl umflu puţin cu mâinile. Mama închide ochii imediat ce se-ntinde în pat.

Eu mă duc la baie să spăl rufele. În ultima vreme m-am obişnuit să spăl rufele aproape de miezul nopţii. Parcă e păcat să-ţi iroseşti timpul spălând rufe în timpul zilei, dar poate că gândesc eu anapoda. La fereastră se vede luna. Frec la rufe ghemuită pe vine şi-i zâmbesc lunii. Lunii însă nu-i pasă de mine. Brusc sunt cuprinsă de o senzaţie stranie că, în exact acelaşi moment, undeva în lume, o fătucă săracă şi singuratică spală şi ea rufe exact ca mine şi tocmai i-a zâmbit şi ea lunii. Sunt convinsă că fata aceea există, un sufleţel sărac spălând rufe lângă uşa din dos a unei case din creierul munţilor, departe, departe de mine. Iar altă fată, de aceeaşi vârstă ca şi mine, e singură în holul unui bloc de apartamente de pe-o stradă lăturalnică din Paris, spălându-şi şi ea rufele şi şi ea tocmai a zâmbit la lună... în mintea mea nu încape nici umbră de îndoială. E ca şi cum aş vedea-o printr-un telescop şi parcă şi culorile-i sunt clare şi aprinse.

Nu ştie nimeni cât suferim. Când o să creştem mari poate că o să ne aducem aminte de această suferinţă, de acest sentiment nenorocit, ca de ceva prostesc şi rizibil, dar ce ne facem pân-atunci? Cum trecem de perioada asta lungă, plină de ură, până când ajungem adulţi? Nimănui nu-i pasă să ne-nveţe despre aşa ceva. Poate că-i ca o boală prin care trebuie să treci, ca pojarul sau ceva de genul ăla. Numai că unii oameni mor de pojar, iar alţii îşi pierd vederea din cauza lui. Nu cred că putem s-aşteptăm pur şi simplu să ne treacă. Devenim aşa de deprimaţi şi de furioşi în fiecare zi, încât unii dintre noi sfârşesc prin a face un pas greşit şi cad oribil, rănindu-se irevocabil, ruinându-şi viaţa pentru totdeauna. Iar alţii îşi pun pur şi simplu capăt zilelor. Iar când se-ajunge până acolo, indiferent de ce spun unii şi alţii, „Vai, ce păcat! Numai de-ar mai fi avut răbdare să trăiască încă puţin, ar fi înţeles totul. De-ndată ce s-ar mai fi maturizat, ar fi ajuns să înţeleagă rostul vieţii în mod natural”, adevărul e că, din punctul de vedere al acelei fete, ea a suferit, şi-a suferit şi de-abia a reuşit să se menţină pe linia de plutire atât cât a fost capabilă, tot sperând să audă o vorbă de-ncurajare de la acele persoane, dar neprimind decât platitudini lipsite de sens şi evazive care, deşi aveau scopul de a o îmbuna şi alina, nu făceau decât să îngroaşe cantitatea de neglijenţă malignă. Nu, nimeni nu e lipsit de viziune a viitorului, nimeni nu trăieşte exclusiv în prezent, dar să-i arăţi cuiva un munte departe, departe în zare şi să-i spui ca totul va fi limpede de-ndată ce ajungi acolo departe şi că priveliştea de-acolo este superbă... Sigur că îl credem pe cel ce ne spune aşa ceva, nu ne îndoim nici un moment de vorbele lui. Dar ce ne facem cu durerea asta îngrozitoare din noi de acum? Prefă-te că nu-i acolo. Nu trebui decât să-ţi spui că nu trebui să mai rezişti decât încă puţin şi că, odată ajunsă în vârful muntelui, o să dispară şi durerea... Ei bine, cineva greşeşte pe undeva. Cel mai probabil, tu.

Termin cu rufele, fac curat în baie şi, de cum deschid uşa camerei mele, mă-ntâmpină acel miros de crin. Mă liniştesc brusc şi mă simt reîmprospătată. Mă simt de parcă inima îmi e transparentă până în mijloc. Sunt parcă într-o stare pe care ai putea-o numi nihilism sublim. Mă schimb fără zgomot în cămaşa de noapte când mama, care are ochii închişi şi pe care o credeam adormită, mă sperie începând brusc să vorbească. Aşa mă sperie ea din când în când.

— Ziceai că vrei nişte încălţări de vară. M-am uitat azi în Shibuya. Scumpi mai sunt şi pantofii în ziua de azi.

— Nu-i nimic. Nu-mi mai trebuie chiar aşa de mult.

— Da'-ţi trebuie, nu?

— Îhî.

Mâine va fi o altă zi ca şi azi. Fericirea nu vine niciodată. Asta ştiu acum. Dar, când eşti pe punctul de-a adormi, e probabil mai bine să crezi că va veni, va veni cu siguranţă mâine. Mă prăbuşesc dinadins pe *futon* ca să fac zgomot. A, ce bine e! Aşternuturile-s reci şi mă simt aşa de bine şi proaspătă, că mă ia pe loc somnul. „Fericirea vine întotdeauna cu-o zi mai târziu", îmi amintesc ca prin vis. Tot aşteptăţi, şi-aşteptăţi până când într-o bună zi te saturi de aşteptat, şi-ţi iei lumea-n cap, şi pleci pentru ca a doua zi după ce-ai plecat să auzi şi vestea minunată că fericirea a venit şi te-a căutat acolo de unde ai plecat. Dar e prea târziu... Fericirea...

Îl aud pe Kaa în grădină. Lipa, lipa, lipa, lipa... Un sunet specific al lui, pentru că are piciorul din dreapta faţă mai scurt decât cel din stânga şi mai e şi crăcănat, aşa că sunetul pe care-l face când aleargă e trist şi cumva singuratic. Ce-o fi făcând pe-acolo, oare, lipăind prin grădina la ora asta? Săracu' Kaa! Am fost aşa de rea cu el de dimineaţă. O să am mare grijă de el mâine.

Am un obicei absurd: dacă nu-mi acopăr faţa cu ambele mâini, nu pot s-adorm. Mi-acopăr faţa şi stau nemişcată.

Adormitul e-o senzație ciudată. Parcă ceva foarte greu, ca plumbul, îți trage de cap, ca un crap sau un țipar care trage de linia de pescuit în jos. Începi s-ațipeşti, şi-apoi linia se lasă şi eşti complet treaz. Apoi te trage din nou şi iar ațipeşti. Apoi iar se lasă. Şi tot aşa de vreo trei, patru ori, până când o tragere puternică te ia cu ea jos, tot mai jos, unde te ține până dimineață.

Noapte bună. Sunt Cenuşăreasa fără prinț. Nu ştiți unde sunt în Tōkyō, nu? N-o să ne mai întâlnim niciodată.

O SUTĂ DE VEDERI ALE MUNTELUI FUJI

Cei doi versanți ai Muntelui Fuji din stampa lui Hiroshige[77] converg la un unghi de optzeci şi cinci de grade, cei din stampa lui Bunchō[78] la cam optzeci şi patru de grade, dar, dacă măsori acelaşi unghi pe baza hărților topografice ale armatei, ai să găseşti că unghiul format de versanții răsăriteni şi apuseni este de o sută douăzeci şi patru de grade, iar cel format de versanții septentrional şi meridional este de o sută şaptesprezece grade. Şi asta nu este numai în cazul lui Hiroshige sau al lui Bunchō, pentru că mai toate stampele cu Fuji reprezintă înclinarea versanților cu un unghi ascuțit, iar vârful zvelt, semeț,

---

[77] Hiroshige Utagawa (1797–1858), renumit pictor japonez de *ukiyo-e* (stampe ale lumii plutitoare). Seria *Fuji sanjū-rokkei* (*Treizeci şi şase de vederi ale Muntelui Fuji*) a fost realizată de Hiroshige în 1852. (N.B.: A nu se confunda cu mult mai cunoscuta serie cu acelaşi nume a lui Hokusai Katsushika (1760–1849), realizată între 1830–1832, ori cu seria care dă numele povestirii lui Dazai, *Fugaku hyakkei*, *O sută de vederi ale Muntelui Fuji*, realizată între anii 1834–1835).

[78] Bunchō Tani (1763–1840).

delicat. Ba unele dintre versiunile lui Hokusai par să se asemene cu Turnul Eiffel, ascuțit la aproape treizeci de grade. Adevăratul Fuji însă este în mod clar obtuz, cu versanți lungi şi domoli, pentru că de unde şi până unde să poată un unghi de o sută douăzeci şi patru de grade est-vest şi de o sută şaptesprezece grade nord-sud să formeze culmi abrupte. De-aş veni, de exemplu, din India, şi aş fi deodată răpit de-un vultur şi purtat prin aer pe plaja Numazu, am mari îndoieli c-aş fi prea impresionat de muntele cu pricina. Pentru străini, „Fujiyama" din Japonia este „o minune", pentru că au auzit atât de multe despre el, încât ard de dorință să-l vadă şi ei, dar oare cât de măreț i s-ar părea el cuiva care n-a auzit de el niciodată-n viață şi al cărui suflet este pur şi neexpus la astfel de prejudecăți? Cred că acea persoană ar fi şocată de cât de amărât este Fuji, cel puțin prin comparație cu alți munți. În fond, e un munte scund. Sau cel puțin scurt în relație cu cât de lată îi e baza. Orice munte serios cu o bază de mărimea lui Fuji ar trebui să fie cel puțin încă o dată şi jumătate mai înalt.

O singură dată mi s-a părut Fuji cu adevărat înalt, şi anume când l-am văzut dinspre Trecătoarea Jukkoku. Chiar o experiență bună! Mai întâi n-am reuşit să văd vârful pentru că era înnorat, dar am calculat eu după gradul de înclinarea a pantei de mai jos pe care o vedeam cam unde ar fi trebuit să se afle vârful şi mi-am găsit un loc printre nori, de unde mi-am imaginat că am să-l văd perfect, numai ca să-mi dau seama de cum s-a limpezit că mă înşelasem complet. Vârful albăstriu se-afla cam de două ori mai sus decât crezusem eu. Mai degrabă decât surprins am fost amuzat de întâmplare şi m-a pufnit râsul. De data asta, Fuji chiar mi-o făcuse. Aşa se-ntâmplă când te găseşti pus în fața unei realități de necontestat, ai tendința mai întâi de toate să te umfle un râs prostesc. Parcă nimic nu mai are sens. E ca şi cum te-ar pufni râsul (da, ştiu e hazliu să spun

aşa ceva) când îţi desfaci legătura de la *obi*. Aşadar, pentru toţi bărbaţii care citesc acum, de-o vedeţi pe iubita dumneavoastră izbucnind în râs de-ndată ce vă vede, vă felicit. Să nu care cumva să vă luaţi de ea, pentru că nu înseamnă decât că este copleşită de sentimentul de încredere absolută pe care îl simte faţă de dumneavoastră.

Fuji văzut de la fereastra unui apartament din Tōkyō este o privelişte dureroasă. Iarna se vede foarte bine. Triunghiul ăla micuţ de la orizont, ăla e Fuji. E nimic, o bomboană de Crăciun. Mai mult decât atât, pare înclinat către stânga, ca o navă de război scufundându-se încet, dar sigur, începând de la pupa. Acum trei ierni, o anume persoană m-a luat prin surprindere cu o confesiune şocantă. Nu mi-a venit să cred. Am stat treaz toată noaptea într-o cameră din apartamentul meu, dând pe gât duşcă după duşcă de sake. Am băut toată noaptea, n-am pus geană pe geană. În zori, m-am dus să mă uşurez, şi prin plasa metalică care acoperea ferestruica pătrată din toaletă se vedea Fuji. Micuţ, de-un alb pur, aplecat un pic spre stânga. Acel Fuji n-am să-l uit niciodată. Pe asfaltul străzii de sub fereastră, trecut în viteză un vânzător de peşte pe bicicletă. L-am auzit mormăind pentru sine: „Măi, da' ce clar se vede Fuji azi... Al naibii de frig..." Am stat acolo în cămăruţa aceea întunecată, zgâriind cu unghiile plasa de la fereastră şi plângând cu disperare. O experienţă pe care sper din toată inima să nu o mai am vreodată.

Pe la începutul toamnei în 1938, m-am simţit gata de un nou început, aşa că mi-am făcut o valiză, numai una, şi-am pornit-o în călătorie.

Kōshū... Munţii din această regiune au culmi ceva mai domoale, parcă de-o ciudată moliciune, care îţi dau impresia

că nu duc nicăieri. Un anume Usui Kojima[79] în lucrarea sa *Tratat despre peisajul japonez* scria că „cinicii cei mai incorigibili se retrag din lume în aceşti munţi”. Munţii din Kōshū vor deveni astfel probabil cei mai răi dintre toţi munţii. Din oraşul Kōfu am luat un autobuz ca vai de el preţ de vreo oră până la Trecătoarea Misaka.

Trecătoarea Misaka: o mie trei sute de metri deasupra nivelului mării. Tenka chaya e o ceainărie aşezată în vârful trecătorii unde venise la începutul verii domnul Masuji Ibuse[80], pentru a scrie acolo netulburat de nimeni. Ştiam acest lucru şi îmi doream să stau şi eu acolo o vreme. Dacă nu îl supăra pe domnul Ibuse, aveam de gând să închiriez camera de lângă a lui.

Domnul Ibuse nu avu nimic împotriva să mă alătur domniei sale. Şi de-atunci, zi de zi, că voiam sau că nu voiam, vedeam Muntele Fuji. Trecătoarea este aşezată strategic între drumul de la Kamakura la Kōfu şi drumul Tōkaidō, fiind astfel considerată un punct de observaţie excelent pentru a admira versantul nordic ale muntelui. Fusese dintotdeauna prezentat drept unul dintre cele trei cele mai frumoase vederi ale lui Fuji. Mie însă nu-mi prea plăcea priveliştea sau, mai degrabă, o disprețuiam. Mi se părea prea perfectă. Fuji, fix în mijlocul peisajului cu Lacul Kawaguchi şi apele lui dedesubt, întinzându-se ca o platformă alburie şi rece, iar de-o parte şi de alta lui Fuji,

---

[79] Usui Kojima (1873–1948), scriitor, drumeț montan şi colecționar de artă japonez. Lucrarea menționată de Dazai este *Nihon sansuiron*, publicată în 1905.

[80] Masuji Ibuse (1898–1993), renumit scriitor modern japonez, cel mai bine cunoscut pentru controversatul său roman *Kuroi ame* (*Ploaia neagră*, 1965), care i-a adus nu numai faimă, dar şi acuze de plagiat.

alți munți aranjați frumos în jurul lacului. Privindu-l, mă simțeam cumva confuz, sau aproape ruşinat.

La vreo două, trei zile după ce-am ajuns şi eu, domnul Ibuse s-a hotărât să-şi ofere o pauză de la scris şi ne-am gândit, fiind o dup-amiază superbă, să urcăm împreună până la vârful Trecătoarei Mitsu. Trecătoarea se află la o mie şapte sute de metri deasupra nivelului mării, aşadar ceva mai sus decât Trecătoarea Misaka. Versantul era extrem de abrupt şi-am fost nevoiți să ne cățărăm pe brânci până sus, ceea ce ne luă cam o oră. În patru labe, pe cărarea îngustă, m-am târât prin ierburi producând, sunt convins, un spectacol de toată jena. Domnul Ibuse, pe de altă parte, era echipat perfect pentru excursie şi se mişca cu agilitate. Eu însă nu aveam nici un fel de haine potrivite pentru drumeții montane. Îmi pusesem un chimonou căptuşit *dotera* de la han, numai că, fiind prea scurt, îmi lăsa dezgolite picioarele păroase câțiva centimetri. Mai împrumutasem şi nişte încălțări *tabi* cu tălpi din cauciuc, dar, una peste alta, eram cel mai probabil o apariție jalnică. Mă legasem eu la brâu vârtos cu un *obi* şi mă echipasem şi c-o pălărie veche de paie pe care-o găsisem atârnată prin han, dar toate astea nu făcuseră decât să arăt şi mai caraghios. Până şi domnul Ibuse, care nu era genul care comentează despre înfățişarea altora, păru cumva trist să mă vadă aşa. „Stai liniştit, ce nevoie are-un bărbat să se preocupe prea mult de cum arată”, îmi şopti el, încercând parcă să mă consoleze cu compasiune. Am ajuns în cele din urmă la vârf. De-ndată însă se lăsă şi o ceață deasă peste noi, aşa că nu am văzut absolut nimic, chiar şi de pe platforma de observație de la marginea coastei. Învăluit în ceața deasă, domnul Ibuse s-a aşezat pe un bolovan, pufăind domol dintr-o țigară. Lăsă să-i scape un vânt. Părea complet dat peste cap. Pe platforma de observație se aflau trei ceainării. Am ales una dintre ele, mai modestă, ținută de un cuplu în vârstă, şi-am băut o

ceaşcă de ceai. Bătrânei îi păru rău de noi şi ne spuse ce păcat era că se lăsase ceaţa asta şi că se va ridica la fel de repede cum se lăsase şi că de obicei Fuji se vede aşa de bine chiar de aici, de unde stăteam. Aduse apoi o fotografie de pe undeva, făcută chiar din interiorul ceainăriei, şi o duse până la marginea coastei, ţinând-o sus de tot cu ambele mâini, tot explicându-ne din răsputeri că uite, chiar aşa se vede Fuji, chiar aşa de mare şi de limpede. Ne sorbirăm ceaiul aspru şi admirarăm fotografia râzând. Da, superbă vedere a muntelui. Am sfârşit prin a nu regreta ceaţa de nepătruns.

Domnul Ibuse a plecat parcă la două zile după aceea, şi m-am dus cu el până la Kōfu. Domnul Ibuse avea de gând să mă prezinte acolo unei domnişoare pe care considera el că ar fi bine să o iau de soţie. El se îmbrăcase în hainele lui obişnuite de drumeţie, iar eu îmi pusesem un chimonou şi o jachetă subţire de vară, legată cu un *obi* îngust. Ne-am dus împreună la casa femeii, care se afla în afara oraşului. O explozie de trandafiri umplea grădina. Mama fetei ne conduse în sufragerie, unde ne-am prezentat şi am schimbat politeţurile obişnuite, după care apăru şi tânăra. Nu m-am uitat la faţa ei. Domnul Ibuse şi mama erau acum în mijlocul unei conversaţii dezlânate, când bărbatul se opri cu ochii pe peretele din spatele meu şi murmură: „O, Fuji!” M-am întors să mă uit şi eu la acel perete. O fotografie aeriană a enormului crater din vârful muntelui era înrămată şi atârnată acolo. Craterul părea un nufăr alb, de o puritate nemaiîntâlnită. M-am uitat îndelung la poză, şi-apoi m-am întors încet la poziţia mea de dinainte, uitându-mă în treacăt la fată. Atât mi-a fost. M-am hotărât atunci şi acolo că, indiferent de cât de dificil avea să fie, voiam să mă-nsor cu fata aia. O vedere a lui Fuji pentru care eram foarte recunoscător.

Domnul Ibuse s-a întors la Tōkyō în aceeaşi zi, iar eu m-am dus înapoi la Trecătoarea Misaka. Am stat acolo, la

etajul hanului, toată luna septembrie, octombrie şi primele cincisprezece zile din noiembrie, scriind din greu şi încercând să mă împac cum puteam mai bine cu această „una dintre cele trei mai frumoase vederi ale Muntelui Fuji”.

Într-o zi am avut ocazia să mă amuz pe cinste. Un amic al meu, membru al curentului literar romantic şi lector la o universitate, se opri în timpul unei drumeţii pe la ceainăria unde stăteam şi ne-am dus amândoi pe un hol de la etajul clădirii, ca să facem poante pe seama priveliştii din faţa noastră, cu ţigările înfipte între buze.

— Vulgar, absolut vulgar! Ce să-ţi spun?! Stimabilul Munte Fuji!!

— Mie-mi spui! Mi-e şi jenă să mă uit la el!

— Stai aşa! Ce-i ăla, un călugăr? îmi arătă amicul cu bărbia.

Un bărbat mărunt, la vreo cincizeci de ani, îmbrăcat într-o gioarsă de robă neagră şi târând după el un toiag lung, urca agale către trecătoare, întorcându-se din când în când ca să se uite la Fuji.

— Parc-ar fi din pictura *Călugărul Saigyō admirând Muntele Fuji*[81]! E imagine leită! am răspuns eu. Călugărul mi

---

81 *Fujimi Saigyō*, imagine iconică evocând personalitatea călugărului buddhist Saigyō (1118–1190), faimos poet al Perioadei Heian târzii şi Kamakura timpurie şi bine-cunoscut ca pelerin religios. Imaginea lui Saigyō contemplând Muntele Fuji a fost lansată de propriul său poem *tanka* din antologia imperială *Shinkokinshū* (*Nouă antologie de poeme vechi şi noi*, cca 1205)*: Kaze ni nabiku/ Fuji no keburi no/ sora ni kiete/ yukue mo shiranu/ waga omohi kana* („Spulberat de vânt/ fumul lui Fuji/ se stinge în tării,/ ducându-se cine ştie unde/ o, aceste gânduri ale mele”), preluată apoi în cultura japoneză în compoziţii de poezie legată *renga*, numeroase piese de teatru *nō* şi *kabuki*, în stampe şi alte lucrări artistice. Celebrul poet de *haiku* Matsuo Bashō (1644–1694) se va numi pe sine un „al doilea Saigyō” şi va efectua lungi călătorii prin

se păru brusc o imagine desprinsă din trecut. Cine ştie, poate că-i şi el un sfânt...

— Haida-de, lasă prostiile!, mi-o tăie amicul cu răceală. E-un cerşetor amărât.

— Ba nu! Eu simt că e ceva special la acest om. Uită-te şi tu cum merge, câtă demnitate! Ştii că preotul Nōin[82], se spune, a scris poeme chiar de aici, din această trecătoare, preamărind prezenţa muntelui...

— Alo, ia uită-te acolo! Care demnitate? mă-ntrerupse amicul, tăvălindu-se de râs.

Hachi, câinele proprietăresei lătra furios la „preotul Nōin", iar acesta era cuprins complet de panică, creând o scenă de tot râsu'-plânsul.

— Ai dreptate, am replicat şi eu dezamăgit.

Panica cerşetorului se transformase în completă nebunie, omul sărind dintr-o parte în alta ca să scape de câine, aruncându-şi toiagul şi, în cele din urmă rupând-o la fugă. Da, aşa era... ce demnitate? Preotul nostru era la fel de vulgar ca şi imaginea kitsch a lui Fuji, şi chiar şi-acum, când mă gândesc la acel episod, nu pot decât să-l găsesc de un ridicol fără limite.

Un tânăr tare de treabă la vreo douăzeci şi cinci de ani pe nume Nitta, care lucra la oficiul poştal din Yoshida, un orăşel din acelea lungi şi înguste la poala muntelui sub trecătoare a venit să mă viziteze într-o bună zi. Văzuse el pare-se că mă aflam acolo după o scrisoare adresată mie şi aşa se hotărâse să vină să mă cunoască. Stătuserăm ceva

---

Japonia, una dintre ele reflectată în capodopera travelogului *Oku no hosomichi* (*Cărarea îngustă către nord*, 1694).

[82] Nōin hōshi, sau Tachibana no Nagayasu (988–1051?), este un poet de poezie clasică *waka*, considerat unul dintre cele 36 de genii poetice ale perioadei clasice târzii.

de vorbă şi ne obişnuiseră unul cu celălalt, când tânărul îmi zâmbi şi îmi povesti cum că planul fusese să vină însoţit de încă vreo doi, trei prieteni, dar până la urmă n-au mai vrut să vină cu el, pentru că citiseră ei într-o carte de-a maestrului Haruo Satō[83] ce decadent şi corupt era domnul Dazai, aşa că n-a putut să-i mai convingă să vină cu el. Ei, de-ar fi ştiut el ce om serios şi bine-manierat eram... Dar, data viitoare o să vină şi cu ei cu siguranţă. Numai dacă eram eu de acord, desigur.

— Bine-nţeles că-s de acord, m-am forţat eu să zâmbesc. Dar, ca să pricep şi eu exact cum stau lucrurile, tu ţi-ai luat inima în dinţi şi ai venit acum aşa în locul celorlalţi, ca într-o misiune de recunoaştere, nu-i aşa?

— Da, o companie c-un singur om, într-o misiune sinucigaşă, îmi replică Nitta cu absolută candoare. Aseară am citit încă o dată piesa lui Haruo Satō despre dumneavoastră şi m-am resemnat cu gândul că cine ştie ce se poate întâmpla dacă vin.

Mă uitam la Fuji pe fereastră. Stăteam acolo tăcut şi impasibil. Fenomenal, m-am gândit.

— Nu-i rău deloc! Trebuie să recunosc că până la urmă Fuji îşi merită renumele. Ştie ce face! Îmi trecu atunci prin cap că n-aveam nici o şansă să mă compar cu Fuji. Eram ruşinat de propria mea slăbiciune, de incapacitatea de a iubi sau urî constant. Fuji era impresionant. Fuji ştia ce face.

— Ştie ce face? Nitta îmi găsi cuvintele a fi stranii. Mi-a aruncat o privire isteaţă, zâmbind.

Nitta a tot venit să mă viziteze după aceea. Mai aducea ba pe unul, ba pe altul cu el. Toţi tipi tăcuţi. Îmi spuneau „maestre” şi eu îi lăsam fără să-i contrazic, deşi n-am

---

[83] 1892–1964, poet, scriitor şi critic literar, renumit mai ales pentru romanele sale *Supein inu no ie* (*Casa câinelui spaniol*, 1914) şi *Den'en no yūutsu* (*Melancolie la ţară*, 1919)

absolut nimic cu care să mă laud. Nici un fel de educație. Nici vorbă de talent. Am un trup dărâmat complet, şi-un suflet pe măsură de sărac. Singurul lucru care-mi permitea să îi las pe aceşti tineri să-mi spună „maestru" era faptul că trecusem prin suferință, îndeajuns de multă suferință. Atât aveam la viața mea, singurul strop de mândrie pe care mi-l îngăduiam. Şi era unul la care n-aveam să renunț cu uşurință. Mulți m-au etichetat drept răsfățat, egoist şi m-au azvârlit din viețile lor, dar câți dintre ei ştiau oare cât suferisem pe dinăuntru?

Nitta şi încă un tânăr, Tanabe, care scria binişor poezie *tanka*, erau mari cititori ai prozei domnului Ibuse şi probabil că pentru asta m-am simțit cu ei cel mai bine şi m-am apropiat de ei. Cu ei m-am şi dus la Yoshida o dată. Era o localitate îngrozitor de lungă şi îngustă, iar sentimentul că muntele te domina complet era predominant. Desprins de soare şi de vânt de către Fuji, era-ntunecat şi friguros şi nu foarte diferit de tulpina întortocheată şi subțire a unei plante în constantă căutare de lumină. Pâraie repezi curgeau de-a lungul străduțelor. Se pare că asta este o caracteristică a acestor oraşe aşezate la poalele munților. La fel stau lucrurile şi în Mishima, cu pâraie curgând pe peste tot, locuitorii fiind convinşi că apa venea de la zăpezile care se topeau pe Fuji. Canalele din Yoshida sunt de şi mai mică adâncime şi mai înguste decât cele din Mishima, iar apa e mult mai murdară. Mă uitam la ele odată şi am spus:

— Într-o povestire a lui Maupassant e vorba de-o fecioară care trece un râu înot în fiecare noapte, ca să se-ntâlnească cu iubitul ei, un tânăr aristocrat. Ceea ce mă tot întreb eu este ce face oare cu hainele? Că doar nu se duce la întâlnirea cu aristocratul în pielea goală?

— Sigur că nu. Cei doi tineri s-au gândit preț de câteva momente. Poate că are cu ea un costum de baie...

— Crezi că îşi punea toate hainele într-o boccea şi înota cu ele legate pe cap?

Cei doi izbucniră-n râs.

— Sau poate că înota îmbrăcată şi se ducea la întâlniri udă toată şi stăteau împreună lângă o sobă până se usca femeia. Dar în cazul ăsta ce făcea la întoarcere? S-ar fi udat din nou. Mi-e milă de ea. De ce n-o fi înotând tânărul aristocrat până la ea? Un bărbat poate să înoate într-o pereche de izmene fără să arate chiar aşa de caraghios. Sau poate că tânărul ăsta de bani gata înota ca un bolovan...

— Nu, interveni Nitta pe un ton serios, eu cred că pur şi simplu ea era mai îndrăgostită de el decât era el de ea.

— Cred c-ai dreptate. Fetele din literatura străină sunt simpatice şi foarte îndrăznețe. Dacă sunt îndrăgostite de cineva, atunci să ştii că o să treacă şi-un râu înot, ca să se întâlnească cu persoana iubită. N-ai să vezi aşa ceva în Japonia. Ia gândeşte-te la... Cum se numea piesa aia în care o prințesă şi iubitul ei sunt de-o parte şi de alta a unui râu şi se tot plâng unul celuilalt? Păi nu-ți vine să-i spui pe şleau prințesei: Mai termină odată cu smiorcăielile şi treci râul înot! Ca să nu mai vorbim de faptul că în scenă apare ca un pârâiaş amărât. Îl treci din câteva brațe! Ce-ți plângi atâta de milă! Complet absurd! Nici nu ai cum s-o compătimeşti! Cel puțin în cazul lui Asagao, râul Ōi este enorm, şi ea e oarbă... Acolo da, mai treacă, meargă să ți se facă milă. Şi chiar şi ea, de-şi punea mintea la lucru, ar fi putut să treacă pe partea cealaltă. Stai acolo agățată de crengi pe mal şi-ți smulgi părul din cap şi blestemi cerurile! La ce bun? A, dar stați aşa! Avem şi noi totuşi o fecioară cu curaj în Japonia. Ştiți la cine mă refer?

— La cine? săriră cei doi tineri, brusc animați.

— Tânăra prințesă Kiyo! N-a trecut ea râul Hidaka, ca să se ducă după călugărul Anchin, iubirea vieții ei[84]? Ei, da, aia femeie! Şi din câte-am citit eu, n-avea decât paisprezece ani.

Ne-am continuat plimbarea tot flecărind aşa pân-am ajuns la un vechi han în afara oraşului, pe care îl ținea o cunoştință de-a lui Tanabe. Ne-am oprit să bem acolo, iar Fuji a fost excelent în seara aceea. Pe la zece, cei doi tineri au pornit-o spre casele lor, iar eu am rămas singur la han. Nevrând să mă culc, am ieşit afară în chimonoul căptuşit *dotera.* Luna strălucea cu putere deasupra, învăluind peisajul nocturn într-o lumină vie. Ce spectacol minunat: sub razele ei, Fuji părea transparent, cu reflecții albăstrii. Să fi fost eu fermecat de vreo vulpe din pădure? Muntele, albastru ca un curent rapid de apă. Străluciri fosforescente. Fire de iarbă. Scântei, Licurici. Plante montane. Mergeam drept prin noapte, dar parcă nu mai aveam picioare. Nu-mi auzeam decât sunetul încălțărilor, clar şi distinct, dar care parcă venea de la picioare care nu-mi aparțineau, care erau independente de mine. M-am întors încet ca să mă uit la Fuji. Părea o flacără cu reflecții albastre plutind pe cer. Am oftat. M-am simțit deodată la fel cu mari figuri ale istoriei: un mare patriot gata să se jertfească pentru cauza restaurării împăratului pe tron, sau Kurama Tengu[85]... Am adoptat o poză războinică, cu mâinile încrucişate pe piept, şi mi-a continuat drumul aşa. În mintea mea, eram extrem de

---

[84] *Setsuwa* (poveste) din folclorul japonez în care Kiyohime se transformă în şarpe pentru a trece râul care o separă de iubitul ei, Anchin (*Anchin to Kiyohime*), atestată inițial în colecții din secolele 11–12, mai ales în *Konjaku monogatarishū* (cca 1120), de unde va fi preluată în secolele următoare.

[85] Personaj folcloric, un fel de spirit malefic.

impresionant. Am mers o bucată bună de drum. La un moment dat, mi-am dat seama că-mi pierdusem portofelul. Greu probabil de toate cele douăzeci de monede de cincizeci de *sen* din argint, îmi căzuse din pliurile chimonoului. Nu-mi păsă însă cine ştie ce. Ei, şi ce dacă nu mai aveam nici un şfanţ? Mare lucru! Aveam să mă-ntorc pe dată la Trecătoarea Misaka. Mi-am continuat drumul. Îmi veni apoi ideea să mă întorc totuşi pe acelaşi drum şi să văd dacă nu cumva îl găsesc. Asta am şi făcut, relaxat, cu mâinile tot încrucişate pe piept. Fuji. Luna prin noapte. Patriotul. Un portofel pierdut. Toate împreună ar fi o povestire bună... Mi-am găsit portofelul. Strălucea acolo în mijlocul drumului, cum altfel? L-am ridicat şi m-am întors la hanul unde aveam să-mi petrec noaptea.

Fuji mă vrăjise, mă transformase într-un idiot, o marionetă fără voinţă proprie. Şi-acum, când mă gândesc la acel moment nocturn, parcă am un gust ciudat în gură... şi un sentiment de oboseală intensă.

Am stat peste noapte în Yoshida şi m-am întors a doua zi înapoi la Trecătoarea Misaka. Proprietăreasa ceainăriei mă întâmpină cu zâmbete pline de subînţeles. Fiica ei de cincisprezece ani se purtă foarte rece cu mine.

Pentru a le linişti şi a le face să înţeleagă, fără a părea că asta îmi doream, că nu făcusem nimic nelalocul lui, m-am apucat să le povestesc de bunăvoie, cu lux de amănunte ce făcusem în ajun, deşi ele nu mă întrebaseră absolut nimic. Le-am spus şi numele hanului unde-mi petrecusem noaptea şi ce gust avea sake-ul din Yoshida şi despre Fuji sub lumina lunii, despre portofelul pierdut... N-am omis nimic. Cea tânără şi-a recăpătat vioiciunea la auzul poveştilor mele.

— Treziţi-vă, domnule, ia să vedeţi! m-a trezit fătuca aceea într-o bună dimineaţă cu un ţipăt ascuţit de afară şi

m-am sculat cam enervat şi am ieşit pe hol să văd despre ce era vorba.

Era aşa de entuziasmată, de i se îmbujoraseră obrajii. Fără o vorbă îmi arătă cerul cu degetul. M-am uitat şi eu. Aha, zăpadă! Ninsese peste Fuji. Vârful strălucea într-un alb orbitor. Mda, nici Fuji de la Trecătoarea Misaka nu era chiar de dat la o parte...

— Frumos, ce să zic... am încercat eu să par laudativ.

— E minunat, nu-i aşa? nu se lăsă fata. Se lăsă pe vine şi mai spuse: Tot vi se pare că Fuji la Misaka nu e demn de admirație?

Se pare că îi umflasem capul acestei fătuci de-atâtea ori cu cât de mare clişeu era imaginea Muntelui Fuji la Misaka, încât pusese totul la suflet mult mai mult decât îmi dădusem eu seama.

— Trebuie să recunoşti că Fuji e de nici o culoare când nu-i acoperit de nea, i-am răspuns, reluându-mi tonul profesoral.

Îmbrăcat cu chimonoul *dotera* de la han, am plecat la o plimbare pe lângă munte şi-am adunat seminţe de ciuboţica-cucului, pe care le-am adus înapoi la ceainărie şi le-am răspândit în curtea din spate.

— Fii atentă la mine aicea, i-am spus fetei. Astea sunt florile mele şi-am să vin negreşit la anu' să le văd din nou, aşa că să nu care cumva să te-apuci s-arunci apa murdară de la rufe sau mai ştiu eu ce pe ele. Ai priceput?

Fata dădu din cap a încuviinţare.

Alesesem această floare, şi nu alta pentru că un anume incident mă convinsese că Fuji se potrivea de minune cu ciuboţica-cucului. Ceainăria de la Trecătoarea Misaka este oarecum izolată, şi poşta nu prea ajunge până acolo. Îţi ia cam juma' de oră într-o rată amărâtă, care te dă cu capul de toţi pereţii, ca să ajungi la baza trecătorii şi în Kawaguchi, un cătun amărât – dacă-l poţi numi chiar şi cătun – de pe

malul Lacului Kawaguchi. Acolo, la oficiul poştal din cătun, îmi ţineau poşta şi o dată la trei zile mă duceam eu să mi-o ridic. Făceam tot posibilul să mă duc în zilele cu vreme bună. Însoţitoarele-controloare de pe aceste autobuze care fac ruta până acolo de obicei nu oferă cine ştie ce informaţii despre peisajul prin care treceau. Poate doar din când în când, te trezeşti cu ele că bolborosesc aproape de neauzit câte ceva teribil de prozaic precum: „Trecem pe lângă Muntele Mitsutoge. Acela este Lacul Kawaguchi. Este populat de păstrăvi de apă dulce."

Într-o zi, după ce îmi ridicasem poşta, eram în autobuz pe drumul de întoarcere spre trecătoare şi şedeam lângă o femeie la vreo şaizeci de ani, care purta un palton maro peste chimonou. Avea o figură plăcută şi palidă şi semăna binişor cu mama. Deodată, controloarea spuse tare, de parcă şi-ar fi dat seama de ceva important: „Doamnelor şi domnilor, ia uite ce bine se vede Fuji astăzi!", fără însă a ne da senzaţia nici că ne informează de ceva anume, nici că se mira ea însăşi de fenomenul anunţat. Cu toate astea, toţi pasagerii, tineri angajaţi de firme cu rucsacuri în spate, femei îmbrăcate în mătase de parcă erau gheişe, cu părul coafat tradiţional şi acoperindu-şi gura cu batiste, vrând să pară elegante, se întoarseră ca la comandă în scaune ca să se uite pe geam la acea imagine banală a muntelui-triunghi, de parcă nu l-ar mai fi văzut niciodată, şi începură să-i dea cu Aaa şi Ooo, ca o adunătură de idioţi, umplând maşina cu zumzetul unei agitaţii nefireşti. Numai persoana în vârstă de lângă mine părea să ascundă o nelinişte adâncă în suflet şi nu se mişcă câtuşi de puţin pentru a se uita la Fuji. Rămase cu ochii pironiţi pe stânca care mărginea drumul pe partea cealaltă. Am simţit imediat o plăcere enormă şi o dorinţă arzătoare de a-i arăta că şi eu, la fel ca ea, în felul meu rafinat şi nihilist, eram total dezinteresat de un munte oarecare ca Fuji şi, chiar dacă ea nu mi-a cerut-o în nici un

fel, o înțelegeam bine şi îi împărtăşeam suferința şi durerea. Sperând parcă să primesc de la bătrâna doamnă un semn de afecțiune maternă şi de aprobare, m-am mutat mai aproape de ea pe banchetă în tăcere şi m-am uitat şi eu absent la stânca de afară împreună cu ea.

Probabil că a simțit şi ea o oarecare afinitate cu mine.

— A, ciuboțica-cucului! a spus la un moment dat pe un ton absent şi mi-a arătat cu degetul pe marginea drumului.

Autobuzul a trecut repede pe lângă acel loc, dar mie mi-a rămas întipărită în minte imaginea unei singure flori aurii. Şi ce floare frumoasă era! Înfruntând curajos semeția celor 3 778 de metri ai Muntelui Fuji, fără să fie intimidată nici un pic, dreaptă şi eroică, o plantă cu puteri „supraomeneşti", floarea aceea era superbă. Muntele Fuji se potriveşte bine cu ciuboțica-cucului.

Era trecut acum de jumătatea lui octombrie, şi lucrul meu progresa anevoios. Eram copleşit de prea multă singurătate. Amurgul aducea cu el nori brodați purpuriu, de parcă erau burți de gâşte sălbatice, iar eu stăteam în holul de la etajul hanului, fumând țigară de la țigară şi făcând tot posibilul să nu mă uit la Fuji. Îmi țineam ochii ațintiți pe frunzele căzute din pădure, punctate cu roşu, ca nişte stropi de sânge. Am strigat-o pe proprietăreasă, care mătura frunzele moarte din fața ceainăriei.

— O s-avem vreme bună mâine, tanti!

M-am surprins singur cu tonul ascuțit al propriei mele voci, care sunase aproape ca un strigăt de bucurie. Femeia se opri din măturat şi-şi sprijini mâinile pe mătură vreme de-o clipă, uitându-se la mine cu o sprânceană ridicată, părând contrariată.

— Ceva planuri speciale mâine?

Mă prinsese cu ocaua mică.

— Nu, nimic.

Femeia pufni în râs.

— Te-a luat plictisul, nu-i aşa? Du-te şi tu şi fă o drumeţie pe munte.

— Ete, na! Te urci pe munte ca să ai de unde să te dai jos. N-are nici un rost. Şi pe oricare dintre ei te urci aici, tot aia vezi: prăpădenia asta de Fuji! M-apucă disperarea numai gândindu-mă la aşa ceva.

Mda, straniu lucru să spui... Proprietăreasa dădu din cap într-un mod ambiguu şi reîncepu să mături frunzele.

Înainte să mă culc, trăgeam perdelele din cameră şi mă uitam la Fuji prin sticlă. În nopţile luminate de lună, era de un alb palid-albăstriu, înţepenit acolo ca un spirit al apelor, o naiadă. Oftam. Vai, se vede Fuji! Ce enorme sunt stelele! O s-avem vreme bună mâine... Atât şi nimic mai mult erau singurele mele momente de bucurie că trăiesc. Trăgeam la loc perdelele şi mă băgam în pat să reflectez... Da, o să fie vreme bună mâine... Şi ce-i cu asta? Cu ce mă ajută pe mine? Gândul mi se părea atât de absurd, încât mă trezeam chicotind amar.

Mă tortura... munca mea mă tortura... Nu, nu atât actul de a pune stiloul pe hârtie şi a scrie, pentru că scrisul în sine este o mare plăcere, cât constanta agonie asupra felului în care vedeam lumea, realitatea înconjurătoare, poziţia mea asupra a ceea ce se numeşte arta şi literatura de mâine, căutarea interminabilă după ceva nou... toate astea mă chinuiau constant şi mă făceau să mă zvârcolesc de durere.

Capacitatea de a lua ceva simplu şi natural, şi, prin extensie, succint şi clar, de a-l cuprinde şi ţine strâns, pentru a-l transfera mai apoi pe hârtie, iată tot ceea ce conta pentru mine şi ceea ce mă făcea să văd şi Muntele Fuji într-o altă lumină. Forma aceea geometrică era, sau aşa gândeam eu, o manifestare a unei frumuseţi aparte, una pe care o priveam ca pe o „expresie elementară”. Aşa mă găseam aproape de a ajunge la o înţelegere a lui Fuji, pentru ca mai apoi să-mi spun că nu era posibil, că trebuia să fie

ceva mai mult în simplitatea aceea conică, ceva care îmi scăpa, şi, dacă acest Fuji era demn de laudă, atunci la fel trebuie să fie şi în cazul statuetelor *Hotei sama*, cu acel Buddha burtos care se hlizeşte prosteşte, statuete pe care le găsesc de un prost gust desăvârşit şi cu siguranţă nu ceva ce aş numi artistic. Aşa stăteau lucrurile şi cu imaginea lui Fuji... era cumva greşită, nepotrivită, sau aşa mi se părea, ceea ce mă făcea să o iau iarăşi de la capăt cu firul acestor gânduri.

Îmi petreceam dimineţile şi serile cu ochii pironiţi la Fuji, zi după nenorocită zi. Pe la sfârşitul lui octombrie, îşi făcu apariţia la hanul din Misaka în cinci maşini un grup de prostituate din Yoshida, în ceea ce era probabil singura lor zi liberă din an. Le-am privit de la fereastra de la etaj. Într-un curcubeu de culori, fetele coborâră din maşini de parcă erau porumbei voiajori eliberaţi din colivii şi, neştiind exact încotro să apuce, se adunară împreună, fâţâindu-se şi împungându-se una pe alta tăcute, până când timiditatea lor nepotrivită începu să se spulbere şi o porniră una după alta în diverse direcţii. Unele se duseră să aleagă şovăitor din cărţile poştale afişate în faţa ceainăriei, altele se uitau pur şi simplu la Fuji. O scenă tristă, dar de la care nu-ţi puteai dezlipi ochii. Şi chiar dacă mie, figura solitară de la geamul de la etaj, îmi părea rău de fetele astea într-atât, încât aş şi fi dispus să mor pentru ele, tot nu le puteam oferi nimic pentru a le face fericite. Nu puteam decât să le privesc neajutorat. Aşadar, cei ce suferă să sufere! Cei ce cad să cadă! Ce-mi păsa mie că aşa era lumea? M-am forţat să mă arat indiferent uitându-mă la ele, cu toate că era destul de dureros.

Hai să-l rugăm pe Fuji! îmi veni brusc ideea. „Alo, ai tu grijă de fetele-astea!”, mi-am spus în gând şi m-am întors către munte, care stătea acolo înalt şi impasibil în crivăţul iernatic, părând un moş bătrân înfofolit într-un *dotera*, cu

brațele încrucişate pe piept dominând împrejurimile. M-am simțit mult mai liniştit şi le-am lăsat în pace pe curtezanele ieftine, pornind însoțit de băiețelul de şase ani de la ceainărie şi de câinele lui Hachi către un tunel care se afla pe drum mai în jos. Lângă intrarea în tunel se afla o prostituată slabă, la vreo treizeci de ani, care culegea singură un buchet de nişte flori sălbatice, care numai frumoase nu erau. Femeia nici măcar nu se uită în direcția noastră când trecurăm pe lângă ea, continuându-şi complet pierdută în gânduri culesul de flori. „ Ai grijă şi de asta, te rog eu! m-am rugat din nou, aruncând o privire în urmă către Fuji şi mărind pasul cu băiețelul de mână. Mi-am spus din nou că nu aveam nimic de-a face cu ele, şi-am intrat hotărât în tunel, la fel de hotărât ca apa rece ca gheața care mi se scurse pe obraji şi pe ceafă din acoperişul tunelului.

Cam pe-atunci planurile mele de căsătorie s-au lovit de un impediment serios. Mi se transmisese în termeni lipsiți de echivoc că familia mea nu avea nici cea mai mică intenție de a mă sprijini în vreun fel. Aveam de gând să-mi întrețin familia din câştigul din scris după ce mă însuram, dar îmi permisesem să cred că, cel puțin pentru nuntă, voi primi de la ai mei măcar vreo sută de yeni. După ce schimbarăm două, trei scrisori însă, era cât se poate de clar că nu aveam să primesc nimic de la ei, şi mă cuprinsese disperarea, neştiind exact ce aveam să mă fac. N-am avut altceva de făcut decât să mă împac cu gândul că familia fetei avea să anuleze nunta în noile condiții date, aşa că am decis să le prezint întreaga situație direct şi am coborât de pe munte, pentru a le face o vizită la casa din Kōfu. M-am întâlnit cu tânăra mireasă şi cu mama ei, la ele în sufragerie, şi le-am povestit toată tărăşenia. Cum, necum, păream, oricât de ciudat era, că recit o poezie învățată pe dinafară. În cele din urmă am reuşit să le prezint întreaga situație aşa cum era, într-o manieră directă şi cinstită.

Calmă, tânăra m-a întrebat:

— Carevasăzică, ai tăi se opun acestei căsătorii? şi-şi aplecă puțin capul într-o parte.

— A, nu, nu se opun, i-am răspuns, sprijinindu-mă uşurel cu mâna dreaptă de masă. E mai mult ceva de genul: N-ai decât să te descurci singur.

— Păi atunci nu-i nici o problemă, îmi zâmbi mama cu eleganță. După cum vezi, nici noi nu suntem bogați. O nuntă extravagantă ne-ar face să ne simțim prost. Atâta vreme cât tu o placi şi o să tragi tare pentru ea, atunci nu mai e nevoie de nimic altceva.

N-am fost în stare nici măcar să mă înclin politicos şi-am rămas o vreme tăcut, privind afară la grădina lor. Ochii mă ardeau rău. Mi-am spus atunci că aveam să fiu un ginere devotat şi respectuos.

La plecare, tânăra m-a condus până la stația de autobuz. Pe drum am întrebat-o, răsfățându-mă:

— Ei, ce zici? Să mai extindem puțin logodna?

— Nuuu, răspunse ea pe loc, râzând. Mi-a ajuns.

— Nu vrei să mă-ntrebi nimic? am mai spus eu prosteşte.

— Ba da.

Eram decis să răspund la orice aveam să fiu întrebat cu onestitate.

— A nins deja pe Fuji?

Am rămas mască.

— Da, a nins. Pe vârf... vorbele mi se stinseră când m-am uitat şi-am zărit muntele în fața noastră. Mă cuprinse un sentiment ciudat. Ce naiba, faci mişto de mine? Fuji se vede perfect şi din Kōfu! vorbeam brusc ca un apucat. Ce-ntrebare stupidă! Chiar mă iei de prost?

Fata se uită în pământ şi începu să chicotească.

— Păi stai la Trecătoarea Misaka. Am zis că nu se face să nu te-ntreb despre Fuji.

„Ciudată creatură!” mi-am zis.

Când am ajuns înapoi la han, aveam umerii țepeni, de nu mai puteam respira.

— Mare noroc mai ai, cucoană, i-am spus proprietăresei. Misaka e-un loc de minune, pân’ la urmă. Parcă vin acasă când mă-ntorc aici.

După cină, proprietăreasa şi fiică-sa mi-au făcut masaj la umeri. Pumnii femeii erau puternici şi mă masau tare, dar cei ai fetei erau prea moi ca să aibă vreun efect. „Mai tare, mai tare”, îi tot spuneam, până când a luat o bucată de lemn de lângă vatră şi-a început să mă lovească cu ea peste umeri. Numai aşa au reuşit să-mi mai înmoaie din tensiunea pe care o acumulasem în umeri şi-n spate în timpul călătoriei mele la Kōfu.

În următoarele două, trei zile nu m-am putut concentra la scris deloc, şi nici n-aveam chef, ca să fiu sincer. Am stat la birou şi-am mâzgălit câte puțin pe ici, pe colo, am fumat şapte, opt pachete de țigări Liliacul auriu şi-am pierdut vremea. Din când în când mai cântam tolănit pe podea *La ce-i bun un diamant/ de-i lăsat neşlefuit...*[86] De scris însă, n-am scris nici măcar o pagină din romanul la care lucram.

— Nu faceți prea bine de când v-ați dus la Kōfu, nu-i aşa, domnule?

Stăteam la birou într-o dimineață cu bărbia sprijinită în palmă şi cu ochii închişi, gândindu-mă la tot felul de chestiuni, când o auzii pe fătuca de cincisprezece ani a proprietăresei care mătura holişorul din spatele meu spunându-mi aceste vorbe cu o undă de regret sincer şi un strop de amărăciune în voce.

Fără măcar să mă-ntorc la ea, i-am răspuns:

— Aşa crezi? Nu fac prea bine?

---

[86] *Kongōseki mo migakazuba*... primul vers dintr-un cântec popular.

— Nu, nu faceți, mai spuse ea, ştergând acum podeaua. De vreo două, trei zile nu lucrați deloc. În fiecare dimineață, adun toate paginile pe care le-ați scris şi le-ați lăsat azvârlite pe peste tot şi vi le pun în ordine. Îmi place mult să o fac şi mă bucur când văd că ați scris mult. Am venit şi-aseară ca să văd ce mai faceți şi, ce să văd?, erați în pat deja cu plătura trasă peste cap.

I-am fost recunoscător pentru acele vorbe. Poate că exagerez întrucâtva, dar, din punctul meu de vedere, grija ei pentru mine era cea mai pură formă de sprijin şi încurajare pentru unul ca mine, care se străduieşte din răsputeri să continue să trăiască. Nu aştepta nimic de la mine. În momentul acela mi se păru chiar frumoasă.

Pe la fine de brumar, frunzele toamnei se făcuseră deja negre şi urâte, şi o furtună venită peste noapte spulberă totul în cale, nelăsând în urmă decât pădurea iernatică, goală şi neagră. Nu mai erau nici turişti acum. Se domolise ritmul la han, şi proprietăreasa îşi mai permitea acum să plece la cumpărături la poala muntelui, prin Funazu sau Yoshida, împreună cu băiețelul de şase ani. Rămâneam doar eu cu fiica, singuri vreme de-o zi întreagă de linişte în ceainăria goală. Într-una dintre acele zile, n-am mai suportat plictiseala de-a sta singur cuc la etajul hanului şi am ieşit la o plimbare prin împrejurimi. Tânăra era afară, în curtea din spate, spălând rufe. M-am dus direct la ea şi, c-un zâmbet cât casa, i-am declarat cu voce puternică:

— Mamă, ce mai plictiseală!

Fata îşi lăsă capul în jos şi, când mă uitai mai bine la ea, aproape că m-am speriat. Plângea cu sughițuri, complet îngrozită. „Bravos”, mi-am zis în sinea mea, şi, cu o figură mohorâtă, am făcut stânga-mprejur şi-am luat-o tropăind nervos pe-o cărăruie îngustă scufundată-n frunze. Mă simțeam mizerabil.

De-atunci încolo, am avut grijă cum mă purtam când eram numai eu cu ea, rămânând de obicei în camera mea de la etaj. Dacă îşi făcea apariţia vreun alt client la ceainărie, de-abia atunci o luam şi eu în jos pe scări, parţial animat de gândul de-a avea grijă de fătucă în timp ce stăteam într-un colţ şi beam o ceaşcă, două de ceai. Într-o zi a apărut într-un automobil o mireasă însoţită de doi bărbaţi mai în vârstă, îmbrăcaţi şi ei în haine de ceremonie. S-au dat jos cu gândul probabil să ia o mică pauză. Fata proprietăresei era singură în ceainărie, aşa că m-am dus şi eu jos, m-am aşezat într-un colţ şi mi-am aprins o ţigară. Mireasa era îmbrăcată cu tot tipicul: chimonou lung cu un desen superb pe poale, *obi* din brocart auriu şi acoperământ de cap tradiţional *tsunokakushi*. Pierdută la prezenţa unor astfel de oaspeţi neobişnuiţi, fata le turnă ceai, şi-apoi se retrase tăcută în colţul unde mă aflam şi eu, încercând parcă să se ascundă după mine, dar rămânând cu ochii lipiţi de mireasă. O zi unică în viaţa acelei femei! Era în mod clar o femeie dintr-un sat de pe partea cealaltă a muntelui, pe drum spre nunta cu cineva de prin Funazu sau Yoshida, şi care hotărâse să se oprească câteva minute în trecătoare ca să admire priveliştea Muntelui Fuji. „Ce poveste romantică”, mi-am spus, gândindu-mă însă că este şi senzuală pe undeva. După ceva vreme, mireasa se ridică şi ieşi din ceainărie tăcută, pentru a se duce la marginea coastei şi a admira priveliştea. Stătu acolo cu picioarele încrucişate într-o poziţie oarecum riscantă. „Ce sigură-i pe ea”, m-am gândit eu cu admiraţie. Mireasa însă mai aruncă o privire în sus către vârful muntelui, după care lăsă să-i scape un căscat mare.

— Vai de mine! o auzii din spatele meu pe fata proprietăresei, care şi ea părea şocată de manierele miresei.

Cei trei mai stătură puțin, după care se urcară din nou în maşină şi plecară, urmați imediat de bârfele noastre, ale celor rămaşi în ceainărie.

— Mda, e obişnuită cucoana cu nunțile! Păi ce, asta-i la a doua, ba nu, la a treia nuntă deja. Mirele o aşteaptă la poala muntelui, iar ea de-aia nu mai poate, şi se opreşte ca să se uite puțin la Fuji. Nu cred eu că o femeie la primul măritiş s-ar purta în felul ăsta!

— Şi ce-a căscat! se băgă în vorbă repede şi fătuca. Mai avea puțin şi ne-nghițea pe toți cu guroiul ăla al ei! Nu i-ar fi ruşine aşa puțin! Să nu care cumva să vă-nsurați vreodată cu una ca ea, domnule!

Nu tocmai potrivit pentru cineva de vârsta mea, dar m-am făcut roşu tot la vorbele ei. Planurile pentru nunta mea avansau bine, mulțumită mai ales unui mentor al meu, care se ocupa de toate amănuntele. Ceremonia, respectabilă, dar micuță, numai cu vreo două, trei familii de amici apropiați, avea să se țină la el acasă, iar eu eram atât de inspirat şi de încurajat de sprijinul şi afecțiunea tuturor, de parcă eram un copil.

Cu venirea lui noiembrie, frigul de la Misaka nu mai era suportabil. Proprietăreasa instală o sobă la parter în ceainărie.

— Cred că-ți îngheață mădularele ca lumea acolo, la etaj. De ce nu vii mata jos aici, ca să lucrezi lângă sobă? îmi sugeră proprietăreasa, dar nu eram în stare în ruptul capului să scriu ştiind că alții se uită la mine şi a trebuit să refuz politicos. Femeia continuă însă să fie îngrijorată din pricina mea şi se duse în Yoshida ca să cumpere o masă cu *kotatsu* pentru camera mea. Cuibărit sub păturica mesei, ca să-mi țin picioarele la căldură, mă simțeam recunoscător din toată inima pentru bunătatea acestor oameni.

Uitându-mă însă la Fuji, care era acum acoperit deja două treimi cu zăpadă, şi la copacii dezgoliți din munții de

jur împrejur, am început să-mi dau seama că nu prea mai avea rost să îndur frigul teribil de la Misaka şi am decis să o pornesc către zone mai calde. În ajunul plecării, şedeam pe-un scaun în ceainărie, înfofolit cu două chimonouri căptuşite *dotera* pe mine şi sorbind dintr-o ceaşcă de ceai ieftin, când două tinere cu alură intelectuală, îmbrăcate în paltoane moderne – dactilografe, mi-am imaginat –, apărură la han pe jos, venind din direcţia tunelului. Tot hlizindu-se ba de una, ba de alta, s-au oprit brusc ca electrocutate când au zărit brusc Fuji. Apoi au şopotit ele o vreme una cu cealaltă, până când una din ele, o femeie cu pielea albă şi cu ochelari, s-a apropiat de mine şi m-a rugat zâmbind:

— Nu vă supărați, ne faceți şi nouă o poză, vă rog?

M-am fâstâcit pe moment. Nu mă pricep deloc la maşinării şi nu m-a interesat niciodată fotografia. Ca să nu mai vorbim că trebuie să fi arătat ca un cerşetor cu cele două *dotera* pe mine, iar, când m-au văzut, până şi gazdele de la han îmi spuseseră că arăt ca un veritabil haiduc de munte. Aşadar, cererea celor două tinere elegante de la Tōkyō (mi-am imaginat), de a face ceva atât de modern, mă aruncă brusc într-o minipanică. M-am redresat însă cu repeziciune când mi-a trecut prin cap că, până şi aşa de prost îmbrăcat cum eram, trebuie să fi fost clar oricui se uita la mine că aveam o anume sensibilitate şi sofisticare, care ar indica că am îndeajuns de multă dexteritate pentru a manipula butonul unui aparat de fotografiat, un gând ce mă făcu imediat să mă ridic cu o nonşalanță prefăcută şi să preiau instrumentul de la femeie. Am întrebat dezinteresat cum se foloseşte şi m-am uitat în obiectiv, tremurând tot pe interior. În mijlocul obiectivului se afla Fuji, mare şi impozant, iar jos, în prim-plan, două flori de mac... aşa păreau fetele în paltoanele lor roşii. Îşi puseseră mâinile una în jurul celeilalte şi priveau la aparat cu figuri sobre şi solemne. Mie mi se păreau extrem de comice, iar mâinile-mi

tremurau vârtos. Abținându-mă să nu râd, m-am uitat prin obiectiv, iar cei doi maci se făcură şi mai rigizi. Nu reuşeam deloc să mențin o poziție stabilă şi am sfârşit prin a le elimina complet pe cele două fete din imagine, permițându-i numai Muntelui Fuji să umple întreaga poză. Mersi, Fuji! Pa şi la revedere! Clic!

— Gata!

— Mulțumim mult! mi-au spus la unison. Ce surpriză or să aibă când ajung acasă şi developează filmul. Fuji şi nimic altceva în toată poza şi nici urmă de ele.

A doua zi am coborât muntele de la Trecătoarea Misaka. Am rămas peste noapte la un han amărât din Kōfu, iar a doua zi dimineața m-a găsit sprijinit de o balustradă părăginită din hol, cu ochii tot la Fuji, din care însă nu se mai vedea acum decât cam o treime din spatele munților din jur. Semăna c-o plantă de merişor.

OPT SCENE DIN T**Ō**KY**Ō**

Dedicată celor ce suferă

Un cătun de munte în sudul Peninsulei Izu, în care nu sunt decât izvoare cu ape termale. Nu-s mai mult de treizeci de case. Te-aştepți ca-ntr-un astfel de loc cazarea să coste mai nimic, şi pentru asta am şi ales să vin aici. Am ajuns pe 3 iulie 1940. Nu eram chiar strâns la pungă în vremea aceea, aşa că puteam respira cât de cât uşurat. Asta nu-nseamnă că viitorul era cumva luminos. M-aş putea trezi în orice moment că nu mai sunt capabil să scriu. Două luni fără să scriu nimic sunt de-ajuns să mă întoarcă exact unde mai fusesem şi mai înainte: făr' un şfanț în buzunar. Aşa că abilitatea mea de a respira uşurat era cât se poate de limitată şi de jalnică, dar era totuşi ceva ce nu avusesem în mai bine de zece ani.

M-am mutat la Tōkyō în primăvara lui 1930. Nu mult după aceea, am început să trăiesc cu o femeie pe nume H. Primeam o stipendie lunară generoasă de la fratele cel mai mare, dar, deşi atât eu, cât şi H. ne îndemnam unul pe celălalt să nu ne dedăm extravaganţelor, tot sfârşeam prin a amaneta ba una, ba alta până se termina luna, atât de nesăbuiţi eram. N-aveam să mă despart de H. decât după vreo şase ani. N-am rămas decât cu un *futon*, un birou, o veioză, o pelerină de paie şi nişte datorii înfricoşătoare. Doi ani mai târziu, beneficiind de intervenţia unui mentor al meu, am hotărât să intru într-o căsătorie aranjată. Alţi doi ani au trecut şi de-abia acum, pentru întâia oară, aveam şi eu parte de un pic de relaş. Publicasem până acum cam zece volume din scrierile mele şi trăiam cu impresia că, dacă m-aş ţine cum trebuie de scris şi aş trimite texte spre publicare, cu invitaţie sau fără, aş putea să vând poate şi două piese din trei. Asta avea să-mi fie de-acum încolo slujba, una reală, de om mare, fără nici un fel de romantisme ieftine. De scris încă nu voiam să scriu decât ceea ce voiam să scriu.

Oricât de ridicolă şi de nesigură era această aşa-zisă relaxare, mă bucuram nespus că aveam parte de ea. Puteam să scriu cel puţin o lună orice-mi doream fără să-mi fac griji din pricina banilor. Realitatea norocului care căzuse pe mine era însă greu de acceptat, iar amestecul de exaltare şi anxietate pe care mi-l provoca nu făcea decât să mă prevină să mă concentrez la scris, spre disperarea mea.

„Opt scene din Tōkyō.” De când îmi tot doream să scriu povestirea asta, cu răbdare şi fără să precupeţesc vreun efort, una în care să-mi descriu cei zece ani petrecuţi în Tōkyō. Împlinesc treizeci şi doi de ani anul ăsta, şi după tradiţia japoneză sunt acum un bărbat la limita maturităţii. Îmi consult propria-mi carne, pasiunile şi mă găsesc, din păcate, incapabil de a le nega. Mă-mpac cu ideea că nu mai

sunt un om tânăr. Sunt acum un bărbat grav şi solemn la treizeci şi de ani. Am să scriu „Opt scene din Tōkyō” ca pe un rămas-bun al tinereții mele, fără să-ncerc să mulțumesc pe nimeni.

S-a făcut din ce în ce mai vulgar, nu-i aşa? aud din când în când astfel de critici stupide şi, de câte ori le aud, inima îmi răspunde cu vehemență: Am fost vulgar de la bun început! Cum de nu v-ați dat seama? N-ați priceput nimic. Pe când mă pregăteam să-mi fac din literatură propriul meu destin, toți idioții au căzut de acord că aveam să fiu pradă uşoară. Eu însă zâmbeam în sinea mea. Tinerețea eternă ține de tărâmul actoriei. Nu are ce căuta în lumea literelor.

„Opt scene din Tōkyō.” Acum era, mi-am spus, timpul să scriu acest text. N-aveam nici un contract presant. Aveam vreo sută de yeni în buzunar. N-aveam însă timp de prostii, de învârtit nervos prin cameră şi de oftaturi contorsionate de admirație sau nelinişte. Trebuia să mă mişc în mod constant.

Mi-am cumpărat o hartă mare a oraşului Tōkyō şi m-am urcat în trenul de Maibara de la Gara Tōkyō. Nu, nu era o călătorie de plăcere. Mă apucam de sculptarea unui monument de o importanță crucială într-o viață de om. Sau cel puțin aşa-mi spuneam. La Atami am schimbat trenul cu unul către Itō, iar la Itō m-am urcat într-un autobuz către Shimoda şi, după un drum zdruncinat către sud de-a lungul coastei răsăritene a Peninsulei Izu, am ajuns în fine la un cătun amărât de vreo treizeci de case. N-avea cum să mă coste mai mult de vreo trei yeni pe noapte să stau într-un han aici. Nu erau oricum decât patru, toate în condiții teribile. Am ales să stau la Hanul F, crezând că poate va fi ceva mai bun decât celelalte. O slujnică lipsită de maniere şi răutăcioasă m-a condus la etaj şi, când am văzut camera, am simțit, în ciuda vârstei pe care-o aveam, că mă pufneşte plânsul. Mi-am amintit de camera de la pensiunea din

Ogikubo, unde locuisem acum vreo trei ani. Era pensiunea cea mai nenorocită dintr-un cartier mizerabil, dar camera de şase tatami în care mă aflam acum era şi mai prăpădită şi mai mizerabilă.

— Asta-i singura cameră liberă?

— Da, toate celelalte sunt ocupate. Dar camera asta e răcoroasă.

— Aha...

Nu începea nici urmă de-ndoială că eram luat de prost. Poate că era din cauza hainelor de pe mine.

— Costă patru yeni sau trei cincizeci, în funcție de servicii. Prânzul e separat. Ce ziceți?

— Da, sigur, de trei cincizeci, vă rog! O să vă spun eu când vreau prânzul. Am ceva de studiat şi intenționez să stau vreo zece zile.

— Aşteapt-o țâră, da? Femeia dispăru până jos şi se-ntoarse apoi ca să-mi spună: Ei, dacă stai aşa de mult, trebuie să plăteşti în avans.

— Aha. Păi, şi cât să vă dau acum?

— Păi... zise ea nesigură... cât crezi şi tu...

— Cincizeci de yeni e bine?

— Îhî.

Am pus bancnotele pe birou, exasperat.

— Bine, uite-aici, ia-i pe toți. Sunt nouăzeci de yeni aici. O să-mi iau țigări din ce mai am prin buzunare. „De ce-oi fi venit eu tocmai aici", m-am întrebat în sinea mea.

— Da, mersi frumos.

Femeia strânse toate bancnotele şi plecă.

„N-ai voie să te superi", mi-am spus. „Ai mult de lucru." Mi-am mai spus că modul în care fusesem primit era exact ce merita unul ca mine şi am scotocit în cufărul de călătorie după o pensulă, cerneală şi hârtie.

Aici ajunsesem să-mi petrec prima mea perioadă de relaxare în zece ani. Nemernicia asta era şi ea predestinată, mi-am reamintit cu solemnitate şi m-am aşternut pe lucru.

Nu, asta nu era o călătorie de plăcere. Aveam în faţa mea o sarcină importantă. În seara aceea, la lumina unui bec chior, am despăturit harta Tōkyōului şi-am întins-o pe masă.

Câţi ani trecuseră, oare, de când nu mai despăturisem aşa o hartă a oraşului Tōkyō? Acum zece ani, când am început să locuiesc acolo, mi-era ruşine până şi să cumpăr o hartă de felul ăsta, ca să nu cumva să par vreun ţărănoi prost şi mi-a trebuit ceva vreme până să mă hotărăsc să-mi iau una pe care-am cerut-o la magazin pe-un ton voit bădărănesc. Cu harta îndesată-n buzunar am pornit la trap înapoi spre pensiune. Şi-atunci, ca şi acum, m-am închis în cameră şi am desfăcut tăcut harta aia. Roşu, verde, galben... ca o frumoasă pictură. M-am uitat la ea cu răsuflarea oprită. Râul Sumida. Asakusa. Ushigome. Akasaka. Toate, acolo. Şi puteam acum să ajung la oricare dintre ele fără vreun efort mare, oricând îmi doream. M-am simţit de parcă aveam în mână cheia unui tărâm miraculos.

Cu conturul acela al metropolei, ca o frunză de dud mâncată parţial de viermi de mătase, întins în faţă, nu-mi veneau în minte decât imaginile oamenilor de acolo şi a felului lor de-a fi. În câmpia asta lipsită de farmec şi de personalitate se adunaseră oameni din toată Japonia, dornici să se-mpingă, să se-nghiontească şi să transpire, să se lupte pentr-un centimetru de teren, să ducă vieţi cu bucurii şi-amărăciuni, să se uite unii la alţii cu ochi geloşi, ostili, femeile strigând la bărbaţi, bărbaţii bătând pasul de colo-colo ca nişte cocoşi. Brusc, de neunde şi fără vreo legătură ce ceva, îmi veniră-n minte cuvintele astea duioase

din povestirea *Pădurea ascunsă*[87]*:* „Ce-i dragostea? Un vis frumos în care te comporți cât mai mizerabil cu putință.” Cuvinte care, desigur, n-au nimic de-a face cu Tōkyō.

Totsuka. Acolo am stat mai întâi în Tōkyō. Fratele meu cel mai mic închiriase acolo o casă şi studia sculptura. Eu absolvisem liceul din Hirosaki în 1930 şi eram înscris la cursurile secției de franceză de la Universitatea Imperială din Tōkyō. Nu ştiam boabă de franceză, dar îmi doream enorm să ascult prelegeri în franceză şi îi purtam o admirația adâncă profesorului Tatsuno Yutaka[88]. Am închiriat şi eu o cameră într-o pensiune de-abia construită, la trei străzi de unde stătea frate-meu. Fără să vorbim unul cu celălalt, ne înțeleseserăm tacit că, frați sau nu, ar fi fost mult prea mari şanse de neplăceri dacă locuiam sub acelaşi acoperiş, aşa că ne-am decis să nu stăm împreună, dar să nu fim nici la distanță unul de altul. La numai trei luni după ce mă mutasem acolo, frate-meu s-a-mbolnăvit şi-a murit. N-avea decât douăzeci şi şapte de ani. Eu însă am rămas la aceeaşi pensiune şi după ce s-a dus el. Din al doilea semestru la universitate nu prea mai dădeam pe la cursuri. Mă angajasem să sprijin, deşi cu mare indiferență, acea mişcare politică din umbră de care are oroare întreaga lume. Disprețuiam profund, dar o suportam, propaganda sforăitoare care joacă un rol atât de mare în mişcare. Eram în acea vreme, nimic mai mult ori mai puțin decât un politician[89].

---

87 *Umoregi* (*Pădurea ascunsă*), povestire a scriitoarei Ichiyō Higuchi (1872–1896), apărută în 1892.

88 Yutaka Tatsuno (1888–1964), expert în literatură şi cultură franceză şi eseist.

89 Referință la o perioadă reală din viața scriitorului Dazai, în care a făcut parte din mişcarea comunistă japoneză aflată în ilegalitate. În

În toamna acelui an a venit de la țară, la rugămintea mea, şi H., ca să stea cu mine. Ne cunoscuserăm în toamna primului meu an de liceu în Hirosaki şi am rămas împreună de-a lungul celor trei ani cât am fost la liceu acolo. H. era o tânără gheişă plină de inocență. I-am închiriat şi ei o cameră deasupra atelierului unui tâmplar în Higashi Komagata, în cartierul Honjo. Până atunci nu avuseserăm relații carnale. Fratele meu cel mai mare a venit atunci la Tōkyō ca să discute cu mine problemele pe care le punea prezența acelei femei în viața mea. Am stat amândoi de vorbă în camera mea cu lumină chioară din Totsuka, ca doi frați al căror tată se prăpădise deja de şapte ani. Frate-meu nu se putu abține să nu verse lacrimi văzând felul diabolic în care i se transformase frățiorul mai mic. M-a convins să îl las pe el să aibă grijă de H. cu condiția ca la un moment să ni se permită să ne căsătorim. Mai teribilă decât suferința fratelui arogant care o lăsase să plece era cea a fratelui mai mare care trebuia să o ia cu el. Asta se şi întâmplă a doua zi când cei doi plecară înapoi acasă, la țară.

În tot acest timp, H. s-a purtat de parcă tot ceea ce se întâmpla nu avea nimic de-a face cu ea. N-am primit decât o scrisoare prin care mă informa pe un ton oficial şi bolovănos că ajunsese cu bine. Aia a fost ultima corespondență de la ea. Mi se părea incredibil de liniştită, iar lucrul ăsta mă enerva profund. Carevasăzică, eu mă lupt pentru ea din răsputeri până la punctul în care o fac pe biata maică-mea să creadă că trece prin ororile cele mai cumplite ale iadului, iar ea e totalmente relaxată şi de un aplomb prostesc! Absolut josnic! Şi eu, care credeam că trebuia să-mi scrie cel puțin o dată pe zi! Dar uite că nu mă iubeşte într-atâta! Lui H. însă nu îi plăcea să scrie scrisori. Iar eu renunțasem să le

---

bună manieră a categoriei literare japoneze *shishōsetsu* Dazai amestecă şi aici în mod voit elemente (semi-)autobiografice cu altele pur ficționale.

mai aştept. De dimineaţă până seara, mă fâţâiam de colo-colo prin oraş cu treburi pentru mişcare şi nu refuzam nici o sarcină care mi se trasa. Când mi-am dat şi eu seama încet, încet de propriile mele limitări cu privire la mişcare, sentimentul de disperare cu care trăiam mi s-a dublat.

O damă de la un bar din Ginza s-a îndrăgostit de mine. E o perioadă în viaţa oricărui bărbat când cei din jur îl găsesc chipeş. E o perioadă spurcată, scârboasă. Am convins-o să se-arunce cu mine în ocean la Kamakura. Când te simţi învins, e cam timpul să-ţi pui singur capăt zilelor. Munca pe care o făceam pentru acea mişcare blestemată începuse să mă copleşească. Din teama de-a fi numit laş, acceptasem mai mult lucru decât puteam duce. Iar H. se gândea şi ea numai la propria ei fericire. Nu eşti tu singura muiere de pe lume, H.! Asta-i pedeapsa mea pentru că n-ai fost capabilă să-mi înţelegi suferinţa. O meriţi pe deplin.

Lipsa unei legături cu familia mea mă eroda cel mai cumplit. Cauza directă a încercării de a mă sinucide a fost faptul că relaţia mea cu H. îi făcuse şi pe mama, şi pe frate-meu, şi pe mătuşă-mea să fie dezgustaţi de mine. Am mai scris şi cu alte ocazii despre femeia care a murit atunci. Va rămâne pentru totdeauna o pată neagră în viaţa mea. Am fost arestat şi dus într-o celulă de închisoare. Investigaţia a condus la concluzia că nu era cazul unei acuzări. Toate astea se petreceau pe la finele lui 1930. Ai mei s-au purtat cumsecade cu ruda care nici să moară nu reuşise ca lumea. Fratele cel mare i-a plătit taxa de răscumpărare din casa de gheişe a lui H., iar în februarie în anul următor a fost trimisă la mine. Frate-meu se ţinea întotdeauna cu sfinţenie de cuvânt. H. a sosit la Tōkyō părând să n-aibă nici cea mai mică grijă pe lume. Am închiriat o casă în Gotanda, pe lângă zona fostei proprietăţi Shimazu, cu treizeci de yeni pe lună.

H. s-a apucat de lucru cu abnegație. Aveam douăzeci şi trei de ani, iar ea, douăzeci.

Gotanda, perioada mea de idioțenie. N-aveam nici urmă de voință. Nu aveam nici cea mai mică dorință de a-mi relua viața. Îi amuzam pe amicii care veneau din când în când în vizită. Atât şi nimic mai mult. Nu-mi eram deloc ruşine că aveam acum cazier, ba cred că, dimpotrivă, eram chiar mândru de el. Eram de o imbecilitate infamă. Pe la şcoală n-ajungeam decât din Paşte-n Crăciun. Mi-era silă de orice formă de osteneală, aşa că stăteam ziua-ntreagă şi mă uitam dezinteresat la fața lui H. Eram un dobitoc. Nu făceam absolut nimic. M-am băgat din nou în mişcare şi mi-am reluat activitățile, dar nu mai aveam nici strop de pasiune acum. Un nihilist trândav: asta eram eu în prima mea casă din Tōkyō.

În vara aceea ne-am mutat în zona Dōbōchō din cartierul Kanda. Şi-apoi, în toamnă, în zona Izumichō, tot în Kanda. Şi iarăşi, primăvara devreme în Kashiwagi, în cartierul Yodobashi. Nu s-a petrecut nimic demn de menționat. O vreme m-am apucat să scriu haiku sub pseudonimul Shurindō, de parcă eram un moş. Am fost arestat de două ori şi dus la închisoare din cauza activităților mele pentru mişcare. De fiecare dată când mi s-a dat drumul, am urmat sfatul amicilor mei şi m-am mutat. Nu simțeam nici entuziasm şi nici aversiune pentru ceea ce făceam. Eram atât de letargic, încât făceam exact ce credeau cei din jur că e cel mai bine. Împreună cu H. ne petreceam zilele în indolență searbădă, ca două animale într-o peşteră. H. era într-o formă de zile mari. De două, trei ori pe zi se lua de mine rău de tot, mă făcea cu ou şi cu oțet, după care îşi uita supărarea complet şi se-apuca să-nvețe engleză. Engleza fusese ideea mea şi-i făcusem chiar şi-un program de studiu, dar nu părea să facă cine ştie ce progres. N-a mers decât cam până la silabisirea unor cuvinte, după care

s-a oprit. Nici în japoneză nu era ea-n stare să scrie cine ştie ce. Pur şi simplu nu-i plăcea ei. Eu eram cel care trebuia să-i scrie ciorne după ciorne când voia să scrie-o scrisoare. Ei însă îi plăcea să se poarte ca o soră mai mare cu mine. Nu se agita prea mult nici măcar când poliția mă lua pe sus şi erau zile în care părea chiar entuziasmată de ceea ce considera ea a fi eroismul acelei idologii infame. Dōbōchō, Izumichō, Kashiwagi... Aveam douăzeci şi patru de ani.

Primăvara târziu m-am văzut nevoit să mă mut din nou imediat după ce mă mutasem în Kashiwagi. Mi-am luat tălpăşița chiar când poliția era pe punctul de a mă găjbi. De data asta, lucrurile erau ceva mai complicate. A trebuit să inventez o poveste ca să-l conving pe frate-meu să-mi trimită stipendia pe două luni şi am pus banii către cheltuielile de mutare. Mi-am împărțit toate cele de prin casă şi le-am lăsat pe la diverşi prieteni, după care mi-am găsit o cameră de vreo opt *tatami* deasupra magazinului unui negustător de lemn în Hacchōbori, în cartierul Nihonbashi şi m-am mutat numai cu ce-aveam pe mine. Am adoptat un alias, Ochiai Kazuo, de origine din Hokkaidō. Eram, cum altfel, cât se poate de amărât şi-aveam mare grijă cu fiecare bănuț, încercând în acelaşi timp să-mi stăpânesc anxietatea cu adagiul nesăbuit că totul va fi bine în cele din urmă, cu toate că mă simțeam completamente nepregătit pentru ce avea să aducă ziua de mâine. Nu puteam să fac nimic. Din când în când mă mai duceam pe la cursuri şi zăceam cu orele pe iarba din fața clădirilor din campus. Într-una din zile, un student la economie care terminase şi el tot la Liceul Hirosaki mi-a spus ceva care m-a dezgustat pe loc. Ascultându-l, era ca şi cum aş fi fost forțat să beau apă fiartă. Imposibil, nu se poate aşa ceva! Îmi era silă şi de consăteanul meu care se hotărâse să-mi spună aşa ceva. Singurul lucru pe care-l puteam face era să o întreb direct pe H. Am pornit-o în mare grabă înapoi spre Hacchōbori, în

camera noastră de deasupra magazinului de lemn, dar n-am ştiut cum să aduc vorba despre acel subiect. Era o dup-amiază de vară timpurie. Soarele se revărsa prin ferestrele de la apus, şi în cameră era o căldură sufocantă. Am trimis-o pe H. să ia o sticlă de bere Oraga. Pe vremea aia, o sticlă de Oraga era douăzeci şi cinci de sen. Am dat sticla pe gât şi am mai cerut una, dar H. s-a răstit la mine. Faptul că s-a luat de mine mi-a dat imediat curaj şi am reuşit să-i relatez pe un ton cât mai calm şi relaxat cu putinţă ce aflasem mai devreme de la studentul la economie. H. n-a replicat decât că toată povestea părea „cusută cu aţă albă”[90], folosind o expresie dialectală de la noi de la ţară, după care şi-a înălţat o sprânceană de parcă s-ar fi supărat. Atât. S-a dus apoi tăcută să coasă. Nu era nici urmă de ezitare sau ambiguitate în reacţia ei. Am crezut-o.

Din păcate, în seara aia am citit o carte nepotrivită deloc cu situaţia noastră. *Confesiunile* lui Rousseau. Când am ajuns la partea în care Rousseau e-n agonie cu privire la trecutul nevesti-sii, n-am mai rezistat nici eu. O umbră de îndoială la cele spuse de H. mi s-a strecurat în suflet. Am luat-o iar la întrebări, şi de-abia atunci a recunoscut totul. Tot ce-mi spusese studentul la economie era adevărat. Ba, mai mult, era chiar mai rău decât ce-mi spusese el şi m-a cuprins teama că, dacă continuu să sap, n-am să dau de capătul acelei afaceri sordide. I-am spus c-auzisem de-ajuns.

Ştiu, când e vorba de astfel de incidente, nu am nici un drept să arat pe nimeni cu degetul. În fond, ce era toată povestea din Kamakura? Şi totuşi, mi-am simţit sângele clocotindu-mi în vine. O protejasem şi avusesem grijă de H. până atunci ca de cea mai preţioasă comoară a mea,

---

90 În original *hankaku kusai*, însemnând aproximativ „care pute a (fruct) necopt”.

singurul motiv de mândrie, singura mea bucurie. Trăisem pentru ea. Credeam cu tărie că o salvasem din casa de gheişe mai înainte de a fi fost pângărită. Acceptasem cu galanterie ce-mi spusese chiar ea şi mă lăudasem în dreapta şi-n stânga la toţi amicii că, iată, reuşise să se păstreze castă până când ne-am unit noi doi, tocmai pentru că era o femeie atât de aprigă şi plină de dârzenie. N-am cuvinte să descriu cum mă vedeam acum pe mine însumi. Papagal de mare clasă nu e de-ajuns. Micuţul dobitoc! N-aveam nici idee ce fel de creatură era femeia. N-o uram pe H. pentru că mă înşelase. Ascultându-i confesiunea, trebuie să recunosc că mi-a fost chiar milă de ea şi mi-a venit s-o mângâi cu drag pe spate. Aşa păcat era, mare păcat! Mă simţeam oribil. Îmi părea că întreaga mea viaţă fusese spulberată în fărâme. Am simţit că n-aveam putere să merg înainte. M-am predat la poliţie.

Am trecut cu bine de investigaţia poliţiei şi m-am găsit curând liber din nou pe străzile oraşului. N-aveam unde să mă duc decât la camera lui H. şi n-am ezitat nici un moment. A fost o reunire de toată jena. Ne-am zâmbit plini de speranţă şi ne-am ţinut unul altuia mâinile. Ne-am mutat din Hacchōbori în Shirogane sankōchō, în districtul Shiba. Am închiriat o garsonieră lipită de o casă mare şi goală. Frate-meu a continuat să-mi trimită bani fără să mai facă vreun comentariu, deşi era absolut dezgustat de mine. H. era însă în toane bune, de parcă nimic rău nu se-ntâmplase. Iar eu mă trezeam treptat din toropeala mea de idioţenie. Mi-am compus testamentul şi o scrisoare de suicid. O sută de pagini bătute pe muchie pe care le-am intitulat *Amintiri*. *Amintiri* este acum considerată a fi prima mea lucrare literară. Am avut de gând să pun pe hârtie, fără vreun fel de brizbrizuri, toate lucrurile rele pe care le săvârşisem începând din copilărie. Asta se petrecea în toamna celui de-al douăzeci şi patrulea an al meu de viaţă.

Stăteam în camera noastră cu privirea pierdută asupra grădinii abandonate şi copleşite de buruieni, fără a fi capabil să râd sau chiar să zâmbesc. Intenționam, din nou, să mă omor. Numiți-o cum vreți. Fandosealã... Eram plin de mine şi priveam viața ca pe-o piesă de teatru. Nu mai eram de folos nimănui. Până şi H., singura pe care putusem să o numesc a mea, purta acum urmele altor mâini. N-aveam absolut nimic pentru care să mai trăiesc. M-am decis aşadar, ca una dintre paiațe, ca unul dintre cei damnați, să joc cu stoicism până la capăt rolul pe care mi-l dăduse soarta, acela trist şi servil al eternului perdant.

Viața însă, aşa cum aveam să văd, nu este teatru. Nimeni nu ştie cu exactitate ce are să se întâmple în actul doi. Personajul condamnat de la bun început rămâne câteodată până la ultima cortină. Îmi scrisesem deja scrisorica mea de adio, testamentul copilăriei şi adolescenței – acea poveste la persoana întâi a unui băietan plin de ură – , dar acel testament, în loc să mă elibereze, deveni o elucubrantă obsesie care-mi aruncă o rază de lumină slabă în întunericul gol al vieții. Nu puteam să mor încă. *Amintirile* nu erau de-ajuns. Dezvăluisem deja atât de mult, încât acum ardeam să dau cărțile pe față despre întreaga mea viață de până atunci şi să mărturisesc totul. Nu puteam însă să-i dau de capăt deloc. Am scris mai întâi despre incidentul de la Kamakura. N-a fost bine. Nu spusesem tot ce-aveam de spus. Am scris alt text care m-a lăsat la fel de nesatisfăcut. Am oftat şi-am purces să scriu un altul. Nu era decât o-nşiruire de virgulițe, neurmate niciodată de acel punct final. Acel demon neostoit începuse deja să mă devoreze. Goleam oceanul cu cana.

1933. Aveam douăzeci şi cinci de ani. Trebuia să fi absolvit universitatea în martie. Nici nu se putea pune problema şi nu am făcut nici măcar act de prezență la examenele de licență. Familia nu avea nici habar. Făcusem

eu tot felul de tâmpenii, dar, de terminat facultatea, aveam să termin, nu eram chiar atât de prefăcut, încât să-i mint până-ntr-acolo... părea să fie ceea ce aşteptau ei. Am reuşit de minune să-i trădez. Nu aveam nici cea mai mică intenţie de a absolvi. A înşela pe cineva însă înseamnă să te dedai unui iad care te poate duce la limita nebuniei. Am trăit în acel iad următorii doi ani. M-am rugat de frate-meu mai mare, tot promiţând că la anu', cu siguranţă la anu', aveam să termin. Iar el m-a crezut şi l-am trădat din nou. Nu aveam de gând să schimb nimic anul următor. Hotărât să-mi iau zilele şi suferind din cauza introspecţiei feroce, şi a disprețului de sine, şi a fricii provocate de acea hotărâre, continuam să trăiesc tot scriind povestire după povestire cu mine în centru, considerându-le pe toate drept scrisori suicidare. „De-ndată ce-o termin şi pe-asta", îmi tot ziceam.

Poate că nu erau decât sentimentalisme puerile şi pretenţioase, dar erau toate scrise cu gândul că viaţa-mi atârna de ele. De cum sfârşeam de scris o povestire, o puneam imediat într-un plic mare. Scrisesem pe el *Ani de amurg*[91]. Aşa avea să se numească acea colecţie de note sinucigaşe. Ceea ce însemna, desigur, că mi se apropia sfârşitul.

Între timp apăruse un cumpărător interesat de casa vacantă din Shiba, aşa că eram nevoiţi să ne mutăm din nou. Banii mei lunari de acasă se împuţinaseră considerabil de când nu-mi terminasem studiile şi trebuia să fiu şi mai frugal ca mai înainte. Amanuma 3-chōme, în districtul Suginami. Am închiriat o cameră la etajul unu al casei unei cunoştinţe, un personaj respectabil care lucra la un ziar. Aveam să locuiesc sub acoperişul lui vreme de doi ani şi să îi provoc un morman de probleme şi griji.

---

91 *Bannen* (*Ani de amurg*) este primul volum publicat de Dazai, o antologie de povestiri şi nuvele, apărută în 1936.

Nu mai aveam nici urmă de intenție să termin facultatea. Eram un nebun cu o singură obsesie: să termin de scris antologia de povestiri. De teama c-aveam să fiu certat de gazda mea şi de H., le tot spuneam că voi fi cu siguranță pregătit să absolv la anul. O dată pe săptămână îmi puneam pe mine uniforma de student şi plecam de-acasă. Mă duceam la bibliotecă, mă uitam la o carte, două, le-aruncam cât colo, ațipeam puțin sau mai mâzgăleam scheletul vreunei alte povestiri, şi de cum cădea seara mă duceam înapoi la Amanuma. Nici H. şi nici gazda nu suspectau nimic. La suprafață totul părea în ordine, dar pe interior eram într-o grabă constantă. Orice secundă era importantă. Voiam să termin de scris mai înainte să se oprească cei de acasă din a-mi trimite bani. A, dar ce luptă era! Scriam ceva, şi-apoi aruncam la coş. Acel demon îmi ronțăia neîncetat până la măduva din oase.

A mai trecut un an şi eu tot n-am absolvit facultatea. Toți cei din familie erau furioşi, dar eu le-am oferit din nou rugămintea bine-ştiută. La anu' aveam să termin fără greş, i-am mințit fără pic de ezitare. Nu vedeam nici o altă metodă de-a menține fluxul banilor. Nu puteam să mărturisesc nimănui adevărul adevărat. Nu voiam să-mi fac complici. Voiam numai să fiu considerat arhetipul fiului risipitor, care face totul de unul singur. Eram convins că numai aşa puteam să-i protejez pe cei din jur de la a fi ei înşişi implicați. În fond, nu puteam să le spun, pur şi simplu, mai am nevoie de înc-un an ca să-mi termin scrisoarea de sinucigaş. Iar să fiu etichetat ca mulțumit de sine sau visător poetic nu-mi doream chiar deloc. Ca să nu mai vorbim de faptul că, de le spuneam aşa ceva, atunci cei de-acasă chiar n-ar mai fi avut încotro şi ar fi fost nevoiți să îmi blocheze sursa de venit, indiferent dacă îşi doreau aşa ceva sau nu. Pentru că, dacă-mi ştiau adevăratele intenții şi continuau să mă sprijine financiar, atunci s-ar fi trezit

acuzați de cei din jur că mă ajută să mă sinucid. Nu puteam să le fac aşa ceva. Eram obligat să-i mint, să joc până la capăt rolul fratelui viclean şi trădător, sau cel puțin aşa vedeam eu lucrurile, un raționament construit cu absolută seriozitate. Aşa că, o dată pe săptămână, îmi puneam uniforma pe mine şi mă duceam la şcoală. Era minunat cum H. şi tipul de la ziar erau convinşi c-aveam să termin facultatea cât de curând. Mă forțam singur într-o capcană fără ieşire. Zilele treceau una după alta, la fel de întunecate. Nu sunt o persoană rea! A-i înşela pe alții înseamnă să trăieşti în iad.

Din primăvară, cunoştința mea hotărî că nu îi mai era convenabil să locuiască în 3-chōme pentru a ajunge mai eficient la birou, şi îşi găsi o altă locuință în spatele pieței din 1-chōme. Era lângă Gara Ogikubo. Ne-a invitat şi pe noi să ne mutăm cu el şi am închiriat o cameră la etajul noii locuințe. Noapte de noapte mă chinuiam să adorm. Beam sake ieftin. Tuşeam cu cantități enorme de flegmă. Mi-a trecut prin minte că poate mă-mbolnăveam de ceva, dar îmi păsa prea puțin ca să mă gândesc prea mult la aşa ceva. Nu-mi doream decât să văd prădalnicul de volum din plicul acela mare terminat odată. O idee egocentrică şi pretențioasă, desigur, dar îmi spuneam că, dacă las acel volum în urmă, aceea va fi scuza mea pentru toți cei din jur. Era singurul lucru pe care gândeam că-l pot face pentru ei. Cam pe la finele toamnei, părea a fi încheiat. Din cele douăzeci de texte, am ales paisprezece şi le-am aruncat pe restul. Un teanc de hârtii cât să umple o servietă. Le-am dus în grădină şi le-am dat foc.

— Da' de ce? De ce le-ai ars? m-a-ntrebat H. în seara aceea pe neaşteptate.

— Pen' că nu-mi mai trebuie, i-am zâmbit eu.

— Da' de ce le-ai dat foc? a insistat ea, plângând.

Mi-am început pregătirile finale. Am returnat toate cărțile pe care le împrumutasem și mi-am vândut scrisorile și carnetele de notițe unui neguțător de vechituri. Apoi, am pus două scrisori în plicul cu *Ani de amurg*. Eram pregătit acum. Gândul de-a petrece timpul singur cu H. mă-nspăimânta, așa că plecam seară de seară la băut. Sake de mân-a treia.

Cam în același timp, se întâmplă că un amic vechi din perioada școlii mă întrebă dacă m-ar fi interesat să pornesc o mică revistă literară independentă împreună cu el. Nu-mi păsa cine știe ce, ca să fiu sincer. I-am răspuns că da, dar cu condiția să numim revista *Floare albastră*. Și uite-așa, o poantă oarecare s-a transformat în realitate. Ni s-au alăturat alții ca noi de prin toate colțurile. M-am apropiat bine de tot de doi dintre ei. Așa mi-am consumat, dacă vreți, ultima dintre pasiunile tinereții mele. Un dans nebun în ajun de marea trecere. Ne-mbătam împreună și-i torturam cumplit cu vorbele pe amărâții de studenți din jurul nostru. Și ne iubeam în draci cu muieri decăzute, de parcă erau carne din carnea noastră, sânge din sângele nostru. În doi timpi și trei mișcări, nu mai rămăsese nimic din garderoba lui H. *Floare albastră*, o revistă de litere și arte, a apărut în decembrie. Sătui de direcția noastră nebună și înnebunitoare, toți ceilalți membri din redacția dispărură după primul număr. Nu mai eram decât noi trei. „Cei trei nebuni”, cum ni se spunea. Dar acum eram prieteni la cataramă. Prieteni pe viață. Am învățat enorm de la cei doi.

Până să-mi dau seama, a venit din nou luna martie. Perioada examenelor de licență și a absolvirii. Prefăcându-mă că totul era cum se cuvine în fața lui H. și a persoanei cu care locuiam, m-am apucat să-mi caut de lucru pe la ziare, ca și cum anticipam să termin facultatea. Făceam glume tot timpul despre cum aveam să mă angajez la ziar și să devin reporter pentru a duce o viață normală și mediocră,

şi toţi cei din casă râdeau cu lacrimi. Sigur că minciuna mea avea să fie dezvăluită în cele din urmă, dar cel puţin deocamdată mă străduiam să menţin o iluzie de pace şi armonie în casă, chiar şi dacă numai pentru încă o zi, încă o oră, o secundă. Nu-mi convenea deloc gândul că aveam să le provoc tuturor un asemenea şoc, aşa că jucam teatrul cu acea minciună de parcă era o chestiune de viaţă şi de moarte. Făceam din nou ceea ce făceam de obicei: mă înfundam singur din ce în ce mai adânc într-o gaură din care nu aveam cum să mai ies, gândindu-mă în acelaşi timp la propria-mi moarte. În cele din urmă, totul avea să fie expus drept o minciună sfruntată, iar şocul şi furia vor fi şi mai abitir amplificate de acest întreg joc al decepţiei, nu puteam în ruptul capului să le stric tuturor buna dispoziţie spunându-le adevărul şi continuam să mă afund din ce în ce mai adânc în iadul pe care îl creasem de unul singur cu minciunile mele. N-aveam nici cea mai mică intenţie de a mă angaja la un ziar şi nu aveam nici urmă de şansă de a trece examenele de licenţă. Întreaga fundaţie a imposturii mele avea să se prăbuşească cât de curând. Era vremea să mor. Pe la mijlocul lui martie m-am dus la Kamakura de unul singur. Aveam de gând să mă spânzur undeva în munţi acolo. Era 1935.

Cinci ani se scurseră de când dădusem naştere întregului tărăboi când mă aruncasem în ocean tot la Kamakura. Ştiam să-not bine şi nu mi-era uşor să mă înec, aşa că mă hotărâsem acum să mă spânzur, despre care auzisem că nu dă greş niciodată. Eu însă am reuşit cumva să mă umilesc şi mai tare şi să eşuez. Mi-am revenit şi m-am trezit că încă mai respiram. Poate că aveam un gât mai gros decât alţii... M-am întors la Amanuma ca prin vis, cu gâtul plin de zgârieturile roşii şi dureroase lăsate de frânghie. Încercasem din nou să-mi decid singur soarta şi dădusem greş. De-ndată ce-am ajuns acasă însă, m-am

trezit parcă într-o nouă realitate, stranie şi minunată. H. m-a întâmpinat la uşă şi m-a mângâiat pe spate. Toţi ceilalţi mă tratau şi ei cu compasiune. Slavă Domnului, slavă Domnului, se-ntrecea care mai de care să spună. Nu-mi venea să-mi cred ochilor, absolut uimit de bunătatea şi de căldura tuturor. Frate-meu cel mai mare venise şi el în grabă mare la Tōkyō. M-a mustrat desigur, dar am simţit în tonul vocii lui o afecţiune copleşitoare. Nu ştiu să mă fi simţit atât de minunat până atunci.

Mă aştepta însă o soartă complet neprevăzută. La câteva zile după acel incident, a început să mă doară rău de tot stomacul. Am strâns din dinţi o zi şi-o noapte fără să pot dormi şi-am făcut tot posibilul să-mi atenuez singur durerea cu o sticlă de apă fierbinte. Când însă mi-am pierdut cunoştinţa, ai mei au trimis după doctor. Doctorul m-a îmbarcat pe loc, cu *futon* cu tot, într-o salvare şi-am fost dus la un spital din Asagaya. M-au operat imediat. Aveam apendicită. Pe lângă faptul că nu chemasem doctorul imediat ce începuse să mă doară, mai pusesem şi sticla cu apă fierbinte acolo, ceea ce înrăutăţise situaţia. Infecţia se întinsese până la peritoneu, şi operaţie nu era una uşoară. A doua zi după operaţie, am tuşit de mai multe ori cu cheaguri de sânge. Problemele mele cronice cu plămânii îşi făcuseră şi ele din nou apariţia, de data asta cu şi mai multă putere. Eram mai mult mort decât viu. Până şi doctorii îşi cam pierduseră speranţa de a mă salva. Pacientul cel păcătos şi incorigibil a început însă încet, încet să se facă bine. După vreo lună incizia de pe stomac se vindecase. Cum însă aveam acum o boală infecţioasă, am fost transferat la un spital în Kyōdō. H. nu m-a părăsit nici un moment. Povestea râzând că doctorul îi spusese nici să nu se gândească să mă pupe.

Directorul acelui spital era prieten cu frate-meu cel mare. Toţi cei de-acolo îmi purtau o grijă specială. Am

închiriat două camere de spital şi ne-am mutat practic acolo, cu toate hodrobeiele noastre. Mai, iunie, iulie... Cam pe când venise anotimpul ţânţarilor şi ni se puseseră plase albe de ţânţari peste paturi, m-am mutat, urmând sfatul directorului de spital, în Funabashi, aproape de ţărm, în prefectura Chiba. Am închiriat o casă nouă în afara oraşului. Aerul curat de acolo era menit să mă ajute să mă simt mai bine, dar se pare că nu era locul potrivit pentru mine. Treceam acum printr-o nouă încercare teribilă. În timpul internării din Asagaya devenisem dependent de un anumit analgezic. Îmi fusese dat mai întâi pentru a preveni durerile când mi se schimba pansamentul pe operaţie în fiecare dimineaţă şi seară. În scurtă vreme însă, nu mai puteam dormi fără el. Eram oricum predispus la insomnie, şi acum le ceream să-mi facă injecţii cu acel analgezic în timpul nopţii. Şi, cum doctorii de acolo îşi pierduseră speranţa că aveam să-mi revin vreodată, erau cât se poate de dornici de a-mi satisface dorinţele. După ce m-au transferat la Kyōdō, l-am tot implorat pe directorul spitalului de acolo să continue să-mi administreze acel analgezic, dar el nu mă asculta decât poate o dată din trei ori când îl rugam. Nu mai aveam nevoie de medicament pentru a-mi ameliora durerea, ci numai pentru a-mi uşura ruşinea şi frica. Nu mai puteam să-mi suport amărăciunea din suflet. Când ne-am mutat la Funabashi, i-am cerut direct doctorului din oraş să-mi dea o reţetă pentru acel medicament, pe motiv că mă ajuta cu insomnia. Mai apoi, am reuşit să-l forţez să-mi emită o adeverinţă pe baza căreia mi se putea administra direct de la farmacie. Până să-mi dau seama ce şi cum, eram dependent irevocabil de acele injecţii şi nici nu mai aveam bani să mi le cumpăr. Primeam de la frate-meu nouăzeci de yeni pe lună pentru cheltuielile zilnice. I-am cerut o mărire a acelei stipendii, dar nu am fost surprins când m-a refuzat. Avea şi el dreptate: ce făcusem

eu pentru a-l răsplăti pentru sprijinul şi afecţiunea lui decât să mă joc cu propria mea viaţă într-un mod absolut nechibzuit?

Când am început să reapar în Tōkyō în toamna acelui an, eram o epavă, dărâmat şi cu minţile pe jumătate pierdute. Îmi amintesc însă totul, toate porcăriile pe care le-am făcut în perioada aia. Aşa ceva nu se uită uşor. Eram cel mai josnic, cel mai mârşav tânăr din întreaga Japonie. Ori de câte ori mă duceam la Tōkyō era ca să împrumut zece, douăzeci de yeni. O dată, chiar am plâns la o întâlnire cu redactorul unei reviste literare. Evident, toţi mă respingeau, enervaţi mai ales de insistenţele mele lipsite de politeţe. Chiar şi-aşa, aveam motive să cred la vremea aia că aş fi putut să vând câteva dintre piesele pe care le scrisesem. Pe când eram internat la spitalele din Asagaya şi Kyōdō, îi rugasem pe unii dintre amicii mei să mă ajute să public vreo două, trei texte din cele din plicul cu „notele sinucigaşe” în reviste de prestigiu, iar reacţiile primite, atât laude, cât şi critici, fuseseră copleşitoare pentru mine şi mă făcură să mă simt chiar şi mai tulburat şi derutat. M-am scufundat şi mai adânc în dependenţă şi, mânat de disperare de diversele forme de agonie prin care treceam, intram ca nebunul în redacţii şi ceream cu obrăznicie să vorbesc cu un redactor, ba chiar şi cu directorul publicaţiei, pe care încercam să-l storc de un avans. Eram atât de orbit de propria mea suferinţă, încât nu mai eram în stare să conştientizez faptul că şi cei din jur încercau să-şi trăiască propriile vieţi. Până la urmă, am reuşit să vând toate povestirile din plicul meu. Acum nu mai aveam nimic de vânzare. Şi nici să scriu ceva nou nu mai eram în stare. Îmi epuizasem tot materialul de inspiraţie.

Lumea literară mă considera un scriitor talentat, dar lipsit de moralitate, pe când eu credeam că e exact pe dos: aveam ceva urme de moralitate, dar eram complet lipsit de

talent. N-aveam, sub nici o formă, ceea ce se numeşte „geniu literar”. Nu ştiam nici o altă tehnică de scris decât să mă arunc cu capul înainte cu toată fiinţa. Sunt grosolan şi nerafinat. Sunt unul dintre aceia care aderă cu o scrupulozitate eronată la etica rigidă de a-şi câştiga propria existenţă, care disperă pentru că trebuie să urmeze acea etică şi care sfârşeşte prin a se comporta în modul cel mai neruşinat şi mai umilitor. Am crescut într-o familie extrem de conservatoare. A-ţi face datorii faţă de altcineva era unul dintre păcatele capitale. Ca să mă achit de datorii, mă înglodam şi mai tare în ele. Iar ca să-mi mai reduc din umilinţa pe care o simţeam, îmi creşteam dozele de droguri. Acumulam din ce în ce mai multe datorii la farmacie. Îmi amintesc cum într-o zi mergeam prin Ginza suspinând şi scâncind ziua-n amiaza mare. Voiam bani. Împrumutasem bani – sau mai bine zis, storsesem – de la vreo douăzeci de persoane. Acum nu mai puteam să mor. Cel puţin nu până nu-mi plăteam toate datoriile până la ultimul şfanţ.

Oamenii pe care-i cunoşteam mă evitau. La un an după ce ne-am mutat în Funabashi, în toamna lui 1936, am fost luat pe sus într-o maşină şi dus la un spital din districtul Itabashi. Era un spital de boli nervoase şi m-am trezit a doua zi de dimineaţă într-o cameră acolo.

Am stat o lună internat şi am fost externat într-o după-amiază însorită de toamnă. H. a venit să mă ducă acasă şi ne-am urcat amândoi într-un taxi.

Nu ne văzuserăm de vreo lună, dar nu ne-am spus nimic. După o vreme, H. a fost cea care a rupt tăcerea.

— Sper că nu-ţi mai trebuie droguri de-acu’ încolo! mi-a spus, părând supărată.

— De-acu’ încolo, nu mai am încredere în nimeni, am răspuns eu. Era singurul lucru pe care-l învăţasem în spital.

— Foarte bine! Pragmatică, după cum îi era felul, H. îmi interpretase cuvintele ca însemnând ceva în legătură cu banii. A dat din cap cu emfază: Nu te poți baza pe nimeni.

— Nu mai am încredere nici în tine.

A părut pierdută şi rănită de vorbele mele.

Când fusesem în spital, H. ne mutase lucrurile din casa din Funabashi şi locuia acum într-un apartament din Amanuma 3-chōme. M-am instalat şi eu acolo. Aveam contracte să scriu texte pentru două reviste şi m-am apucat de scris din seara în care am fost externat. Am scris cele două piese, mi-am luat banii şi am plecat la Atami, unde am băut în neştire vreme de-o lună. Nu mai ştiam ce să mai fac cu mine. Aveam să primesc stipendia lunară de la frate-meu vreme de încă trei ani, dar aveam atâtea datorii acumulate de dinainte de intrarea în spital, încât nu era chip să le plătesc. Avusesem de gând să scriu câteva texte bune de tot în Atami şi să plătesc cel puțin datoriile care-mi stăteau cel mai mult pe suflet, dar n-am fost în stare să scriu nimic, cum n-am fost capabil nici să mă lupt cu jalea şi dezolarea din jur, aşa că n-am putut decât să beau. Eram deplin convins că n-aveam nici o valoare ca om. Tot ce-am reuşit să fac în Atami a fost să-mi fac şi mai multe datorii. Fără pic de valoare, orice-ncercam să fac. Eram complet învins.

M-am întors la apartamentul din Amanuma şi-am zăcut acolo, lipsit de orice speranță. Aveam deja douăzeci şi nouă de ani şi nu realizasem nimic. N-aveam la viața mea decât un chimonou căptuşit *dotera*. La fel şi H., n-avea decât hainele de pe ea. Eram acum la fundul fundului. Trăiam ca nişte insecte, în tăcere, complet dependenți de banii pe care ni-i trimitea lună de lună frate-meu.

Se pare însă că nu eram chiar la fundul fundului. Mai aveam până acolo şi puteam să cădem încă şi mai adânc. Primăvara devreme în anul următor, un prieten al meu apropiat, un pictor de influență occidentală, îmi făcu o vizită

ca să-mi împărtăşească ceva care mă luă prin surprindere. L-am ascultat simţind cum mă sufoc la auzul poveştii lui. Din păcate, H. mă înşelase.

Mi-am amintit cât de supărată păruse când i-am spus despre încredere atunci, în dup-amiaza aia în taxi, când am ieşit din spitalul ăla blestemat. Îi făcusem mult rău şi ei, dar cel puţin intenţionasem să rămân cu ea până în ultima mea zi. Cum însă sunt complet incapabil de a-mi exprima afecţiunea, nici H. şi nici pictorul nu ştiau ce simţeam pentru ea. Iar acum, că ştiam ce se întâmplase, nu-mi era clar ce puteam face. Nu voiam să mai provoc nimănui durere. Eram cel mai în vârstă dintre noi trei şi voiam să îmi păstrez calmul, pentru a găsi cea mai potrivită cale de mijloc pentru fiecare dintre noi, dar adevărul este că eram cât se poate de copleşit de întreaga poveste şi m-am pierdut complet, mi-au dat lacrimile şi-am început să tremur tot, parcă invitându-i pe cei doi să mă dispreţuiască. Nu eram capabil să acţionez. Pe măsură ce trecu timpul, pictorul se îndepărtă de întreaga situaţie. Iar eu, chiar şi din adâncul propriei mele agonii, nu mă puteam abţine de la a nu-mi părea rău de H. Începuse şi ea să pară că voia să-şi pună capăt zilelor. De cum simţeam că nu mai e nimic la care să sper, şi eu mă gândeam constant la moarte. Să murim împreună. Ne va ierta şi Dumnezeu, fără doar şi poate. Din spirit de camaraderie, am plecat într-o excursie împreună, ca frate şi soră mai degrabă decât ca iubiţi. La băile termale de la Minakami. În munţii de-acolo, am încercat să ne sinucidem împreună în noaptea aia. Eu însă eram hotărât să nu o las să moară şi am luat precauţii ca să mă asigur că nu va muri. A supravieţuit. Am supravieţuit şi eu, fiind atât de inteligent, încât am reuşit să greşesc din nou. Luaserăm somnifere amândoi.

Ne-am despărţit. N-am mai avut curajul să o ţin lângă mine. Da, poate că o lăsasem baltă, cum ar spune unii. Asta

e. Eu însă vedeam cu claritate iadul teribil care mă aştepta dacă continuam acea iluzie de perseverenţă în numele unui ideal umanist gol. H. s-a întors la ţară să stea cu maică-sa. Nu mai ştiu ce s-o fi întâmplat cu amicul pictor. Am rămas singur în apartament. M-am obişnuit să beau *shōcchū*. Au început să mi se strice dinţii şi să-mi cadă. Faţa mi se transformă într-o mască greţoasă şi vulgară. M-am mutat la o pensiune de pe lângă apartament. Era o pensiune de cel mai jos nivel, dar mie mi se părea că mi se potriveşte bine.

O ultimă privire arunc acum la lume
Din poartă cum mai stau sub lună
Câmpii de frunze moarte sub paşi mi le adună
Brazii odată falnici făr' de nume.

Beam. Beam în neştire în cămăruţa mea de patru *tatami* jumate. Iar când ieşeam afară, mă sprijineam de poarta pensiunii şi bolboroseam pierdut versuri amestecate ca astea.

Toată lumea mă evita, cu excepţia a doi sau trei prieteni buni de care îmi era greu să mă despart şi care simţeau la fel despre mine. Treptat, am început să îmi dau seama ce credea lumea despre mine. O canalie ignorantă şi arogantă, un imbecil, o javră vicleană şi lascivă, un hoţoman care se crede mare geniu şi care trăieşte pe picior mare, când el n-are bani nici să se pişe-n centru, şi care-i ameninţă constant pe cei din familie cu ameninţări false că se sinucide. Îmi abuzasem soţia cea virtuoasă şi o ţinusem ca pe-un câine sau pe o pisică, după care am dat-o afară din casă. Astfel de caracterizări batjocoritoare şi disprețuitoare despre mine circulau de la o persoană la alta, iar eu eram ostracizat şi tratat ca un paria, ca un lepros. De cum mi-a dat seama ce se întâmpla, am încetat să mai ies din casă. Închis în camera mea, în serile când n-aveam nimic de băut,

ronțăiam la biscuiți din orez uscat cu sare[92] şi citeam povestiri polițiste. Nu mai primeam nici o cerere de texte de la reviste sau ziare. Dar nici n-aveam chef să scriu. N-aş fi putut oricum. Pe de altă parte, datoriile acumulate în timpul cât fusesem bolnav... Nu mă bătea nimeni la cap să le plătesc, dar mă torturau până şi în vise. Aveam treizeci de ani.

Care să fi fost oare momentul crucial pentru mine? Ce m-a făcut să continui să trăiesc, ce mi-a dat puterea aceea care pentru alții este un dat natural? Poate că a fost şirul de nenorociri care s-a abătut asupra familiei. Frate-meu cel mare a fost acuzat de fraudă electorală imediat după ce fusese ales membru în Dietă. De când mă ştiu, fusesem plin de admirație pentru fratele meu cel mare, un om de un caracter indubitabil şi strict, care nu ar fi putut în ruptul capului să facă ceva ilegal, dar care fusese, cel mai probabil, păcălit de vreunul dintre asociații lui. Apoi, soră-mea cea mai mare a murit. A murit şi nepotu-meu. Şi un văr. Am aflat despre toate în mod indirect, pentru că nu mai comunicam cu nimeni de-acasă. Veştile despre toate aceste întâmplări începură să mă forțeze să mă ridic din propria-mi prosternare. Fusesem dintotdeauna extrem de conştient de mărimea casei noastre părinteşti şi handicapul de a fi progenitura unui bogătan mă dusese în adâncurile disperării. Sentimentul acela de a avea toată acea bogăție fără vreun merit anume mă făcuse, încă din copilărie, un tip laş, pesimist. Eram de credința că toți copiii de oameni bogați sfârşesc într-un iad al lor, mare şi complicat, potrivit exact după situația lor socială. Numai un laş ar încerca să scape. Eram un copil cu un destin nefericit şi aveam să mor ca o consecință a acelui destin. Într-o noapte însă, mi-am

[92] *Shio senbei*, în original.

dat seama că nu mai eram nici pe departe un copil de bani gata, ci eram, fără îndoială, la limita de jos a societății. În fond, n-aveam nici măcar ceva ca lumea de îmbrăcat. La sfârşitul acelui an nu mai aveam să primesc nici bani de acasă. Fusesem şters din registrul familiei[93]. Casa în care mă născusem şi crescusem aproape că scăpătase complet. Nu mai aveam nici un privilegiu dat de naşterea mea în fața cărora alții să se simtă complexați. Nu aveam nici un strop de avere, ba dimpotrivă, aveam numai datorii. Pe lângă aceasta, îmi mai dădusem seama de încă un lucru. Anume că, aşa cum mă aflam eu acolo, în cămăruța mea, lipsit până şi de voința de-a muri, mă făceam din ce în ce mai sănătos şi mai puternic, un element important care merită menționat în schimbarea care mă cuprinsese. Se mai putea vorbi desigur şi de alte cauze, precum vârsta la care ajunsesem, războiul, o reaşezare a istoriei, scârba pentru propriul meu abandon, sentimentul de micime în fața literaturii, existența lui Dumnezeu şi multe altele, dar astfel de explicații a ceea ce schimbă o persoană complet par a fi goale cumva. Oricât de bine ni se pare că explicația se potriveşte faptelor, rămâne întotdeauna parcă un pic de gol pe undeva, o minciună. Iar oamenii nu gândesc şi nu analizează într-un fel predeterminat calea pe care apucă. În majoritatea cazurilor, merg şi se trezesc pur şi simplu într-o altă poiană.

În vara aceea, a celui de-al treizecilea an al meu de viață, am început pentru prima dată să mă gândesc serios să-mi câştig existența din scris. Ştiu, destul de târziu... În camera mea goală, de patru *tatami* jumate, am scris cât am putut de

---

[93] *Koseki* (registrul de familie) este un document în care se înregistrează toate evenimentele de stare civilă din cadrul unei familii în Japonia şi prin care se stabileşte apartenența la o familie şi se determină dreptul la cetățenia japoneză. În forma lui modernă, *koseki* a fost stabilit în 1872.

mult. Când rămânea orez fiert în oala de la pensiune după ce mâncam de cină, îl luam pe tot şi îl făceam găluşti, în caz că mi se făcea foame când lucram târziu în noapte. Nu mai scriam bilete de sinucigaş acum: scriam ca să trăiesc. Un mentor al meu mă încuraja puternic. Şi când toţi ceilalţi mă luau peste picior şi mă disprețuiau, acest scriitor, singurul, mă sprijinea în mod tăcut şi consistent. Trebuia să mă achit cumva de datoria pe care mi-e creasem față de el. Am terminat de scris *Aruncarea femeii*[94]. Era o relatare onestă a excursiei pe care o făcusem cu H. la băile termale de la Minakami pentru a ne sinucide. Am vândut-o imediat. Unul dintre redactorii pe care îi cunoşteam nu mă uitase şi mă aştepta să-i mai dau texte noi. În loc să risipesc banii, mi-am răscumpărat chimonoul de la amanet şi am pornit într-o călătorie. Munții din Kōshū. Acolo am vrut să-mi reafirm schimbarea de trup şi suflet şi să încep să scriu un roman lung. Am stat în Kōshū un an întreg, dar nu mi-am terminat romanul. Am scris însă şi publicat mai mult de zece povestiri. Am început să aud voci încurajatoare din toate părțile. „Lumea literară" era un loc pentru care eram foarte recunoscător şi ce binecuvântați erau cei care îşi puteau permite să locuiască în ea, mi-am spus. Nu la multă vreme după Anul Nou în 1939, mentorul meu a intervenit pentru a mă ajuta să-mi găsesc o soție printr-o obişnuită căsătorie aranjată. Sau nu, nu era vorba chiar de o căsătorie aranjată obişnuită, pentru că mirele nu avea nici un ban în buzunar. Am închiriat o casă cu două camere în oraşul Kōfu, unde plăteam şase yeni şi jumătate pe lună. Am publicat, unul după altul, două volume de povestiri. Ne redresam şi noi,

---

94 *Ubasute*, povestire scrisă de Dazai în 1939 şi publicată în 1947 într-o antologie. Deşi o scriere semiautobiografică, Dazai invocă în titlu practica medievală a țăranilor japonezi de a-şi părăsi bătrânii pe munte când sărăcia nu le mai permitea să îi hrănească.

încet, încet. Deşi era o sarcină enormă, am început să-mi plătesc şi din datoriile care-mi stătuseră pe suflet atâta amar de vreme. La începutul toamnei acelui an, m-am mutat cu soția mea în Mitaka, în afara Tōkyōului. Nu mai locuisem în Tōkyō din ziua în care plecasem cu o singură boccea din pensiunea din Ogikubo şi o pornisem spre dealurile din Kōshū.

Acum trăiesc numai din scris. Când mă semnez în registrul de oaspeți pe la hanuri când călătoresc, scriu fără ezitare, la ocupație, „scriitor”. De mai sufăr, nu vorbesc prea mult despre asta. Poate că sufăr chiar mai mult decât înainte, dar îmi port suferința cu un zâmbet pe buze. Proştii se reped să spună că m-am făcut „plebeu”. Un soare enorm apune peste Musashino în fiecare zi, sfârâind şi fierbând când se scufundă la orizont.

Aşezat cu picioarele încrucişate într-o cameră de trei *tatami* de unde se vedea bine apusul, mâncam o cină fadă, când i-am spus nevesti-mii: „Sunt genul de om care n-o să fie niciodată nici bogat, şi nici faimos. Dar să ştii că am de gând să păstrez şi să protejez casa asta a noastră.” Atunci mi-e venit ideea să scriu *Opt scene din Tōkyō*. Imagini din trecut începură să se învârtă în jurul meu, de parcă erau umbre în lumina unui felinar.

Mitaka e în afara oraşului, dar Parcul Inokashira din apropiere este considerat unul dintre cele mai frumoase locuri din Tōkyō, aşa că nu mi s-a părut deplasat să includ apusul de soare de la Musashino în cele „opt scene”. Acum nu mai am decât să hotărăsc care sunt celelalte şapte, m-am gândit, şi-am purces să răsfoiesc prin albumul de fotografii pe care-l port în suflet. Am descoperit însă că pentru mine nu peisajele din Tōkyō aveau să devină artă, ci eul din acele peisaje. Să fi fost eu păcălit de artă? Să fi păcălit eu arta? Concluzia. Arta sunt Eu.

Sezonul ploios în Totsuka. Amurgul în Hongō. Festivalul din Kanda. Prima zăpadă în Kashiwagi. Artificiile în Hacchōbori. Luna plină peste Shiba. Cicadele, seara în Amanuma. Ginza iluminată. Cosmosul[95] la Spitalul de Boli Nervoase din Itabashi. Ceața, dimineața în Ogikubo. Apusul la Musashino... Amintirile erau ca nişte flori întunecate dansând şi lăsându-se spulberate de vânt, rezistând a fi puse în ordine. Şi-apoi, nu e ideea în sine de a le limita la exact opt scene ceva vulgar şi de prost gust? Aveam, de altfel, să asist la încă două, una în primăvara asta, şi alta în vară.

Pe 4 aprilie anul acesta, i-am făcut o vizită ilustrului meu mentor, Domnul S., în Koishikawa. Îi provocasem destulă mâhnire acum vreo cinci ani când mă îmbolnăvisem şi totul se sfârşise cu o ceartă aspră din parte-i, precum şi cu ceva ce nu aş putea asemui decât cu o excomunicare. M-am dus anul ăsta de Anul Nou să-i fac o vizită de politeţe, dar şi să-mi cer iertare. Nu ne mai văzuserăm de atunci şi mă duceam acum să-l rog să fie gazda unei petreceri prilejuite de publicarea unei cărţi scrise de un bun amic al meu. Domnul S. fu de acord şi am vorbit apoi despre pictură şi despre scrierile lui Ryūnosuke Akutagawa şi altele asemenea.

— Ştiu că am fost aspru cu tine, mi-a spus pe tonul lui obişnuit, încet şi măsurat, dar mă bucur nespus să văd acum că rezultatele sunt cât se poate de favorabile.

Ne-am dus împreună până în Ueno cu un taxi. Am vizitat o expoziţie de picturi în stil occidental. Cele mai multe nu erau prea reuşite. Stăteam în faţa uneia, când domnul S. veni din spate şi, uitându-se cu atenţie la pânză, spuse cu o oarecare detaşare:

---

[95] *Kosumosu*, în original.

— Slăbuț, nu-i aşa?

— Nu-i bun deloc, mi-am dat şi eu cu părerea.

Era de pictorul lui H.

Am plecat de la muzeu şi am luat-o spre Kayabachō, unde m-a dus la vizionarea privată a unui film, *Frumosul conflict*[96], şi apoi am plecat spre Ginza pentru un ceai. Şi-aşa ne-am petrecut împreună întreaga zi. Când s-a lăsat seara, am mers împreună cu S. până la Gara Shinbashi, de unde mi-a spus că o sa ia un autobuz până acasă. Pe drum i-am spus despre planul meu de a scrie *Opt scene din Tōkyō*. Tocmai îi spuneam despre apusul de soare peste Musashino, când domnul S. se opri pe podul din fața Gării Shinbashi.

— Ia uite aici, ce mai scenă, nu crezi? mi-a spus cu voce joasă, arătând spre Podul Ginza.

— A! m-am oprit şi eu ca să absorb peisajul.

— Ce mai scenă! a mai spus el încă o dată, de parcă numai pentru sine.

Şi asta trebuie inclusă printre cele opt, mi-am spus. Nu neapărat peisajul, dar cele două personaje care îl admirau, domnul S. şi discipolul lui excomunicat şi delicvent.

O altă scenă superbă mi s-a ivit în cale două luni mai târziu. Am primit o scrisoare prin curier special de la sora mai mică a soției. „T. pleacă mâine. Înțeleg că o să putem să-l vedem puțin în Parcul Shiba. Vino acolo mâine la ora nouă. Aş vrea să-i spui ce simt pentru el. Sunt o proastă, nu i-am spus nimic până acum.”

Cumnată-mea are douăzeci şi doi de ani şi este atât de mică de statură, încât ar putea fi uşor luată drept o copilă. Anul trecut, după un aranjament formal, s-a logodit cu T., dar imediat după ce au schimbat darurile de logodnă, T. a

---

96 *Utsukushii arasoi*, titlul japonez al filmului francez *Conflit* (*Conflict*, 1938) al regizorului Léonide Moguy (1899–1976).

fost recrutat în armată şi trimis la un regiment din Tōkyō. M-am întâlnit cu tânărul soldat în uniformă la un moment dat şi am stat de vorbă preţ de vreo jumătate de oră. E un bărbat deştept, cu o minte alertă şi cu maniere frumoase. Acum însă se pare că avea să fie trimis pe front.

La mai puţin de două ore după prima scrisoare, a mai venit încă una, tot prin curier special. „M-am gândit mai bine şi mi-am dat seama că ţi-am cerut ceva frivol. Nu-i nevoie să-i spui nimic lui T. Dar, te rog eu mult, du-te să-l vezi înainte să plece", scria cumnată-mea.

Ne-a pufnit râsul pe-amândoi. Fata era în mod clar dată peste cap. Se mutase în casa părinţilor lui T. numai de vreo două, trei zile.

Ne-am sculat devreme a două zi şi am plecat spre Parcul Shiba. O mulţime de oameni se adunase în curtea templului Zōjō-ji, pentru a-şi lua rămas-bun de la soldaţi. Am oprit un om în uniformă kaki care îşi croia drum grăbit prin mulţime şi am aflat că regimentul lui T. se va opri în faţa enormei porţi a templului, Sanmon, dar numai preţ de cinci minute, pentru o pauză mai înainte de a pleca mai departe. Am ieşit din zona templului şi ne-am plasat în faţa Porţii Sanmon ca să aşteptăm. N-a trecut mult şi-au apărut şi sora nevestimii cu un steguleţ în mână, însoţită de părinţii lui T. Îi întâlneam pentru prima dată. Nu eram încă înrudiţi în mod oficial şi eram complet inept când venea vorba de situaţii sociale, aşa că nu m-am prezentat cum se cuvine. Mi-am înclinat uşor capul în direcţia lor şi m-am întors apoi către cumnată-mea.

— Ei, i-am spus. Cum te descurci? Eşti calmă?

— A, bineînţeles, mi-a răspuns ea, râzând.

— Ce naiba, nu eşti sănătoasă? s-a luat nevastă-mea de ea. La ce te hlizeşti aşa aiurea?

O grămadă de oameni veniseră să-l vadă pe T. În faţa Porţii Sanmon se aflau şase pancarte mari cu numele lui.

Toți muncitorii de la fabrica familiei veniseră să-l vadă şi să-i ureze cele bune. M-am îndepărtat de toată lumea şi m-am postat într-o parte a porții masive. Mi se părea că sunt privit cu dispreț. Familia lui T. era extrem de bogată. Iar eu aveam dinți lipsă şi eram îmbrăcat în ultimul hal. N-aveam nici pantaloni *hakama* pe mine şi nici nimic pe cap. Scriitorul sărac. Ruda amărâtă a logodnicei băiatului, aşa trebuie să mă fi privit părinții lui T. Când sora soției veni să vorbească cu mine, i-am făcut semn să stea departe de mine şi i-am spus: „Ai un rol important de jucat azi. Lasă-mă pe mine. Du-te şi stai cu socru-tău!”

Am aşteptat o bucată bună de vreme până a apărut şi detaşamentul lui T. Se făcuse zece, unşpe, doişpe... Tot nu apăreau. Autobuze cu grupuri de eleve venite să viziteze Tōkyō treceau pe lângă noi. Pe uşa fiecărui autobuz era numele şcolii de fete. Am zărit şi numele unei şcoli de pe-acasă de la mine. Din câte ştiam, fata fratelui meu cel mare era la şcoala aia. Poate că-i şi ea în autobuzul ăla, mi-am zis. Poate că, în timp ce autobuzul trecea pe lângă mine, s-o fi uitat plictisită la figura unchiului ei idiot cum stă nemişcat şi pasiv în fața acelui măreț obiectiv turistic din Tōkyō, Poarta Sanmon, a Templului Zōjō-ji, fără ca măcar să-şi dea seama cine era. Au trecut aşa vreo douăzeci de autobuze şi, de fiecare dată când trecea câte unul, ghida arăta în direcția mea şi începea să explice ceva. Mai întâi m-am prefăcut că nu-mi pasă, dar apoi am început să pozez în diverse feluri. Mi-am încrucişat mâinile pe piept într-o manieră relaxată, care mă făcea să arat ca Balzac, şi am început să simt că devenisem şi eu un faimos obiectiv turistic din Tōkyō.

De-abia pe la ora unu s-au auzit strigăte: „Au venit, au venit!”, urmate imediat de zgomotul camioanelor încărcate cu soldați. T. ştia să conducă şi era la volan. Am rămas la coada gloatei şi am privit totul de acolo.

— Cumnate? îmi şopti în ureche şi mă împinse în faţă sora soţiei, care apăruse de nu ştiu unde lângă mine.

Trezit brusc din reveria mea, am văzut că T. coborâse din camion şi făcea semne în direcţia mea. Se pare că pe mine mă văzuse primul. Am ezitat pe moment şi m-am uitat în jur până când mi-am dat seama că într-adevăr către mine gesticula a salut. Aşa că m-am strecurat prin mulţime către el, cu fata ţinându-se scai de mine.

— Nu-ţi face probleme din pricina noastră, i-am spus. Ăsteia nu-i prea merge mintea, dar are o inimă de aur. N-ai de ce să-ţi faci probleme. O să avem cu toţii grijă de ea. Am spus toate astea fără măcar să schiţez un zâmbet, un lucru absolut straniu pentru mine. M-am uitat la fată, care şedea acolo ca o stană de piatră, cu bărbia ridicată. T. s-a înroşit brusc, de parcă s-ar fi ruşinat, şi îşi ridică din nou mâna a salut.

— Tu n-ai nimic de spus? am întrebat-o pe ea, cu un rânjet pe buze acum.

Femeia şi-a acoperit faţa cu mâinile şi-a zis:

— Nu, nimic.

Câteva momente mai târziu a sosit şi ordinul de plecare. Am început să mă retrag încet în mulţime, dar cumnata m-a împins din nou în faţă. M-a condus către un locşor lângă cabina unui camion unde nu se aflau decât părinţii lui T.

— Mult noroc, şi nu-ţi face griji! am strigat eu.

Tatăl lui T. s-a întors şi s-a uitat la mine. Mi s-a părut că detectez o umbră de iritare în ochii acelui om aspru care părea să spună: „Cine-i intrusul ăsta prostănac?” Dar nici eu nu m-am lăsat intimidat.

Nu era, de fapt, ultimul resort al mândriei unui om capacitatea de a declara că ştie ce înseamnă suferinţa care te poate ucide? Nu aveam ce căuta în armată şi eram sărac lipit pământului, dar nu era acum vreme de timidităţi. Eu, obiectivul turistic din Tōkyō, am strigat din nou şi mai tare:

— Nu-ți face griji de nimic!

Şi de-avea să apară vreo problemă cu privire la mariajul celor doi, mi-am spus că aveam să-mi fac o datorie de onoare, eu, paria social pentru care aparențele nu înseamnă nimic, din a mă lupta până la capăt pentru acest cuplu.

Cu această ultimă scenă de la Sanmon la Templul Zōjō-ji, am simțit că povestirea mea căpătase o formă completă, un arc întins perfect ca o lună în primul pătrar. La câteva zile, înarmat cu o hartă a Tōkyō-ului, cu stilou, cerneală şi hârtie, am pornit plin de încredere către Izu. Ce-am făcut, oare, cu timpul petrecut în această stațiune de băi termale? Am venit de zece zile şi, iată, sunt încă aici. Ei, poate că totuşi fac eu ceva.

Osamu Dazai şi teribila povară a condiţiei omului modern

Osamu Dazai[97] (1909–1948), pseudonimul literar al lui Shūji Tsushima, este bine-cunoscut publicului cititor din întreaga lume pentru explorările sale intens naturaliste ale naturii umane, bazate pe propriile sale experiențe. Biografia lui Dazai a exercitat de-a lungul vremii o la fel de intensă fascinație ca şi opera sa literară, mai ales pentru cititorii săi din Japonia, şi continuă să rămână o componentă majoră a recepției şi perenității scriitorului. Moartea sa prematură din

[97] Am optat de-a lungul acestui volum pentru scrierea numelor japoneze după model occidental, cu numele mic în fața celui de familie. Tradiția japoneză însă este de a scrie numele de familie, şi apoi cel mic.

1948 în urma unui dublu suicid (a patra încercare de acest fel) a contribuit la rându-i la admirația pentru personalitatea artistică și caracterul torturat ale unuia dintre scriitori japonezi deveniți emblematici pentru modul în care au tratat modernitatea, omul și societatea modernă în opera lor.

Romanele postbelice ale lui Dazai, *Shayō* (*Amurg*, 1947; tradus în românește încă din 1982 de Angela Hondru) și cel inclus în deschiderea acestui volum, *Ningen shikkaku* (*Decădere umană*, 1948) au stabilit imaginea postumă a scriitorului ca membru al unei mișcări literare numite *nikutai bungaku* (literatura carnalului), dar și al unui grup de scriitori numit *burai-ha* (decadenții). Pe lângă Dazai, alți corifei ai grupului au fost Ango Sagakuchi (1906–1955) și Sakunosuke Oda (1913–1947). Descriși de Dazai drept *libertins*, cu un cuvânt francez, scriitorii *burai-ha* erau rebeli, neconvenționali, decadenți și ireverenți când era vorba de a-și exprima vreo apartenență politică, dar și animați de o dorință adânc înrădăcinată de a se distruge pe sine, fie prin sinucidere, fie prin stilul de viață haotic.

Născut în satul Kanagi din prefectura Aomori, în partea cea mai de nord-est a insulei Honshū, insula principală a arhipelagului japonez, Shūji a fost al zecelea copil (din unsprezece) al unei familii înstărite, dar cu origini țărănești. Tatăl lui Dazai, Gen'emon, a făcut îndeajuns de multă avere încât să devină membru al Camerei inferioare a Dietei, parlamentul japonez, unde a rămas până în 1922. Deși în acel an averea sa i-a garantat un loc pe viață în Camera superioară, Gen'emon s-a stins din viață la numai câteva luni după aceea, în 1923. Din cauza activității lui politice și a grijii constante pentru creșterea și administrarea averii considerabile pe care o acumulase, Gen'emon a fost mai mult absent din viața tânărului Shūji. Bolnăvicioasă, mama

scriitorului l-a lăsat în grija numeroşilor servitori şi rude care locuiau în vila impunătoarea a familiei.

La puțină vreme după moartea tatălui, Dazai a intrat la liceul din Aomori, plecând astfel din casa părintească. Acolo, influențat fiind şi de înclinațiile artistice ale celorlalți frați Tsushima, a început să scrie şi să publice texte literare atât în revista şcolii, cât şi în reviste literare, pe care le publica împreună cu frații mai mari, Bunji – absolvent mai târziu al faimoasei Universități Waseda şi devenit un cunoscut om politic – şi Keiji, sculptor în devenire. În 1927, Dazai a intrat la colegiul din Hirosaki, dar seria de succese academice şi literare care îl convinseseră deja că va deveni scriitor i-a fost întreruptă de vestea morții marelui scriitor Ryūnosuke Akutagawa (1892–1927), un eveniment epocal, care a marcat nu numai parcursul vieții şi carierei artistice ale lui Dazai, dar şi ale unei întregi generații de artişti. Sinuciderea lui Akutagawa a declanşat o criză existențială pentru tânărul scriitor, una care îl va urmări pe tot parcursul vieții.

Era o perioadă de transformări profunde pentru Japonia, întreaga țară alunecând încet, dar sigur către militarism şi autoritarianism după o perioadă de relativă democratizare de după încheierea Primului Război Mondial, o perioadă în care rolul inteligheției în general părea să se diminueze din ce în ce mai mult, iar sentimentul că modernitatea nu era, până la urmă, un fenomen de pe urma căruia societatea japoneză avea să beneficieze devenea prevalent, conducând întreaga țară în lungul război de cincisprezece ani împotriva Chinei şi a Forțelor Aliate, începând din 1941. Dovada acestui sentiment este adesea oferită de scrisoarea lăsată în 1927 de către Akutagawa amicului său, scriitorul Masao Kume (1891–1952), înaintea sinuciderii, şi intitulată *Aru kyūyū e okuru shuki* (*Notă pentru un amic*). Akutagawa indică acolo motivul pentru sinuciderea sa ca fiind „un vag sentiment de nelinişte cu privire la viitor”, o formulă care va

deveni iconică pentru criza modernității în Japonia. Privit de o întreagă generație drept *bunjin* (literatul) *par excellence*, moartea lui Akutagawa este adeseori privită drept motivul principal din spatele transformării politice sau artistice a multor scriitori japonezi de după el. Mai mult decât atât, a fost privită drept un manifest al înfrângerii literaturii şi artei neangajate politic, al artei pentru artă, şi drept un triumf al literaturii angajate, aşa cum apare în eseul *Haiboku no bungaku* (*Literatura înfrângerii*, 1929) al criticului literar şi activist comunist Kenji Miyamoto (1908–2007). Dazai, printre mulți alții, își va trasa destinul literar de la sinuciderea lui Akutagawa.

După ce s-a concentrat mai degrabă pe scris decât pe studii, Dazai s-a mutat la Tōkyō în 1930 şi s-a înscris la cursurile Facultății de Limbă şi Literatură Franceză de la Universitatea Imperială din Tōkyō, deşi nu a prea dat pe la cursuri. O vreme a primit o rentă lunară de la familie, dar, în loc de studii, a preferat să se ocupe de scris şi de activități politice în cadrul unei celule clandestine a Partidului Comunist Japonez, dar s-a dedat şi vieții boeme din capitală. În acelaşi an a avut loc prima sa încercare de suicid, împreună cu o animatoare dintr-un bar, Shimeko Tanabe (1912–1930). Tânăra femeie a murit, Dazai însă nu.

Din acel moment, viața lui Dazai a intrat pe o pantă a decadenței şi a dorinței de autodistrugere, care l-a dus la încă două încercări de a-şi lua viața, dar şi la scrierea mai multor volume de proză. Prin 1935 era clar că nu mai avea cum să termine facultatea, aşa că a lucrat frenetic la completarea unui volum de proze scurte intitulat *Bannen* (*Ani de amurg*, 1936), pe care şi l-a dorit un testament şi un rămas-bun adresat lumii. Iar dacă în 1935 a eşuat din nou să se sinucidă de unul singur, în 1936 a făcut-o împreună cu soția, gheişa Hatsuyo Oyama (1912–1944), despre care aflase că îi fusese infidelă în timpul unei lungi spitalizări

pentru o operație de apendicită, urmată de o luptă cu dependența de morfină. Cei doi au luat somnifere împreună, dar au supraviețuit, divorțând la puțină vreme după aceea.

Dazai a continuat să scrie povestiri şi nuvele de-a lungul anilor 1940, multe demonstrând o din ce în ce mai atentă capacitate de observare a societății şi naturii umane. Majoritatea scrierilor sale fac parte dintr-o categorie literară apărută în Japonia la începutul secolului XX sub inspirația şi ca răspuns la naturalismul european, numită *shishōsetsu* (adeseori tradus în mod eronat drept „roman al eu-lui"), proză semiautobiografică, care pretinde să descrie cu acuratețe experiențe din viața personală a scriitorului. *Shishōsetsu* se bazează pe un contract nescris, o înțelegere tacită între scriitor şi cititori, cei din urmă „vânând" voyeuristic adevăruri narative în text despre experiențele personale ale celui dintâi.

Dazai s-a recăsătorit cu o profesoară de şcoală gimnazială, Michiko Ishihara (1912–1997), cu care a avut trei copii, Sonoko, Masaki şi Satoko. Sub pseudonimul Yūko Tsushima (1947–2016), Satoko va deveni una dintre cele mai remarcabile voci literare feminine ale Japoniei postbelice şi una dintre cele mai reprezentative scriitoare ale categoriei *shishōsetsu*. Tuberculos, Dazai nu a fost recrutat pentru război şi a continuat să publice, deşi era constant sub observația serviciului de cenzură. Spre onoarea lui, nu a făcut compromisuri politice şi nu s-a exprimat public în favoarea agendei militariste şi imperialiste a Japoniei din timpul Războiului din Pacific, aşa cum au făcut nenumărați alți scriitori şi intelectuali ai vremii, preferând să se concentreze, ca şi Akutagawa înaintea lui, asupra rescrierii unor teme şi subiecte din literatura clasică, medievală sau din basme şi folclor.

Scriitor deja faimos, anii de după înfrângerea Japoniei au fost unii dintre cei mai prolifici pentru Dazai. Va scrie

acum unele dintre contribuțiile lui esențiale la literatura japoneză postbelică, nuvela *Viyon no tsuma* (*Soția lui Villon*, 1947) şi cele două mari romane, *Amurg* şi *Decădere umană*. *Amurg* este bazat aproape în întregime pe jurnalul personal al uneia dintre cititoarele şi admiratoarele lui, Shizuko Ōta (1913–1982), cu care a avut o legătura amoroasă din care a rezultat o fiică în 1947.

Complet dependent de alcool, Dazai şi-a părăsit familia în acelaşi an şi s-a mutat cu Tomie Yamazaki (1919–1948), o cosmeticiană. Şi-a completat romanul *Decădere umană* şi începuse lucrul la un alt roman, rămas neterminat, *Guddobai* (*Goodbye*, 1948), când s-a sinucis împreună cu Yamazaki în iunie 1948, aruncându-se în Canalul Tamagawa. Trupul i-a fost găsit pe 19 iunie, când ar fi fost cea de-a 39-a lui zi de naştere.

*

Decădere umană rămâne una dintre cele mai cunoscute scrieri ale lui Dazai, un amestec de elemente autobiografice din viața autorului şi de altele ficționale, care plasează acțiunea textului în Japonia anilor 1930–1940, deşi angajarea Japoniei în războiul cu China este absentă din roman.

Narată la persoana întâi de către un protagonist identificat drept artistul Yōzō Ōba şi care se referă la sine însuşi prin pronumele masculin de persoana întâi *jibun*, romanul se foloseşte de convenția narativă a jurnalelor pentru a descrie parcursul tulburat şi chinuit al vieții protagonistului. (Pe de altă parte, naratorul *Prologului* şi *Epilogului* este identificat prin pronumele personal de persoana întâi *watashi*, pentru a-l distanța în mod clar de cel al jurnalelor, un aspect imposibil de redat în româneşte.) Plecat de la țară la Tōkyō pentru a face facultatea, Yōzō este atras de studiul artei şi de viața boemă a capitalei. Împreună cu un alt artist aspirant, Masaki Horiki, tânărul

se angrenează într-un trai de dezmăț, beții și consum de droguri pentru ca, aproape la fel ca și scriitorul Dazai, să încerce să se sinucidă de mai multe ori. Volumul este o meditație asupra condiției umane în lumea modernă, dar și un întortocheat *bildungsroman*, întors pentru a descrie nu evoluția, ci devoluția unui om prins în capcana convențiilor unei societăți, unei lumi pe care nu o poate înțelege și la care nu se poate adapta.

Titlul romanului este interesant pentru că, deși s-ar traduce prin „eșec uman", „pierdere a calității de om", „decădere" și ar părea astfel să se refere la personajul principal, trimite, de fapt, la critica întregii societăți moderne, a omului modern, în general. Tragedia protagonistului nu este că nu poate deveni un element adecvat societății în care trăiește, ci că nu se poate imagina integrându-se într-o societate ale cărei reguli îi sunt incomprehensibile numai pentru a trăi o viață așa-numită „normală". El este „eșuat", „descalificat", „incapabil" ca om, pentru că nu se poate concepe pe sine ca membru al unei societăți ea însăși eșuată, destrămată și irelevantă. Nu individul Yōzō este problema aici, ci societatea umană în general, individul modern. Criza lui Yōzō este criza omului modern. De aceea am optat în acest volum pentru o traducere generală a titlului, una care să redea tocmai decăderea societății per total, nu numai cea a unui singur individ.

Ca și *Amurg*, *Decădere umană* a devenit o lucrare reprezentativă a literaturii japoneze de imediat de după război, generații întregi de cititori identificându-se cu mesajul ei puternic și sumbru despre inabilitatea de a trăi după convențiile sociale arbitrare numai pentru a fi „integrat" cum se cuvine în societatea modernă și a nu-ți atrage oprobriul celor din jur, cu toate că tocmai acea societate se dovedește complet indiferentă la soarta

propriilor membri. *Decădere umană* a fost transpus în două filme, cel mai recent în 2019, în regia lui Mika Ninagawa, una dintre tinerele regizoare japoneze ale noului val.

Şi, dacă în Japonia *Decădere umană* rămâne până în ziua de azi a doua cea mai vândută carte de literatură modernă după romanul *Kokoro* (*Kokoro*, 1914) al lui Natsume Sōseki (1867–1916), la nivel internațional, romanul a fost tradus în nenumărate limbi străine şi se bucură de la fel de mult interes. Imediat după publicarea în volum în Japonia în 1952, a apărut şi ediția engleză în traducerea lui Donald Keene, în 1958, pentru ca versiunea franceză a lui Georges Renondeau să apară în 1962, la fel ca şi cea italiană (*Lo squalificato*) şi cea spaniolă (*Ya no humano*), urmate de cea finlandeză în 1969, ultimele trei probabil traduse după versiunea engleză a lui Keene. Mult mai multe traduceri ale *Decăderii...* aveau să fie publicate după anii ’90: în germană, rusă, spaniolă, chineză (unde sunt deja publicate trei versiuni diferite), coreeană, turcă, suedeză, portugheză, estoniană, poloneză, vietnameză şi multe altele. Alte două traduceri în engleză au apărut în 2018 şi 2020, ambele cu titluri diferite decât cel oferit de Donald Keene: *A Shameful Life* (Mark Gibeau) şi *No Longer Human: Confessions of a Faulty Man* (Mary Fox). În limba română, pe lângă traducerea romanului *Amurg* menționată mai sus, povestirea *Hashire Merosu* (*Aleargă, Melos!*, 1940) a fost tradusă şi publicată în anul 2000 de către Raluca Nicolae. Un set de volume traduse rapid şi, din păcate, neglijent din opera lui Dazai a apărut de asemenea în 2022.

Volumul prezent include, pe lângă romanul *Decădere umană*, trei povestiri în maniera *shishōsetsu*, dar şi o alta, unică în contextul operei literare a lui Dazai, *Joseito* (*Eleva*, 1939), în care protagonistul narator la persoana întâi este o adolescentă. *Eleva* este singura scriere în care vocea narativă predominant masculină în literatura lui Dazai este

înlocuită – cu succes – de una a unei tinere femei (vocea unei femei, matură de data aceasta, este şi cea a naratorului-protagonist din romanul *Amurg*). Cele trei povestiri *shishōsetsu* incluse aici au fost alese pentru a ilustra talentul narativ al autorului în abordarea altor subiecte semi (sau fals) autobiografice decât cele surprinse în *Decădere umană*.

Traducerea scrierilor lui Dazai poate să pună anumite dificultăți, deşi stilul lui este destul de direct. Cu toate astea, mai ales în lucrările postbelice – iar *Decădere umană* este reprezentativă din acest punct de vedere –, Dazai are tendința de a se lansa în fraze lungi şi foarte lungi, unele de până la un paragraf, în cadrul cărora unele propoziții mai scurte par să urmeze propria logică semantică, cumva separată de restul frazei, şi marcate numai de virgule. Mai mult, stilul lui Dazai în *Decădere umană* este dezlânat pe alocuri, unele idei pierzându-se înainte de completarea unei fraze, semn clar al declinului cognitiv şi mental al autorului. Am încercat să menţin acest haos narativ în traducerea de față, tocmai pentru că este exemplar pentru Dazai în momentul scrierii romanului. Pe de altă parte, romanul este presărat cu nenumărate referințe, unele extrem de obscure, ancorate adânc în realitățile Japoniei anilor 1930. Acolo unde le-am putut găsi, am inclus explicații în notele de subsol, lăsând altele ca atare, pentru a menține parfumul de epocă. Versurile cântecelor din text au fost traduse păstrând atmosfera perioadei sau elementul folcloric, acolo unde a fost cazul.

În fine, într-o notă de subsol mai lungă am hotărât să ofer o explicație detaliată despre citarea falselor *Rubaiate* pentru că l-am găsit a fi un caz singular de istorie literară, care mi-a luat mult timp pentru a-l identifica şi traduce corect. Ca şi în cazul traducerilor de texte din cântece, şi în cel al *Rubaiatelor* am făcut tot posibilul să redau versurile

cu rimă, deşi în japoneză rima nu joacă un rol în scrierea poeziei, ritmul, alternanța vocală/*mora* şi accentul fiind elementele prozodice de bază. Nu pot decât să sper că am reuşit, imperfect, cum altfel, să surprind atmosfera creată de acestea şi alte versuri din roman.

*

Scriitor reprezentativ al modernismului literar japonez, adeseori asemuit şi analizat împreună cu marele său model, Ryūnosuke Akutagawa, Osamu Dazai merită să fie mai bine cunoscut de către publicul cititor de limbă română. Popularitatea recentă de care se bucură personalitatea lui Dazai – devenit personaj de benzi desenate *manga* şi de serial *anime* în *Bungō sutorei doggusu* (*Câinii vagabonzi ai literaturii*), create de Kafka Asagiri şi rulând deja din 2012 – a adăugat o generație nouă de admiratori ai personalității şi operei literare a marelui scriitor japonez. Deşi acest volum nu este decât al doilea important al prezenței lui Dazai în limba română, este de dorit să nu rămână singular, tocmai pentru ca opera lui Dazai să îşi găsească locul cuvenit atât în conştiința cititorilor de limbă română, cât şi în cea a criticii literare şi a studiilor comparatiste de specialitate.

George T. Şipoş

Cuprins

DECĂDERE UMANĂ (Ningen shikkaku, 1948)
AMINTIRI (Omoide, 1933)
ELEVA (Joseito, 1939)
O SUTĂ DE VEDERI ALE MUNTELUI FUJI(Fugaku hyakkei, 1939)
OPT SCENE DIN TŌKYŌ (Tōkyō hakkei, 1941)
Osamu Dazai şi teribila povară a condiţiei omului modern